

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
HASTANE VE SAĞLIK KURULUŞLARI YÖNETİMİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**ULUSLARARASI SPOR ORGANİZASYONLARINDA
SAĞLIK HİZMETLERİ
UNİVERSİADE 2005 İZMİR ÖRNEĞİ**

Mesut NALÇAKAN

Danışman
Yrd. Doç. Dr. E. Yasemin YEĞİNBOY

2009

Yemin Metni

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Uluslararası Spor Organizasyonlarında Sağlık Hizmetleri Universiade 2005 İzmir Örneği” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

.../.../.....

Adı SOYADI

İmza

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

Öğrencinin

Adı ve Soyadı

:Mesut NALÇAKAN

Anabilim Dalı

:İşletme

Programı

:Hastane ve Sağlık Kuruluşları İşletmeciliği

Tez Konusu

:Uluslararası Spor Organizasyonlarında Sağlık Hizmetleri Üniversite 2005 İzmir Örneği

Sınav Tarihi ve Saati

:

Yukarıda kimlik bilgileri belirtilen öğrenci Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisansüstü Yönetmeliği'nin 18. maddesi gereğince yüksek lisans tez sınavına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini dakikalık süre içinde savunmasından sonra jüri üyelerince gerek tez konusu gerekse tezin dayanağı olan Anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI OLDUĞUNA
DÜZELTİLMESİNE
REDDİNE

OY BİRLİĞİ
OY ÇOKLUĞU

ile karar verilmiştir.

Jüri teşkil edilmediği için sınav yapılamamıştır.
Öğrenci sınava gelmemiştir.

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.

** Bu halde adayın kaydı silinir.

*** Bu halde sınav için yeni bir tarih belirlenir.

Evet

Tez burs, ödül veya teşvik programlarına (Tüba, Fulbright vb.) aday olabilir.
Tez mevcut hali ile basılabilir.
Tez gözden geçirildikten sonra basılabilir.
Tezin basımı gerekliliği yoktur.

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

..... Başarılı Düzeltme Red

..... Başarılı Düzeltme Red

..... Başarılı Düzeltme Red

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Uluslararası Spor Organizasyonlarında Sağlık Hizmetleri

Universiade 2005 İzmir Örneği

Mesut NALÇAKAN

Dokuz Eylül Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İşletme Anabilim Dalı

Hastane ve Sağlık Kuruluşları Yönetimi Programı

Dünyada birçok ülkede yıl boyunca çok sayıda ulusal ve uluslararası düzeyde farklı sportif etkinlikler düzenlenmektedir. Bunların en büyüğü ve yaygın olanı milattan önce Atina'da başlamış olan Olimpiyatlardır. Olimpiyatların temel amacı spor aracılığı ile dünyanın farklı ülke kültürlerini bir araya getirmektir. Binlerce sporcu, görevli ve izleyicinin yer aldığı bu tür organizasyonlar düzenledikleri kentlerde sosyokültürel yaşamın, ekonominin ve spor turizminin gelişimine önemli ölçüde katkı sağlarlar. Universiade bu anlamda amatörlüğün vurgulandığı, kültürel değerlerin ön plana çıkarılmaya çalışıldığı, üniversite sporcularının bulunduğu bir şenlik olarak gittikçe daha çok ilgi görmektedir ve Olimpiyatlardan sonra dünyadaki en büyük spor etkinliği olarak kabul edilmektedir.

Spor ve sağlık ile ilgili önemli bir çalışma alanı da; büyük spor organizasyonlarında; katılan sporculara, çalışanlara ve de seyircilere yönelik verilecek sağlık hizmetlerinin yönetimi ve organizasyonudur. Bu alanda yaşanacak olumsuzlukların bütün bir organizasyona gölge düşürebileceği açıktır.

Ülkemizde günümüze kadar yapılmış olan en büyük spor organizasyonu 2005 yılında İzmir'de gerçekleştirilen 23. Universiade yaz oyunlarıdır. Katılımcı sayısı ile Universiade tarihinde o zaman kadar yapılan yaz oyunlarının en

büyüğü olmuştur. Oyunlara 5372 sporcu, 2512 delegasyon görevlisi olmak üzere toplam 7884 kişi katılmış ve 14 dalda spor müsabakaları gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada Universiade 2005 İzmir yaz oyunlarındaki sağlık hizmetlerine yer verilmiş, bu hizmetler yönetim ve organizasyon açısından analiz edilerek öneriler sunulmaya çalışılmıştır. Bu çalışmanın Olimpiyatlara ve Akdeniz Oyunlarına aday olan ülkemizin bu alanlardaki çalışmalarına ve yakında gerçekleştirilecek Universiade 2011 Erzurum kış oyunlarına ve benzeri diğer spor organizasyonlarına bu çalışmanın ışık tutacağı düşüncesindeyim.

Anahtar Kelimeler: Spor, Uluslararası Spor Organizasyonları, Spor Sağlık Hizmetleri, Olimpiyat Oyunları, Universiade

ABSTRACT

Master Thesis

Health Services in International Sports Organization

Model of Universiade 2005 Izmir

Mesut NALÇAKAN

Dokuz Eylül University

Institute of Social Sciences

Department of Business Administration

Administration of Health Care Organizations and Hospital Program

International and local sport organizations are held in many countries throughout the world during the whole year. The biggest and the most widespread of these organizations are the Olympic Games. The main objective of the Olympic Games is to share different cultures of the world through sport. Thousands of athletes, staff and spectators participate in these kinds of organizations, which have a great and important impact on the development of socio-cultural life, economy and tourism where they are organized. With an increasing interest all around the world, Universiade, in this manner, is considered as the second biggest sports event and feast with its spirit of gathering university athletes. Uniqueness in emphasizing amateurism and creating a cultural sharing platform.

An important study field in sports is the management and organization of health related issues of athletes, spectators and staff because, even the smallest problems in health and medical issues can affect the success of the whole organization.

The biggest sports organization ever held in Turkey was Universiade 2005 Izmir. A total of 7884 people, including 5372 athletes and 2512 delegation officials participated in competitions held in 14 different sports.

In this study, the health services of the Universiade 2005 Izmir Summer Games Organization are mentioned, analyzed and suggestions were made in

terms of management and organization. As a nominee for the Olympic Games and Mediterranean Games and on the way of Universiade 2011 Erzurum Winter Games, this study aims to set a pathway to the similar organizations.

Key Words: Sports, International Sports Organizations, Sports Health Service, Olympic Games, Universiade

**ULUSLARARASI SPOR ORGANİZASYONLARINDA SAĞLIK
HİZMETLERİ UNİVERSİADE 2005 İZMİR ÖRNEĞİ**

YEMİN METNİ.....	ii
TUTANAK	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR.....	xii
TABLolar LİSTESİ.....	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvi
EKLER LİSTESİ.....	xvii
GİRİŞ	1

**BİRİNCİ BÖLÜM
SPOR VE SPOR ORGANİZASYONLARI**

1.1. SPOR KAVRAMI VE SPORUN SOSYAL BOYUTLARI.....	3
1.1.1. Spor Kavramı.....	4
1.1.2. Spor ve Sosyal Kavramlar.....	5
1.1.2.1. Spor ve Kültür.....	6
1.1.2.2. Spor ve Sosyoloji.....	7
1.1.2.3. Spor ve Aile.....	8
1.1.2.4. Spor ve Örgüt.....	11
1.1.2.5. Spor ve Toplum.....	12
1.1.3. Spor ve Yönetim Kavramı.....	14
1.1.3.1. Spor yönetiminin Diğer Yönetimlerden Farkı.....	15
1.1.3.2. Spor Yönetiminin Fonksiyonları.....	17
1.1.3.2.1. Planlama.....	18
1.1.3.2.2. Örgütleme.....	19
1.1.3.2.3. Koordinasyon.....	20
1.1.3.2.4. Yürütme.....	21

1.1.3.2.5. Kontrol.....	22
1.1.4. Spor ve Ekonomi Kavramı.....	23
1.1.5. Spor ve Turizm Kavramı.....	28
1.2. SPOR VE SAĞLIK.....	31
1.2.1. Sağlık İçin Spor.....	32
1.2.2. Kitle Sporu.....	33
1.2.2.1. Herkes İçin Spor Federasyonu.....	34
1.2.2.2. Sağlıklı Kentler Birliği Yerel Yönetimler ve Spor.....	35
1.2.3. Spor Hekimliği.....	37
1.2.4. Sporcu Sağlığı.....	38
1.2.4.1. Doping Kontrol Çalışmaları.....	39

İKİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI SPOR ORGANİZASYONLARI

2.1. OLİMPİYATLAR.....	41
2.1.1. Antik Olimpiyatlar.....	41
2.1.2. Modern Olimpiyatlar.....	43
2.1.3. Paralimpiyat Oyunları.....	44
2.2. ÜNİVERSİTE OYUNLARI.....	45
2.2.1. FISU	45
2.2.2. FISU Tarihçesi.....	46
2.2.3. FISU Felsefesi.....	47
2.2.4. FISU Konferansları	47
2.2.5. FISU İdari Yapısı.....	48
2.2.6. Universiade.....	49
2.3. BÜYÜK SPOR ORGANİZASYONLARININ YAPILDIĞI ÜLKELERE KATKILARI	50
2.3.1. Tesisleşme ve Spor Tesisleri Açısından Kazanımlar.....	52
2.3.2. Sosyal Gelişim Açısından Kazanımlar.....	52
2.3.3. Turizm ve Spor Turizmi Açısından Kazanımlar.....	53

2.3.4. Ekonomik Gelişmeler Açısından Kazanımlar.....	54
2.3.5. Spor ve Sporcu Açısından Kazanımlar.....	57
2.3.6. Destekleme Faaliyetleri (Sponsorluk).....	57
2.4. ULUSLARARASI BÜYÜK SPOR ORGANİZASYONLARI ÖRNEKLERİ	63
2.4.1. 2008 Beijing (Pekin) Olimpiyatları.....	63
2.4.2. 2004 Atina Olimpiyatlarının Ekonomik Yönü.....	67
2.4.3. 1996 Atlanta Olimpiyat Oyunları Sağlık hizmetleri.....	68
2.4.4. 2000 Sydney Olimpiyat ve Paralimpiyat Oyunları Sağlık Hizmetleri..	72

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

23. UNİVERSİADE 2005 İZMİR YAZ OYUNLARI

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	77
3.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	78
3.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	79
3.4. ARAŞTIRMANIN KISITLARI.....	79
3.5. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME.....	80
3.5.1. 23. Universiade 2005 İzmir Yaz Oyunları Genel Bilgiler.....	81
3.5.2. Universiade 2005 İzmir Tarihçe ve Yapısı.....	82
3.5.2.1. Planlama Süreci.....	84
3.5.3. Universiade 2005 İzmir Organizasyon Yapısı.....	84
3.5.3.1. Komisyonlar.....	85
3.5.3.1.1. İdari İşler Komisyonu.....	86
3.5.3.1.1.1. İnsan Kaynakları.....	86
3.5.3.1.1.2. Malzeme, Donanım ve Hizmetlerin Temini.....	87
3.5.3.1.1.3. Güvenlik.....	87
3.5.3.1.2. Pazarlama Halkla İlişkiler Komisyonu.....	87
3.5.3.1.3. Finans Yönetimi Komisyonu.....	88
3.5.3.1.3.1. Organizasyon Komitesinin Kaynak Yaratma Faaliyetleri.....	90
3.5.3.1.3.2. Risk yönetimi.....	91

3.5.3.1.4.	Akreditasyon Komisyonu.....	93
3.5.3.1.5.	Tesis İşletmeleri Komisyonu.....	93
3.5.3.1.5.1.	Oyular Köyü.....	93
3.5.3.1.5.2.	Spor Tesisleri.....	94
3.5.3.1.5.3.	Lojistik.....	95
3.5.3.1.5.3.1.	Katı Atık Yönetimi	95
3.5.3.1.6.	Teknik Koordinatörlük Komisyonu.....	95
3.5.3.1.7.	Bilgi Teknolojileri Komisyonu.....	96
3.5.3.1.8.	Ulaşım Komisyonu.....	96
3.5.3.1.9.	Dış İlişkiler Komisyonu.....	97
3.5.3.1.10.	Spor Yönetimi Komisyonu	97
3.5.3.1.11.	Açılış Kapanış Törenleri Koordinatörlüğü.....	98
3.5.4.	23.Universiade 2005 İzmir Yaz Oyunları Örgüt Yapısı Değerlendirilmesi.....	99
3.5.5.	23. Universiade 2005 İzmir Sağlık Hizmetleri.....	102
3.5.5.1.	Sağlık Hizmetleri Genel Bilgiler.....	102
3.5.5.2.	Sağlık Hizmeti Verilen Alanlar.....	103
3.5.5.3.	Sağlık Komisyonu Yapısı ve Yönetimi.....	104
3.5.5.4.	Sağlık Komisyonu Çalışma Düzeni.....	105
3.5.5.5.	Uluslararası Komisyonla İlişkiler.....	105
3.5.5.6.	Planlama Çalışmaları.....	106
3.5.5.6.1.	Organizasyon Denetim ve Yönetimi İçin Outsourcing.....	107
3.5.5.7.	Alt Komisyonlar.....	107
3.5.5.7.1.	İnsan Kaynakları Çalışmaları.....	108
3.5.5.7.1.1.	İnsan Kaynakları Çalışmaları Özellikleri ve Analizi	109
3.5.5.7.1.2.	Gönüllü Yönetimi ve Gönüllü Sağlık Personeli.....	110
3.5.5.7.1.3.	Personel Dağılımı.....	112
3.5.5.7.1.4.	Ücretlendirme	113
3.5.5.7.1.5.	Eğitim Çalışmaları.....	113

3.5.5.7.2. Genel Sağlık ve Gıda Denetimi Hizmetleri.....	114
3.5.5.7.3. Malzeme Temini Lojistik Çalışmaları.....	116
3.5.5.7.4. Verilerin Toplanması.....	117
3.5.5.8. Oyunlar Dönemi Sağlık Hizmetleri.....	118
3.5.5.8.1. Tesisler Sağlık Hizmetleri.....	119
3.5.5.8.2. Oyunlar Köyü Sağlık Merkezi.....	120
3.5.5.8.3. Mobil - Acil Sağlık Hizmetleri.....	121
3.5.5.8.4. Hastaneler Koordinasyon Çalışmaları.....	121
3.5.5.8.5. Açılış Kapanış Törenleri Sağlık Hizmetleri.....	122
3.5.5.8.6. Olağan Dışı Durum Çalışmaları.....	122
3.5.5.8.7. Doping Kontrol Hizmetleri	123
3.5.5.9. Sağlık Komisyonu Finansman.....	123
3.5.5.9.1. Hastane Sağlık Hizmetlerinin Ekonomik Çözümü.....	123
3.5.5.9.2. Sponsorluk.....	126
3.5.5.9.3. Katkıda Bulunan Resmi Kurum ve Kuruluşlar..	127
3.5.5.9.4. Sağlık Alanında Organizasyon Dışından Alınan Hizmetler.....	127
3.5.5.10. Diğer Komisyonlar ve Çalışma Alanları İle İşbirliği ve İlişkiler.....	128
3.5.5.11. Sağlık Hizmetlerine Ait Veriler.....	131
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	135
KAYNAKLAR.....	152
EKLER.....	161

KISALTMALAR

AKS 110	Arama Kurtarma Servisi
BADNAG	Bağımsız Doping Numunesi Alım Görevlisi
CESU	Committee for University Sports Study (Üniversite Sporları Çalışma Komitesi)
CMI	Committee Medical International (Uluslararası Sağlık Komisyonu)
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü (WHO)
FIMS	The Fédération Internationale de Médecine du Sport (Dünya Spor Hekimliği Federasyonu)
FISU	Federation Internationale du Sport Universitaire (Uluslararası Üniversite Sporları Federasyonu)
FNSU	Fédération Nationale du Sport Universitaire (Ulusal Üniversite Sporları Federasyonu)
FTR	Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon
GSAK	Genel Sağlık Alt Komisyonu
GSGM	Gençlik Spor Genel Müdürlüğü
HACCEP	Hazard Analysis & Critical Control Point (Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi)
ICS	International Confederation of Students (Uluslararası Öğrenci Konfederasyonu)
IOC	International Olympic Committee (Uluslararası Olimpiyat Komitesi)
İBB	İzmir Büyükşehir Belediyesi
İYD	İleri Yaşam Desteği
İZSU	İzmir Su İşleri Müdürlüğü
KKM	Komuta Kontrol Merkezi
MR	Manyetik Rezonans
OED	Otomatik Eksternal Defibrilatör
OKSM	Oyunlar Köyü Sağlık Merkezi

TUE	Therapeutic Use Exemption (Tedavi amaçlı kullanım ayrıcalığı)
TYD	Temel Yaşam Desteği
UBM	Uluslararası Basın Merkezi
USK	Uluslararası Sağlık Komitesi (CMI)
VIP	Very Important Pople (Çok Önemli Kişi)
WADA	World Antidoping Agency (Dünya Antidoping Ajansı)

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Sporun Sosyal Gelişim Sürecine Katkıları.....	8
Tablo 2: FISU Daimi Komisyonlar.....	48
Tablo 3: Üniversite Oyunları Tarihi.....	49
Tablo 4: Beijing Olimpiyatlarıyla İlişkili Yatırımlar.....	64
Tablo 5: Olimpiyat Şehirlerinin Altyapı Yatırımları.....	64
Tablo 6: Beijing Organizasyon Komitesi Bütçesi 2008 Olimpiyat Oyunları.....	65
Tablo 7: Beijing'e Ait Turizm Dinamikleri.....	67
Tablo 8: Sydney 2000 Olimpiyatı Hastanelere Başvurular ve Yatış Sayıları.....	74
Tablo 9: Universiade 2005 İzmir Yaz Oyunları Katılım Bilgileri.....	82
Tablo 10: Universiade 2005 İzmir Komisyonlar ve Koordinatörlükler.....	85
Tablo 11: Universiade 2005 İzmir Personel ve Gönüllü Sayıları.....	86
Tablo 12: Universiade 2005 İzmir Bütçesi Sürüm 7.....	89
Tablo 13: Universiade 2005 İzmir Fon Kaynakları.....	91
Tablo 14: Universiade 2005 İzmir Gider Dağılımı.....	92
Tablo 15: Universiade 2005 İzmir'de Yer Alan Spor Dalları.....	98
Tablo 16: Sağlık Komisyonu Alt Komisyonları.....	108
Tablo 17: Sağlık Hizmetleri İle İlgili Formlar ve Kitapçıklar Listesi.....	117
Tablo 18: Sağlık Komisyonu Bütçe Çalışması (Şubat 2005 Mali İşler Komisyonu).....	124
Tablo 19: Sağlık Komisyonu Bütçe Çalışması (Sağlık Komisyonu).....	125
Tablo 20: Tablo 20: Universiade 2005 İzmir Sağlık Hizmetleri İstatistikleri.....	132

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Spor Endüstrisinin Diğer Sektörlerle İlişkisi.....	24
Şekil 2: Spor Sektörünün Yapısal Özelliği.....	26
Şekil 3: Universiade 2005 İzmir Başlangıç Dönemi Organizasyon Şeması (2003)..	83
Şekil 4: Universiade 2005 İzmir Organizasyon Şeması.....	85
Şekil 5: Sağlık Komisyonu Organizasyon Şeması (Hazırlık Dönemi).....	104
Şekil 6: Sağlık Komisyonu Oyunlar Dönemi Organizasyon Şeması.....	119

EKLER LİSTESİ

EK 1: İzmir Haritası (Tesisler, Hastaneler, Ulaşım Güzergâhları).....	162
EK 2: Universiade 2005 İzmir Düzenleme Kurulu.....	163
EK 3: Universiade 2005 İzmir Organizasyon Komitesi.....	163
EK 4: Universiade 2005 İzmir İcra Kurulu.....	164
EK 5: Universiade 2005 İzmir Sağlık Komisyonu Listesi.....	165
EK 6: Sağlık Komisyonu Oyunlar Öncesi Dönem İşgücü Gereksinmesi	166
EK 7: Sağlık Komisyonu Tahmini Personel Sayıları (Şubat 2005).....	167
EK 8: 22.Universiade 2003 Daegu Organizasyon Şeması.....	168
EK 9: Sağlık Komisyonu Tesisler Personel Planlaması.....	169

GİRİŞ

Yüzyıllardır toplumların yaşamında yer etmiş olan sporun bireysel yanı kadar toplumsal yönü günümüzde önemli bir çalışma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir taraftan sağlık için spor kavramı ülke politikalarında yerini alırken diğer taraftan üst düzey sporcuların başarıları, popüler spor haberleri gündemin en üst sıralarına taşınabilmektedir.

Sporun bireysel etkileri, sağlığa yararları, gelişime olan katkıları, diğer yandan toplum yaşamına etkileri ile çok farklı alanlardaki araştırmacıların bulunduğu ortak bir nokta olmaktadır. Sporun sosyolojik, ekonomik ve yönetsel boyutu sporun artan popülaritesine paralel gelişim göstermektedir.

Spor etkinlikleri içerisinde Olimpiyatların ayrı bir yeri vardır. Kökenleri tarihin eski çağlarına kadar giden bu spor şöleninin günümüzde toplumlararası ilişkilerde oynadığı büyük rol açıktır. İnsanlar ve ülkeler arası barışın sağlanmasında önemli bir rol oynar. Her dört yılda bir her dilden, her ırktan, her dinden, farklı kültürlerden sporcuların yarıştığı, bütün dünyanın izlediği büyük bir festival haline gelmiştir. Ülkelerin güçlerini yarıştırdığı bir arena olarak da görülmekte ancak sportmenliğe çok önem verilmektedir. Olimpiyatların düzenlenmesini yapabilmek için ülkelerin büyük bir yarış içinde olduğunu görmekteyiz. Olimpiyat oyunlarının düzenlendiği şehirler markalaşmakta, tanınırlığı büyük ölçüde bu oyunlarla özdeşleşerek artmaktadır. Ülkemiz de 2004 yılındaki oyunlara adaylığından itibaren Olimpiyatları İstanbul'da düzenleyebilmek için büyük çaba göstermektedir. Olimpiyatlar ve benzeri etkinlikler yüksek bütçeli organizasyonlardır. Altyapı çalışmaları spor tesisleri inşası ve organizasyon çalışmaları en yüksek gider kalemleridir. Ancak yapıldığı kent ve ülke açısından sağladığı reklam avantajının yanı sıra, günümüzde yayın hakları, reklam gelirleri, sponsorluklar gibi gelirlerle bu harcamaların büyük kısmının karşılanabilmesi söz konusudur. Uzun vadede ise spor tesisleri ve altyapı çalışmalarına harcanan miktarın geri döndüğü kabul edilir. Yapıldığı kente ve yaşayanlara katkılarının yanı sıra ülkelerarası ilişkilerdeki katkıları da önemli avantajlar olarak sayılabilir.

Her dört yılda bir yapılan Olimpiyatların yanı sıra dünyanın değişik ülkelerinde birçok spor organizasyonları düzenlenmektedir. Bu spor

organizasyonlarından bazıları büyük ilgi ile takip edilmektedir. Bunlardan biri de Üniversite Spor Oyunları (Universiade)' dır.

Üniversite Oyunları her iki yılda bir yaz ve kış oyunları olarak farklı ülkelerde sadece Üniversite sporcularının yarıştığı büyük spor organizasyonlarıdır. Daha çok amatörlüğün ve sportmenliğin vurgulandığı, kültür paylaşımının ön planda olduğu bir organizasyondur. Katılımcı sayısı ve spor branşı açısından Olimpiyatlardan sonra dünyadaki ikinci büyük spor etkinliği olarak kabul edilmektedir.

Bu oyunların 23. sü İzmir'de 2005 yılında gerçekleşti. Uzun bir hazırlık sürecinden sonra gerçekleşen oyunlar katılımcı sayısı ve spor branşı sayısı açısından o tarihe kadar yapılmış üniversite oyunlarının en büyüğü olmuştur. Bu organizasyon ülkemiz de hali hazırda yapılmış en büyük spor organizasyonudur. Yerel yönetim ve ağırlıklı olarak merkezi hükümet bu organizasyonun başarısı için büyük emek vermiştir. 1974 yılında Akdeniz Oyunları da yine İzmir'de yapılmıştı.

Bu tür büyük organizasyonların yapılabilmesi için ciddi bir bütçe gerekmektedir. On binlerce çalışan ve gönüllünün katıldığı, farklı faaliyet alanlarında yürütülmesi zorunlu olan çalışmaların organizasyonu ve yönetimi önem taşımaktadır.

Sağlık hizmetleri bu tür organizasyonların önemli işlevsel alanlarından biridir. Her türlü risk açısından hazırlıkların eksiksiz olması gerekmektedir. Sağlık hizmetlerindeki küçük aksaklıkların bile organizasyonun başarısına gölge düşürebileceğine şüphe yoktur.

Bu çalışma ile spor ve spora ilişkin kavramlara göz attıktan sonra bazı büyük spor organizasyonlarına ait bilgiler verilecektir. Son bölümde ise ülkemizde yapılan bu en büyük spor organizasyonu ile ilgili uygulamalardan ve verilerden bahsedilecek, sağlık hizmetleri ağırlıklı olmak üzere yorum ve analizi yapılacaktır.

Olimpiyatlara aday ülkemiz için önemli bir organizasyon olan Universiade 2005 İzmir yaz oyunlarının Olimpiyatlar ve benzeri spor etkinlikleri için çok önemli bir kilometre taşı olduğu açıktır. Bu çalışma 2011 de Erzurum'da yapılacak Üniversite kış oyunlarına ve Olimpiyat çalışmalarına ışık tutacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SPOR VE SPOR ORGANİZASYONLARI

Toplum yaşamının vazgeçilmez bir olgusudur spor. Boş zaman kavramı ile eğlence yönü ön plana çıkmakta, artan popülaritesi nedeni ile televizyon, radyo, basılı yayın spora geniş yer vermektedir. Yılın her mevsimi ilgi ile izlenebilecek çok sayıda büyük spor yarışmaları organize edilmektedir. Bunlar büyük ilgi ile geniş bir kitle tarafında takip edilmektedir. Bu kadar hayatın içinde olan bir alan doğal olarak kültürel, politik ve ekonomik yapılanmalar içerisindeki yerini almış, sosyal bilimcilerin önemli çalışma alanlarından biri olmuştur. .

1.1. SPOR KAVRAMI VE SPORUN SOSYAL BOYUTLARI

Spor insanlık tarihinin en eski aktivitelerinden biridir. Mısır ve çevresinde yapılan kazı çalışmalarında M.Ö 300 yıllarına ait olduğu belirtilen bulgularda güreş sporunun toplum hayatında önemli bir yeri olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra M.Ö. 1000 yıllarında Asurlular'ın ilk ok atma ve kılıç kullanma becerilerini geliştirmek amacı ile yarışmalar yapmış oldukları bildirilmiştir

Platon, devlette gençlerin gelişmesine yönelik en önemli aktivitelerin müzik ve beden eğitimi olduğunu belirtmiştir. Bu Yunanistan, İngiltere, Fransa gibi birçok ülkede açıkça görülmekte, sportif aktivitelere verilen önem ve yapılan yatırımların ülkelerin gelişimi üzerinde de önemli katkısı olduğu izlenmektedir (Alpman, 2001:14)

Spor, bireylerin fizyolojik, ruhsal gelişiminde önemli etkileri olan, sosyal kültürel ve ekonomik yanları ile değerlendirilen bir olgudur. Günümüzdeki popülerliği ve toplum hayatındaki önemli rolü ile araştırmacıların ilgi odağı olmaktadır.

1.1.1. Spor Kavramı

Spor İngilizcenin yardımıyla dünyaya tanıtılmış olmasına rağmen İngilizce kökenli değildir. Latince “dağıtmak, birbirinden ayırmak” anlamına gelen dispotore ve deportore sözcüklerinden ortaya çıkmıştır (Şahan, 2007: 53).

Sporun, fizyolojik, toplumsal, eğitim, boş zamanları değerlendirme, ekonomi, kültür ve yarışma boyutları ele alınarak çok farklı tanımları yapılabilir (Açıkada, Ergen, 1990: 10).

Spor kavramı üzerine farklı bilim dallarında, farklı bilim insanlarınca birçok tanımlama yapılmıştır. Spor sahip olduğu karakteristikler sayesinde birçok bilim dalının ilgisini çekmiş ve birçok bilim dalının içine nüfus etmiştir. Psikologlar insan davranışlarını açıklamada, sosyologlar toplum yapısını tanımlamada, tarihçiler ise geçmiş zamana ışık tutmakta spordan oldukça yararlanmışlardır. Farklı bilim dallarının var olan ilgisi sonucu yapılan tanımlamalardan ortaya çıkan en önemli gerçek, sporun insanın doğa ile olan var olma savaşı sonucunda oluşmasıdır.

Sporun tarihsel süreç içinde doğuşu ve gelişimi, insanın doğayla mücadelesi ile başlar ve bu mücadele içinde gelişimini sürdürür. Zorlu doğa koşullarında yaşamı devam ettirebilmek için, korunmak, beslenmek, barınmak gibi nedenlerle kendiliğinden ortaya çıkan bir takım eylemler zaman içerisinde bazı kural örtüleriyle ve amaçsal değişikliklerle günümüzde spor olarak bilinen eylem bütünlüğünün temelini oluşturmuştur. Spor, insanların var olabilmek için doğayla giriştikleri ölüm kalım mücadelesinin barışçı benzetimidir (Fişek, 1985: 8)

Spor, bireyin beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi, belli kurallara göre rekabet ölçüleri içinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma, üstün gelme ve gerçek anlamda, başarı gücünün artırılması, kişisel açıdan en yüksek noktaya çıkarılması yolunda gösterilen yoğun çabalardır (Aracı, 1999: 13)

Spor, önceden belirlenmiş kurallar çerçevesinde, kişisel veya takım halinde yapılan, yarışma ve rekabet amaçlı, kişisel eğlence veya mükemmelliğe ulaşmak için yapılan fiziksel aktivitelerdir Gezgin ve Amman’a çok çeşitli amaç ve araçlarla yapılan, önceden belirlenmiş ve benimsenmiş kurallara farklı derecelerde de olsa uymayı gerektiren, performansı artırıcı bedensel aktivitelerdir. (Gezgin, Amman, 1994: 233)

Yetim'e göre spor, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın temel unsuru olan insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek, kişiliğin oluşumunu, karakter özelliklerinin gelişimini sağlamak, bilgi, beceri ve yetenek kazandırarak çevreye uyumunu kolaylaştırmak, kişiler toplumlar ve uluslararası dayanışma, kaynaşma ve barışı sağlamak, kişinin mücadele gücünü artırmak yanında belli kurallara göre rekabet ölçüleri içerisinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve yarışmada üstün gelme amacıyla yapılan faaliyetlerdir. (Yetim, 2000: 61).

Günümüzde spor, kişisel ve toplumsal sağlığı koruyucu ve geliştirici nitelikleriyle önemli bir hizmet sektörü olarak kabul görmektedir. Ayrıca, günümüzün kitle iletişim araçları ve özellikle de medyanın etkisiyle karlı bir reklam ve tanıtım aracı haline gelen spor, bir taraftan geniş kitlelerin yoğun ilgisini çeken bir gösteri ve eğlence faaliyeti olarak tüketim sektörüne dönüşürken, diğer taraftan müteşebbisler için önemli miktarda finans hareketlerinin yaşandığı cazip bir ekonomik faaliyet alanı haline gelmektedir. (Gündoğdu, Devocioğlu, 2008: web.firat.edu.tr/.../17%20Spor%20Hizmetleri%20-Cemal%20 Erişim 23.05.2009)

Spor toplumları etkilerken kendisi de toplumsal yapıdaki ilişkilerden etkilenir. Kültürün bir unsuru olarak spor, kişilerin ve toplumların düşünce ve davranışlarını şekillendirmekte ve diğer kültür unsurlarını etkileyerek millî özellikler kazandırmaktadır. Spor faaliyetleri içerisinde görünen beden hareketleri toplumsal gerçekleri yansıtmaktadır. Değişik ülkelerde çeşitli sporlara bakıldığında toplumların özellikleri ve hayata bakış açıları ile ilgili bilgiler edinilebilmektedir (Şahan, 2007: 54).

Spor kavramı üzerine yapılan bazı tanımlamalar yukarıda yer almıştır. Yapılan bu tanımlamalarda görünmektedir ki spor insan ve toplum yaşamı içinde önemli bir yer tutmakta, kişilerin ve beraberinde toplumların zihinsel, fiziksel ve ruhsal gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır.

1.1.2. Spor ve Sosyal Kavramlar

Sosyalizasyon bir etkileşim ve öğrenmenin gelişimi sonucu meydana gelir. Buna göre sosyalizasyon, bir tarafta kişinin sosyal durumuna uyumu üzerinde yoğunlaşırken, diğer taraftan kişilerin değişik sosyal olaylarla nasıl bir sosyal kişilik

kazandığı üzerinde durur. Spor sosyal bir olgu olduğu için formal ve informal gelişimler sporun sosyalizasyonunda yer alır (Açıkada, Ergen, 1990: 38). Spor sosyolojin çalışma alanlarından biri olarak toplum ile ilgili tüm kavramlarla ilişkilidir.

1.1.2.1. Spor ve Kültür

Bir toplumun yaşama tarzı olarak nitelendirilen ve bilgi, inanç, gelenek, örf, adet, sanat, ahlak, araç-gereç, teknik gibi maddi ve maddi olmayan unsurlardan oluşan karmaşık bütüne kültür denir (Kızılcılık, Ergen, 1996: 338).

Maclver'a göre kültür; ideoloji, din, edebiyat gibi toplumsal yaşamın belirtilerini kapsar. Buna karşılık uygarlık, bir toplumun teknoloji, toplumsal örgütlenme vb. yollarla kendi yaşam koşullarını kontrol altına alabilmesi ile ilişkili bulunmaktadır (Tolan, 1983: 227).

Spor toplumda var olan bütün sosyal kurumlarla ilişki içerisindedir. Toplumun mevcut hukuk, siyaset, ekonomi, kültür, sanat ve coğrafi yapısından farklı olarak düşünülemez (Şahan, 2007:65). Açıkada ya göre kültür bir değer ölçüsüdür ve toplumlarda özellikle yaratıcılık özelliği olan sanatsal formda etkinliklerle sınırlandırılmıştır. Bu nedenle spor kültürel etkinlikler içerisinde ele alınabilir de alınmayabilir de.(Açıkada, Ergen, 1990: 35)

Spor, kültürün bir parçası olarak hem ondan etkilenmekte hem de popülerliği ve sosyalliği nedeniyle onu etkileyebilmektedir. Sporun kültürü etkilemesinde etkili olan faktörler spor organizasyonlarının çokluğu, katılımcıların çeşitliliği, sporcuların ve antrenörlerin başka ülkelerde görev alması, insanların farklı kültürleri tanıyıp bilmeleri yönünde kültüre etkisi son derece önemlidir. Bazı spor organizasyonlarının aylarca sürmesi bu etkiyi son derece artırmaktadır (Yetim, 1996:143)

Birey çocukluktan itibaren içinde yaşadığı toplumun kültürel değerlerini yansıtan oyunlar ve fiziksel aktivitelerle birlikte büyür. Bu aktiviteler bir yandan bireyin becerilerini, kişilik özelliklerini, duygusal yapısının gelişmesini sağlarken, diğer taraftan çevresindeki bireylerin rollerinin, normlarının ve kurallarının farkına varmasına katkıda bulunur.

Kültürün spor üzerine etkinliği ise uzun yıllar süren bir gerçekliktir. Özellikle toplumların değer yargıları, gelenek ve görenekleri, inançları, bireylerin spor yapıp yapmamalarına önemli bir etki etmektedir. (Yetim, 2000: 145).

Ülkemiz açısından da kültürün spor üzerindeki etkilerinin açık bir şekilde görüldüğü söylenebilir. Bilindiği gibi ülkemizde özellikle güreş, atıcılık, cirit, ata binme, yüzme gibi birçok spor branşı kültürümüzün bugüne kadar taşıdığı önemli organizasyonlar olarak düşünenebilir. (Şahan, 2007: 66) Bu alanlarda dünya çapında başarılı sporcular yetişmiş ve dünya şampiyonlukları yaşanmıştır.

1.1.2.2. Spor ve Sosyoloji

Sosyalleşme (sosyalizasyon) kişinin toplumsal kültürle bütünleşmesini ve içinde yaşadığı toplumla uyum sağlamasını mümkün kılan bir mekanizmadır (Dönmezer, 1984: 141). Yeni doğan bir çocuk toplumsallaşma süreci ile sosyal davranışları öğrenip toplumsal sistemin bir üyesi haline gelir. Toplumsallaşma, kişinin toplumun değerlerini ve ideallerini benimsemesi, sosyal hayatta oynayacağı rolleri öğrenmesi anlamını taşır.

Bir çocuğun sosyalleşmesini sağlayan araçlar; ailesi, komşuları, oyun arkadaşları, okul arkadaşları, öğretmenleri ve kitle iletişim araçlarıdır (Özgüven, 1996:43). Sosyalizasyon toplum açısından bir kontrol süreci ve grup yaşamında düzenlilik sağlama yoludur. Bu anlamda toplumsallaşma yaşam boyu süren bir süreçtir. (Açıkada, Ergen, 1990: 38)

Spor sosyolojisi, sosyolojik yaklaşımın spor olgusuna tatbik edilmesidir. Sportif faaliyetlerin toplumdaki yerini ve işlevini belirlemek, spor olgusunun diğer sosyal kurumlarla olan ilişkilerini farklı gruplar ve kategorilerde oluşturduğu görüntüleri ortaya koymak spor sosyolojisinin başlıca amaçlarıdır (Amman, 2000: 89).

Gelişmiş ülkelerde sportif yarışmalar da sosyalleşmenin önemli bir aracı olarak kabul edilir. Spor bir yandan popüler ve yaygın oluşuyla diğer yandan genç kuşaklar ve çeşitli sınıf üzerinde etkisiyle önemli bir toplumsal olgudur. Kimi için bir eğlence, saygınlık, dinlenme kaynağı olan spor, kimi için de bir kazanç ya da sömürü kaynağı olmaktadır.

Toplumsal açıdan yönetenler için bir yönetim aracı olarak araç görevi gördüğü gibi kapitalist toplumlarda spor; ya boş zamanları değerlendirme etkinliği ya da kazanç aracı olarak ortaya çıkmakta ya da spora daha çok bu gözle bakılmaktadır. Bu toplumların sınıfsal niteliğine bağlı olarak spor; egemen güçlerin elinde onların çıkarları doğrultusunda kullanılmaktadır. Örneğin; Hitler Almanyası'ndaki gibi.

Spor; kolektif bir uğraşı olması nedeni ile insanlar arası ilişkilerin gelişmesine ve toplumsal katılımın artmasına hizmet eder. Aynı zamanda özgürlük bilincinin yerleşmesine de katkıda bulunur. Spor toplumun yapısına ve yöneticilerinin spor politikasına bağlı olarak kitleler arasındaki olumlu ya da olumsuz birikimlere neden olabilir. Aynı zamanda kişiler arasında iş birliğini ve dayanışmayı da artırır. Sporun sosyal gelişim sürecine katkıları Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1: Sporun Sosyal Gelişim Sürecine Katkıları

SPOR	Spor turizmi Sportif mallar Yeni iş alanları Spor programları Sağlıklı iş gücü	İktisadi büyüme	SOSYAL GELİŞME
	Hareket ve egzersiz Haz, eğlenme, dinlenme Yabancılaşma kaybı	Beden ve ruh sağlığı	
	Sosyalleştirme	Eğitim	
	Statü sağlama	Sosyal hareketlilik	
	Grup oluşturma Ulusal aidiyet	Sosyal bütünleşme	
	Uluslararası ilişkiler	Kültür alışverişi	

Kaynak: Amman, 2000: 132

1.1.2.3. Spor ve Aile

Aile, tüm toplumlardaki en küçük sosyal kurumdur. Şehirleşmiş sanayi toplumlarında genellikle anne, baba ve çocuklardan oluşan çekirdek aile tipi

yaygınken yaşamın tarım ekonomisine dayandığı kırsal bölgelerde büyük anne, dede, çocuk ve torunların bir arada yaşadığı geniş aile tipi çoğunluktadır.

Bireyin kişiliğinin gelişmesi aile ile başlar. Toplumsal değerler ailede öğrenilmeye başlar. İlk beş yılda aile bireye bilinçli ya da bilinçsiz bir şeyler öğretir. Bu dönem bireyin ilk sosyalleşme dönemidir. Aynı zamanda bireylerin toplumdaki rollerinin ilk etkisi aile ile başlar ve buradaki gelişme ve yönelme ile şekil alır.

Aile hakkında yazan birçok sosyolog, günümüzde kapitalizmin gelişmesi ile ailenin boyutunda meydana gelen küçülme arasında bağlantı olduğunu varsaymaktadırlar. Günümüz çağdaş gelişmelerinin aile hayatına yön veren bir ilke olarak sevgi ve duyguya dayalı bireyciliğin akla yatkın olduğu söylenebilir. Aile, yüz yüze ve samimi, ilişkilerin en güçlü olduğu birincil gruptandır. Bu nedenle bireyin tutum ve değerlerinin oluşumunda birincil etkileşimi sağlaması yönünden ayrı bir öneme sahiptir (Aile ve Spor <http://www.sporbilim.com/index.php> Erişim:28.09.2008).

Boş zamanın değerli olarak kullanılması ailede başlar. Fakat aile boş zaman değerlendirme eylemlerini sistematik olarak öğretmez. Bir ailenin bireyelerine öğretimde bulunacağı boş zaman değerlendirme eylemleri genellikle o ailenin ekonomik düzeyine bağlıdır. Özellikle çocukların eğitiminde oyun kavramı en önemli olgudur. Aile içinde ekonomik durumda bu oyunla eğitimde bir esnekliği çok rahat bir şekilde göstermektedir. Türk aile yapısında ailenin yeri sosyalleşme açısından son derece önemlidir. Son yıllarda meydana gelen sportif gelişme ve yararları bütün ailelerin de dikkatini çekmektedir. Çocukların sağlıklı bir birey olması için aile içinde spor kavramının dikkatle ele alınması gerekmektedir (Tezcan, 1991: 147).

Aile, çocukluk ve ergenlikte hatta gençlik yıllarında kişi üzerinde en etkili çevredir. Bunda da iki önemli sebep vardır. Birincisi aile insan türünü üretmek ve devam ettirmekle görevli, ikincisi aile ekonomi, eğitim, ahlak gibi öbür kurumların da kaynağı olmuştur.

Aile aynı zamanda birinci sosyalleşme ortamı olma işlevini de sürdürmektedir. Sosyal psikoloji ve sosyolojinin temel kavramlarından biri olan sosyalleşme, topluma yeni katılan bireylerin toplumla uyum içinde yaşayabilecek ve toplumdaki görevlerini yerine getirebilecek bir olgunluğa ulaşma süreci olarak

tanımlanabilir. Geniş anlamıyla “eğitim” kavramının karşılığı olarak kullanılan sosyalleşme kavramı bir toplumun kendi kültürünü üyelerine aktarma sürecini ifade etmektedir (Amman, 2000: 119).

Aile sosyal dünyayı ve spor dünyasını görmeyi sağlayan ilk birimdir. Ailenin sosyalizasyon üzerindeki ilk ve güçlü etkisi, çocuğun spora katılıp katılmayacağını ve katılıyorsa nasıl spor yapacağını belirler. Bebek aile iletişimlerinin ilk dönemleri doğal olarak oyunsal tarzdadır. Bir çocuk, oyun deneyimlerini ve formal oyunu ilk olarak aile içinde görür (Küntay, 1991: 198). Aileler tarafından spora pozitif değer biçme, nesiller arasında spora ilgiyi arttırır. Bundan başka, aileler de spora katılıyor ya da geçmişte sporla ilgilenmişlerse, spor yapmaya devam ediyor ya da düzenli olarak televizyondan spor programlarını seyrediyorlarsa, çocuklarının sporda başarılı olmalarını ümit ediyorlarsa ya da amaçlıyorlarsa, spora aktif katılım için çocuklarını cesaretlendiriyorlarsa ve spor aile içinde genel bir konuysa, çocuklar sporla daha fazla ilgilenebilir ve katılımında bulunabilir.

Spor bireylerin sosyalleşmesinde önemli bir nokta olduğu için günümüzde aileler çocukların daha sosyal olabilmeleri için spor olgusuna uzak kalmamalarını istemektedirler. Hatta bazı sosyologlar sosyalleşmeyi doğumla beraber başlatmaktadırlar. Bu yüzden sosyalleşme önemlidir. Bu öğrenim ve öğretim yoluyla olabildiği için aileler çocuklarını spora yönlendirmektedirler.

Bu yönlendirmeler yapılırken dikkat edilmesi gereken hususlar vardır: çocukların spor yapmaya zorlanmaması, spor yapmada çocuğun isteğinin ön planda olması, spordan keyif almanın öğretilmesi ve keyif aldıkça destek olunması. Ana ve babalar çocuklara sporda her tür sonucun normal olduğunu anlatmalı ve kaybetmeyi de kabullenmeyi öğretmelidir. Çocukların hata yapacağı unutulmamalıdır. Çok sayıda spor branşı çeşitli oyunlarla çocuğa öğretilmeli ve en başarılı olduğu sporlarda çocuklara destek olunmalıdır (Muratlı, 1997: 47).

Ebeveynlerin özellikle çocuklara gösterecekleri ilgi çok önemli bir noktadadır. Bu ilginin çocukların yetenek ve becerilerini geliştirme konusunda da yönlendirici olmalıdır. Aile içerisinde çocuğun kişilik yapısının gelişimi kendine güven duygusunun sağlanması ile mümkün olmaktadır. Bu duygu bebeklikten başlayıp ileri yaşlara kadar devam eden önemli bir süreçtir. Aile içinde çocuklar gerek duygularını gerekse oyuncaklarını başkaları ile paylaşmaz hatta başkalarının

oyuncaklarına sahip olmak ister. Bu aşamada çocuğun bencillikten kurtulması, paylaşmayı öğrenmesi, aile ve diğer arkadaşları ile yapacağı eğitim, oyunlar ve sportif faaliyetler önemli bir etken olmaktadır (Şahan, 1997: 68).

Özellikle anne ve babaların hem kendi yaşantılarında sportif aktivitelere olan ilgilerinin gelişmesi hem de çocukların ilgilerinin artması için, çocukların gelişim süreçlerini çok iyi bilmeleri gerekmektedir. Bu nedenle çocuklarda 0-7 yaş arasında merak, suçluluk, kaygı duyguları gelişir. Sportif açıdan koşular, sıçramalar, top tutmalar ve atmalar çocuğu spora iten hareketlerden bazılarıdır. 7-12 yaş arasında ise çocuk, özdeşim kurmaya ve kendine model almaya başlar. Bu dönemde spor branşları önemlidir. 12-18 yaş döneminde ise bir gruba ait olma hissi gelişir ve belirli bir spor branşında başarılı olma arzusu çok fazladır (Muratlı, 1997: 47).

Bu değerlendirmelerden yola çıkarak insanların küçük yaşlardan başlayarak spor yapması bedenen ve psikolojik olarak uyumlu bir toplumsal varlık olması, sağlıklı, etkin, yapıcı ve üretken yaşama kavuşması yani varoluşu için gereklidir. Sporda amaç insandır. Şampiyonlar yetiştirmek madalya ve rekor demek değildir. Bütün bunlar sporun amacına uygun yapıldığında ortaya çıkacak sonuçlarıdır. Spor, insana özgü bir yaşama ve kültür olayıdır. Spor yapan çocuk ve genç sayısını en verimli şekilde artıran ülkelerde, gerek ulusal gerekse uluslararası düzeydeki sportif performansın, başarının ve üretimin sürekli arttığı görülmektedir. Ülkemiz, genç nüfusu dikkate alınırsa uzak gibi görünen bu ideali yakalayacak güce sahiptir.

1.1.2.4. Spor ve Örgüt

Spor toplumsal boyutlarıyla ele alınıp incelenirken çağımızda karşımıza çıkan en önemli boyutu örgütsel boyutudur. Büyük kitlelerin ilgi odağı olması, ekonomi, sağlık, kültür, eğitim ve teknolojiyle olan yakın ilişkisi nedeniyle spor günümüzde hem ulusal hem de uluslararası örgütler arasında yer almaktadır.

Örgüt; işbölümü, fonksiyonların belirlenmesi, yetki ve sorumluluğun basamaklaştırılması yoluyla açıkça belirlenmiş, ortak bir amacın gerçekleştirilmesi için belli sayıdaki kişinin davranışlarının akılcı bir şekilde düzenlenmesine denir (Kızılcılık, Ergen, 1996:419). Spor kulüpleri, ulusal ve uluslararası federasyonlar,

Gençlik Spor Genel Müdürlüğü ve illerdeki şubeleri ile Olimpiyat Komitesi spor örgütlerinin ilk akla gelen örnekleridir.

Sportif örgütlerin hepsi aynı niteliği göstermezler. Bazı örgütler resmi (formal) olduğu halde bazı spor örgütleri gayri resmi (informal) bir nitelik gösterirler. Klasik örgüt yapısının formal - informal örgüt tipleri özellikle spor alanında kendini gösterir (Armağan, 1981:108). Formal örgütlerde açıkça belirlenmiş olan hedefler ve bunlara ulaşmak için akıcı bir koordinasyon vardır (işletmeler, okullar, kulüpler vb). İnfomal örgüt ise herhangi bir örgüt içerisinde bireyler arasında meydana gelen ve faaliyet planında belirlenmemiş koordinasyon şekillerini ifade etmektedir. Örneğin bir spor federasyonu, o spor dalını tanıtmak, yaygınlaştırmak, ulusal ve uluslararası düzeyde başarı seviyesini yükseltmek amacıyla kurulur. Bu amaçlara ulaşabilmek için belirli bir hiyerarşi ile izlenecek yol, yapılacak çalışmalar akılcı bir şekilde düzenlenir. Tüm görevlilerin yetki ve sorumlulukları açıkça belirlenir. Bu federasyonun formal örgüt kısmıdır. Federasyonda yer alan bireylerin, bireysel davranışları ve organizasyonel davranışları ile grup dinamikleri ise informal örgüt kısmıdır. İnfomal örgüt ne kadar verimli, tutarlı ve başarılı ise formal örgüt o kadar güçlü ve başarılıdır. (Kızılcılık, Ergen 1996: 420). Bu anlamda bir federasyonun amaçlarını istenilen düzeyde gerçekleştirebilmesi, federasyon başkanından, teknik komitesi, hakem komitesi ve eğitim komitesi üyelerine, memurlarından antrenör, hakem hatta sporcularına kadar olan ilişkilerin güvenilirliğine ve sağlıklı ve samimi ilişkilerine bağlıdır.

1.1.2.5. Spor ve Toplum

Spor hangi düzeyde ele alınırsa alınsın her zaman bir takım toplumsal ilişkiler şeklinde ortaya çıkmaktadır. İnsan sporcu olarak içinde yaşadığı grupla sürekli bir etkileşim hâlinindedir. Toplumun bir üyesi olması nedeniyle insan sürekli olarak grubun parçası olarak yaşamakta, davranışları onun diğer bireylerle etkileşiminin bir fonksiyonu olmaktadır

Grup, sosyolojinin temel kavramlarından biridir. Çünkü toplumsal yaşamın temelinde sosyal gruplar yer alır. İnsanlar doğduğu andan itibaren önce aile olmak üzere giderek eğitim, meslek ve diğer alanlardaki değişik sosyal gruplar içinde yer

alırlar. Toplum içindeki grupların bileşimi de bir bütün olarak toplumu meydana getirir.

Fichter'e göre bir sosyal grup, ortak amaçların izlenmesi hususunda, sosyal normlara, yararlılara ve değerlere uygun olarak, karşılıklı rolleri yerine getiren kişilerden oluşmuş, bir yapıya sahip ve benzerlerinden ayrılıp bütünleşebilen bir topluluktur (Fichter, 1996: 94).

Bir insanın yaşamı sosyal bir grupla başlar ve sosyal grup içinde sona erer. Birey kendi gereksinimlerini karşılamak ve yaşamını devam ettirebilmek için başkalarının yardımına, desteğine ve işbirliğine gereksinim duyar. Bireyler tek başına yaşayamaz ve soyunu devam ettiremez. O halde her birey her zaman ve her yerde bir veya daha fazla sosyal grupla dolaylı ya da dolaysız ilişki halindedir. İnsan fizyolojik ve zihinsel açıdan geliştikçe gereksinimleri artar. Buna bağlı olarak daha çok sayı ve çeşitte grubun üyesi olmaya başlar ve kendi sorunlarına çözüm bularak üstünlük sağlayan gruplarıyla giderek özdeşleşir. Bireyin en fazla özdeşleştiği gruplara referans grupları adı verilir.

Çocuk ve genç için sosyal kabul çok önemlidir. Bu nedenle, birlikte duyan, birlikte davranan yaklaşık aynı yaştaki kişilerden oluşan arkadaş gruplarına girer. Bu grupların çoğu toplumun kültürü ile bağdaşan, istenen, benimsenen türdeki arkadaşlık gruplarıdır. Arkadaşlık grupları genç üzerinde büyük etkisi olan referans gruplarıdır. Bunlar niteliklerine göre üyeleri için olumlu ya da olumsuz etkileyici çevrelerdir. Örneğin suça meyilli çocuk çeteleri olumsuz etkileyici niteliği olan gruplardır. Genellikle aile ve okullarında problem yaşayan, yeterli ilgi ve sevgiyi bulamamış çocuk ve gençlerin oluşturdukları gruplardır. Böyle bir grupta kabul gören çocuk grup içinde kalabilmek için diğerlerinin giysilerini, tutum ve davranışlarını, konuşmalarını benimser. Spor grupları ise olumlu etkileyici niteliği olan gruplardır. Çocuk ve gençler böyle gruplarda enerjisini uyumlu ve yaratıcı bir biçimde kullanabilir. Amaca yönelik ve belli kurallara göre hareket etmeyi öğrenir.

Günümüzde geniş kitleleri ilgilendiren spor olgusunda, sportif yarışma sonucu statü farklılaşmasına bağlı olarak bir hiyerarşi durum ortaya çıksa bile, bu durum sınıfsal bir şekle dönüşmez. Toplumsal uygulamalar açısından spora bakıldığında, sporun birçok simgesel ve toplumsal işlevleri olduğu görülür. Sporun bütünleştirici, birleştirici ve eğitimsel işlevi yanında günlük yaşamın kimi

ihtiyaçlarını güvence altına almaya yönelik bir işlevi olduğu da görülmektedir (Armağan, 1981: 24).

Toplumsal ilişkiler çok farklı biçimde ortaya çıkmasına rağmen sosyologlarca belirli gruplandırmalar yapılabilmektedir: yarışma (rekabet), uyuşma (uyarlama), yardımlaşma (işbirliği), diyalektik (karşıtlık) ve çatışma vb. Spor bir toplumsal olay olarak ele alındığında gruplandırılan toplumsal ilişki tiplerinin hepsini içerdiğini görmek mümkündür (Öztürk, 1998: 12).

1.1.3. Spor ve Yönetim Kavramı

Günümüzde yönetim kavramını çok çeşitli ve değişik biçimlerde tanımlamak mümkündür. Bütün bu tanımlamalardaki çeşitliliğe karşın yönetimin, üzerinde az çok görüş birliğine varılan tanımı “yönetim, başkaları vasıtasıyla iş görmektir” şeklinde olmuştur. Böylece yönetim ancak birden fazla kişinin varlığı ile ortaya çıkan ve bu yönü ile ekonomik faaliyetten ayrılan bir grup faaliyeti olduğu, genel olarak kabul görmüş bulunmaktadır. Çoğu kez başkaları vasıtasıyla iş görmek yerine başkaları ile iş görmekte kullanılmaktadır.

Günümüz dünyasında yönetim kavramı modern toplumların gelişiminde önemli roller oynamaktadır. Kamu yönetiminde, iş dünyasında, spor ve kültürel alanlarda başarının ve gelişimin en etkin temel anahtarlardan birisi de yönetimin etkinliğidir. Spor yönetimi bir bilim dalı olarak sportif tesislerin, organizasyonların, kulüplerin ve insan kaynaklarının ekonomik ve sosyal verimliliğini konu edinir. (Parkhouse, Ulrich,1979: 265).

Modern spor yönetiminin temelleri 1980’ lerde beden eğitimi ve spor yönetim ve organizasyonu olarak spor eğitimi kurumlarında atılmıştır (Chelledurai, 1992: 4).

Spor yönetimi, sportif hizmetleri önceden belirlenen hedeflere ulaştırmak için, mevcut insan ve maddi kaynaklarını bu hedefler doğrultusunda en etkin ve verimli olarak kullanılmasını sağlamaktır.

Spor yönetimi kamu yönetiminin özel bir alanıdır. Türkiye’de sportif etkinlikte bulunan spor kurum ve kuruluşlarının büyük bir kısmı devlet yönetimine bağlıdır. Özel sektör tarafından kurulan ve işletilen spor kurum ve kuruluşlarında bile denetim, devletin denetimi ve gözetimi altında yürütülmektedir

Genel yönetimin bir parçası olan spor yönetimini genel yönetimden ayırmak mümkün değildir. Bir başka ifade ile genel yönetimde kullanılan kavram ve yöntemler spor yönetimi için de aynen geçerlidir. Bu noktadan hareketle spor yönetimi, genel yönetimin ilke, yönetim ve kurallarının spor alanına uygulanması olarak da kabul edilebilir. Temel amacı da, spor faaliyetlerinin akılcı ve bilimsel bir şekilde yürütülmesinin yollarını araştırmak, bulmak ve bunları genel ilkelere dönüştürüp uygulamaktır. Ayrıca beden eğitimi ve spor programlarının geliştirilmesi, personel sağlanması ve yetiştirilmesi, spor kurum ve tesislerinin sevk ve idare edilmesi, denetlenmesi gibi konuları kapsamaktadır (Karagözoğlu, 2000: 153).

1.1.3.1. Spor Yönetiminin Diğer Yönetimlerden Farkı

Spor yönetimi; yöneticileri, organizasyonları, politika ve mevzuatları, faaliyetlerinin organize edildiği spor tesisleri açısından ayrı ayrı ele alınıp incelendiği takdirde bilimsel bir anlam kazanacaktır. Bunlar ayrı ayrı incelenmez ise spor yönetimini meydana getiren unsurlar eksik kalmış olacak ve spor yönetiminin, spor biliminin bir kolu olarak incelenmesinde sağlıklı bir sonuca varılması zorlaşacaktır (Donuk, 2005: 16).

Spor yönetim kamu yönetiminin spor alanına uygulanması olarak belirtilir. Bu nedenle spor yönetiminin özellikleri, sportif hareketlerin amaç ve işlevlerinden kaynaklanmaktadır. Spor yönetiminin hem girdisi hem çıktısı insandır. Dolayısı ile özünde birçok yönetim alanlarından farklılık göstermektedir. Spor yönetiminin kendine özgü özellikleri vardır ve bu özellikler şu biçimde sıralanmaktadır: (Donuk, 2005, 17).

Spor yönetimi doğrudan ya da dolaylı olarak insanlarla ilgili hizmetlerde bulunmaktadır. Toplum genelinde kurumlaşmış yöneten – yönetilen ayrımı spor yönetiminde sporcu ve yönetici ayrımı şeklinde hiyerarşik bir otorite ile düzenlenmektedir.

Spor yönetiminin hedefleri eğitim yönetiminin hedefleri gibi uzun vadeli olduğundan, hedeflerin kısa sürede gerçekleştirilememesi durumunda insanlar üzerinde tahammülsüzlüğe neden olabilir.

Ülkenin her yerinde ve en küçük yerleşim birimlerine kadar yayılmış spor kurum ve kuruluşlarında görev alan yöneticiler, genellikle her kesimden insanlar olabilirler. Bunların bir kısmının spor yöneticiliği konusunda öğrenim ve deneyimleri olmadan atanması, tesislerin verimli ve düzenli bir şekilde kullanılmasını engellemektedir

Spor yönetiminin konu, metodoloji, estetik, ahlak, dürüstlük ve sporun diğer özellikleri sebebiyle diğer yönetim alanlarından değişik yapıda olduğu görülmektedir. Sporun ve spor yönetiminin kendine özgü bir kültürü vardır.

Spor yönetimini diğer yönetimlerden ayıran bir diğer özellik ise sosyal bir kurum olan sporun özelliğidir. Tıp bir kurum olarak hastalıkları tedavi etme sorumluluğunu üstlenmiştir. Spor ise insanların fiziki ve zihinsel olarak sağlıklı ve mutlu bir şekilde yaşayabilmeleri, kendisine ve topluma zarar verebilecek kötü alışkanlıklardan koruyabilme sorumluluğunu üstlenmiştir.

Sporun evrensel kabul gören boyutu insanlar arası olduğu kadar toplumlar arası ve ülkelerarası iletişimde çok önemli rol oynamasıdır. Milli sporcular ülkelerinin elçileri olarak da kabul edilmelidir.

Spor ülke ekonomisinde de çok büyük yer tutmaktadır. Bazı federasyonların bütçeleri ciddi oranlarda olabilmektedir. Spor gazetelerinin yanı sıra günlük gazetelerin birçok sayfası spora ayrılmış durumdadır. Tüm profesyonel spor kulüpleri işletmenin gerekleri uyarınca profesyonel olarak yönetilmektedir. Tabii buna okul ve üniversite sporcularını dahil etmek doğru olmaz. Bir spor işletmesi ile herhangi bir işletme arasında herhangi bir fark yoktur.

Sportif etkinlikler dünyadaki büyük krizleri önleyici rol oynayabilmektedir. Spor birçok kişi için politikaya girmenin bir yolu olarak da görülmektedir. Spor olayları gazetelerin birçok sayfasını doldurmaktadır. Öyle ki ekonomi sayfalarında bile yer almaktadır.

Birçok alanda spor yönetimi için kariyer fırsatları vardır (Parkhouse, Ulrich 1979: 266):

1. Gelişen ticari endüstri olarak (spor malzemeleri üreticileri, rekreasyonel aktivite şirketleri, spor kulüpleri gibi)
2. Profesyonel spor kulüpleri, takımları ve ligler
3. Amatör sporlar ulusal ve bölgesel yönetim alanları

4. Spor yönetimi eğitimi veren okullar
5. Spor sahası ve tesisleri yöneticileri,
6. Pazarlama ve satış promosyon alanları, radyo televizyon satışları

Yeni bir iş alanı olarak spor yönetimi alanının giderek önem kazanmasının önemli göstergeleri olarak şunlar sayılabilir:

Birincisi, sporun toplumlarda politik ve ekonomik olarak giderek artan önemli bir role sahip olmasıdır. 1980'lerdeki endüstriyel büyüme içerisinde diğer eğlence sektörlerine nazaran spor çok büyük fark göstermektedir. İkinci olarak, spor yönetimi alanda eğitim yapmak isteyenlerin oranlarında çok fazla artış olmuştur fakat başvuruların ancak az bir kısmı karşılanabilmektedir. Üçüncüsü, spor yönetimi alanından mezun olanların büyük kısmının bu alanla ilgili bir işe yerleşme şansları oldukça yüksektir. (Parkhouse, Ulrich 1979: 274).

Günümüzde spor yönetimi konusunda profesyonel şirketler çalışmaya başlamıştır. Bu alanda birçok dergi yayınlamakta ve konferanslar düzenlenmektedir. Üniversite bünyelerinde bölümler çalışmalarını sürdürmekte, yeni bölümler açılmaktadır.

1.1.3.2. Spor Yönetiminin Fonksiyonları

Spor yönetimi, sporda yönetimi meydana getiren unsurların kuruluş ve işleyiş biçimlerini inceleyen ve bu unsurların en iyi şekilde sevk ve idaresi için gereken yönetim tekniğini bulmaya çalışan spor biliminin bir koludur (Demirci, 1986: 14).

Spor yönetimi, sporcu-yönetici, sporcu-spor teşkilatı ve spor teşkilatları ile halk arasındaki ilişkileri düzenleyen bir mekanizma olarak da değerlendirilebilir (İmamoğlu, 1992: 23).

İşletmelerde yönetim, diğer fonksiyonlarla iç içe girmiş bir özellik taşımaktadır. Bir yönetimin sürecini oluşturan bu fonksiyonların her biri diğerini etkilemektedir. Fonksiyonları bir zincir olarak düşünülürse, halkalardan biri koptuğu zaman, kişilerin birbiriyle ve işletme amaçlarının yönetimle irtibatı kesilmektedir. Dolayısı ile bir yönetimin başarısı bu fonksiyonların etkin ve verimli biçimde

kullanılması ile mümkün olmaktadır. Yine bu fonksiyonların gereği gibi yönetilmemesi de işletmelerde ve kuruluşlarda başarısızlıkların temel sebepleridir.

1.1.3.2.1. Planlama

Yönetim fonksiyonlarından ilki olan planlama, bir amaca ulaşabilmek için nelerin nasıl, ne zaman, neden, ne ile ve kim tarafından yapılması gerektiğinin önceden kararlaştırılarak bir hareket tarzının belirlenmesi olarak tanımlanabilir (Tuan, 2008: 21).

Bu özelliği ile planlama, geleceğe bakma ve olası seçenekleri saptama sürecidir. Planlama, sahip olunan sınırlı kaynakların en rasyonel kullanımını sağlamaya yönelik bir süreçtir.

Plan, kurumun nereye gideceğini ve gitmekte olduğunu saptar. Planlama, zaman kaybını ve gereksiz işlemleri azaltır, talimatlar verir ve kontrolü kolaylaştırmak için standartları belirler. Planlama beklenen değişikliklerin etkisini azaltma yoludur. Yöneticiler planlama tarafından ileriye bakmaya, değişiklikleri tahmin etmeye ve bu değişikliklerin etkisini göz önünde bulundurarak uygun hareket yolları geliştirmeye zorlanırlar (Koparal, 2003: 8) .

Stratejik planlama, bir örgütün üyelerinin, örgütün geleceğini tahmin ettikleri ve o tahmine ulaşmak için gerekli işlemleri tasarladıkları bir süreçtir. Bu süreç, örgütün stratejik amaçlarını ve buna ilişkin eylem planlarını incelemeyi kapsar (Ensari, 1999: 145).

Stratejik planlama, bir örgütün değişen çevre koşulları içinde, örgüt kaynaklarının genişletilmesi ve ortaya çıkan fırsatlar ile örgütün kaynakları arasında optimal bir uyumun sağlanması, sürdürülmesi ve geliştirilmesi ile ilgili bir yönetim ve karar sürecidir.

Yönetim kademesinin en temel işlevi olan planlama kavramının işletmelerin devamlılığı ve gelişimi üzerine birçok yararı vardır (Donuk, 2005: 20):

- İşletmenin bütün faaliyetlerinin amaca dönük olmasını sağlar. Böylelikle en az giderle amaca ulaşılmasını kolaylaştırır. Koordinasyon sağlanmasına olumlu etkisi ile lüzumsuz tekrarlar ve gecikmeler oluşmaz.

- Planlama diğer yönetim fonksiyonlarının oluşmasına yardımcı olur. Plansız bir organizasyon yapılmasına imkân yoktur. Kontrol yapabilmek için planlamaya ve planda oluşturulan standartlara ihtiyaç vardır.
- Plan geleceğe dönük olduğu için devamlı olarak gelecek ile ilgilendiğinden, planlama geleceğe yönelik tahmin yürütme konusunda uzmanlaşmayı sağlar.
- Planlama belirsizlikleri azaltır ve olaylara daha doğru daha akılcı bakmayı sağlar.
- Planlama kararlarda yol göstericidir. Yönetici bir karar alırken üstüne danışmak veya kararsız kalmak yerine politika ve yöntemler yardımı ile daha doğru ve işletme çıkarlarına hizmet eden kararlar verebilir.
- Planlama günlük işlerle uğraşan yöneticinin dikkatini geleceğe yönlendirir. Günlük problemlerden çok geleceğe yönelik faaliyetler ışığında çalışmasını sağlar.
- Kaynakların daha etkin kullanımında yardımcı olur.

Günümüzde sürekli değişen iç ve dış çevre şartlarını olumlu bir şekilde değerlendirebilmek ve birtakım gelişmelere hazırlıksız yakalanmamak için planlama kavramının gerekliliği vazgeçilmezdir. Unutulmaması gereken önemli bir husus da kurum ve kuruluşlarda iyi bir yönetimin sağlanması için planlama kavramının diğer yönetim fonksiyonları tarafından desteklenmesi gerektiğidir.

1.1.3.2.2. Örgütlenme

Örgütlenme, amaçlara ulaşmak için yapılacak işlerin tamamlanması ve gruplanması, işleri yapacak kişilerin ve onların yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi, amaçlara ulaşmak için gerekli fiziksel ortamın hazırlanmasıdır (Koparal, 2003: 8).

Örgütteki belirli bir amacı gerçekleştirmek için önceden belirlenen iş ve mevkilere görevli seçimi, iş gören ve görevler arası çalışma düzenlerinin belirlenmesi örgütlenme çalışmalarının yapısını oluşturmaktadır.

Yönetim üzerine yapılan çalışmalarda örgütlenme kavramının 5 farklı şekilde yapılandırıldığı görülmüştür:

Resmi örgüt yapısında, personelin görev ve yetkilerini belirleyen emirler; yönerge, ilke, kural ve yöntemlerden oluşur. Kimin kime bağlı olduğu ve kimden emir aldığı resmi örgüt yapısı belirler.

Gayri resmi örgüt yapısı ise işletmelerde, kendiliğinden ve doğal olarak oluşan ilişkilerin ifade ettiği bir yapıdır. Bilinçli bir düzenleme sonucu olmayan, kişilerin birbiriyle, işle ilgili veya iş dışı çeşitli özelliklerden, benzerliklerden ve ortak değerlerden kaynaklanan bir yapıdır.

Fonksiyonel örgüt yapısında ise işletmede, emir komuta hiyerarşisi dışında kalan fakat aynı fonksiyonu yerine getiren organlar arasında resmen tanınmış olan ilişkiler söz konusudur.

Bir diğer örgüt yapısı ise merkezi örgüt yapısıdır. Merkezi örgüt yapısında, bir örgütteki yetki ve kararların sistemli ve bilinçli bir şekilde üst makamlarda toplanması söz konusudur. Bu tür bir işletmede bütün yetkiler ve kararlar üst yönetim tarafından alınmakta ve alt kademelerde bulunan çalışanların görüşü sorulmamaktadır.

Bir kurum veya kuruluşa ait örgüt yapısında, alt kademeler serbestçe hareket etme ve karar alma yetkisine sahipse, bu kurum veya kuruluştaki yerinden yönetim (ademi) tipi örgüt yapısından bahsedilebilir.

1.1.3.2.3. Koordinasyon

Koordinasyon, işletmelerdeki bütün unsurların uyum içinde çalışmasını ve aralarındaki ilişkilerin düzenlenmesini amaçlayan bir yönetim fonksiyonudur.

Koordinasyon, ortak bir hedefe ulaşabilmek amacı ile insanların çabalarının ardı sıra gelerek bütünleşmesi, işbirliğinin sağlanması, uygun ortam, zaman ve elemanın bir araya getirilmesi olarak tanımlanabilir (Donuk, 2006: 23).

İyi bir koordinasyon yapısının sağlanması için yönetim tarafından gerçekleştirilmesi gereken bazı şartlar vardır. Bunlardan bazılarını belirtirsek,

- Basit ve anlaşılır bir örgüt yapısının kurulması
- Düzenli çalışan bir haberleşme sisteminin kurulması

- Plan ve programların uyumlaştırılması
- Örgütle işbirliği anlayışının geliştirilmesi
- Personelin organizasyon için motivasyonunun sağlanması

Koordinasyonun anahtar kelimesi haberleşmedir. İyi bir koordinasyon, ancak iyi bir haberleşme sistemi ile sağlanabilir. Sağlıklı çalışan bir haberleşme sistemi örgütler arasındaki ilişkilerin gelişmesini, tarafların birbirlerini daha iyi tanımalarını, yanlış anlaşılmalardan ortadan kalkmasını ve bu sayede koordinasyonu sağlayacaktır.

Koordinasyon zaman isteyen bir kavramdır ve kısa sürede koordinasyonun sağlanabileceğini düşünmek doğru değildir. Organizasyonlar, uzlaşma ve işbölümünün doğal sonuçları olduklarından amaç, organizasyondaki bütün işlerin koordine edilerek gerçekleştirilmesidir. Koordinasyonun sağlanması ile birlikte ulaşılmak istenen hedeflere bir adım daha yaklaşılmış olunacaktır. Profesyonel yönetimin var olduğu iddia edilen her spor kulübünde, her spor organizasyonunda koordinasyon kavramı yönetimin önemli bileşeni olmak zorundadır.

1.1.3.2.4. Yürütme

İşletmedeki faaliyetler önce planlanır, ardından örgütlemeye geçilir. Planlanmış ve örgütlenmiş işletmenin yürütülmesi, amaçların gerçekleşmesine yönelik atılması gereken diğer bir önemli adımdır.

Yürütme fonksiyonu, kurum veya kuruluşta yer alan kişilere, görevlerini en verimli ve etkin bir şekilde yaptırma amaç edinmektedir.

İşletmenin sahip olduğu kaynakları yönlendirmenin en etkin yolu talimatlardır. Yaptıkları işlerin yararlı olması için insanların yönlendirilmeye ihtiyacı vardır. Çalışanların veya örgüt üyelerinin yönlendirilmesine yönelik ilk adım onların güdülenmesini sağlamaktır. Gdülenmenin sağlanması için kişilerin nihai hedefleri, sorumluluklarındaki işleri ve işlere ait standartları bilmesi gerekir (Koparal, 2003: 9).

İnsanların bir işi neden yaptıklarını bilmeleri, daha verimli ve gerekli standartlara uygun çalışmalarını sağlamaktadır. Yöneticilik, plan yapma ve işleri organize etmenin yanı sıra insanları çalıştırabilme yeteneği de gerektirir. Çok iyi planlar ve organizasyonlar yaptıktan sonra işler etkili bir biçimde yürütülmezse gerekli sonuçlar alınamaz ve tekrar başa dönülmek zorunda kalınır.

İşlerin iyi bir şekilde yürütülmesi için yöneticilerin; insanlara doğru yönde önderlik etme, yapılacak iş konusunda iletişim kurabilme, çalışanları iyi çalışmalarını yönünde motive etme gibi özelliklere sahip olması gerekir.

1.1.3.2.5. Kontrol

Kontrol, teşebbüsün esas amaçlarının ve bu amaçların elde edilmesi için yapılan planların gerçekleşmesinde görev alan astların, verimlilik durumlarının ve çalışmalarının ölçülmesi ve gerektiğinde düzeltilmesi için yapılan işlemlerdir.

Kontrol, bir teşebbüste planlara, yönergelere ve kurallara uygunluğu sağlamak amacıyla saptamalar yapılması, zayıf ve hatalı yönlerin düzeltilmesidir.

Kontrol, en geniş anlamı ile planlanmış bir amaca ulaşıp ulaşılmadığının veya hangi ölçüde ulaşıldığının araştırılmasıdır Kontrol fonksiyonu temel yönetim fonksiyonlarının sonuncusu olup, süreklilik niteliği gösterir. Kontrol aslında karşılaştırma işlemidir. Faaliyetlerin gerçekleşen durumları ile planlanmış durumlarının karşılaştırılmasıdır. Diğer bir ifadeyle, gerçekleşen durumlar ile planlanan durumlar arasındaki farktır. Yani hedefler ile sonuçlar arasında uyum sağlamaya çalışan bir yönetim fonksiyondur (Tuan, 2008: 29). Örgüt içinde her bir kademedeki yönetici kendisine ait sorumluluk alanındaki her türlü faaliyetten sorumlu olduğu gibi, aynı zamanda, bir kontrol halkası içinde bulunmaktadır. Örgüt içinde kurulacak olan kontrol sistemlerinin, kontrol mekanizmalarının verilerinden yararlanarak tutarlı kararlar alınabilmesi için, nelerin kontrol edileceğinin öncelikle belirlenmesi gerekmektedir.

Kontrol, yalnız geçmiş dönemlerle içinde bulunulan döneme ilişkin bilgileri sağlamakla kalmaz, aynı zamanda geleceğe ilişkin çok değerli tahminlere de olanak sağlar. Kararların tutarlılığının yapılan tahminlere sıkı sıkıya bağlı bulunduğuna şüphe yoktur. İşletmenin ne kadar ve hangi kalitede üretim yaptığı, tedarik, üretim ve satış faaliyetleri arasında uygunluk bulunup bulunmadığı, maliyetlerin istenilen düzeyde olup olmadığı, stokların belirli düzeyleri aşp aşmadığı ve nihayet faaliyetlerin planlanan süre içinde gerçekleşip gerçekleşmediği ancak kontrol ile anlaşılabilir. Bu bakımdan, kontrol iyi bir planlama ve koordinasyon için vazgeçilmeyecek kadar büyük bir öneme sahiptir (Tuan, 2008: 29).

1.1.4. Spor ve Ekonomi Kavramı

Ekonomi, geleneksel olarak mal ve hizmetlerin üretimini, bölüşümünü ve tüketimini konu edinen bilim diye tanımlanır. Genelde ekonomi biliminin varlık nedeni insan ihtiyaçlarının çokluğu ve sınırsızlığı ile bunları karşılayacak kaynak ve imkânların kıtlığına dayandırılır (Devecioğlu, 2004: *Sporun Ekonomik Boyutu* <http://www.sporyoneticiligi.com/> Erişim:23.01.2009).

Sanayileşme, hizmet sektörünün gelişmesi, bilgi çağı ve hızlı kentleşme sonucunda toplu yaşama kültürü ve sosyal yapı giderek farklı özellikler kazanmıştır. Toplumsal eğilimleri moral, kültür, yaşam felsefesi, ekonomik refah gibi olgular biçimlendirmektedir. Çağdaş toplumlar, sporu sosyal hayatın ayrılmaz bir parçası sayarken, geri kalmış toplumlar ise sporun önemini kavrayamamış ve göz ardı etmişlerdir. Günümüzde, toplumların spora yaklaşımları, toplumların genel yapısını yansıtır. Spor aslında gelişmişliğin bir ölçütü olarak da kabul edilmektedir (Yetim, 2000: 63).

Spor örgütlenmesi ve hizmetlerin halka ulaştırılması birçok ülkede genellikle kamu hizmeti olarak yürütülmektedir. Günümüzde sporun yapılanması, devletlerin siyasal ve ekonomik örgütlenmesindeki yapılanmaya paralellik göstermektedir. Bu çerçevede spor; ekonomi, finans, sağlık ve kamu güvenliği, çevre, işçi ilişkileri, mekân kullanımı yasaları ve düzenlemelerini etkileyen kamu politikalarının da konusu olmaktadır. Doğal olarak modern dünyanın bütün ekonomik ve sosyal değişimleri spor örgütü ve organizasyonlarında da görülmektedir (Balci, 1999: 5).

Sporun örgütlü eğlence olarak çıkışı ve gelişmesi hem siyasal yönetim hem de ekonomik amaçlara hizmet rolüyle ilişkilidir ve insanın toplu yaşamıyla birlikte başlamıştır. Günümüze gelindiğinde spor siyasal ve ekonomik örgütlenmede oldukça karmaşık bir yapıya ulaşmıştır. Siyasetin, sanatın, çevrenin ve daha nice konunun gündemi meşgul ettiği dünyamızda, spor ağırlıklı konumunu ticarileşerek başlı başına bir sektör haline gelmekle sürdürmektedir (Devecioğlu, 2004: *Sporun Ekonomik Boyutu* <http://www.sporyoneticiligi.com/> Erişim:23.01.2009).

Yirmi birinci yüzyılda uluslararası spor endüstrisinin, spor pazarında mevki olarak algılanmaktan çok spor yatırımlarını temsil etmeye doğru kayacağı

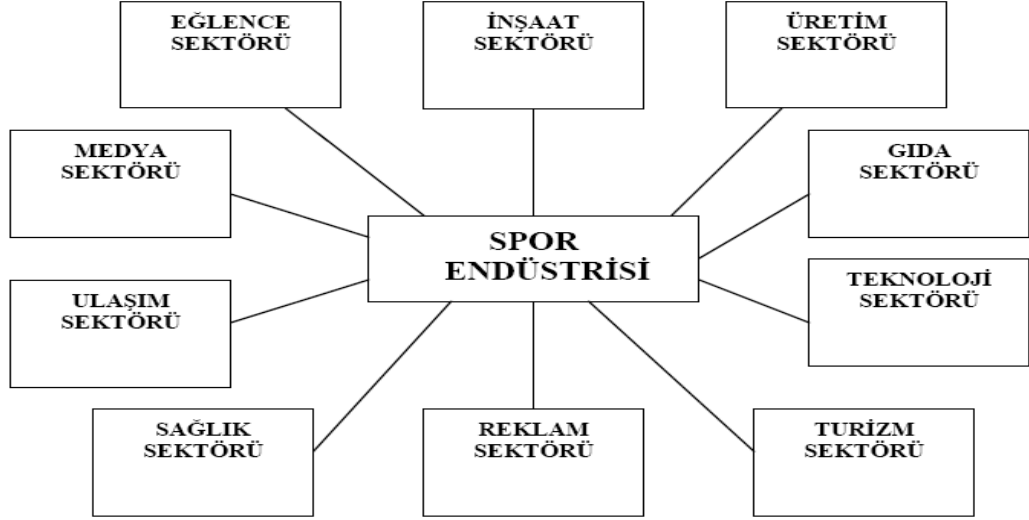
söylenmektedir. Uluslararası ticari anlaşmaların spor sanayine doğrudan etkisinin olması, çoğu spor dalında ve her rekabet düzeyinde uluslararası spor federasyonları, profesyonel ligler ve ekiplerin tescilli marka lisansları ile ticaret konusunda rekabete girişmeleri, bu federasyonların aynı zamanda dünya çapında uydu yayınları düzenlenmesi sayesinde büyüyen televizyon gelirlerinden önemli karlar elde etmeleri, yatırım yapılan yetenekli sporcuların ve büyük harcamalar yapılarak inşa edilen spor alanları ve tesislerin olması, rekabet için elde edilen yayın haklarının görkemli bir şekilde sunulması sporun ekonomik boyutuna olan ilgiyi kaçınılmaz kıldığı vurgulanmaktadır (Cerrahoğlu, İmamoğlu, 2000: 240).

Spor, ekonomi ve politika birbiriyle sıkı bir ilişki içindedir. Politika ve ekonomi, kendilerinin oluşturduğu toplumsal ve ekonomik sistemi ön plana çıkarmak için performanstan değil başarıdan yararlanır. Sporla politika arasındaki ilişkide ise önemli olan spora sadece kamuoyunda etkili olan yüksek performans değil, verilen açılım olanağıdır. Bu açılım olanağı da spora demokratik sorumlulukta üzerine düşen görevleri yerine getirmesi için tanınmıştır. Ekonomi ve spor, çalışan halkın mutluluğunu tamamlamalıdır ve dengeli bir ilişkiyle çalışma yaşamına katkıda bulunmalıdır (Voigt,1998: 188).

Günümüzde spor, kişisel ve toplumsal sağlığı koruyucu ve geliştirici nitelikleriyle önemli bir hizmet sektörü olarak kabul görmektedir. Ayrıca, günümüzün kitle iletişim araçlarının etkisiyle karlı bir reklam ve tanıtım aracı haline gelen spor, bir taraftan geniş kitlelerin yoğun ilgisini çeken bir gösteri ve eğlence faaliyeti olarak tüketim sektörüne dönüşürken, diğer taraftan girişimciler için önemli miktarlarda finans hareketlerinin yaşandığı cazip bir ekonomik faaliyet alanı haline gelmektedir (Şekil 1).

Spor hem hizmet üretimi boyutuyla, hem de mal üretimi ve tüketim sektörleri boyutuyla, işletmecilik ve spor işletmeciliği bilimlerinin araştırma konusunu oluşturmaktadır. Bu gün spor ve ekonomi birbirini tamamlayan hatta birbirinin vazgeçilmez ögesi durumundadır. Bugün sporcular eski meslektaşlarının defne tacı ve erkeklik erdemlerinin aksine ekonomik, sosyal ve prestij yönünden sağladığı avantajlar için yarışmaktadırlar.

Sekil 1: Spor Endüstrisinin Diğer Sektörlerle İlişkisi

Kaynak; Devecioğlu, 2005: 122

Spor endüstrisinin birincil görevi spor etkinlikleri üretmektir. Bunun için takımlar kurulur ve ligler düzenlenir. Bu düzenlemeler okul takımlarından, kümelere ve liglere, bireysel performanslara, yerel, ulusal ve uluslararası turnuvalara kadar değişir. Spor endüstrisinin ikincil görevi spor etkinlikleri ile ilgili ticari yaklaşımlardır (Erdoğan ,İ. Sporun siyasal Ekonomisi <http://www.irfanerdogan.com/dersler/> Erişim 21.06.2009).

- Oyunlarda yiyecek, içecek, spor statları, salonları çevresinde mal satışı yapanlar
- Reklamcılar: Sporu kullanarak ürün tanıtma ve satmaya çalışanlar
- Sponsorluk: Takımları ve turnuvaları finansal bakımdan destekleyenler
- Takımlarla, ligle, olaylarla vb. ilgili mal ve hizmet satan firmalar
- Spor faaliyetlerini destekleyici firmalar (spor malzemeleri ve egzersiz ürünleri)
- Menajerler, ajanlar ve temsilciler
- Basın

Günlük gazetelerde spor endüstrisi arasında başından beri daima birbirini besleyen karşılıklı bir ilişki olmuştur. Özel spor gazeteleri ve dergiler bu ilişkiden çıkıp büyümüştür.

Günümüz dünyasında spor pazarı milyar dolarlar ile ifade edilen bir bütçeye ulaşmıştır. Pazar içerisinde yer alan şirketler hem ulusal hem de uluslararası pazarlardan daha büyük paylar almak için yeni stratejiler geliştirmektedir. Artık spor pazarı kavramı diğer pazarlama alanlarından ayrılarak kendine özgü yapısı ve politikası ile pazarlama dünyasında yer edinmiştir (Gündoğdu, Devecioğlu, 2008: web.firat.edu.tr/.../17%20Spor%20Hizmetleri Erişim 23.05.2009).

Birçok spor aktivitesinin malzeme veya hizmet özellikleri yönünden ekonomi ile iç içe olduğu görülmektedir. Spor tesisleri, spor yayınları, spor aletleri, spor turizmi, spor giysileri gibi birçok alan spor ve ekonomiyi birleştirmektedir (Şekil 2).

Şekil 2: Spor Sektörünün Yapısal Özelliği

Kaynak; Devecioğlu, 2005: 120

Spor organizasyonlarının ekonomik değerlendirmesi de spor ekonomisinin ilgi alanlarından ve çalışma alanlarından biridir. Bunda amaç pahalı spor projelerini yönlendirmek ve ekonomiye etkisini ölçmektir. Bu çalışmalarla maliyet kar analizi yapıp maliyet ve gelir kalemleri belirlenmektedir. Bu yolla ülke ve bölge ekonomisine etkileri konusunda veri elde edilebilir

Keşen spor organizasyonunun ekonomik etkisini rakamsal örnekle şöyle vermiştir: Olimpik dünya kupası organizasyonu örneğine bakılacak olursa bu

organizasyon için spor altyapıları gerekli olacaktır. Bu yatırımlar genellikle bölgesel özel sektör tarafından hükümet finansmanı ile yapılır. Eğer inşaat çalışmaları dışarıdan sağlanacak olursa maliyet daha yüksek olacaktır. Ara malların maliyeti ve ikinci en büyük gider olan organizasyonun maliyeti de eklendiğinde maliyet çok artacaktır (Ke'Senne, 2005: 137).

Bir örnek organizasyon ele alırsak; Altyapı toplam tutarı 100 milyon, emek maliyeti 45 milyon, artmış inşaat aktiviteleri ile diğer yapı maliyetlerinde de 30 milyon ek yük getirdiğini düşünelim. İnşaat alanında çalışanlarının yetersizliği nedeniyle dışarıdan getirilmesi ile yerel ekonomiye net katkısının azalacağı da göz önünde tutulmalıdır. Açık ekonomide ara malların getirilmesi için harcanan miktar olarak 30 milyon hesaplayabiliriz. İkinci büyük gider ise etkinliğin organizasyonudur. Bunun işçilik maliyetlerini 50 milyon olarak kabul edelim. Çoğu vasıfsız olan çalışanların yanısıra gerekli vasıflı çalışanlar için de 30 milyon ilave gerekecektir.

Organizasyon komitesi uluslararası spor kuruluşları ile birlikte bu maliyeti bilet satışları, televizyon hakları ve sponsorlarla karşılamaya çalışacaktır. Gelirler: yerel bilet satışı 10 milyon, uluslararası izleyicilere bilet satışı 15 milyon, sadece uluslararası yabancılara satılan yayın hakları ve reklam gelirleri 45 milyon, organizasyonun gelirleri 70 milyon. Bu giderlerle karşılaştırıldığında 20 milyon kazanç ortaya çıkar.

Yabancı izleyiciler konaklama ve yemek için 40 milyon harcarsa bu miktarın sınırlı otel kapasiteleri göz önüne alınarak normal turistlerin yerini aldığı düşünülerek etkisi 20 milyon olarak hesaplanabilir. Burada otel ve yiyecek, içecek hizmetleri için ekstra bir işgücü gerekmeyeceği düşünülmektedir. Tüm kardan devletin yasal vergisi % 40 olarak hesaplanır. Sonuçta toplam gelir 1.2 milyon olarak hesaplanır. Ke'Senne çalışmasında bir spor organizasyondaki çok yönlü kar - zarar hesaplaması yöntemlerini karşılaştırarak yaptığı yorumlamada ticari bir yatırım olarak spor organizasyonunun bilançosunu incelemeye çalıştığı yazısında sonuç olarak en büyük kazancı organizasyonu yapanın elde ettiğini, bunun yanı sıra uluslararası spor birliğinin kazanç elde ettiğini söylemektedir (Ke'Senne,2005: 141). Buna karşın en büyük kayıp ise vergi ödeyenlerinin yani devlet bütçesinin olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında bir spor organizasyonunun maliyet kar analizi

sonucunda genel olarak ülke ekonomisine negatif ekonomik katkısı olduğunu söylemektedir. Giderler olarak organizasyon harcamaları, inşaat giderleri, uluslararası organizasyona verilen miktarlar ağırlıktadır. Gelirler ise bilet satışları, televizyon yayın hakları ve reklam gelirleridir.

1.1.5. Spor ve Turizm Kavramı

Spor olayına aktif veya pasif olarak katılmak amacıyla yer değiştirenler, spor turistlerini oluşturmaktadır. Spor turistleri, sporcular (lisanslı, lisanssız), spor kabileleri (takımlar, yöneticiler, görevliler, sağlık mensupları vb.), kamu görevlileri, teknik komiteler, basın mensupları, sponsor marka temsilcileri, gönüllüler ve seyircilerden oluşmaktadır.

Spor turizminin çok değişik çeşitleri olabilir. Yapılış amacına göre incelendiğinde (Gibson, 2003: 207):

- Organize bir spor etkinliğine katılım; bazı spor etkinliklerine çok sayıda katılım olmaktadır. Örneğin Boston Maratonuna 2005'te 20.405 kişi katılmıştır. Birçok benzer organizasyonlara katılım ödülünden çok böyle bir organizasyonda yer almak ve prestij amaçlı olmaktadır. Avrasya Koşusu da ülkemizdeki güzel örneklerden biridir.

- Belirli bir bölgedeki spor etkinliğine katılım; birçok kişi spor ya da fizik aktivite amacı ile özel yerlere seyahat ederler. Örneğin kayakçılar çoğunlukla bu bölgelerin doğası ve pistleri nedeni ile Avusturya ve İsviçre'de buluşurlar. Golfçuların dünyanın belirli noktalarındaki sahalarda buluşmaları söz konusu olmaktadır.

- Seyirci olarak bir spor etkinliğine katılım; en sık karşılaşılan türdür. Herhangi bir spor fanatığı olanlar özel noktalara seyahat ederler. Amerika Açık ya da Wimbledon tenis turnuvası, dünya futbol şampiyonası ya da Olimpiyatlar gibi.

- Nostalji spor turizmi; bu grubu spor etkinliklerine ev sahipliği yapmış özel yerleri görmeye gidenler oluşturur. Örneğin New York'daki Yankee Stadı, Boston Fenway Parkı veya Louisville'deki Louisvil Slugger Müzesi gibi...

Tamer Keskin'e göre ister amatör, ister profesyonel olarak bir spor olayını icra edene aktif katılımcı denmektedir. Örneğin ülkemizde müsabaka veya kamp yapan profesyonel futbol kulüpleri, kayak, rafting, rüzgar sörfü gibi amatör sporları yapanlar aktif katılım yapan spor turistleridir. Pasif katılımcılar ise genelde, Olimpiyatlar, futbol şampiyonaları, Formula 1 gibi biletli spor etkinliklerini izlemek için gelen sporseverlerdir. Kültür Turizm Bakanlığı'nın ve GSGM'nin amacı, her iki gruba ait turistlerin sayısını ve spor turizminden kazanılan geliri artırmak olmalıdır (Keskin T. Spor turizmi http://www.sponsorluk.gov.tr/tamer_detay.htm Erişim 23.05.2009).

Geçmişten bu güne Olimpiyatlar çok büyük evrim geçirdi. Örneğin 1896 yılında Atina'da yapılan ilk Olimpiyat 9 gün sürmüş ve 13 ülkeden 295 sporcu katılmıştır. Atina'da 2004 yılında yapılan Olimpiyat ise 16 gün sürmüş ve 202 ülkeden 11.000 sporcu katılmıştır. Dünya Futbol Şampiyonası için de aynı örnekler verilebilir. 1930'da Uruguay'da yapılan ilk şampiyona 17 gün sürerken 13 ülke katılmıştır. 2006 yılında Almanya'da yapılan şampiyonada bu süre 1 aya, katılan ülke sayısı da 32'ye çıkmıştır. Bu değişiklikler hem ülkelere gelen, konaklayan spor turistlerinin ve gelirlerin artmasına, hem daha uzun sürelerde yayın ve dolayısı ile tanıtım yapılmasına olanak sağlamaktadır.

Dünyada spor endüstrisini oluşturan önemli kalemlerden biri olan spor turizmi, ülkemizde maalesef yeteri kadar yatırım yapılmamış atıl duran alanlardan biridir. 2006 yılında toplam 20 milyon turist çeken bir ülke için bu durum tezat oluşturmaktadır. Turistler tatilleri sırasında gittikleri ülkenin coğrafi durumuna göre spor amaçlı turizm yapabilir ya da seyircisi olarak gideceği sportif organizasyonlar öncesi ya da sonrası tatillerine devam ederek kalış sürelerini uzatabilmektedirler

Spor turizmi, dünyada toplam turizm aktivitesinin %32'sini oluştururken, ülkemizde bu oran %1,5'lerden ileri gidememektedir. 2004 ve 2005 verilerine göre, Türkiye'ye gelen turistlerin geliş nedenlerinin gezi-eğlence (deniz-kum turisti), kültür-din, alışveriş ve yakınlarını ziyaret amaçlı olduğu görülmektedir. (Keskin T. Spor turizmi http://www.sponsorluk.gov.tr/tamer_detay.htm Erişim 23.05.2009).

Eğer bir spor branşında tesisleşme az ise doğal olarak sporcu sayısı ve ulusal veya uluslararası spor etkinliği sayısı da o oranda az olmaktadır. Bu yetersizlik aktif katılım yapan spor turistlerinin de sayıca az olmasına neden olmaktadır.

Spor turizmini geliştirmek için tesisleşme en önem verilmesi gereken konulardan biridir. Son yıllarda ülkemizde yapılan önemli uluslararası şampiyonalara baktığımızda bunu daha net görebiliyoruz. Örnek vermek gerekirse, İstanbul Park gibi A sınıfı bir yarış pisti olmasa ne Formula1 ne de Moto GP gibi dünyanın en çok ilgi ve seyirci çeken yarışlarının ülkemizde yapılması mümkün olmazdı veya Atatürk Olimpiyat Stadı, Şükrü Saraçoğlu Stadı olmasa, Şampiyonlar Ligi finali, UEFA Finali'nin Türkiye'de yapılması hayal olurdu. Tabii buradan önce tesis yap sonra bu organizasyonlara başvurabilirsin anlamı çıkmamalı. Olimpiyatlar, futbol, basketbol dünya şampiyonaları organizasyonlarına talip birçok ülke gibi biz de önce başvuruyu yapıp ardından tesisleşmeyi yapabiliriz. Fakat bunun için dahi asgari bazı gereklilikleri yerine getirebiliyor olmamız gerekiyor.

Spor, geniş ölçüde turizm sanayini de destekleyen bir unsurdur. Örneğin Atlanta, 1996 Olimpiyat Oyunlarından sonra bir "Dünya Şehri" kabul edildi. Barcelona bugün hala Olimpiyat Oyunlarından miras kalan spor tesisleri sayesinde uluslararası spor kuruluşlarının ve spor turistlerinin tercih ettiği bir şehir özelliğini taşımaktadır.

Sidney 2000'de sadece madalya değil, beraberinde pazarlama rekorları da kırdı. 220 ülkede yayınlanan oyunlar, 29.600 saat boyunca 3,7 milyar kişi tarafından izlendi. Oyunların internet sitesine, dakikada 1,2 milyon giriş yapıldı. Gerek ülke yetkilileri gerek sponsorlar büyük kazanımlar elde ettiler. Avustralya verilerine göre ülkeyi ziyaret eden turist sayısı %11 artarken, oyunlardan bir sene sonra da %15 artış göstermiş. Yani oyunlar sayesinde ülkeyi tanıyan turistler, oyunlar sırasında gelenlerden daha fazla olmuş..

Daha önceki yıllarda yapılan Olimpiyatlardan, Dünya Şampiyonaları'ndan ülkelerin o etkinlik için zarar ettikleri de görülmüştür. Ama hiçbirinin bundan şikâyeti olmamıştır. Çünkü milyonlarca dolar verip de yapamayacakları tanıtım imkânına kavuşuldu. Tıpkı bizim Şampiyonlar ligi finali sırasında yaptığımız gibi; İstanbul ve Türkiye için 5.5 milyar dolara denk tanıtım fırsatı yaratıldı. Yıllık 100 milyon dolarlık tanıtım bütçesine bakılınca, 55 yıllık tanıtım bir gecede gerçekleşti. Keskin'in spor turizminin gelişmesine yönelik önerileri şu şekildedir. (Keskin T. Spor turizmi http://www.sponsorluk.gov.tr/tamer_detay.htm Erişim 23.05.2009):

- Öncelikle mevcut spor alanlarını ve tesislerinin envanterinin çıkarılması gerekmektedir. Nerelerde hangi sporlar yapılabilir, bu alanlarda tesisleşme yeterli mi bunlar saptanmalıdır. Ardından bunların yazılı ve görsel arşivi çıkarılmalıdır. Bu tesisler A tipi, B tipi tesisler gibi derecelendirilmelidir. Oluşturulacak arşiv TURSAB ve Kültür Turizm Bakanlığı'nın ortak düzenleyeceği bir bilgilendirme tanıtım toplantılarıyla turizm acentelerine anlatılmalı ve paylaşılmalıdır. Neticede turistlere ve uluslararası acentelere satışı yapacak onlardır.

- Daha çok Uluslararası spor etkinliklerine talip olunmalıdır. Şampiyonlar Ligi, Karadeniz Oyunları, Universiade vb. Bu etkinliklerin yurtdışı tanıtımları Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından, gerekirse medya ve mecra satın alınarak yapılmalıdır. Bu etkinliklerin Türkiye'de yapılabilmesi için Tanıtım Fonu'ndan kaynak ayrılmalıdır.

- Ülke tanıtımı için kullanılması gereken en önemli unsurlardan biri de spor kahramanlarıyla yapılması gereken işbirliği ve onların yapacağı iletişimidir. İnsanlar spor kahramanlarını takip ederler ve onlara öykünürler.

1.2. SPOR VE SAĞLIK

Spor terimi her ne kadar performans sporlarını ve bunlara ayrılmış gazete spor sayfaları ile televizyondaki spor programlarını akla getiriyorsa da, sağlık ve spor terimi bir arada öncelikle “sağlık için spor” kavramını çağırır. Üst düzey profesyonel sporcuların yaralanma ve sakatlık haberleri de en çok ilgi çeken konular arasındadır. Sağlık amacı ile yapılan egzersiz veya spor ve üst düzey sporun getirdiği sağlık riskleri sağlık alanında çalışan uzmanların popüler çalışma konularındandır.

Gelişen teknoloji beraberinde sedanter yaşamı da getirmiştir. Giderek artan hareketsiz yaşamın beraberinde getirdiği sağlık sorunları artık koruyucu hekimliğin vazgeçilmez ve önemli konularından biri olmuştur. Fiziksel aktivitenin artırılmasına yönelik yapılan çalışmaların önemi ve sayısı her geçen gün artmaktadır. Bu çalışmaların temelinde erken yaştan itibaren fiziksel aktivitelere katılımın sağlanarak ileri yaşlardaki olası risklerin azaltılması amaçlanmaktadır. Diğer taraftan spor sektörünün ekonomik boyutlarının büyümesi ve başarıya güdümlü spora katılım daha çok sayıda çocuk ve genci sporcu olmaya yöneltmektedir. Fiziksel aktiviteye ve

spora katılımın güvenli olarak sağlanması ise aileler öncelikli olmak üzere konu ile ilgili tüm taraflara bazı sorumluluklar getirmektedir. Hekimlerin ve diğer tüm sağlık çalışanlarının da bu çalışmalarda önemli rolleri vardır (Nalçakan 2007a: 56).

Türkiye’de halen 2006 verilerine göre toplam kayıtlı sporcu sayısı 1.567.708 dir. (Gençlik Spor Genel Müdürlüğü; 1.002.904 Türkiye Futbol Federasyonu; 179.202, Milli Eğitim Bakanlığı; 385.602). Nüfusumuzu 73 milyon olarak alırsak oran % 2.15 olacaktır. Bunlardan GSGM’den lisanslı olan sporculardan faal olanların sayısı ise 306.864 dir (278.356 bayan 724.537 erkek) bunun Türkiye nüfusuna oranı ise % 0,42 dir. Türkiye’de 2006 rakamlarına göre 7.029 spor kulübü bulunmaktadır. Yaklaşık olarak her 10.000 kişiye 1 kulüp düşmektedir.

Avrupa ülkelerinden örnekler verecek olursak; nüfusu 7 milyon olan İsveç’te, kulüp üyesi sayısı 3.3 milyon, yarışmalara katılan sporcu sayısı 650.000, spor alanında çalışan görevli sayısı 600.000’dir. Nüfusu 440.000 olan Lüksemburg’un lisanslı sporcu, antrenör, yönetici, yardımcı personel sayısı ise 100.000, bunun nüfusa oranı ise %25’tir. Fransa’nın 15 yaş üstü nüfusunun % 71’i bir beden eğitimi veya spor faaliyetine arada sırada da olsa katılmaktadır. Bu da sayısal olarak 34 milyon kişi demektir. (Erkiner, 2006 Ülke Sporcu Potansiyelinin Belirlenmesinde Yöntemler ve Yerel Yönetimler <http://www.sagliklikentlerbirligi.org.tr/pdf/> Erişim 11.07.2009)

Bu veriler ülkemizdeki spor çalışmalarının düzeyi hakkında bilgi vermektedir. Son dönemlerde spor alanında yapılan ciddi çalışmalar ve organizasyonlarla bu alanda ivmelenme olduğu göze çarpmaktadır.

1.2.1. Sağlık için spor

İnsan yaşamını, daha sağlıklı ve daha uzun sürdürebilmesi için gerekli olan hareketli yaşam, yine insanın kendisi tarafından ortadan kaldırılmaktadır. Hareketsizlik nedeni ile oluşan sağlık sorunları toplum sağlığı açısından önemli bir sorun olmaktadır. Düzenli yapılan egzersizlerin ruh ve beden sağlığı üzerindeki koruyucu ve tedavi edici etkilerine ait bilimsel araştırmalar ile belgelenmesinden sonra spor her yaşta insan için önerilmeye başlamıştır. Koroner kalp hastalıkları,

şeker, şişmanlık, yüksek kolesterol, yüksek tansiyon, kemik erimesi, çeşitli ruhsal rahatsızlıklar bunlardan en çok bilinenleridir (Erkan, 1994: 171; Nalçakan,2007b:60).

Sağlık için yapılacak egzersizlerde çok şiddetli olmayan, ancak düzenli yapılan kalp akciğer fonksiyonlarına yönelik egzersizler, gene çok şiddetli olmayan direnç egzersizlerinin yanı sıra esneklik, denge, karın, bel çalışmaları gibi programlarla oluşturulmaktadır. Yürüme, koşu, bisiklet, yüzme, dans önerilebilecek spor aktiviteleri arasındadır (Nalçakan, 2008: 18).

Çocukluk çağında spora yönlendirilen çocukların topluma daha sağlıklı birey katılımı açısından önemli olduğu vurgulanmaktadır. Bu nedenle çocukluk çağındaki etkinlik programlarının önemli bir amacı, çocuklukta kazanılan spor yapma alışkanlığının erişkin yaşlarda sürmesini sağlamaktır. Böylece, erişkin yaşlarda hareketsizliğe bağlı sağlık sorunların önlenmesi amaçlanmaktadır.

Yaşanma ve beraberinde getirdiği sosyal sorunlar özellikle Avrupa ülkelerinde yönetimlerin giderek daha fazla fon ayırdıkları alanlar olmaktadır. Dünyada hemen bütün ülkelerde 60 yaş üzeri nüfusun oranı hızla artmaktadır. Yaşam süresinin uzaması ve doğurganlıktaki azalma da bu artış oranından sorumludur. Dünya sağlık örgütü 60 yaş üzeri nüfusu 650 milyon olarak hesaplamakta ve bunun 2025'te 1.2 milyar, 2050'de 2 milyar olacağını öngörmektedir. Nüfus yaşlanırken sağlık politikaları da bu değişime paralel değişimler göstermekte, yaşlı nüfusun topluma sağlıklı ve güvenli katılımını sağlamak için yapılan çalışmalar artmaktadır. Yaşa bağlı kronik hastalıkların görülme sıklığı artmakta, buna yönelik koruyucu ve tedavi edici çalışmaların da bu politikalarda ağırlığı artmaktadır. Yaşlanma arkadaşlar, iş arkadaşları, aile üyeleri ile birlikte yaşanan süreçtir. Dünya Sağlık Örgütü sağlığı fiziksel, ruhsal ve sosyal iyilik hali olarak tanımlar. Yaşlılıkta bunun anahtar kelimeleri ise bağımsız ve kendi kendine yetebilmeyi amaçlayan aktif yaşlanma olmalıdır. Bu noktada fizik aktivite hem koruyucu hem de tedavi edici etkileri ile ilk önce düşünülen yaklaşımdır (Nalçakan, 2009: 20).

Toplum sağlığı açısından egzersiz ve spor ülke politikalarının önemli çalışma alanlarından biridir. Özellikle gelişmiş ülkeler her yaştan geniş kitleleri spora yönlendirmek için bütçeden daha fazla kaynak aktarmaktadırlar.

1.2.2. Kitle Spor

Sporun koruyucu rolü toplum yaşamındaki önemi ülke politikalarının bu yönde değişmesi sonucunu doğurmuştur. Bilimsel gerçekler ışığında geniş toplum kesimlerinin spora katılımları ile kitle sporu kavramı oluşmuştur.

Kitle sporunun, özellikle daha sağlıklı olma ve daha sağlıklı geleceklere ulaşma, üretimi artırma ve performans sporcu sayısını yükseltme şeklinde üç temel öge üzerine oturduğunu söyleyebiliriz (Koruç, Acar, 1991: 116).

Çalışmalar bu tür egzersiz programlarına katılımın artmasının sağlık harcamalarının da düşürülmesi yönünde etkili olabileceğini göstermektedir.

Gündelik yaşamdaki hareket azlığı ile başa çıkmak, insanın yaşam kalitesini yükseltmek, insanı fiziksel anlamda günlük yaşamdaki etkinlikleri daha kolay yapar hale getirebilmek amacıyla “yaşam boyu spor” olgusu doğdu. Bu olgu çeşitli dönemlerde, çeşitli ülkelerde değişik isimlerle anıldı. Kimi zaman “herkes için spor”, kimi zaman “sağlık için spor”, kimi zaman “kitle sporu” gibi. Serbest zamanlarda yapılan sporlara verilen rekreatif spor ismi de benzer amaçla kullanılan isimlerden biridir. Rekreatif Spor, yoğun çalışma yükünden uzaklaşmak, rutin hayat tarzına renk katmak zevk ve haz almak, serbest zaman değerlendirmek için istekli ve gönüllü olarak spor etkinliklerine katılmak olarak da tarif edilebilir (Kesim 2006: Yerel Yönetimlerde Rekreatif Spor Program ve Hizmetleri <http://www.saglikkentlerbirligi.org.tr/pdf> Erişim 11.07.2009).

1.2.2.1. Herkes İçin Spor Federasyonu

Ülkemizde 1982 Anayasasının 59. maddesinde “Devlet her yaştaki Türk vatandaşının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder” ifadesi bulunmaktadır.

1975'ten itibaren UNESCO'nun spor konusunda aktif rol alarak, 1980'de “Bütün Dünya İçin Spor Programı” adlı bir rapor hazırlandığını belirtmiştir. Uzun yıllar bazı federasyonlar ve gönüllü kuruluşların gayretleriyle organize edilen, herkes için spor faaliyetleri Türkiye'de 1990 yılında kurulan “Herkes İçin Spor Federasyonu” ile sporun düzenli ve sürekli hale getirilmesi amaçlanmıştır. Herkes

İçin Spor Federasyonu'nun kuruluş, görev, yetki ve sorumluluk yönergesinde belirtildiği gibi amaçlarını gerçekleştirmek için yapacağı bütün etkinliklerde, ilgili federasyonlar, mülki amirlikler, sivil toplum örgütleri ve yerel yönetimlerle işbirliğine girmektedir.(<http://www.his.gov.tr/tarihce> Erişim 11.07.2009)

Spor yapanların daha sağlıklı, daha hareketli ve daha bilinçli olduğu bilindiğine göre sporun yaygınlaştırılması genel toplum sağlığının dolayısı ile genel nüfusun içerisinde sağlıklı insan sayısının artmasını sağlayacaktır. Düzenli spor yapmak; ister üst seviyede yarışmak, ister parkta yürümek olsun, birey ve toplumu bir araya getirme, daha iyi yaşam kalitesi oluşturma ve sağlıklı olunması açısından yararlıdır.

Kitle sporunun yaygın hale gelmesi ve kitle sporu yapan insan sayısının artmasında performans sporunun oldukça önemli bir yeri vardır. Unutulmamalıdır ki sporu cazip hale getiren, gençleri spora yönlendiren, branşlarında başarılı popüler sporculardır.

1.2.2.2. Sağlıklı Kentler Birliği Yerel Yönetimler ve Spor

Yerel yönetimlerin temel görevlerinden biri vatandaşlarının fiziksel gelişim, dinlenme, yaratıcılıklarını geliştirme ve sosyalleşme gibi ihtiyaçlarını karşılamak üzere rekreasyon program ve hizmetleri sunmaktır. Yerel yönetimlerin farklı hedef kitlelerine göre programlar oluşturmaları gereklidir. Yerel yönetimler ve devlete ait diğer kuruluşların, geniş halk kesimlerinin ilgisini çeken rekreasyonel aktiviteleri desteklemelerinin ve halka sunmalarının gerektiği ifade edilmiştir.

Avrupa Kentli Hakları Deklarasyonunda, yerel yönetimler ve spor ile ilgili olarak şu ifadeler yer almaktadır:

“Yaş yetenek ve gelir durumu ne olursa olsun, her birey için spor ve boş vakitlerini değerlendirebileceği olanakların sağlanması” nı kent insanının temel haklarından biri olarak ön görmektedir. Ayrıca;

“Yerel yönetimler, herkes için spor koşulu ve yaklaşımları doğrultusunda, kendi yönetiminde veya başkaları aracılığı ile gerçekleştirilecek spor alanları ve spor etkinliklerine ulaşımı; kişilerin sosyo-ekonomik durumları, yaşları ve etnik kökenlerine bakılmaksızın, sağlama zorunluluğuna sahiptir” denilmektedir.

Avrupa Konseyi Spor Gelişim Komisyonu sonuçlarında ise “Beden Eğitimi ve Spor ilköğretim sürecinin bütünleyici parçalarından biridir ve “Beden Eğitimi ve Spor olmaksızın çocuğun eğitimi tam kabul edilemez” ifadeleri yer alır (Kasap 2006: Halkın Spor Kültürünün Gelişiminde Yerel Yönetimlerin Avantajları <http://www.sagliklikentlerbirligi.org.tr/pdf> Erişim 11.07.2009)

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Sağlıklı Şehirler Projesi, uzun süreli uluslararası gelişme projesi olup, Avrupa’daki karar vericilerin sağlık konusunu gündemlerinin birinci maddesi olarak almalarını, stratejilerin "Yerel Gündem 21" çerçevesinde ve "Herkes İçin Sağlık (Sağlık 21) Hedefler" doğrultusunda sürdürülebilir faaliyetler şeklinde nitelendirmelerini hedeflemektedir. Proje, şehirde yaşayan ve çalışan kişilerin fiziksel, sosyal ve çevresel ortamlarını iyileştirme yönünde faaliyette bulunmak için yerel düzeyde karar vericileri ve ilgili kuruluşları aktive etmeyi amaçlar. (Sağlıklı Şehirler Projesi <http://www.saglik.gov.tr/extras/temelcevreprojeler> Erişim 11.07.2009)

Ülkemizde de Sağlıklı Şehirler ağı kurulması çalışmaları Sağlık Bakanlığı ve DSÖ Türkiye Temsilciliğinin işbirliği ile Kasım 1993 tarihinde başlatılmıştır.

Gelişmiş demokrasilerin vazgeçilmez unsurlarından biri de yerinden yönetimdir. Bu noktada yerel yönetimler gün geçtikçe her alanda daha etkin ve daha önemli bir hale gelmektedir. Dünya sağlık örgütü bünyesindeki “Sağlıklı Şehirler Ağı”nın IV. Faz çalışmalarının seçilen ana temaları sağlıklı yaşlanma, sağlıklı şehir planlaması, sağlık etki değerlendirmesi, fiziksel aktivite ve aktif yaşam’dır. (<http://www.saglik.gov.tr/extras/temelcevreprojeler/ssp.htm> Erişim 11.07.2009)

Bu nedenle gerek sağlıklı yaşlanma konusu, gerekse fiziksel aktivite ve aktif yaşam konusu yerel yönetimleri doğrudan ilgilendiren bir konudur. Yerel yönetimler gerek gelişme çağındaki çocuk ve gençlerin sağlıklı bireyler olma noktasında, gerekse yetişkin ve yaşlıların daha uzun, daha sağlıklı ve kaliteli bir yaşam sürmeleri noktasında önemli bir misyonu üstlenmişlerdir. (Öztürk F K.(2006) Yerel Yönetimlerde Spor Kulüplerinin İşlevi <http://www.sagliklikentlerbirligi.org.tr/pdf/> Erişim 11.07.2009)

1.2.3. Spor Hekimliği

Spor Hekimliği spor ve sağlık alanının en önemli kurumlarından biridir. Spor Hekimliği tıp, sanat ve bilimin spora, fiziksel aktiviteye uygulanmasıdır. Dünya Spor Hekimliği Federasyonu spor hekimliğini şöyle tarif etmektedir; elde edilen sonuçları koruyucu hekimliğe, tedaviye, rehabilitasyona ve sporcuya uygulamak için hareketin, antrenmanın, sporun ve hareketsizliğin her iki cinsten ve her yaştaki normal ve hasta bireyler üzerindeki etkisini araştıran teorik ve pratik tıp dalıdır (Akgün, 1992:1).

Spor hekimliği ülkemizde resmi kurumlaşmasını 1965 yılında İzmir' de Türkiye Spor Hekimleri Derneği ile yapmıştır. 1973 yılında İzmir'de Ege Üniversitesinde ilk Spor Hekimliği Enstitüsü kurulmuştur. Bugün üniversitelere bağlı 18 Spor Hekimliği Anabilim dalı mevcuttur.

Spor Hekimliği, spora bağlı ortaya çıkan yaralanmalar ve onların engellenmesi, teşhisi ve tedavisi ile ilgilenen bir tıp alanıdır. Yaralanmanın engellenmesi ve tedavisi ile sporcunun sağlığını en uygun şekilde idame ettirmek ve performansını en üst düzeye çıkarmak amaçlanmıştır. Amerikan Spor Hekimliği Birliği spor hekimliğinin tarifini, egzersiz ve spor ile ilişkili olan fizyolojik, biyomekanik, psikolojik ve patolojik durumlar ile uğraşan çok alanlı ve alanlar arası bir çalışma şeklinde yapmıştır. Dünya Spor Hekimliği Federasyonu'nun (FIMS) tanımına göre de, egzersiz, antrenman ve sporun -ayrıca hareket eksikliğinin (sedanter yaşamın)- sağlıklı ve hastalıklı bireyler üzerindeki etkilerini inceleyen, tanı, önlem, tedavi ve rehabilitasyon konularında harekete katılan her yaştaki ve cinsteki bireylere yardımcı olacak çalışmalar üreten teorik ve uygulamalı bir tıp dalı olarak ifade edilmektedir. Yaşam kalitesini arttırmak için egzersiz ve spora katılımı özendirme ve katılım sırasında ortaya çıkan sorunları en kısa zamanda çözümleyerek aktiviteye geri dönüşü sağlamak spor hekimliğinin temel uğraşısıdır. Bu tanılardan da anlaşılacağı gibi asıl anlamda spor hekimliğinin sadece yaralanmaların tedavisi ile değil aynı zamanda egzersiz ve spor performansının değişik yanları ile de ilgili olduğunu görmek mümkündür. Günümüzde egzersiz ve sporun insan sağlığı üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini ortaya çıkarmak, sorunların teşhis ve tedavilerini, sporcunun performansının tıbbi yönlerini klinik ve

araştırmalar çerçevesinde ele almak için pek çok disiplin ortaklaşa bir işbirliği içindedir.

Spor hekimliğinin temel görevleri şu şekilde sıralanabilir:

- Spora katılım öncesi sağlık muayenesi ile bireylerin egzersize uygunluğunu değerlendirmek
- Bireysel ve dolayısıyla toplumsal sağlığın korunması ve geliştirilmesi yönünde egzersize katılımıla ilgili araştırma yapmak ve eğitici rol oynamak
- Sağlığın korunması ve geliştirilmesi için egzersiz reğetesi oluşturmak ve bunu uygulatmak
- Spora katılımıla ortaya çıkan akut veya kronik sağlık sorunları veya yaralanmaların muayene, ölçme ve değerlendirmesini yapmak, tanısını koymak ve medikal ve sportif rehabilitasyon tedavilerini planlamak, gerektiğinde ilgili uzmanlık dallarına yönlendirmek
- Saha hekimi olarak spor alanlarında ilk yardım uygulamaları yapmak
- Spor kulüplerinde takım hekimliği uygulamaları yapmak
- Her türlü dopingle mücadele çalışmalarına katılmak
- Tedavisinde egzersizin yararlı olduğu değişik hastalıklarda egzersiz reğetelerinin hazırlanması ve egzersizin etkilerinin takibini yapmak

Spor hekimi sadece lisanslı sporcuya hizmet eden bir hekim değildir. Spora yeni başlayacak her yaştan bireylerin sağlık kontrollerinin yapılması, spora katılımıda ortaya çıkan sağlık sorunları ve yaralanmaların çözümleri, sağlığın korunması ve geliştirilmesi yönünde sporun yararlarının eğitim yoluyla bireylere aktarılması, tedavisinde egzersizin fayda sağladığı değişik hastalıklar spor hekimliğinin perspektifi içinde düşünölmektedir.

1.2.4. Sporcu sağlığı

Sporcu sağlığı Spor Hekimliği alanının önemli çalışma konularından biridir. Her yaşta ve düzeyde spor yapan bireyi kapsamaktadır. Spora yani başlayan ya da üst düzey performans sporcusunun gereksinimleri farklı olacaktır. Yaş grupları da

önemli bir faktördür. Özellikle ekonomik değeri yüksek profesyonel düzeydeki sporculara yaklaşım farklı özellikler gösterir.

Öncelikli olarak spora güvenli katılımın sağlanması ve bu alandaki koruyucu hekimlik sporcu sağlığı yaklaşımının temelini oluşturur. Çocukların spora katılımı, spor yaralanmaları, performansın artırılmasına yönelik fizyolojik yaklaşımlar, doping gibi bireysel yaklaşımların yanı sıra, spor kulüplerindeki sağlık yapılanmaları ve çalışmaları ile çok sayıda sporcu katılımı ile gerçekleşen yarışmalardaki sporcuların sağlık ve güvenliği amacı ile yapılacak çalışmalar ve organizasyonlar da sporcu sağlığının önemli bileşenleridir.

1.2.4.1. Doping Kontrol Çalışmaları

Doping, sporcunun karşılaşma sırasında zihinsel ve/veya fiziksel performansını artırmak amacı ile yasaklanmış bazı maddeleri ve yöntemleri kullanmasıdır. Sporcu iyi antrenman, düzenli bir beslenme programı ve psikolojik motivasyonla en uygun performans düzeyine ulaşmaya çalışır. Bu düzey sporcunun fiziksel yapısı ile fizyolojik kapasitesinin ulaşabildiği en üst düzeydir. Doping madde ve yöntemlerinin kullanımıyla kazanılan bu düzeyin üzerine çıkılması hedeflenmektedir.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) sporcunun sağlığı için tehlikeli olabilecek ve/veya performansını iyileştirebilecek bir madde veya metodun kullanılması ve sporcunun organizmasında, bu yasaklı listesindeki bir maddenin bulunması veya bir metodun uygulandığının saptanmasını doping olarak nitelendirmektedir (Güner, 2000: 1).

Sporcuların sportif performansı artırmak amacıyla kullandıkları protein, aminoasit, vitamin gibi maddeler yasaklı madde içermiyorlarsa doping olarak kabul edilmez.

Doping kontrol analizleri halen genellikle idrar örneklerinde yapılmaktadır. Yakın bir gelecekte doping kontrol analizlerinin daha geçerli ve kesin sonuç vermesi için, idrar örnekleri yerine kan örneklerinin alınması ve bu işlemin yaygınlaşması planlanmaktadır.

Doping hem haksız rekabete zemin hazırlaması, “Fair play” anlayışına uymaması nedeniyle spor etiğine aykırıdır, hem de sporcu sağlığını kısa ve uzun süreli olarak bozar ve hatta olası ölüm risklerinin oluşmasına neden olur. Bu nedenlerle doping, IOC ve birçok uluslararası spor organizasyonları tarafından yasaklanmaktadır.

1968 yılından bu yana doping maddelerini vücut sıvılarında saptamaya çalışan laboratuvarlar yoğun şekilde çalışmalarını sürdürmektedirler. Doping kontrol laboratuvarlarının sonuçlarının geçerli olabilmesi için her yıl IOC tarafından kontrollerinin yapılarak onaylanmaları (akredite edilmeleri) gereklidir. Onaylanmamış laboratuvarlardan alınan doping kontrol analiz sonuçlarıyla sporculara ceza vermek yasal sorunlara neden olmaktadır. Ankara’da Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi bünyesinde 1989 yılında kurulmuş bir doping kontrol laboratuvarı bulunmaktadır. Laboratuvar IOC ve Dünya Anti-Doping Ajansı (WADA) tarafından akredite edilmiştir.

Uluslararası spor federasyonlarının yönetmeliklerine göre büyük organizasyonlarda bile her sporcuya doping kontrolü yapmak olası değildir. Genellikle karşılaşmaya katılan tüm sporcular içinden kura yoluyla birkaç sporcu seçilerek doping kontrolüne çağrılırlar. Ayrıca dereceye giren ve rekor kıran sporculara doping kontrolü yapmak son yıllarda kabul gören uygulamalardandır (Güner, 2000: 73).

Doping yaptığı saptanan sporcuya ve ilgili kişi ve kuruluşlarca kullanılan madde ve yöntemin cinsine göre farklı ağırlıkta ceza uygulanır. Genellikle ilk kez dopingli olduğu saptandığında sporcu 2 yıl spordan men, ikinci kez dopingli olduğu saptandığında ise ömür boyu spordan men cezası ile cezalandırılmaktadır.

Yasaklı maddeler, yasaklı yöntemler ve kullanımı kısıtlı maddelerin listeleri IOC’nin her yılın ilk aylarında yayınladığı doping listeleri temel alınarak hazırlanmaktadır.

Toplum sağlığı için spor, spora sağlıklı katılım, sporcuların uzun spor kariyerleri boyunca risklerini en aza indirme gibi hem spor bilimcilerin hem de sağlık uzmanlarının ortak ilgi alanlarıdır. Özellikle toplum sağlığı açısından sporun ülke politikaları ve gelecek yılların eylem planları arasında bu konuların büyük önem taşıyacağı açıktır.

İKİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI SPOR ORGANİZASYONLARI

Bilim adamları “tarih yazı ile başlar” derler. Bir bakıma da dünya tarihi Sümerler ile başlamış denilebilir. Yunan tarihi ise, bu tarife göre, M.Ö. 776’da başlamıştır. Zira eldeki en eski yazılı belgeler, kayıtları tutulmuş ve o yıl yapıldığı saptanmış olan Olimpiyatlara aittir (Koryürek, 1976: 4). Bu açıdan spor insanoğluna ait en eski bilgilerin var olduğu dönemlerde bile karşımıza çıkmakta, toplumsal hayatın bir parçası olmaktadır. Spor organizasyonlarına ait elde edilen ilk bilgiler Yunan kaynaklarına dayanmakta ve Olimpiyatlar adını düzenlendiği şehir olan Olimpia’dan almaktadır. Bu bölümde spor organizasyonları, Olimpiyatlar ve Universiade hakkında bilgi verilmekte, bazı Olimpiyat örnekleri ile ilgili veriler yer almaktadır.

2.1. OLİMPİYATLAR

Olimpiyatlar dünyanın en büyük ve popüler spor organizasyonudur. İletişim, ulaşım ve teknolojiye geline noktalar insanları bir araya getirme ve kültürleri paylaşma amacı ile yola çıkan Olimpiyat oyunlarının misyonunu düşünülenin de çok ötesine taşımış durumdadır. Bu spor şöleni her yapıldığında daha görkemli olmakta bütün dünya tarafından ilgi ile izlenmektedir.

2.1.1. Antik Olimpiyatlar

Eldeki veriler ışığında tarihte ilk kez düzenlendiği düşünülen MÖ 776 tarihinden MS 393 yılına kadar olan dönemde Yunanistan’da yapılmış spor etkinlikleri eski Olimpiyatlar olarak adlandırılmaktadır.

Günümüzde, dünyanın en büyük spor şöleni olarak kabul edilen Olimpiyat oyunları, aynı zamanda üzerinde en çok konuşulan ve yazılan konulardan biridir. Bir kısmı efsane olan, tam olarak tamamlanamayan, gerçek bulgulara dayanan bir

geçmişi vardır. Antik Olimpiyatların tarihinin MÖ XIV. yüzyıla kadar uzandığı ve oyunların Yunanistan'ın Olympia yöresinde başladığı tahmin edilmektedir. MÖ 776 yılından itibaren ise oyunların tarihi kesin olarak tutulmaya başlanmıştır. Oyunlar 12 yüzyıl boyunca hiç ara verilmeden, her dört yılda bir yapılmıştır. Bir süre Yunan yarımadasının, daha sonraları da Yunanistan'ı ele geçiren Romalılar yoluyla tüm Roma İmparatorluğu'nun katılması ile devam etmiştir. (http://www.olympic.org/uk/games/ancient/history_uk.asp Erişim 21.04.2009)

Tanrılar veya yöresel bir kahraman adına yapıldığı tahmin edilen bu büyük şöenin, ilkel de olsa, mutlaka dine dayalı bir başlangıcı bulunmaktadır. MÖ 776 yılında yapılan ve I. Olimpiyatlar olarak adlandırılan bu oyunların programında yer alan ve 192 metrelik sahanın boyuna eşit "Stadion" olarak tanımlanan yarışmanın galibi Coroebus ilk Olimpiyat şampiyonudur. Geleneklere göre, her Olimpiyat oyunu bu yarıştı kazanan atletin adı ile anılmaktadır.

(http://www.olympic.org/uk/games/ancient/history_uk.asp Erişim 21.04.2009)

Zamanla, yarışma sayısı artırılmış, program bir günden beş güne uzatılmıştır. XIV. Olimpiyatları'ndan sonra, sahanın geliş - gidişini kapsayan bir yarış eklenmiş, sonraları mesafe koşuları, boks, güreş, boks ve güreş karışımı Pankration, Pentatlon denen 5'li yarışma, zırhları ile yarışan askerlerin koşuları ve atlı araba yarışları ile program genişletilmiştir (http://www.olympic.org/uk/games/ancient/index_uk.asp Erişim 21.04.2009).

Olimpiyat Oyunları'nın ilk 600 yılı içinde, Yunan günlük hayatının vazgeçilmez unsuru olan kölelerin yarışmalara katılmasına izin verilmemiştir. Katılacak yarışmacıların tamamının Yunan kanından gelmesine özen gösterilmiştir. Yunan yarımadasının Romalılar'ın eline geçmesi ile durum değişmiş ve imparatorluk sınırları içinde yaşayan herkese Olimpiyatlara katılma hakkı tanınmıştır. MÖ 146 yılından itibaren, o zamana kadar genellikle Peloponez yörelerinden gelen Olimpiyat şampiyonları, zamanla, "Küçük Asya" denen Anadolu'dan gelenlere boyun eğmişlerdir.

Antik Olimpiyatlarda kadın sporculara yer verilmemiş, hatta kadınların seyirci olarak dahi sahaya girmeleri yasaklanmıştır. Zaman içinde Olimpiyatlar sırasında, ancak Olimpiyat alanı dışında olmak üzere Tanrıça Hera adına bayanlar için yarışmalar düzenlenmiştir.

Oyunlar, Romalılar Yunanistan'daki gücünü arttırdıkça kademeli olarak etkisini kaybetmeye başlamıştır. Hıristiyanlık Roma İmparatorluğu'nun resmi dini olunca oyunların din dışı ve Hıristiyan etkisine karşı bir durum olduğu düşünölmeye başlanmıştır. 393 yılında İmparator Theodosius bin yılı aşkın tarihi olan oyunları kaldırmıştır. (<http://www.Olimpiyatkomitesi.org.tr/tr/Olimpiyat/klasik.htm> Erişim 21.04.2009)

2.1.2. Modern Olimpiyatlar

Modern Olimpiyatların başlangıç tarihi olarak 1896 yılı kabul edilmektedir. Günümüze kadar bu organizasyon değışimler geçirerek sürmüş ve günümüzdeki büyük spor şöleni halini almıştır.

Oyunları tekrar organize etme çabası 19. yüzyılın ortalarında Alman arkeologların Olimpia antik kentinin kalıntılarını bulmasından itibaren artmıştır.

Bu dönemde, *Baron de Coubertin* 1870-1871 yıllarında Almanya ve Fransa arasındaki savaşı Fransa'nın kaybetme nedenlerini araştırmaktaydı. Baron de Coubertin'in düşüncesine göre yenilginin sebebi Fransa'da gerçek anlamda fiziksel eğitimin verilmemesiydi. Ona göre gençlik sadece kapalı sınıflarda değil aynı zamanda, açık havada spor yaparak yetişmeliydi. Baron, Fransa'da çağın gerisinde kalan eğitim ve spor kuruluşlarına yeni bir sistem getirmek istedi. Aynı zamanda ülkeleri spor ile daha yakınlaştırarak ve sporla yapılan rekabet ile savaşları önlemenin daha doğru yol olduğunu düşündü. (http://www.olympic.org/uk/organisation/ioc/presidents/coubertin_uk.asp Erişim 21.04.2009).

Modern Olimpiyatların kurucusu Baron Pierre de Coubertin 1894 yılında dünyaya şöyle seslenmiştir: "İnsanların birbirlerini sevmelerini istemek ütöpik bir düşünce olabilir. Ancak dört yılda bir Olimpik Oyunları düzenlemeğe başlarsak, bu vesile ile tanışanlar asgari birbirlerini saymayı öğrenebilirler" (Erdem 2002: Olimpik Hareket ve Fairplay <http://sporbilim.com/dosyalar/Paneller-A.pdf#page=69> Erişim:21.04.2009).

16 Haziran - 23 Haziran 1894 arasında Paris, Sorbonne Üniversitesi'nde düzenlenen bir kongrede bu düşüncelerini farklı ülkelerden dinleyicilere aktardı. Kongrenin son gününde ilk modern Olimpiyat oyunlarının da antik oyunların doğum

yeri olan Atina'da, 1896 yılında yapılmasına karar verildi. Oyunları organize etmek için Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) kuruldu. Komitenin ilk başkanı olarak Yunan Demetrius Vikelas seçildi. ([http:// www.olympic.org/uk/organisation/ioc/presidents/vikelas_uk.asp](http://www.olympic.org/uk/organisation/ioc/presidents/vikelas_uk.asp) Erişim:21.04.2009)

Kongrede kabul edilen ilkeler şöyle sıralandı:

1. Olimpiyatlar, eskiden olduğu gibi, her dört yılda bir yapılacaktır.
2. Olimpiyatlar, Klasik Yunan'da olduğunun aksine, tüm dünya sporcularına açık olacak ve yarışma programı, günün sporlarını içerecek.
3. Yarışmalarda sadece büyükler yer alacaktır.
4. Amatörlük kuralları, kesinlikle uygulanacaktır.
5. Olimpiyat organizasyonu "gezici" olacak ve her Olimpiyat başka bir ülkede yapılacaktır.

İlk oyunlar Atina'da 1896'da başarı ile tamamlanmıştır. Toplam katılan sporcu sayısı 250'den az olmasına rağmen, oyunlar o tarihe kadar yapılan en çok katılımlı spor organizasyonu olmuştur.

1896 yılında 15 ülkeden 245 sporcu ile başlayan 9 gün süren oyunlar, 2002 yılına gelindiğinde Sidney'de 200'ü aşkın ülkeden 10.500 katılımcıya kadar çıkmıştır. Yine Sidney'de 16.000 gazeteci ve televizyon muhabiri bu organizasyonu takip etmiştir. Böylece oyunlar dünyanın en büyük medya olaylarından biri durumuna gelmiştir. Bugün oyunları 4 milyara aşkın kişinin televizyonlardan izleyebildiği bilinmektedir.

2.1.3. Paralimpiyat Oyunları

Çeşitli engelli gruplarından elit sporcuların katıldığı oyunlardır. 1988 Seul Yaz Oyunları ve 1992 Albertville Kış Oyunlarından bu yana Paralimpik Oyunlar Olimpiyat Oyunları ile aynı tesislerde yapılmaktadır.

Paralimpik oyunlarda yer alan spor dalları ise şöyledir; ağırlık kaldırma, atletizm, atıcılık, tekerlekli sandalye basketbol, binicilik, bisiklet, boccia, çim bowlingi, dalış, eskrim, futbol, goalball, halter, judo, masa tenisi, tenis, okçuluk,

tekerlekli sandalye rugby, voleybol, yelken, yüzme. ([http:// www.Olimpiyatkomitesi.org.tr/tr/Tmok/Tarihce/tarihce.htm](http://www.Olimpiyatkomitesi.org.tr/tr/Tmok/Tarihce/tarihce.htm) Erişim:21.04.2009)

2.2. ÜNİVERSİTE OYUNLARI

Üniversite sporcularına yönelik uluslararası bir spor müsabakaları organizasyonudur. Dünya üniversite öğrencilerini bir araya getirmeyi ve kültürlerin paylaşılmasını amaçlayan bir festival niteliğindedir. Her ülke kendi ulusal Üniversite Sporları Federasyonu tarafından temsil edilmektedir.

2.2.1. FISU

Uluslararası Üniversite Sporları Federasyonu, FISU (Fédération Internationale du Sport Universitaire) kuruluş yılı 1949 olan uluslararası bir spor organizasyonudur.

FISU'nun esas sorumluluğu, Yaz ve Kış Dünya Üniversite Oyunlarının (Universiade) ve Dünya Üniversite Şampiyonalarının denetimidir. FISU, Ulusal Üniversite Sporları Federasyonları'nın 134 üyesinin temsil edildiği bir genel meclisten oluşur. Genel meclis FISU'nun ana idari organı olup, FISU etkinliklerinin düzgün yürütülmesi için gerekli tüm kararları alan İcra kurulunu dört yıllık bir süre için seçer. On daimi komisyon, uzman oldukları alanlarda, görevini kolaylaştırmak amacı ile İcra kuruluna danışmanlık yaparlar.

Otuz sekiz yıldır geniş bir etkinlik yelpazesi çerçevesinde (Universiade sporları dışında) 135 ülkeden 25.500 sporcunun katıldığı 148 şampiyona düzenlenmiştir. Çift yıllarda yapılan bu şampiyonaların yıllar içinde artan başarısı yarışma programlarının devamlılığını garantilemiştir. Böylelikle Universiade'ın dışında da çok sayıda öğrenci ve üniversite sporları liderinin bir araya gelmesi sağlanmıştır. 2000 yılında her biri değişik yer ve spor dalında yapılan yirmi Dünya Üniversiteler Şampiyonası'na toplam 3623 kişi katılmıştır. (<http://www.fisu.net/en/FISU-today-517.html> Erişim: 21.04.2009)

2.2.2. FISU Tarihçesi

Fransız Jean Petit Jean'ın Dünya Öğrenci Oyunları'nı 1923 yılının Mayıs ayında ilk defa düzenlemesi FISU'nun kuruluşunun ilk aşaması sayılmaktadır. 1924 yılında kurulan ICS'nın (International Confederation of Students- Uluslararası Öğrenci Konfederasyonu) Varşova'da düzenlediği kongreye katılan çok sayıda delege ile Dünya Üniversite Oyunları hareketi başlamıştır. ICS ve öğrenciler Prag (1925), Roma (1927), Paris, Darmstadt (1930), Turin (1933), Budapeşte (1935), Paris (1937) ve Monako'da (1939) olmak üzere birçok spor etkinliği düzenlemiştir. FISU, resmi olarak 1949 yılında Lüksemburg'da kurulmuştur. (<http://www.fisu.net/en/FISU-History-518.html> Erişim 21.04.2009)

1957 yılında Fransız Federasyonu doğu ve batı bloklarındaki öğrencileri bir araya getiren Dünya Üniversiteler Spor Şampiyonası'nı düzenlemiştir. Federasyon için en önemli yıl ise FISU ve ICS'nın İtalyan Birliği olan CUSI'nin Turin'de düzenlemiş olduğu oyunlara katılma kararı aldığı 1959'dur. Aynı yılda düzenlenen oyunları İtalyan organizatörler 'UNIVERSIADE' olarak adlanmışlardır. Dünya seyahatine başlayacak olan bayrak bir 'U'nun etrafına yerleştirilen yıldızlarla süslenmiş, madalya törenlerinde çalınan milli marşların yerini ise *Gaudeamus Igitur* almıştır. Turin'de yapılan Universiade kırk üç ülkeden 1400 katılımcıyı bir araya getirmiş ve oyunların ardından birçok federasyon üye olmak için FISU'ya başvuruda bulunmuştur.

FISU program ve ulusal sembollere (Bayrak ve Marşlar) ilişkin yapılan anlaşmaya ek olarak tüzüğe "FISU hedeflerine, hiçbir politik yapıya veya ırka herhangi bir ayırım gözetmeksizin ulaşır" ibaresini ekleyerek felsefesini belirlemiştir. Bu tarihten itibaren FISU, dünya çapında oyunlar organize etmeye başlamıştır. Bu önemli süreçten itibaren Universiade, daha fazla katılımcının ilgisini çekmektedir. 1959 yılında 1407 katılımcıyla yapılan Turin Oyunları'ndan, 131 ülkeden 7884 kişinin katıldığı 2005 İzmir Oyunları'na gelinmiştir.

Kış Oyunları'nda da aynı başarıya ulaşılmıştır. 1958 yılında Zeel-Am- See'de yapılan oyunlara 98 atlet katılırken, 2001 yılında Zakopane'de yapılan oyunlara 41 ülkeden 1007 sporcu katılmıştır. Üniversite Sporlarının tüm dünyaya yayılması, Universiade programını tamamlayıcı olmak üzere yeni buluşma ve yarışmaların

düzenlenmesi ihtiyacını doğurmuştur. Bu nedenle FISU altmışlı yılların başından itibaren Dünya Üniversiteler Şampiyonası'nı düzenlemeye başlamıştır. (http://www.universiadeizmir.org.tr/tr/simplePage.asp?item_ID=129 Erişim 21.04.2009)

2.2.3. FISU Felsefesi

FISU, sportif değerlerin duyurulması ve spor çalışmalarının üniversite ruhu ile uyumlu bir şekilde özendirilmesi amacıyla üniversite kurumları içerisinde oluşturulmuştur. Sportif değerlerin duyurulmasıyla; gelecekte politika, ekonomi, kültür ve endüstri alanlarında anahtar konumda olacak öğrenciler arasında dostluğun, kardeşliğin, centilmenliğin, azmin ve işbirliğinin teşvik edilmesi amaçlanmaktadır. Etik kurallara saygı duyularak işbirliğinin geliştirilmesi; hümanist düşüncelerin yaygınlaştırılması FISU felsefesi içindedir. (<http://www.universiadeizmir.org.tr/tr/simplePage.asp?itemID=131> Erişim: 21.04.2009)

Uluslararası boyutu ile FISU, ülkeleri ve insanları bölen anlaşmazlıkların üstesinden gelerek, üniversite topluluklarını bir araya getirmekte; spor aracılığı ile toplumlararası uyumu güçlendirmektedir. Dünya Üniversiteler Spor hareketi aynı zamanda değişik ulusları birleştiren güçlü bir iletişim kanalı sunmayı hedeflemektedir.

2.2.4. FISU Konferansları

FISU konferansları; spor faaliyetlerinin sosyolojik ve bilimsel araştırmalarla tamamlayıcı olması amacıyla üniversite oyunları ile aynı zamanda yapılmaktadır. Spor ve üniversite ruhunu bir araya getirmek amacıyla gerçekleştirilen konferanslar, "Üniversite Sporlarını Araştırma Konferansı" olarak da adlandırılmaktadır. Konferanslarda spor ve beden eğitimine ilişkin konular tartışılmaktadır. 2005 yılında Universiade İzmir Yaz oyunları ile beraber FISU konferansı da gerçekleştirilmiştir. (<http://www.fisu.net/en/Educational-Services-475.html> Erişim: 21.04.2009)

2.2.5. FISU İdari Yapısı

Uluslararası üniversite spor aktivitelerinde lider organizasyonlar düzenliyor olması ve Olimpiyatlardan sonra tüm spor faaliyetlerine yer veren dünya çapındaki ikinci büyük organizasyon olması sebebiyle FISU, etkili ve esnek bir bünyeye sahiptir.

FISU'ya üye 129 Ulusal Üniversite Sporları Federasyonlarından oluşan genel kurul, iki yılda bir toplanmaktadır. Genel kurul dört yıl süre ile görevli olan yürütme komitesini seçmekte ve yürütme komitesince sunulan bütçe ve programları onaylamaktadır. Yirmi üç üyeden oluşan yürütme komitesi yılda en az iki kez bir araya gelerek FISU aktivitelerini düzenlemek amacıyla kararlar almaktadır. Yürütme komitesinin çalışmalarına, yardımda ve tavsiyelerde bulunmak üzere 10 daimi komisyon bulunmaktadır (Tablo 2).

Tablo 2: FISU Daimi komisyonlar

1. Yaz Universiade Teknik Komitesi	CTI
2. Kış Universiade Teknik Komitesi	CTI
3. Dünya Şampiyonaları Teknik Komitesi	CTI
4. Spor Yönetmeliği Komisyonu	CRS
5. Sağlık Komisyonu	CM
6. Uluslararası Kontrol Komisyonu	CIC
7. Üniversite Spor Çalışmaları Komitesi	CESU
8. Uluslararası Basın Komisyonu	CPI
9. Yaz Universiade Denetleme Komisyonu	CSU
10. Kış Universiade Denetleme Komisyonu	CSU

Kaynak: <http://www.universiadeizmir.org.tr/tr/simplePage.asp?itemID=130> Erişim 21.04.2009

Genel Sekreterlik: FISU'nun idari işlerinin yürütüldüğü merkez, Brüksel'de yer almaktadır. Denetçi, FISU'nun hesaplarını kontrol edip onaylamaktadır. FISU; Universiade ve şampiyonalar gibi organizasyonların düzenlenme yetkisini, kendi denetiminde olmak kaydıyla yerel organizasyon komitelerine devretmektedir.

2.2.6. Universiade

Universiade kelimesi üniversite öğrencilerinin Olimpiyatları anlamına gelen Üniversite (University) ve Olimpiyat (Olympiad) kelimelerinin birleşmesinden oluşmaktadır.

Universiade, birçok spor dalını bir araya getiren bir kültür ve spor festivali olması nedeniyle dünyanın en önemli spor etkinliklerinden birisidir. Her iki yılda bir farklı kentte düzenlenen bu oyunlar Yaz ve Kış Oyunları olmak üzere ikiye ayrılır.

Tablo 3: Üniversite Oyunları Tarihi

Yaz Oyunları	Kış Oyunları
-1959 Torino / İtalya	
-1961 Sofya / Bulgaristan	
-1963 Porto Alegre / Brezilya	
-1965 Budapeşte / Macaristan	
-1967 Tokyo / Japonya	
-1970 Torino / İtalya	
-1973 Moskova / Sscb	
-1975 Roma / İtalya	-1975 Livigno / İtalya
-1977 Sofya / Bulgaristan	-1978 Spindleruv Mlyn / Çekoslovakya
-1979 Mexico City / Meksika	
-1981 Bucharest / Romanya	-1981 Jaca / İspanya
-1983 Edmonton / Kanada	-1983 Sofia/ Bulgaristan
-1985 Kobe / Japonya	-1985 Belluno / İtalya
-1987 Zagreb / Yugoslavya	-1987 Strbeske Pleso
-1989 Duisburg / Almanya	-1989 Sofia/ Bulgaristan
-1991 Sheffield / İngiltere	-1991 Sapporo / Japonya
-1993 Buffalo / Abd	-1993 Zakopane/ Romanya
-1995 Fukuoka / Japonya	-1995 Jaca / İspanya
-1997 Sicilya/ İtalya	-1997 Muju-Chonju (Kore)
-1999 Palma De Mallorca / İspanya	-1999 Poprad-Tatry (Slovakya)
-2001 Pekin / Çin	-2001 Zakopane (Poland)
-2003 Daegu / Kore	-2003 Tarvisio (İtalya)
-2005 İzmir / Türkiye	-2005 Innsbruck-Seefeld (Avusturya)
-2007 Bangkok / Tayland	-2007 Torino /İtalya
-2009 Belgrad / Sırbistan	-2009 Harbin / Çin
2011 Shenzhen / Çin	2011 Erzurum / Türkiye
2013 Kazan / Rusya	2013 Maribor / Slovenya

Kaynak; <http://www.fisu.net/en/Summer-Universiades-310.html> Erişim 21.04.2009

Yaz Oyunları'nda müsabakalar; on zorunlu dal ile ev sahibi kentin seçeceği en fazla üç isteğe bağlı spor dalında yapılmaktadır. Zorunlu dallar; atletizm, basketbol, eskrim, futbol, cimnastik, yüzme, atlama, sutopu, tenis ve voleyboldur. (<http://www.universiadeizmir.org.tr/tr/simplePage.asp?itemID=1> Erişim01.04.2009)

Kış Oyunları'nda ise altı zorunlu ve ev sahibi ülkenin seçeceği bir veya iki isteğe bağlı spor dalında müsabakalar gerçekleştirilmektedir. Zorunlu dallar; alp disiplini, kuzey disiplini, buz hokeyi, hız pateni, biatlon, artistik patendir.

2003 yılı Kış Oyunları Tarvisio (İtalya), Yaz Oyunları ise Daegu'de (Kore) düzenlenmiş, 2005 yılındaki Kış Oyunlarına Innsbruck (Avusturya), Yaz Oyunları'na ise İzmir ev sahipliği yapmıştır (Tablo 3).

2.3. BÜYÜK SPOR ORGANİZASYONLARININ YAPILDIĞI ÜLKELERE KATKILARI

Olimpiyat oyunlarının ve büyük spor oyunları organizasyonlarının özellikle düzenleyici ülkeler üzerinde büyük etkisi vardır. Bu tür spor organizasyonlarını düzenlemek için belirli bir gelişmişlik düzeyine sahip olmak gerektiği gibi, bu tür organizasyonlar ülkelerin gelişmişliğine de katkı sağlarlar. Gelişmiş olmak kavramı ile kastedilen ülkenin siyasi, sosyal ve ekonomik yönden gelişmişliğidir. (Güçlü, 2001: 224)

Olimpiyatlar, 28 branşta Dünya Şampiyonalarının aynı zaman ve aynı şehirde yapılmasından çok ötede kültürel ve çevresel boyutları olan ve arkasında büyük ekonomi-politiği bulunan dünya şölenleridir. 1984 Los Angeles Olimpiyat Oyunlarından bu yana giderek artan TV yayın hakları ve geliştirilen sponsorluk programları sayesinde Olimpiyatları düzenlemek karlı bir işe dönüşmüştür. Olimpiyatların, proje bazında karlı oluşu, diğer bir deyişle oyunların düzenlenebilmesi için gerekli spor tesisi ve diğer yatırımların ön finansmanın karşılanması halinde yapılan tüm harcamaların fazlasıyla geri kazanılması nedeniyle kentler ve yerel yönetimler Olimpiyatları elde etmek için tüm güçleri ile yarışmaktadırlar. Olimpiyatlara ev sahipliği yapmak, sadece proje bazında bir kar elde etmekten çok öte kazanımlar da sağlamaktadır. Olimpiyatların yapıldığı ülkenin sporu, sporcusu ve gençliğine, spor tesisleri altyapısına, kentin spor dışındaki genel

altyapısının ıslahına, ülke ekonomisine, ihracatına, ülkeye yönelen yabancı yatırıma ve ülkenin dünyadaki imaj ve prestijine yaptığı büyük katkılar nedeniyle sadece kentler değil, aslında devletler arasında kıyasıya ve çetin bir mücadele sürmektedir. (Erdem, 2004 Olimpiyatlarını Kazanmak İstanbul'u Kazanmaktır <http://www.turkiye.net/serdem/Olimpiyat.htm> Erişim: 21.04.2009)

1988 yılında Güney Kore'de düzenlenen Olimpiyat oyunlarının ülkenin tanıtımı ve dünya insanların pozitif görüşünde önemli rol oynamıştır. Benzer durum 2005 Universiade yaz oyunlarına ev sahipliği yapan İzmir için de geçerlidir. Bugün milyarlarca dolar reklam yatırımları gerektiren tanıtım işlemleri, Olimpiyatlar üzerinden güçlü bir geri dönüşüm ile harikulade şekilde sağlanabilmektedir.

Olimpiyat oyunları barışı ve birlikteliği amaçlayan rekabetin ön planda olduğu oyunlardır. Birçok dönem dünya üzerindeki savaş benzeri nedenlerle yapılamamış olsa da, Olimpiyat ve büyük spor oyunları dünya barışında önemli bir yere sahiptir. Bugün birçok ülke benzer spor organizasyonlarına birlikte ev sahipliği yaparak hem ikili ilişkilerini geliştirmekte hem de Olimpiyat maliyetlerini azaltmaktadır.

Olimpiyat oyunlarının düzenlendiği ülke üzerindeki etkilerini Mr. Charles H. Battle (Atlanta Olimpiyat Oyunları Organizasyon Komitesi Üyesi) kısaca şu şekilde açıklamıştır:

“1996 Atlanta Olimpiyat Oyunları ve 100. yıl kutlama organizasyonu için Atlanta'nın muhteşem bir yer olduğu konusunda Uluslararası Organizasyon Komitesini ikna ettik. Atlanta'da 1996 yılında Olimpiyat Oyunlarını düzenlemekle neler kazanılacaktır? Elbette; ekonomik yararlar açıkça görülebilir. Bunlar; 3.5 milyar doların üzerinde bir ekonomik etki, 6 yıllık Olimpiyatlara hazırlanma dönemi içerisinde binlerce iş olanağının belirlenmesi, doğrudan Olimpiyatlara affolunacak milyonlarca dolarlık vergi gelirleri, yeni ve modern spor sahalarının getireceği, paradan daha önemlidir. Oyunlara ev sahipliği yapmamız, bize şehrimizi 170 ülkeden yaklaşık 40 bin atlet, resmi görevli, basın mensubu ve destekleyici personelle tanıtma fırsatını sağlamaktadır. Tüm dünyada Olimpiyatları televizyondan seyredecek olan 4 milyardan fazla insana da bölgemizi tanıtabilecek ve 16 gün sürecek olan yarışmalar süresince ziyaret etmesi beklenen 150 bin insanla bölgemizi paylaşacağız. Olimpiyat oyunları sırasında çalışacak 50 bin gönüllü, dünya ülkelerine

misafirperverliğimizi gösterecek ve bu muhteşem kutlamalara katılacak gençler Uluslararası bir perspektif edinecektir” (Erdemli, 1991: 37).

Olimpiyatlara veya benzeri büyük bir spor organizasyonuna ev sahipliği yapmanın birçok olumlu yanları açıklanmaya çalışıldı. Bunlardan birkaçını ele alacağız.

2.3.1. Tesisleşme ve Spor Tesisleri Açısından Kazanımlar

Olimpiyat oyunlarının yapılabilmesi için o şehrin spor tesislerinin yeterli olması veya yeterli hale getirilmesi gerekir. Organizasyonlar ülkeye oyunlar için kullanılmak üzere yeni yapılan ve onarılan tesisler kazandırır. Oyunların yapılabilmesi için spor tesisleriyle birlikte parklar, bahçeler, oteller, konaklama yerleri, rekreasyon alanları vb. birçok tesise ihtiyaç duyulmaktadır. Olimpiyatlara ev sahipliği yapan ülkenin sporuna, sporcusuna, gençliğine, spor tesisleri altyapısına ve birçok soruna çözüm getireceğinden yalnızca kentler değil devletler arasında da kıyasıya bir mücadele sürmektedir. Örneğin İspanyollar 1992 Olimpiyat oyunlarını organize etme hakkı elde ettiklerinde 1986-1992 yılları arasında geçen 6 yıllık hazırlık süresinde kentin tüm altyapı problemlerini çözmenin yanı sıra inşa ettikleri yeni yollar, köprüler, parklar, oteller ve spor tesisleriyle Barcelona kentini yeniden yapılandırmışlardır. Son Olimpiyat oyunlarına ev sahipliği yapan Çin, Olimpiyat çalışmaları sırasında 37 adet yeni stadyum inşa etmiştir

2.3.2. Sosyal-Gelişim Açısından Kazanımlar

Olimpiyat oyunlarına ev sahipliği yapan ülkeler teknolojik, sosyal, kültürel, sanatsal ve turizmle ilgili zenginliklerinin tanıtımını yapma imkânı elde eder. Bununla birlikte Olimpiyat oyunları yarışmalarda görev alan sporcu, eğitici, idareci ve görevliler kadar yarışma dışında kalanlar için de önemli bir tecrübe, görgü ve bilgi artırımını sağlar. Olimpiyat oyunları demokratik hayat ile siyasi, kültürel, ekonomik ve sosyal yapıyı olumlu etkileyerek halkın gelişmişlik düzeyinde artışlar sağlar. (Erdem, 2004 Olimpiyatlarını Kazanmak İstanbul’u Kazanmaktır <http://www.turkiye.net/serdem/Olimpiyat.htm> Erişim21.04.2009).

Oyunlar maddi kar olmaktan öte kente ve ülkeye büyük kazanımlar sağlamaktadır. 1988 Seul Olimpiyat Oyunları'nda 3 ay önce ve 3 ay sonra yapılan uluslararası kamuoyu araştırmasında "Güney Kore sanayi mallarına ne kadar güveniyorsunuz" sorusuna verilen cevabın oyunlar sonrasında 7 kat arttığı görülmüştür. Bu da ülkenin imajı yanında diğer alanlarda yaptığı olumlu etkiyi en iyi şekilde açıklamıştır.

2.3.3. Turizm ve Spor Turizmi Açısından Kazanımlar

Spor turizmi, bugün birçok ülke için önemli bir gelir kaynağıdır. Spor amaçlı ziyaretlerle elde edilen turizm gelirleri bugün toplamın %30'luk kısmını oluşturmaktadır. İngiltere, Almanya, Avustralya gibi ülkeler bugün sporun birçok alanında sahip oldukları tesislerle önemli turizm gelirleri elde etmektedirler.

Olimpiyatlar, gelişen dünyada insanların merak ve hayal ettikleri ülkeleri görme, gezme ve kültürel açıdan tanıma imkânı veren en önemli spor organizasyonlarından biridir (Güçlü, 2001:3). Hans Stoessel, "Sport und Fremdenverkehr" adlı eserinde spor turizmini, "spora ilgi duyan kişilerin turizme katılmalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünüdür" şeklinde tanımlamıştır (Toskay 1989: 157). Spora ilgi duyan kişiler tanımı ile aktif spor yapanlar, seyirciler, idareciler ve medya çalışanları tanımlanmaktadır.

Ülkeler arasındaki kültürel yakınlaşma, eğitim, tanıtım kampanyaları, sportif karşılaşmalar ve bu alanında uygulanan kolaylıklar turizmin gelişmesinin yanı sıra cazibesini de arttırmaktadır. Büyük bir turistik kitlenin Olimpiyat oyunlarının yapıldığı bölgeyi gezmek, görmek isteği de turizm hareketinin gelişmesi, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere doğru bir gelir akımı doğurur. Dış temasların spor alanlarında gerçekleştirilmesi, ülkeler arasındaki sosyal, ekonomik ve kültürel ilişkilere zemin teşkil edebilir

Spor Turizmi Uluslararası Konseyi'nin yaptırdığı ve bu kuruluşun resmi yayın organı Journal of Sport Tourism'de yayınlanan bir araştırmaya göre spor turizminden elde edilen gelirler, dünyadaki toplam turizm aktivitesinin % 32'sini oluşturmaktadır. Bu oran, dünyada elde edilen yaklaşık 476 milyar dolarlık turizm geliri üzerinden hesaplandığında 150 milyar dolarlık bir değere karşılık gelir . Spor

turizmi öylesine kazançlı bir turizm koludur ki bazı kentler kendilerini spor kenti olarak tanıtarak, bu alanda altyapı ve üstyapı yatırımlarını arttırmaktadırlar: 1996 Olimpiyatlarına ev sahipliği yapan Seul'a o yıl gelen turist sayısı %10.4 oranında artmıştır. 2000 yılında Sydney Olimpiyatları'na ev sahipliği yapan Avustralya'ya da o yıl gelen turist sayısında yaklaşık %10 oranında bir artış olmuştur. Bu ve benzeri ülkeler spor turizmine ilişkin yatırımlarına Olimpiyatlar sonrasında da devam ederek bu alandaki gelirlerini büyük bir oranda arttırmışlardır. (www.tursab.org.tr/content/turkish/istatistikler/akrobat/.../02ocSpor.pdf Erişim 23.05.2009)

2008 yılında yapılan Pekin Olimpiyatları'nın açılış törenini yaklaşık olarak 100 bin kişi canlı ve 4 milyara yakın insan da yayıncı kuruluşlar aracılığı ile izlemiştir. Spor müsabakalarını izlemek amacıyla Pekin'e gelen milyonlarca insan organizatör ülkeye milyarlarca dolar turizm geliri ve büyük bir tanıtım şansı tanımıştır.

2.3.4. Ekonomik Gelişmeler Açısından Kazanımlar

Olimpiyat oyunları pahalı ve masraflı organizasyonlardır. Bu organizasyonu gerçekleştirmek için büyük sermaye ve yatırım gücüne ihtiyaç vardır. Bu yüksek maliyet nedeniyle gelişimini tam olarak sağlayamayan, ekonomik, sosyal ve siyasi açıdan güçlü bir konuma sahip olmayan ülkelerin bu tür organizasyonlara ev sahipliği yapmasına olanak tanınmamaktadır.

1896 yılından bu yana her dört yılda bir yapılan Modern Olimpiyat Oyunları (I. ve II. Dünya Savaşları dönemi hariç) 1980'li yıllara kadar organizasyonu yapan kente ve ülkeye katkılarının yanında ülke ekonomisine büyük bir yük getirmiştir.

Olimpiyat Oyunları sponsorluk ve televizyon yayın hakları gelirlerinin 1980'li yıllardan itibaren giderek artmasıyla günümüzde Olimpiyat oyunlarını düzenlemek her yönüyle kentlere ve ülkelere büyük kazanımlar sağlar hale gelmiştir.

Olimpiyat Oyunlarını düzenlemenin karlı iş olduğu 1984 Los Angeles Olimpiyat Oyunları sonunda tüm masraflar çıkarıldıktan sonra kente 250 milyon dolar gelir kalması ve oyunların Güney Kaliforniya ekonomisine yaklaşık 3.29 milyar dolarlık bir katkıda bulunması üzerine ortaya çıkmıştır. Bu durum üzerine

1992 Olimpiyat Oyunları için o dönemde rekor sayılabilecek sayıda altı kent birden aday olmuştur. 1984 Los Angeles Olimpiyat Oyunları 156 ülke televizyonu tarafından yayınlanmış ve 287 milyon dolarlık bir televizyon geliri sağlanmıştır.

1988 Seul Olimpiyat Oyunları'nı organize eden Güney Kore'nin 1988 yılındaki endüstri malları ihracatı bir önceki yıla oranla %28,3'lük artış göstererek 60.67 milyar dolara ulaşmıştır. 1986 yılında 2,321 dolar olan kişi başına düşen milli gelir, 1988'de 3,728 dolara; yine 1986 yılında 953 milyon dolar olan gayrisafi milli hâsılası, 1988 yılında 1 milyar 561 milyon dolara yükselmiştir. Diğer taraftan Güney Kore'yi 1988 yılında ziyaret eden turist sayısı bir önceki yıla oranla %23 artış göstererek 2,300.000'e ulaşmış ve ülke ekonomisine 3 milyar 300 milyon dolarlık bir gelir sağlamıştır. Seul Oyunları 1982 - 88 yılları arasında 302,000 kişilik ek istihdam yaratarak işsizlik oranının da düşüş göstermesine yol açmıştır.

1988 Seul Olimpiyat Oyunları'ndan üç ay önce ve üç ay sonra yapılan uluslararası kamuoyu araştırmasında; Güney Kore sanayi mallarına ne kadar güveniyorsunuz? sorusuna verilen cevabın oyunlar sonrasında %35'lik artış göstermesi de Olimpiyat oyunlarının ülkenin imajı yanında diğer alanlarda yaptığı olumlu etkiyi en iyi şekilde açıklamaktadır. Diğer yandan Oyunlar, Güney Kore'de sporun gelişmesine de büyük katkıda bulunmuştur. İlk kez katıldıkları 1948 Oyunlarından 1988 Oyunlarına kadar olan Olimpiyat tarihlerinde toplam 66 madalya kazanmış olan Güney Kore'li sporcular, kendi ülkelerinde gerçekleştirilen bu oyunlarda 12 altın, 10 gümüş ve 11 bronz olmak üzere toplam 33 madalya kazanarak büyük başarı göstermişler ve oyunlar sonunda madalya sıralamasında 4. sırayı almışlardır. Seul Olimpiyat Oyunları 160 ülke televizyonu tarafından yayınlanmış ve 403 milyon dolarlık televizyon geliri sağlanmıştır. (Gündoğan 2002 Olimpizm ve Olimpiyat Oyunlarının Kente ve Ülkeye Katkıları <http://sporbilim.com/dosyalar/Paneller-A.pdf#page=69> Erişim 21.04.2009)

Her şeye karşın Olimpiyat oyunlarına ev sahipliği yapmak, düzenleyici ülke açısından önemli maliyetler getirmektedir. 2008 yılı Pekin Olimpiyatları'nın maliyeti yaklaşık olarak 45 milyar dolar civarında tahmin edilmektedir. Pekin Olimpiyatları'na kadar katlanılan en büyük maliyet 9 milyar dolar ile Atina Olimpiyatları'na aittir. Olimpiyat maliyetlerinin bu kadar artmasının nedeni ülkelerin

bu amaçla yapmış oldukları yatırımlardan uzun süreli gelir beklentileri ve spor turizmüne verilen önemden kaynaklanmaktadır.

Çin düzenlediği son Olimpiyatları bir prestij olarak gördüğü için hiçbir maliyetten kaçınmamıştır. Bunun yanı sıra yapılan bu yatırımları ülkenin, sosyal ve kültürel gelişimine de katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Olimpiyat ve benzeri büyük spor organizasyonlarda maliyetlerin büyük çoğunluğu altyapı ve üstyapı çalışmalarına gitmektedir. 2008 Pekin Olimpiyatları'nda kentsel düzenleme harcamaları için yaklaşık olarak 10-11 milyar dolar harcama yapılmıştır. Örneğin Beijing havalimanı için alternatif yol olarak kullanılacak Jing Shun-lu yolu, kent yakınlarındaki fakir bir mahallenin tozlu yolu iken, ağaçlar, çiçekler ve süs duvarları ile yeniden yapılandırılmış, bu bölgede oturanlara başka yerlerde ikamet etmelerini sağlamak amacı ile para aktarılmış ve bu sayede yeniden yapılandırma tamamlanmıştır. Sadece bu düzenlemenin maliyeti bile yetkili makamlarca 30 milyon dolar olarak beyan edilmiştir.

Yapılan düzenlemeler çerçevesinde Çin'de trafik düzenleme sistemleri tamamen elektronik hale getirilmiş, 318 km karayolu elden geçirilmiş, internet ve telefon altyapıları yeniden düzenlenmiştir. Olimpiyat harcamalarının büyük çoğunluğunu oluşturan, yol, metro, havalimanı, spor alanları, kentsel dönüşümler gibi yatırımların yanı sıra reklam, güvenlik vb. harcamalar da vardır.

2008 Olimpiyatlarının güvenlik harcamaları için beyan edilen tutar yaklaşık olarak 1 milyar dolar civarındadır. Pekin Olimpiyatları'nın düzenlendiği 2008 yılında Çin'de yapılan reklam yatırımlarında büyük bir artış gözlenmiş ve pazarın büyüklüğü 186 milyar dolar civarına ulaşmıştır. Bununla beraber ülkedeki sponsorluk anlaşmalarının büyüklüğü 3.2 milyar dolara ulaşmış ve Çin'in önemli spor giyim markalarından olan Li Ning firması Olimpiyatlar sayesinde yaptığı yatırımlarla İsveç ve İspanya gibi birçok ülkede lisanslı ürün üretme anlaşmaları imzalamıştır. (Brunet, Xinwen, 2009:9 http://olympicstudies.uab.es/pdf/wp116_eng.pdf Erişim:05.02.2009)

Olimpiyatlar sayesinde Çin'in yaklaşık olarak 400 milyar dolar civarında gelir elde ettiği tahmin edilmektedir. Gerek yurt dışından Olimpiyatları izlemek için gelenlerin, gerek yurt içindeki insanların yapmış olduğu harcamalar sayesinde ülke genelinde ekonomik bir hareketlenme, bu hareketlenme sayesinde gerek inşaat sektörü, gerek inşaat sektörünün alt bileşenlerinde büyük bir talep oluşmuştur. Bu

genişlemeden en büyük payı alan inşaat sektörünün yanı sıra ülke genelinde otelcilik, hızlı tüketim, promosyon vb. birçok iş kolu önemli gelirler elde etmiştir. Artan talep sonucunda ortaya çıkan istihdam ihtiyacı sayesinde ülke istihdam oranı artmış, ekonominin önemli göstergelerinde olumlu görüntüler oluşmuştur.

2.3.5. Spor ve Sporcu Açısından Kazanımlar

Olimpiyatlar ülke insanı üzerinde olumlu etkiler yapmaktadır. Sosyo-gelişim olarak bahsedilen bu etkinin, tesis sayısındaki artış ile desteklenmesi sonucunda ülkedeki spor ilgisi artmaktadır. Spor ilginin artması beraberinde sporcu sayısında artışı ve uluslararası yarışmalarda başarıyı getirecektir. Bilindiği gibi, ülkemizde de geçerli olmak üzere, tesis yetersizliğinden dolayı birçok spor dalında ülkeler başarıyı yakalamak bir yana, yarışacak düzeyde sporcu bulmakta bile sıkıntı çekmektedir. Olimpiyatlar ülkelerin bu açığını giderdiği için ülkenin sportif gelişimine ve uluslararası sportif başarılarına katkıda bulunmaktadır.

Sadece tesis açısından gelişimin desteklenmez Olimpiyat oyunları sayesinde kente ve ülkeye spor kültürü yerleşmeye başlar. Hem aktif katılım açısından hem de seyirciler açısından önemli bir kazanımdır. Olimpiyatların oluşturduğu bilinirlik ve hayranlık duygusu sonucunda kişilerde kendilerini yeni spor alanlarında yetiştirmek ve ispatlamak istemektedir.

2.3.6. Destekleme Faaliyetleri (Sponsorluk)

Sporun psikolojik, sosyal ve fizyolojik yararlarının hemen herkesçe kabul edilmesinin yanında özellikle 1990'lı yılların başından itibaren ekonomik önemi daha fazla ortaya çıkmış bulunmaktadır. Çok sayıda spor branşının bulunması ve bu branşlarda çok fazla aktivitenin yapılması, sporu ekonomik açıdan dikkate almayı daha fazla gerekli kılmıştır. Özellikle kitle iletişim araçlarının gelişmesi ve yaygınlaşmasına paralel olarak spor yaygınlaşmış ve bunun sonucu büyük ekonomik rakamlar ortaya çıkmıştır (Coşkun, 1999: 64).

İşletmelerin pazarlama uygulamalarındaki çeşitlilik, yeni kavramların kullanımını da beraberinde getirmektedir. Sponsor ve sponsorluk kavramları son

zamanlarda ülkemizde de önemli bir faaliyet alanını oluşturmaktadır. Buna karşın sponsorluk faaliyetinin niteliği ve pazarlama boyutu tam olarak her alanda yerleşmiş değildir. İngilizce bir kelime olan sponsorluk; desteklemek, himaye etmek, kefil olmak anlamlarına gelmektedir. Bir pazarlama kavramı olarak ele alındığında sponsor kavramını en iyi anlatan sözcük desteklemek, sponsorluğun en açık ifadesi ise destekleyicilik ya da destekleme faaliyetleridir. Diğer destekleme faaliyetlerinden ayırımını ortaya koyabilmek amacıyla literatürde “ticari sponsorluk” ya da “örgütsel sponsorluk” olarak da anılan destekleme faaliyetleri şöyle tanımlanmaktadır:

“Örgütsel destekleyicilik”, işletmenin olağan faaliyetlerinin doğrudan bir parçası olmayan, ancak işletmenin katılmakla ticari faydalar sağlayabileceği olaylara ya da faaliyetlere finansal ya da materyal destek sağlamasıdır. “Destekleyicilik”, belirlenmiş amaçlara ulaşmak için destekleyen (sponsor) ve desteklenen arasında yapılan ve karşılıklı faydalar sağlayan bir iş düzenlemesidir. Destekleme faaliyetleri ise toplumsal fayda sağlamasına rağmen işletmelerin kendi çıkarlarına yönelik ticari fayda sağlama potansiyeli de taşıyan bir faaliyet türüdür. Günümüzde destekleme faaliyetlerinin beş ana alanı kapsadığı görülmektedir. Spor, bu alanlar içinde en fazla desteklenen faaliyet türüdür (Öztürk, 1992: 18).

- Spor faaliyetlerinin desteklenmesi
- Sanatsal faaliyetlerin desteklenmesi
- Çevre koruma ve dernek faaliyetlerinin desteklenmesi
- Eğitimin desteklenmesi
- Medya alanının (radyo ve TV yayınlarının) desteklenmesi

Sponsorluk uygulamalarından eğitim, kültür, sağlık gibi kurumların yanı sıra, spor da kendine düşen payı almaya başlamıştır. Spor sponsorluğu ile ilgili çalışmalar, Türkiye’de sporun gelişmesi ve yaygınlaşması adına bu yöndeki çalışmaların hız kazanmasına neden olmuştur. Spor sponsorluğu çeşitli şekillerde olabilmektedir. (Devecioğlu: 2008 Sosyal sorumluluk olarak spor sponsorluğu http://www.fesam.org/sur_makale.php?kod=12&url=uzman/sd017.htm Erişim 01.02.2008)

- a) Spor Takımlarının Sponsorluğu
- b) Spor Organizasyonlarının Sponsorluğu
- c) Bireysel Sporcuların Sponsorluğu

Spor çok geniş kitleleri kapsayabilen bir faaliyet olduğu için destekleyen işletmelerin büyük ilgisini çekmektedir. Olimpiyat oyunlarının, futbol kupalarının, tenis turnuvalarının desteklenmesi gibi çeşitli örnekler görülmektedir. Destekleme faaliyetlerinin ilk görüntüleri eski Yunan ve Roma uygarlıklarına değin uzansa da, çağdaş anlamda ticari güdülerle yapılan destekleyicilik yeni bir kavramdır. Radyonun icadıyla, bu yüz yılın başında bazı destekleyici faaliyetler görüldüyse de, bugünkü anlamıyla 1960'ların sonlarına doğru ortaya çıkmıştır. Çok hızlı yayılan bu faaliyet için 1987 yılında dünyada 4.1 milyar dolar harcama yapıldığı tahmin edilmektedir. Destekleme faaliyetlerinin son yıllarda bir pazarlama faaliyeti olarak artışı şu nedenlere bağlanmaktadır (Güçlü, 2001: 235):

- Sigara ve alkole ilişkin hükümet politikaları
- Reklam ortamının artan maliyeti
- Destekleme faaliyetlerinin başarısının kanıtlanması
- Artan boş zamanların yarattığı yeni fırsatlar
- Desteklenen olayların medyada geniş yer kaplaması
- Geleneksel reklam ortamlarındaki verimsizlik

Destekleme faaliyetleri işletmelerin çeşitli iletişim amaçlarına ulaşmalarında önemli bir araçtır. Destekleme faaliyetleriyle gerçekleştirilebilecek amaçlar ve sağlanabilecek faydalar şöyle özetlenebilir (Öztürk, 1992: 19):

- Destekleme faaliyetleri halkın destekleyici hakkında sahip olduğu imajı etkiler. İyi yönetilmiş bir destekleme faaliyeti bir işletmenin, dolayısıyla da ürünlerin algılanış biçimini geliştirebilir. Destekleme faaliyetlerinde satışa yönelik bir pazarlama çabası olmaktan öte, tüketmeyi imaj oluşturarak farklılaştıran bir iletişim faaliyetidir.

- İşletme imajının değiştirilmesi destekleme faaliyetinin ana amaçlarından biridir. Örneğin; bir Amerikan firması olan Gillette geleneksel bir İngiliz sporu olan

kriketi destekleyerek, taşıdığı Amerikan imajını silebilmiştir. Pepsi ise Michael Jackson ve Tina Turner konserlerini destekleyerek daha genç imajı yaratabilmiştir.

- Destekleme faaliyetinin işletme düzeyinde amaçlarından biri de işletmenin farkına varılma oranını artırmaktır. Canon firması İngiltere futbol ligini üç yıl destekleyerek İngiltere’de farkına varılma oranını %18,5’ den %79’a çıkarabilmiştir.

- Büyük ölçekli destekleme faaliyetleri, işletme hakkında büyüklük, finansal güç, uluslararası statü gibi prestij değerlerinin kanıtıdır. Yeterli finansal kaynaklara sahip olmayan bir işletme büyük ölçekli faaliyetleri de destekleyemeyecektir.

- Destekleme faaliyetleriyle işletmeler ve ürünler varlıklarını genel olarak medyada, özel olarak da televizyonda duyurma şansı elde eder. Philip Morris’in “Parlement Superband” konserleri bu konuda örneklerden biridir. Destekleme faaliyetleri işletmeye çok çeşitli kitlelerle iletişim kurma fırsatı verir. Bu kitleler işletmenin mevcut ve potansiyel müşterileri, işletmeye girdi sağlayanlar, iş görenler, genel halk, yerel halk, toplumdaki fikir liderleri, iş dünyası ve hissedarlardan oluşmaktadır.

- Destekleme faaliyetlerinin etkileri sadece işletmeler bazında düşünülmemelidir. İşletmelerin bu faaliyet için sağladıkları kaynaklar bir sanat olayının gerçekleştirilmesini, büyük spor organizasyonlarının yapılabilmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla sanat ve spor faaliyetlerinin gelişimine katkıda bulunarak, toplumsal bir fayda sağlamaktadır

Spor organizasyonunun sponsorluğunu yapan bir kuruluş ya kendi adıyla bir spor faaliyeti düzenlemekte ya da ulusal veya uluslararası bir faaliyete sponsor olarak katılmaktadır. Bu tip sponsorlukların maliyeti yüksektir ve genellikle büyük kuruluşlar tarafından sponsorluğu yapılan bu olaylarda amaç geniş bir kitleye ulaşmaktır. Olimpiyatlar gibi büyük organizasyonlar sadece reklam veya televizyon yayın haklarından sağlanan gelirlerle yapılamamakta, bunların yanında “top sponsorlar” olarak adlandırılan esas sponsorlarla birlikte diğer sponsorların yaptığı katkılarla gerçekleştirilmektedir. (Devecioğlu (2008) Sosyal sorumluluk olarak spor sponsorluğu http://www.fesam.org/sur_makale.php?kod=12&url=uzman/sd017.htm Erişim 01.02.2009)

Desteklenecek faaliyetlerin seçimi işletme açısından belirli riskler de taşıyan çok önemli bir süreçtir. Örneğin; Gillet firması 20 yıl boyunca kriket sporunu

destekledikten sonra pazar araştırmaları, insanların Gillet adını traş bıçakları ile değil kriket sopalarıyla özdeşleşmeye başladığını göstermiştir. Destekleme faaliyetinin seçiminde genelde aşağıdaki ölçütler önem kazanmaktadır (Öztürk, 1992: 21):

- Belirlenen amaçların yerine getirilebilme yeteneği desteklenecek olayların seçiminde önemli bir ölçüttür. İşletmenin imajının geliştirilmesi her iki faaliyet (spor ve sanat) için en önemli amaçken, spor destekleyicilerinin diğer önemli amaçları markanın farkına varılması, TV, radyo ve basında yer almak, sanat destekleyicilerinin ise toplumla ilişkilerin gelişmesini sağlamak ve fikir liderlerini eğlendirmektir. Ancak spor da sanat olaylarının kendi içlerinde farklılaşacağı açıktır. Örneğin futbol gibi kitlesel bir sporu desteklemek farklı amaçlara ulaşılmasını sağlar.

- Diğer bir seçim ölçütü tanımlanan hedef kitlenin kapsamıdır. Destekleme programının hedef izleyicisi kitle ile eşleşmesi çok önemlidir. Bu eşleşmede demografik, coğrafik ve yaşam biçimi etkenleri göz önünde bulundurulur.

- İşletmenin mesajına maruz kalacak hedef kitlenin büyüklüğü de seçimde önemli bir belirleyicidir. Mesaja maruz kalan potansiyel kitlenin ölçülmesinde, olayın ya da faaliyetin katılımcıları (maratona katılan koşucular ya da Olimpiyata katılan sporcular gibi), faaliyeti o an izleyenler ve faaliyetin medya kapsamı göz önünde bulundurulur. Potansiyel medya kapsamı genellikle seçim süresinde en önemli belirleyicidir. Örneğin; 1996 Atlanta Olimpiyat Oyunları'na 170 ülkeden yaklaşık 40 bin atlet, resmi görevli, basın mensubu ve destekleyici personel, 150 bin turist izleyici ve televizyonda seyreden 4 milyardan fazla insan tarafından izlenmiştir.

- Destekleme faaliyetinin maliyeti de işletmenin seçim kararında önemli bir ölçüttür. Maliyet belirlenirken, faaliyeti destekleyici diğer pazarlama iletişimi faaliyetlerinin maliyetleri de göz önünde bulundurulmalıdır.

Simson ve Jennings; "Olimpiyatlar, Sahtekarlık ve Mafya" adlı kitabında, Time dergisindeki bir Coca-Cola reklamından bahsederek, uluslararası spor dünyası da Coca-Cola ile ayakta duruyordu demektedir. Coca-Cola dünyanın en büyük ve en tanınmış Olimpiyat sponsorudur. Ürünün saflığı, gençliği ve enerji temelleriyle kendini sattırmaktadır (Simson ve Jennings, 1993: 61). Coca-Cola'nın Olimpiyat oyunlarıyla uzun bir geçmişi vardır. 1960'da Roma'da ve 1968'de Mexico City'de kırmızı beyazlı uzay elbiseleri içindeki "astronotlar" sırtlarındaki depolardan tılsımlı

iksiri pompalıyordı. 1972’de M n h’te, 1976’da Montreal’de, 1980’de Moskova’da Amerikalı sporcular Rus Oyunlarını boykot etmiş olabilirdi ama Coca-Cola şirketi orada Fanta gazozunu satmaktaydı. 1984 Los Angeles Oyunları’nda Coca-Cola ‘‘Olimpiyat Oyunlarının resmi ieeği’’ oldu. 1988’de Seul’da ve Barcelona’da da  yleydi. Atlanta temelli şirket son altmış beş yıldır dünya sporuna bir milyar dolardan fazla para akıtmıştır. şirketlerin tanıtımında sponsorluğun önemini ve pazarlama şirketlerinin karını vurgulamak için; ‘‘dokuz çok uluslu şirket, Coca-Cola, Visa, Brother, Federal Express, 3M, Time-Life, National Panasonic, Kodak ve Philips 1988 Olimpiyatları için ilk TOP programına katıldılar ve 100 milyon dolar katkıda bulundular- ILS pazarlama şirketinin komisyonu bunun içindeydi’’ demektedir (Simson ve Jennings, 1993: 128).

Başka bir örnekte ise; ‘‘Olimpiyat stadyumunda reklam panosunun olmamasının nedeni ABD televizyon şirketlerinin televizyon hakları için ödediği paradır. Reklamları kendileri satabilmek için temiz stadyumlar isterler. Örneğin Barcelona için 400 milyon dolar  demiş olan NBC’yi alın, masrafını çıkartıp kara geçmek için programlarda 600 kusur milyon dolarlık reklam spotu satmak zorundadır. Eğer stadyum içinde reklam panosu olsaydı NBC bunu elde edemezdi’’ denmiştir (Simson ve Jennings, 1993: 129).

Bu denli büyük büyüme yine de sorunlara sebep olmaktadır. 1980’lerdeki finansal sorunlar sponsorlar ve yayın hakları ile bir şekilde  z lse de bu denli yüksek sayıda katılımcı, medya ve seyirciyi konuk etmek şehirler için oldukça büyük yük getirmektedir.

2.4. ULUSLARARASI BÜYÜK SPOR ORGANİZASYONLARI ÖRNEKLERİ

Her dört yılda bir yapılan Olimpiyatların hazırlık çalışmaları daha önce yapılmış Olimpiyat organizasyonlarının deneyimleri ışığında yapılmaktadır. Oyunlardan sonra yapılan değerlendirmeler ve yayınlanan raporlar bu çalışmalara yol gösterici nitelikte olmaktadır. Bu raporlar doğrultusunda bazı Olimpiyat oyunları organizasyonu ve sağlık çalışmaları ile ilgili bilgiler verilecektir.

2.4.1. 2008 Beijing (Pekin) Olimpiyatları

2008 Yaz Olimpiyatlarına ev sahipliği yapan Çin'in Beijing kenti, Olimpiyat oyunları ile birlikte büyük bir değişim yaşamıştır. Bu değişim gerek ekonomik, gerek sosyal, gerekse de kültürel boyutta olmuştur. Çin Hükümetinin Olimpiyat oyunlarını dünya üzerinde büyük bir reklam ve güç gösterisi olarak görmesi, büyük yatırımları ve değişimleri beraberinde getirmiştir. Olimpiyatlarla ilgili ekonomik verilerin yer aldığı Beijing Olimpiyat raporu Brunet ve Xinwen tarafından düzenlenmiştir. (Brunet, F. Xinwen Z., 2008: The Economy of the Beijing Olympic Games: an Analysis of First Impacts and Prospects http://olympicstudies.uab.es/pdf/wp116_eng.pdf Erişim 05.02.2009)

Yapılan yatırımlar bölgenin altyapı ve şehir düzeni özelliklerini geliştirirken ekonomik büyümeyi de beraberinde getirmiştir. Yapılan analizlerde 1990'lı yıllarda ortalama %1.3'lük gayri safi büyümeye sahip olan bölge son beş yılda ortalama olarak %12.1 büyüme göstermektedir. Büyüme oranında var olan bu büyük artış devlet yatırımlarından, ekonomik beklentilerden ve Olimpiyat oyunlarının sağladığı bilinirlikten kaynaklanan turizm gelirlerinden kaynaklanmaktadır. Aşağıdaki Olimpiyat oyunlarına yönelik Çin Hükümetince yapılan yatırımların ve bölgedeki değişimin büyüklüğü aşağıdaki tabloda açıkça görülmektedir (Tablo 4).

Olimpiyatlara yönelik yapılan yatırımların büyük çoğunluğu çevresel düzenlemelere (% 60.5) yapılmıştır. Çevresel düzenlemeleri sırası ile ulaşım (%25.8) ve sportif etkinliklere (% 10) yönelik yatırımlar izlemektedir.

Tablo 4: Beijing Olimpiyatlarıyla İlişkili Yatırımlar

Sermaye Yatırımları	Yapı Harcamaları (ABD Doları m)								Toplam
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Planlanan Olimpiyata Özgü Olmayan Harcamalar									
Çevre Koruma	1000	1000	1500	1500	1500	1300	827	0	8627
Yollar- demiryolları	547	592	636	636	636	313	313	0	3673
Havaalanları	12	30	31	12	0	0	0	0	85
Olimpiyata Özgü Harcamalar									
Spor tesisleri			212.57	425.13	495.99	283.42	12.01	0	1429.12
Oyunlar Köyü					110.62	158.87	134.74	38.25	442.48
Toplam	1559	1622	2379.57	2573.13	2742.61	2055.29	1286.75	38.25	14256.60

Kaynak: Brunet; Xinwen, 2009:4 http://olympicstudies.uab.es/pdf/wp116_eng.pdf

Çalışmalardan elde edilen bu sayısal bilgiler ile daha önce düzenlenmiş olan Olimpiyat oyunlarında ve 2012’de düzenlenecek olan Londra Olimpiyatları’na yönelik öngörülen harcama miktarı karşılaştırıldığında Beijing Olimpiyatları’nın Beijing Bölgesi’ne yaptığı katkı daha açık bir şekilde görülmektedir (Tablo 5).

Tablo 5: Olimpiyat Şehirlerinin Altyapı Yatırımları

Olimpik Şehirler	Altyapı Yatırımları toplam Milyar ABD doları	Yatırımın kaynakları içerisindeki resmi sektörleri toplam yatırıma oranı	Yatırımın kaynakları içerisindeki özel sektör sektörleri toplam yatırıma oranı
Barselona1992	8.012	61.5	38.5
Sidney 2000	3.03	64.4	36.6
Beijing 2008	14.257	85.0	15.0
Londra 2012	13.7	64.2	35.8

Kaynak: Brunet; Xinwen, 2009:7 http://olympicstudies.uab.es/pdf/wp116_eng.pdf

Olimpiyat oyunlarına yönelik yapılan yatırımların maliyetinin büyük bölümü yapılan sponsorluk anlaşmaları, yayın hakları vb. kaynaklardan sağlanmaktadır.

Gerek yurt içinden gerekse yurt dışından bu amaca yönelik birçok yatırım yapılmaktadır. Çin Hükümetinin Olimpiyat oyunlarının açılış törenleri için yaptığı büyük harcamalarının önemli bölümünü yayın haklarının dünya genelinde satışından sağladığı bilinmektedir. Aşağıda Beijing Olimpiyat komitesinin gelir ve giderlerini gösteren bir tabloya yer verilmiştir (Tablo 6). Bu tablo her ne kadar Beijing Olimpiyatları'na yönelik bir içeriğe sahip olsa da gelir ve gider kalemleri olarak bütün Olimpiyat oyunlarını temsil edebilmektedir.

Tablo 6: Beijing Organizasyon Komitesi Bütçesi 2008 Olimpiyat Oyunları

Gelirler	ABD \$	%	Giderler	ABD \$	%
1. Televizyon hakları	709.00	43.63	B1. Temel giderler	190.00	11.69
			13. Spor tesisleri	102.00	6.28
2. Ana sponsorluk	130.00	8.00	Olimpiyat köyü	40.00	2.46
3. Bölgesel sponsorluk	130.00	8.00	MPC ve IBC	45.00	2.77
4. Lisanslama	50.00	3.08	MV	3.00	0.18
5. Resmi destekçiler	20.00	1.23			
			B2. Operasyonlar	1419.00	88.31
6. Olimpik paralar	8.00	0.49	14. Spor etkinlikleri	275.00	16.92
Pul	12.00	0.74	Olimpiyat köyü	65.00	4.00
7. Şans oyunları	180.00	11.08	MPC ve IBC	360.00	22.15
			MV	10.00	0.62
8. Bilet satışları	140.00	8.62	15. Seremoni ve programlar	100.00	6.15
			16. Sağlık hizmetleri	30.00	1.85
9. Yardımlar			17. Yiyecek içecek hizmetleri	51.00	3.14
10. Varlıkların satışı	80.00	4.92	18. Ulaşım	70.00	4.31
11. Sübvansiyonlar	100.00	6.15	19. Güvenlik	50.00	3.08
Ulusal hükümet	50.00	3.08	20. Paralimpik oyunlar	82.00	5.05
Yerel yönetim	50.00	3.08	21.Reklam ve promosyon	60.00	3.69
			22. Yönetim	125.00	7.69
12. Diğer	46.00	2.83	23.Preolimpik oyunlar ve koordinasyon	40.00	2.46
			24. Diğer	101.00	6.22
			25. Artan Miktar	101.00	0.98
Toplam	1625.0	100	Toplam	1625.00	100

- Bütçe hazırlanırken kullanılan ABD / RMB Yuan değişim oranı 1; 8.27
- Bütçe sonlandırma tarihi 14 Aralık 2000

Kaynak Brunet; Xinwen, 2009 http://olympicstudies.uab.es/pdf/wp116_eng.pdf

Olimpiyat oyunlarının yapılmış olduğu bölgeye sağladığı ekonomik katkı yukarıdaki tanımlamalarda açıkça görölmektedir. Sağlanmış olan bu ekonomik katkı beraberinde sosyal ve kültürel gelişimi de getirmektedir. Yapılan alt ve üst yapı yatırımları, sporcuların ve halkın bilinçlenmesine ve gelişmesine yönelik yapılan harcamalar bu gelişimlerin en büyük kaynaklarıdır. Yeni ulaşım yollarının yapılması (havaalanı, otoyol, raylı sistem vb.), konaklama alanlarının arttırılması, spor alanlarının çoğaltılması, iletişim ağlarının geliştirilmesini amaçlayan çalışmalar bölgenin sosyal ve kültürel gelişimine büyük katkı sağlamaktadır. Olimpiyat oyunlarına yönelik Beijing Bölgesi'nde yüzlerce kilometrelik demiryolu, raylı sistem ve karayolu yatırımları yapılmış bununla beraber akıllı trafik sistemleri geliştirilmiştir. Çin Ulusal İstatistik Kurumu'nun verilerine göre 2008 yılına kadar Olimpiyat oyunlarına yönelik 1041 km² yüzölçümü büyüklüğündeki bölgeye raylı sistem yatırımları yapılmıştır.

Bölgeye yapılmış olan bu büyük çaplı raylı sistem projelerinin yanı sıra yüzlerce kilometre uzunluğunda karayolu, akıllı trafik sistemleri, konforlu taşıma sistemleri (otobüs, akıllı bekleme istasyonları) gibi birçok yatırım yapılmıştır. Teknolojiye ait olan bütün gelişmeler takip edilmiş, internet bağlantı hızı ve kapsama alanı gibi özellikler geliştirilmiş, 3G gibi yeni nesil teknolojilerin kullanımına yönelik altyapı çalışmaları yapılmıştır.

2008 yılı yaz Olimpiyatlarına ev sahipliği yapmanın getirmiş olduğu bilinirliğin yanı sıra, Olimpiyat oyunlarına yönelik olarak yapılan spor kompleksleri, Olimpiyat bölgesine yapılan çevresel yatırımların hepsi bölgenin turizm açısından kalkınmasına katkıda bulunmuştur. Gerek yurt içinden gerek yurt dışından birçok turist Olimpiyat öncesinde, Olimpiyatlar sırasında ve Olimpiyatlar sonrasında bölgeyi ziyaret ederek önemli turizm gelirinin kazanılmasını sağlamıştır. Aşağıda Çin Ulusal İstatistik Kurumunun verilerine göre bölgeye yönelik 2001- 2006 yılına ait turist sayısı ve turizm geliri bilgileri verilmiştir (Tablo 7).

Tablo 7: Beijing'e Ait Turizm Dinamikleri

Yıllar	Uluslararası Turizm		Ülke içi Turizm	
	(10000)	(10000 USD)	(10000)	(10000 USD)
2001	28600	2950	11007	8877000
2002	31000	3110	11500	9300000
2003	18500	1900	8700	7060000
2004	31600	3170	11950	11450000
2005	36300	3620	12500	13000000
2006	39000	4026	13200	14827000

Kaynak: Brunet; Xinwen, 2009: 4 http://olympicstudies.uab.es/pdf/wp116_eng.pdf

Olimpiyat yatırımlarının geri dönüşünün en fazla sağlandığı oyunlar döneminde ve oyunlar sonrası dönemde turizm sektöründe ortaya çıkan bu artış bölge için oldukça önemli bir gelir kaynağıdır. Turizm sektörünün gelişmesi ve bölgeye gelen turist sayısındaki artış bölgeye yönelik yeni yatırımları da yanında getirecektir. Bu sayede uzun süreli ve kalıcı bir gelişim sağlanmış olacaktır. Yapılmış olan yatırımlar ve bu yatırımların sonucu olarak ortaya çıkan ekonomik, sosyal ve kültürel gelişim sayesinde bölgede daha çok sayıda başarılı sporcular yetiştirilerek daha üst düzeyde sportif başarılar sağlanabilecektir.

2.4.2. 2004 Atina Olimpiyatlarının Ekonomik Yönü

Atina Olimpiyat oyunlarının son maliyet rakamları 11,6 milyar dolar ile tahminlerin en az 3,1 milyar dolar üzerinde olduğu açıklanmıştır. Bunda zamanında bitirilemeyen ve son dakikaya kalan inşaat maliyetlerinin ve artan güvenlik önlemlerinin neden olduğu bildirilmiştir. Terör tehdidinin artması Amerika Birleşik Devletlerinin ek güvenlik gereksinimleri nedeniyle güvenlik giderleri ikiye katlanarak 1,7 milyar dolar ile 2000 yılında yapılan Sydney Oyunlarındaki güvenlik harcamalarının 4 katına ulaşmıştır. Ayrıca geç kalma sonucunda oyunları dışarıya pazarlama şansını kaçırmışlardır. Turizm gelirlerinin de düşük olduğu ve oda doluluğunun istenen düzeye ulaşamadığı, turistler için ayrılmış odaların bir kısmının boş olduğu bildirilmiştir. Tüm bu maliyetlere yeni ulaşım yatırımları ve birçok

altyapı giderleri eklendiğinde çok daha fazla olacaktır. Bunun bedelini Yunan halkı ödeyecektir. Önceki dönem bütçelerine yansıtılamayacağından ancak sonraki senenin bütçesine yansıtılabilir. Bu rakamlara Paralimpiyat oyunlar bütçesinin ve organizasyon bütçesinin de eklenmesi ile bütçenin gerçekçi olacağı söylenebilir. Böylece 2004 Atina Olimpiyat oyunlarının bütçesinin 11,6 milyar dolar olacağı bildirilmiştir (Magnay,(2004) Athens Olympics Facing \$1.7 bn Budget Blowout <http://www.smh.com.au/articles/2004/05/31/1085855503107> Erişim 05.02.2009,

Amusement Business Publication (2004) Cost of Athens Olympics: \$11,6 billion <http://www.allbusiness.com/services/amusement-recreation-> Erişim 05.02.2009)

2.4.3. 1996 Atlanta Olimpiyat Oyunları Sağlık Hizmetleri

1996 Atlanta Oyunları'nda verilen sağlık hizmetlerine ait rapor Brennan tarafından sonraki Olimpiyat oyunları için yol gösterici olacağı düşünülerek kaleme alınmıştır. Atlanta oyunları öncesinde ve sırasında yapılan önleyici ve koruyucu önlemler sayesinde beklenenin çok altında halk sağlığı problemi ile karşılaşmıştır. Bunda iyi bir iletişim sayesinde sağlanan koordinasyonun da etkisi büyük olmuştur (Brennan, Keim, Sharp, ve ark. 1997 Medical and public health services at the 1996 Atlanta Olympic Games: an overview <https://www.mja.com.au/public/issues/xmas/brennan/> Erişim 05.02.2009)

1996 yılında gerçekleştirilen Atlanta Olimpiyat oyunları 197 ülkeden yaklaşık 10 bin sporcu ve 2,2 milyon seyirci ile büyük spor organizasyonlarına iyi bir örnektir. Şehir sağlık hizmetlerinin ve sağlık altyapısının büyük bir yükü karşılaştığı açıktır. Bu oyunlara hazırlıklar yapılırken daha önceki Olimpiyat oyunları ve diğer büyük kitle etkinlikleri örnekleri incelenerek planlama yapılmıştır. Sağlıkla ilgili olarak sıcağa bağlı rahatsızlıklar, gıda ve su kaynaklı sorunlar ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar önemli risk alanları olarak düşünülmüş, ayrıca olağan dışı durumlar ve terör eylemleri de diğer ülkelerin de katıldığı diğer çalışma alanları olmuştur.

Atlanta Olimpiyat oyunları sağlık hizmetleri Olimpiyat komitesi üyeleri, sporcular ve seyircileri kapsamaktadır. Sağlık hizmetleri verilen alanlar; 35 spor tesisi, sporcuların konakladığı Olimpiyat köyü ve halka açık Centinental Olimpiyat Parkı olmuştur. Sağlık hizmetleri bütün Amerika'dan katılan Kızıllıhaç çalışanları, acil tıp teknisyenleri, paramedikler, hemşireler ve 700 hekimden oluşan 4000 sağlık

gönüllüsü tarafından verilmiştir. Her bir birimde bir sağlık yöneticisi tarafından organize edilen ekiplerle hizmet verilmiş, tesislerde hem sporculara hem seyircilere, Olimpiyat köyü sağlık merkezinde sadece sporculara hizmet verilmiştir.

Seyircilere yönelik sağlık hizmetlerinde üç birim mevcuttur. İlk birim kalabalık alanlarda konuşlanmış ilk ve temel yaşam desteği sağlamak üzere Kızıllaç gönüllülerinden oluşan ilk yardım ekiplerinden oluşan birimlerdir. İkinci aşamada defibrilasyon ve endotrakeal entübasyon yapabilecek paramediklerin de bulunduğu ileri tıbbi hizmet verebilecek ekiplerin oluşturduğu birimler mevcuttur. Üçüncü birim olarak da ilk yardım istasyonları ya da klinikler olarak yapılandırılmıştır. Bu noktalarda hekim, hemşire, paramedik ve acil tıp teknisyenlerinden oluşan takımlar tarafından hizmet verilmektedir. Bu merkezlerde küçük cerrahi müdahaleler, kısa süreli damar içi serum uygulamaları ve basit ağrı kesici tedaviler yürütülmekteydi ve hastaneye nakilden önce gerekli olacak kardiyak monitörler ile defibrilatörler gibi daha ileri sağlık hizmeti verebilme yeteneklerine sahip istasyonlardı.

Oyunlar sırasında 30 binden fazla kişi tıbbi yardım talep etmiş ve bunların 10,723'ü hekim tarafından muayene edilmiştir. En sık başvuru nedeni %34 ile yaralanmalar ve %10 sıcağa bağlı rahatsızlıklar olarak saptanmıştır. En yoğun sağlık birimi 2474 çalışan ve sporcunun muayene edildiği oyunlar köyü polikliniği olmuştur. Yabancı konukların en çok başvurma nedeni ise rutin dış ve göz kontrolleri olduğu saptanmıştır.

Hastane Öncesi sağlık Hizmetleri; Acil Sağlık hizmetleri 37 lisanlı ambulans ile hizmet veren özel bir şirket tarafından sağlanmıştır. Bunlara ek olarak trafiğin yoğun olduğu ve yayaya ayrılmış yollarda kullanılmak üzere bisikletli ve motorlu golf arabalı ekipler kullanılmıştır. Ayrıca bir tıbbi helikopter de hazır olarak beklemiştir.

Oyunlar sırasında da normal zamanda olduğu gibi Atlanta itfaiye servisine bağlı tıbbi teknisyenler gelen telefon çağrılarını karşılamıştır. Oyunlar döneminde toplam 2163 çağrı karşılanmış, bu sayı normalden % 16,2 daha fazla olmasına rağmen vakaya ulaşma süresi değişmemiştir. Bunda tesislerin yoğun olarak bulunduğu bölgede kullanılan motorlu golf araçlarının katkısı çoktur. Bu alandaki 414 çağrıya cevap süresi 2,1 dakika gibi etkileyici bir süre olmuştur. Kalp durması olan bir hastaya başarılı bir müdahale gerçekleştirilmiştir.

Hastane Acil Servislerinde aylar öncesinden ciddi hazırlıklar yapılmıştır. Buralarda çalışanlar en sık görülebilecek sorunlara karşı eğitimlerden geçirilmiştir. Bunlar sıcakla ilgili rahatsızlıklar, çoklu kitle yaralanmaları, aşırı hasta yükü planları, trafik projeksiyonları yoğun müsabaka günleri gibi durumlara yönelik eğitimlerdir. Birçok tıbbi hizmette afet planları revize edilerek oyunlar sırasında çalışan sayısı artırılmıştır.

Afet durumunda aciller ile hastane hizmetleri koordinasyonunu artırmak için mevcut oluşum iyileştirilmiş, acil servis kapasiteleri, yatan hasta sayısı ve yatak kapasiteleri oyunlar sırasında günde iki kez olmak üzere koordinasyon merkezi tarafından güncellenerek takip edilmiştir. Hastaneler ve acil operasyon merkezi arasındaki iletişim de telefon ve faksın yanı sıra VHF radyoları ile de gerçekleştirilmiştir.

Hastanelerde acil servis hizmetlerinde dikkate değer bir artış yaşanmamıştır. Yalnızca yaralanmalar ve ishalsiz kusmalarla seyreden vakalarda hafif bir artış görülmüştür. Sıcağa bağlı rahatsızlıklar ise oyunların ikinci gününde 18 vaka ile zirve yapmıştır. Enfeksiyon hastalıkları ve cinsel yolla bulaşan hastalıklarda herhangi bir artış saptanmamıştır.

Sporcular en sık yakın olan üniversite hastanesine başvurmuştur. Oyunlar sırasında 43 vakadan 22'si yatarak tedavi edilmiştir.

Halk Sağlığı hizmetleri; Oyunlar sırasında halk sağlığı hizmetleri eyalet İnsan kaynakları birimine bağlı halk sağlığı birimi tarafından yürütülmüştür ve 4 ana konuya odaklanarak çalışılmıştır. Bunlar sıcağa bağlı rahatsızlıklar, enfeksiyon hastalıkları, yiyecek içecek güvenliği ve çevre sağlığı olmuştur.

Halk sağlığı takip sistemi amacı ile ilk yardım ve sağlık biriminde görev alan her doktor vakaları kaydederek günlük olarak Olimpiyat veri merkezine fakslamıştır. Veriler burada analiz edilerek günlük olarak toplam ve tesis bazında sonuçları koordinasyon merkezine bildirilmiştir. Katılımcılara göre her tesis bazında hastalık oranları değerlendirilerek gerekli işlemler yapılmıştır. Örneğin sıcağa bağlı hastalıklar açısından en yüksek rakamlar plaj voleybolunda 24 vaka/100000 katılımcı ve Horse Park'ta 19,7 vaka/100000 katılımcı olarak saptanmıştır. Bu bölgelerde halkın farkındalığını artırmak için çalışmalar yapılmıştır. Seyircilerin daha çok sıvı tüketmeleri, gölgeliklerden faydalanmaları ve sıcağa bağlı rahatsızlıklara ait

bulguları erken fark etmeleri konusunda bilgilendirmeler yapılmıştır. Oyunlar sırasında herhangi bir salgın hastalık saptanmamıştır.

Sıcağa bağlı rahatsızlıklar; Atlanta'nın sıcak nemli iklimi, sokaklardaki, toplu taşımadaki ve oyunların yapıldığı alanlardaki yoğun kalabalıklar ile birleşince oyunlar sırasındaki sağlık hizmetlerinin en önemli konusu haline gelmiştir. Halkı bilinçlendirmek ve farkındalığını artırmak için yoğun kampanyalar yapılmıştır. Yoğun kalabalık olan alanlarda su püskürtme sistemleri gibi çeşitli önlemler alınmıştır. Bunların sonucunda da sıcağa bağlı rahatsızlıklar beklenenden daha düşük olarak gerçekleşmiştir. İlk yardım ekiplerine ve sağlık merkezlerine başvuran hastaların sadece %10'unda benzeri hastalıklar saptanmıştır. Bunda hava sıcaklıklarının ve nemin beklenenden daha düşük olmasının yanı sıra alınan yoğun önlemlerin de büyük payı vardır.

Gıda güvenliği ve çevre sağlığı; Aşırı kalabalık ziyaretçi akını nedeni ile gıda güvenliği ve gıda kaynaklı hastalıkların önlenmesi çalışmalarını önemli kılmıştır. Yaklaşık 150 lisanslı gıda ve ilaç gözlem görevlisi denetimde görev almıştır. Genel çevre sağlığı, su analizleri, sanitasyon hizmetleri ve katı atık hizmetleri ile ilgili olarak denetimler yapılmıştır. Gıda sağlayan lisanslı firmaların denetimleri de bu birimce gerçekleştirilmiştir. Oyunlar süresinde herhangi önemli bir gıda veya su kaynaklı hastalık yaşanmamıştır. Sadece bir sivrisinek ısırığı vakası tespit edilmiştir.

Bulaşıcı hastalıklar; Olimpiyat oyunları gibi büyük ölçekli bir uluslararası topluluğun bir arada olduğu kitle etkinliğinde özellikle ilaca dirençli mikroorganizmaların bulaşma ihtimali de artmaktadır. Mesela Amerika'da yapılan bir önceki spor oyunlarında konuk sporcuda kızamık vakası yaşanmıştır. Hekimler ve halk sağlığı çalışanları güvenli seks açısından çalışmalar yapmışlardır. Sonuçta Atlanta Olimpiyatlarında herhangi bir bulaşıcı hastalık ve cinsel yolla bulaşan hastalık vakası saptanmamıştır.

Afet Hazırlıkları; Afet planlamaları Olimpiyat hazırlıklarında önemli bir çalışma alanıdır. Atlanta fırtına ve tornadoların çok görüldüğü bir bölgedir. Bunun dışında terör de ciddi bir risk olarak önem taşımaktadır. 1995'de Tokyo'daki sarin

gazı saldırısı yeni terör silahlarına da hazırlıklı olmak gerektiğini göstermektedir. Atlanta Bölgesel birimleri afet ile ilgili olarak planlarını revize etmişler ve 1700 acil çalışanını ve hastane öncesi hizmet görevlisini kimyasal, biyolojik ve nükleer ajanlara karşı eğitimlerden geçirmişlerdir. Bunda ulusal afet sağlık sisteminin de katkıları sağlanmıştır.

Sonuç olarak bu tür yüksek katılımlı kalabalıkların oluşturduğu spor etkinliklerinde tıbbi ve halk sağlığı çalışmaları önemli bir alan olmaktadır. Bu çalışmaların birçok birimin ortak koordinasyon içinde çalışmasını gerektirmektedir. Bunun için iyi bir iletişim ortamı önem taşır. Atlanta sağlık hizmetleri başarı ile sonuçlanmıştır ve sonraki benzer etkinliklere örnek olabilecektir (Brennan,1997: 12).

2.4.4. 2000 Sydney Olimpiyat ve Paralimpiyat Oyunları Sağlık Hizmetleri

Sydney’de 2000 yılında yapılan Olimpiyat Oyunlarında verilen sağlık hizmetlerine ait rapor sağlık hizmetlerin planlama ve sunumundaki kapsamlı çalışmaları ve önemini göstermektedir. Benzeri spor organizasyonlarındaki sağlık hizmetlerinin boyutunu göstermek açısından yol göstericidir. (NSW Health Services For The Sydney 2000 Olympic And Paralympic Games December 2000 <http://www.nursesreg.health.nsw.gov.au/pubs/2000/pdf/nswhealthfinalreport.pdf> Erişim 05.02.2009)

Sağlık Bakanlığı 1997’de Olimpiyat Sağlık ve Tıp Çalışma Grubu tarafından da kabul edilen stratejik plan hazırlamıştır. Bu çalışmalar planlama ve eylemsel dönem olmak üzere iki bölümde incelenir. Olimpiyat Sağlık ve Tıp Çalışma Grubu kapsamlı planlama çalışmalarına ise 1994 yılında başlamıştır.

Planlama çalışmaları: Genellikle Olimpiyatlara katılan ülkeler kendi sağlık ekiplerini de getirirler. Bu ekiplerin çalışmalarını ve akreditasyonlarını kolaylaştırmak için çalışmalar yapılmıştır. Oyunlar dönemindeki sağlık hizmetlerinin daha etkin sunulabilmesi için profesyonel sağlık çalışanlarının akreditasyonu ve gıda güvenliği konuları için yasal değişiklikler ile gıda güvenliğini tehlikeye sokacak risklere karşı gıda alanında ilgili yasalar uyarınca düzenlemeler yapılmıştır. Hastane hizmetlerinin finansmanının devlet tarafından karşılanması kararlaştırılmıştır.

Organizasyon komitesi tarafından hastanelerden sağlık hizmeti alabilecek olan kişi sayısı Mart 1999 itibarı ile yaklaşık 39.910 kişi olarak listelenmiştir. Başlangıçta kısmi zamanlı çalışan görevliler son 5 yıl tam gün çalışmışlardır. Afet hazırlık planlamaları hükümetin ilgili birimleri ile işbirliği içinde yürütülmüştür.

İki ana yapılanma söz konusu olmuştur. Sağlık bakanlığı sorumluluk alanları ile Olimpiyat komitesi sağlık hizmetleri sorumluluk alanlar ayrı ayrı belirlenmiştir. Hastane hizmetleri, sağlık hizmetleri tercümanları, halk sağlığı hizmetleri, ambulans hizmetleri, afet planlama ve koordinasyon hizmetleri Sağlık Bakanlığı sorumluluğunda; antrenman ve yarışma alanlarında tüm sporcu ve seyircilerin sağlık hizmetleri, doping kontrol hizmetleri, cinsiyet kontrolü hizmetleri ise Olimpiyat sağlık çalışma grubu sorumluluğundaki alanlar olarak belirlenmiştir. Her iki yapılanma da kendi alt komitelerini yapılandırmışlardır.

1992 Barselona oyunlarından sonra gündeme gelen büyük gemilerin yüzen otel olarak kullanılması söz konusu olmuştur. Bu da sağlık hizmetlerinde farklı bir çalışma alanı oluşturmuştur.

Verilerin toplanması: Sağlık hizmetlerinden, afet kontrol merkezinden, ambulans hizmetlerinden ve olimpik hastanelerden gelen veriler sağlık koordinasyon merkezi ve Olimpiyat koordinasyon merkezi yönetimine iletilmektedir. Tüm birimlerden gelen veriler hızlı ve güvenilir bir intranet sistemi ile çevrimiçi raporlama ile Olimpiyat takip sistemine aktarılmaktadır. Oyunlar süresince her gün sabah saat sekizde günlük veriler toplanmakta saat on birde günlük sağlık raporu oluşturulmaktadır. Son 24 saatin özeti, bulguların gidişatı ve önemli noktaları, ana veriler, ilgili bilgiler bu raporda yer almaktadır. Günlük rapor saat 12'de Olimpiyat genel izleme birimi tarafından değerlendirilmiştir. Başkan tarafından 14.00'deki toplantıda ele alınmıştır. Buna göre bir sonraki 24 saatin öncelikleri belirlenmiştir. Olimpiyat planlama birimleri çalışanları bu hizmetlerin temelini oluşturan sonuç verilerini ve planlamaları ilgili yerlere göndermektedir. Bir başka grup da medya ile ilişkileri yürütmek üzere rapor hazırlamaktadır.

Bu dönem içinde herhangi bir enfeksiyon hastalığı salgını bildirilmemiştir. Vakalar çoğunlukla yaralanmalar olmuştur. İlgili hastanelere başvuru sayısı 12.754

olmuş, 930 bildirim zorunlu hastalık tanısı konmuş, gemide 1164, Olimpiyat sağlık merkezinde 12.000, tesislerde ise 4090 muayene gerçekleştirilmiştir.

Olimpik hastaneler; Oyunlar sırasında bir hastaneye yığılmaları önlemek oyunların hastaneler üzerindeki yükünü an aza indirmek için 13 hastane sisteme dahil edilmiş ve stratejik yönetim ile hastaneler arasında bir ağ kurulmuştur. Hastanelere toplam 769 başvuru ve 184 yatış olmuştur. Paralimpiyat oyunlarda ise bu sayılar 107 başvuru ve 44 yatış olarak gerçekleşmiştir (Tablo 8).

Tablo 8: Sydney 2000 Olimpiyat oyunlarında hastanelere başvurular ve yatış sayıları

Hasta	Sporcu	Olimpiyat Ailesi	Çalışanlar	Basın	Seyirci	Diğer	Toplam
Başvuru	88	144	201	97	207	32	769
Yatarak Tedavi	32	47	29	16	51	9	184

Kaynak: <http://www.nursesreg.health.nsw.gov.au/pubs/> Erişim:05.02.2009

Atlanta'daki Olimpiyat oyunlarında hastanelere 326 başvuru ve 63 yatış olmuştur. Her iki oyunlar arasındaki büyük farkta birkaç faktörün etkisi olabilir. Sydney'de kabilelerin kalış süreleri daha uzundur, verilere kişisel başvurular da eklenmiştir, kısa süreli gözlemler de yatarak tedavi kabul edilmiştir ve verilerin toplanması hızlı kapsamlı olarak gerçekleştirilmiştir.

Gıda güvenliği programı; 1999'da gıda izlemi olarak gıda satışı yapan yaklaşık 5131 noktanın düzenli denetlemeleri ile başlanmıştır. Bölgesel yönetimin de halk sağlığı hizmetleri ile eşgüdüm içerisinde çalışılmıştır. Yetersiz görülen gıda satış noktaları izleme alınarak oyunlar dönemine kadar sürdürülmüştür. Tesislerde 9 ana gıda tedarikçisi ile çalışılmıştır. Bu tedarikçiler uluslararası gıda güvenliği sistemi olan HACCP (Hazard Analysis & Critical Control Point) kuralına uygunluk belgelerine sahiptiler. Oyunlar döneminde 83 gıda güvenliği görevlisi tüm alanlarda günlük denetimler gerçekleştirmişlerdir. Tesislerde 1066 gıda satış noktasında 9000 gıda güvenliği kontrolü yapılmıştır. Bunlar sonucunda riskli görülen 7,5 ton gıda imha edilmiştir. Bunun 7 tonu sadece bir sağlık vakası sonucu bir gıda satış noktasında

gerçekleştirilmiştir. Yaklaşık hazır gıdalardan 950 numune mikrobiyolojik test için laboratuara gönderilmiştir. Oyunlar süresince gıda kaynaklı herhangi bir salgın yaşanmamıştır.

Çevre Sağlığı Programı; Sıcak ile mücadele amaçlı Olimpiyat tesisleri, ulaşım güzergâhları, festival ve etkinlik alanları gibi yerlerde su soğutma kuleleri kurulmuş, bu amaçla yüzme havuzları da kullanılmıştır. Buraların düzenli denetimleri ve broşürlerle bilgilendirme yapılmıştır. Sigara ile mücadele de çevre sağlığı kabul edilerek çalışma programı içine alınmıştır. Tüm tesislerde çevre sağlığı hizmetleri yürütülerek oyunlardan önce hazır hale getirilmiştir. 26 çevre sağlık görevlisi çalışmıştır. 33 Olimpiyat ve 24 Paralimpiyat tesisi oyunlardan önce denetimlerden geçirilmiştir. Oyunlar döneminde çevresel faktörlere bağlı herhangi bir hastalık salgını meydana gelmemiştir.

Gemi Kontrol Programı; Limanda bulunan on yolcu gemisinde Olimpiyat Oyunları döneminde yaklaşık üç hafta boyunca düzenli denetlemeler yapılmıştır.

Sağlıkta Tercüman Hizmetleri: Sağlıkta ciddi bir tercümanlık hizmeti verilmiştir. Yüz yüze görüşmenin gerekli olduğu alanlarda Arapça, Çince, Fransızca, İspanyolca ve Rusça dillerini konuşan 23 tercüman polikliniklerde görev yapmıştır. Ayrıca telefon ile 55 dilde hizmet vermek üzere 177 görevli tercüman çalışmıştır. Tercümanlar 6227 vakada görev yapmışlardır. En çok Rusça ve Arapça talebi gelmiştir.

Cinsel İstismar Hizmetleri: Poliklinikte ve bir hastanede 24 saat cinsel suçlar için destek hizmeti verilmiştir. Bu servise oyunlar süresince bir sporcu ve bir gönüllü ile toplam iki başvuru yapılmıştır. Paralimpiyat oyunlarda da bir sporcu başvurusu olmuştur.

Afet Kontrol Hizmetleri: Olimpiyat oyunları sırasında sağlık hizmetleri afet kontrol merkezi ve polis merkezi ile işbirliği içinde çalışmıştır. Oyunlar öncesi kimyasal, biyolojik ve nükleer acillere yönelik çalışmalar yapılmıştır. 7 hastane kitle yaralanmaları ile ilgili hizmetleri için organize edilmiştir. Oyunlar sırasında herhangi bir kitle yaralanması olmamıştır ancak çeşitli kazalar söz konusu olmuştur.

Ambulans Hizmetleri: Ambulans hizmetleri hastane öncesi müdahale ve nakil işlemlerini 2 Eylül-1 Kasım tarihleri arasında yürütmüşlerdir. Toplam 3995 vardiya çalışması yapılmıştır. Olimpiyat oyunları döneminde 817 (% 41 seyirci, % 19 sporcu) vakaya müdahale edilmiştir. Paralimpiyat oyunları sırasında bu sayı 276 (% 24 seyirci % 33 sporcu) olmuştur.

Tüm tıbbi olaylar bir raporlama sistemi üzerinden kaydedilmiştir. Tüm alanlarda Olimpiyat oyunları döneminde yaklaşık 14 bin, Paralimpiyat oyunlarında 43785 kayıt gerçekleştirilmiştir. Ambulans-ilkyardım hizmetleri spor alanlarında 9282 vaka kaydı, spor alanı dışındaki şehir içi olimpik etkinlik alanlarında ise 2646 kayıt yapmıştır.

Sonuç olarak yaklaşık 800 personel çalışmış, bunların 400'ü ambulans görevlisi, 115 gıda ve çevre sağlığı görevlisi olmuştur. Sağlık hizmetlerinde 23 tam zamanlı tercüman, afet kontrol ekibinde 38 görevli, 50 veri toplama ve kayıt görevlisi, 45 hastane irtibat görevlisi, 8 halk sağlığı görevlisi, 80 Sağlık Bakanlığı alan halk sağlığı personeli çalışmıştır. 110 çalışan şehir dışından katılmıştır. Başarılı sağlık hizmeti sunumu gerçekleştirilmiştir. Sadece bir ciddi vaka; spor tesislerindeki bir seyircide kalp durması ile olmuştur. Mevsim normalleri dışında herhangi bir hastalık salgını yaşamamıştır. Şehir nüfusu aşırı artmıştır, sporcu köyünde bir milyondan fazla yemek verilmiştir. Afet kontrol ekiplerini ilgilendiren herhangi büyük kaza, olay yaşanmamıştır. Rekor sayıda raylı sistemle ulaşım sağlanmıştır, kapanış törenlerinde şehre 1,5 milyon kişi akın etmiştir. Olimpiyat başkanı o döneme kadar yapılmış en sağlıklı Olimpiyat olduğunu bildirmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

23. UNİVERSİADE 2005 İZMİR YAZ OYUNLARI

Daha önceki iki bölümde spor ve spor ile ilgili kavramlardan bahsedilerek birey toplum ile ilişkisine değinilmiştir. Sporun ekonomik boyutu, turizm açısından önemi ve spor yönetimi açıklanmış, uluslararası spor karşılaşmalarının önemi ve yapıldığı ülkeye ve bölgeye getirilerinden bahsedilmiştir. Uluslararası spor organizasyonlarından en büyüğü olan Olimpiyatların tarihçesinden ve günümüz modern Olimpiyat oyunlarından ve çeşitli örneklerle öneminden bahsedilmiştir. Bu oyunlardaki sağlık hizmetleri örneklerinden yola çıkarak bu hizmet alanının önemi vurgulanmaya çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde ise ülkemizde gerçekleştirilmiş uluslararası bir spor organizasyonu ve bu organizasyonun sağlık hizmetleri incelenerek literatür ışığında yorumlanması ve analizi yapılacaktır.

Bu bölümde, araştırmanın amacından, modelinden, veri ve bilgi toplama yönteminden bahsedildikten sonra, araştırmanın bulgular ve yorumlar kısmında ilk olarak, araştırmanın gerçekleştirildiği 23. Universiade 2005 İzmir Yaz Oyunları organizasyonu ile ilgili genel bilgiler yer alacaktır. Sağlık hizmetleri ile ilgili olarak planlama, uygulama dönemleri çalışmaları, süreçleri ve sonuçları ile ilgili bilgilere yer verilecektir. Son kısımda uygulamada yapılanların literatürle karşılaştırılması, yorumlanması yapılarak öneriler sunulacaktır.

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Doğaldır ki dünya ölçeğinde organizasyonlar aynı bölgede kısa aralıklarla yapılamamaktadır. Bu tür organizasyonlar aynı ülkede ve bölgede daha önce yapılmış benzeri organizasyonlar ile ve dünyanın değişik yerlerinde yapılmış yakın zamanlı benzer organizasyon örneği ve deneyimi ile şekillendirilmektedir. Uzun zaman aralıkları ile yapılan organizasyonlarda benzer deneyimli ekibi oluşturmak, benzer şartları sağlamak neredeyse olanaksızdır. Zaten aynı sportif organizasyonun aynı şehirde ikinci kez yapılabilmesi ise günümüzde neredeyse mümkün değildir. Bu

çalışmada ülkemizde yapılmış büyük bir spor organizasyonun incelenmesi sonucunda elde edilecek veriler ışığında bu tür organizasyonların hazırlık ve uygulama süreçlerine katkı sağlamak ve kolaylaştırmak amaçlanmıştır. Dünyada yapılan benzer organizasyonların ülkemiz koşullarına uygun bir yapılanma ile şekillendirmek, bu tür organizasyonların optimum şartlarda yapılabilmesi için yol gösterici olacaktır.

Yapılmış olan çalışmaların analizi bu işlevlerin nasıl daha uygun şartlarda yapılabileceğinin ipuçlarını da içerisinde taşıyacaktır. Bu tür bir organizasyonda bir sonraki kez ancak başka bir yerde ve başka bir ekiple ve uzun bir süre sonra yapılabilme şansına sahiptir. Benzer hataların tekrarlanmaması, yapılan işlerin daha iyisinin yapılabilmesi geriye dönük inceleme ve deneyimlerden yararlanma ile mümkün olabilecektir.

Bu çalışmalar ışığında Uluslararası spor organizasyonlarında verilecek sağlık hizmetleri için ülkemiz açısından örnek model oluşturulması amacı taşımaktadır.

3.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Olimpiyatları yapmaya ciddi adaylardan biri olan ülkemizde bu hedefe yönelik çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Çıkarılmış kanunlarla da bu amaca yönelik çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Ülkemizde yakın zaman içerisinde FISU bünyesinde yapılacak bir büyük organizasyon da Universiade 2011 Erzurum Kış Oyunlarıdır. Bu oyunların hazırlık çalışmaları da ayrı bir çalışma grubu tarafından halen yürütülmektedir. Muhtemelen Universiade 2005 İzmir yaz oyunları örneği en büyük referanslarından biridir. Gene aday olduğumuz bir başka spor organizasyonu da Akdeniz Oyunlarıdır. Bu araştırma verileri, analizleri ve önerileri ışığında ülkemizin aday olduğu uluslararası ölçekte büyük spor organizasyonlarının sağlık hizmetlerine ait benzeri çalışmaların yönlendirilerek en verimli ve başarılı şekilde yapılabilmesine yardımcı olacaktır.

3.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Uygulamalı araştırmalar daha çok kurumların yaptığı araştırmalardır. Kurumun yöneticisi kurumun amaçlarına ulaşmada bazı zorluklarla karşılaştığında bu zorlukları doğıran faktörleri teşhis etmek ister. Bu faktörlerin azaltılması veya ortadan kaldırılması yönünde kişilerin görüşlerini öğrenmeye yönelik araştırmalar uygulamalı araştırmalar olur. Uygulamalı araştırmalar belirli bir probleme ilişkin bilgiler sağlayarak problemin çözümünde uygun kararın verilmesine yardımcı olmaktadır (Özdemir, 2008:12).

Bir araştırmadaki başarı izlenen yöntemle, izlenen yöntemdeki başarı ise, konuyla ilgili olarak ele alınan teorik bilgiye bağlıdır. Sorunun başarılı bir biçimde tanımlaması, sınırlandırılması, uygun yöntemin ve buna bağlı olarak da uygun modelin ortaya konması, bu konuda daha önce yapılmış araştırmalar hakkında tam bir bilgiyi gerektirir. Bu nedenle önce konu ile ilgili olarak geniş bir kütüphane araştırması yapılmalıdır. Literatür çalışması konu ile ilgili kaynakların taranması ve okunması demektir

Bu çalışma da araştırma yöntemi; “gerçek uygulama araştırmasıdır”. Araştırmacı yapılan organizasyon çalışmalarına bizzat katılmış, gözlemler ve yapılmış olan mülakatlar yanı sıra organizasyon çalışmaları sırasında oluşturulmuş dokümanlardan ve raporlardan yararlanılmıştır. Yapılan literatür taramaları ile teorik olarak bilgi verme, analiz ve karşılaştırma yapma yanı sıra daha önce tamamlanmış benzer organizasyonlara ait veriler dikkate alınarak Universiade 2005 İzmir organizasyonunun değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırma büyük bir spor organizasyonundaki sağlık hizmetlerini amaçlamış olsa da organizasyonun bütününe ait veriler ve değerlendirmeler de çalışmada yer almıştır.

3.4. ARAŞTIRMANIN KISITLARI

Araştırmada ağırlıklı olarak sağlık hizmetlerine ait veriler kullanılmıştır. Ancak bu hizmetlerin eşgüdüm içerisinde yürütölen diğer çalışma alanları ile ilgili olarak detaylı veriler kullanılmamıştır. Örneğin lojistik komisyonunca yürütölen satın alma süreçleri, ulaşım komisyonunca sürdürölen faaliyetler, bilgi işlem

birimince yürütülen bağlantılı faaliyetler, teknik komisyon tarafından yürütülen inşaat ve tefrişe ait veriler ve bunlara ait finansal veriler detaylı olarak verilememiştir. Benzer şekilde sağlık hizmetlerinin finansmanına yönelik olarak veriler detaylı olarak yer alamamıştır.

Benzer organizasyonlarla karşılaştırmada ise ülke ve bölge farklılıklarının yanı sıra çeşitli fiziksel, kültürel, yapısal etkenler de kısmen dikkate alınmıştır. Bu tür organizasyonlar ülke ve bölgedeki sağlık hizmetlerine ve koşullarına bağlı olarak yürütülebilmesi de karşılaştırmalarda farklı sonuçlar verebilecektir..

Literatürde ise uluslararası benzer organizasyonların verilerini içeren detaylı yayınlar yer almamaktadır. Bu da karşılaştırmayı güçleştiren diğer bir etkidir.

3.5. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

İzmir’de 2005 yılında gerçekleştirilmiş olan 23. Üniversite Oyunları ile ilgili olarak “oyunlar sonrası dönem”, raporlama ya da tasfiye dönemi olarak da adlandırılabilir. Bu dönemde tüm hazırlık çalışmaları ve oyunlar dönemindeki dokümanlar toparlanmış, her komisyon kendi çalışma alanları ile ilgili faaliyet raporlarını hazırlamışlardır. Bu raporlar doğrultusunda organizasyon komitesi tarafından üç ciltlik 23.Üniversite Oyunları İzmir Sonuç Raporunun basımı yapılarak dağıtılmıştır.

Bulgular ve Değerlendirme bölümünde; hazırlık ve oyunlar dönemi çalışmaları ve verileri ile Sağlık Komisyonu Sonuç Raporu, Sağlık komisyonu, Sağlık Hizmetleri El Kitabı, 23. Üniversite Oyunları Sonuç Raporu (üç cilt), İlgili komisyonların sonuç raporları doğrultusunda bulgular verilmiş değerlendirmeler ve öneriler yapılmaya çalışılmıştır. (Official Report Vol 1, Vol 2 2005, Sağlık Komisyon Sonuç Raporu 2005)

3.5.1. 23. Universiade 2005 İzmir Yaz Oyunları Genel Bilgiler

23. Universiade 2005 İzmir Yaz Oyunları (bundan sonra “Universiade 2005 İzmir” olarak yer alacaktır) 11 Ağustos - 21 Ağustos 2005 tarihleri arasında İzmir’de gerçekleştirildi. Universiade yaz oyunları Olimpiyat oyunlarından sonra dünyanın en büyük spor organizasyonudur. Türkiye’nin ev sahipliği yaptığı en büyük spor organizasyonu olmuştur. 1971 yılında yapılan Akdeniz Oyunları da yine İzmir’de düzenlenmişti.

Universiade 2005 İzmir’de 10 zorunlu (atletizm, basketbol, voleybol, futbol, sutopu, eskrim, atlama, yüzme, tenis, jimnastik) ve 4 seçmeli spor dalında (yelken, güreş, tekvando, okçuluk) gerçekleştirildi.

Universiade 2005 İzmir Yaz Oyunları’nın yapıldığı spor tesisleri İzmir, Manisa ve Aydın kentlerinde yer almaktadır. Spor etkinlikleri antrenmanlar için 29, müsabakalar için 30 olmak üzere toplam 59 spor tesisinde gerçekleştirildi. Kullanılan bu spor tesislerinden üçü Manisa, biri Aydın ili Kuşadası ilçesinde, geri kalan 55 tesisin tümü İzmir merkezde yer almaktaydı.

Universiade İzmir hazırlık dönemi ve oyunlar dönemi faaliyetleri birçok tesiste yürütüldü. Fuar alanında yönetim merkezi, fuar holleri (hol 5, hol 13, hol 18), çeşitli depolar, ana basın merkezi, FISU merkezi, VIP otelleri, basın otelleri, hakem otelleri ve diğer oteller, öğrenci yurtları, çeşme limanı, İstanbul ve İzmir havaalanları v.b. (Ek 1).

Tüm sporcu ve delegasyon üyelerinin konakladığı Oyunlar Köyü, Limontepe mevkiinde 353.067 metrekarelik alanda 6 blokta 974 daire ve 9952 yatak kapasitesine sahipti. Bu alanda tüm sosyal tesislerin yanı sıra kapsamlı bir sağlık merkezi vardı.

Sporun yanı sıra şehir içinde ve oyunlar köyünde çok sayıda sanatsal etkinlikler ve sergiler düzenlendi, ayrıca FISU kongresi yapıldı.

Universiade 2005 İzmir yaz oyunlarına 131 ülkeden 5372 sporcu, 2512 delegasyon görevlisi ve 1169 Hakem (324 yabancı 818 Türk) katıldı (Tablo 9).

Universiade İzmir için bir ana, 3 yardımcı, 3 alt sponsor ve 12 tedarikçi sponsor vardı.

Tablo 9: Universiade 2005 İzmir Yaz Oyunları Katılım Bilgileri

Ülkeler	131	Yabancı hakem	324
Sporcular	5372	Yerel hakem	792
Delegasyon görevlileri	2512	FISU ve diğer VIP	250
Davetli hakem	33	Yerel VIP	1784

Kaynak: 23. Universiade 2005 İzmir Resmi Raporu 1. Cilt 2005: 6

Yiyecek hizmetleri, iletişim pazarlama, oyunlar köyü temizlik, spor tesisleri temizlik, buz, ulaşım, GSM seviisi, bilgi teknolojileri hizmetleri dışarıdan hizmet satın alma yolu ile karşılandı.

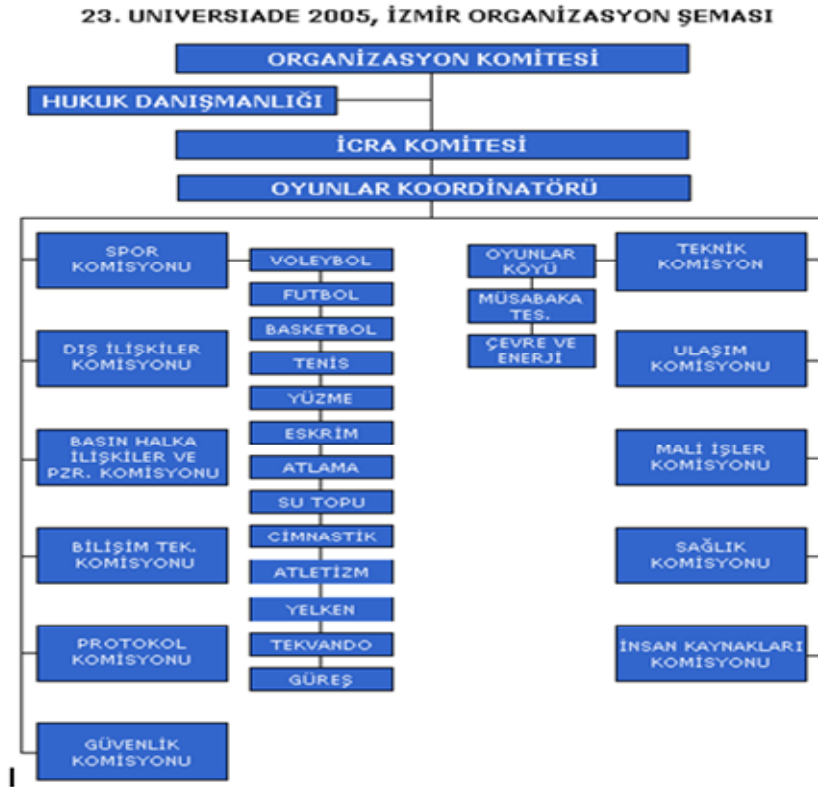
3.5.2. Universiade 2005 İzmir Tarihçe ve Yapısı

Universiade Yaz oyunlarının yirmi birincisi 2001 yılında, Çin'in Pekin kentinde, yirmi ikincisi 2003 yılında Kore'nin Daegu kentinde gerçekleştirildi. 11 Mayıs 1999 tarihinde İzmir, Manisa, Aydın illerinde birincisi düzenlenen Türkiye Üniversiteler Spor Oyunları sırasında, Federasyon Başkanı Universiade'ın İzmir'de yapılması teklifini, dönemin İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Ahmet Piriştina'ya götürdü. Gösterilen olumlu yaklaşım sonucunda, 1999 yılında incelemelerde bulunmak üzere bir heyet Palma'da düzenlenen oyunlara gönderildi. Alınan olumlu görüş neticesinde 25 Kasım 1999 tarihinde FISU'ya başvuruda bulunuldu. Kanada, Meksika ve Kore'nin de aday olduğu 23. Üniversite Yaz Oyunları kapsamında inceleme yapmak üzere FISU'nun Supervizyon Komitesi 2000 yılının Ocak ayında İzmir'e geldi. 14 Temmuz 2000 tarihinde Çin'in Pekin kentinde adaylık dosyası FISU'nun onayına sunuldu ve 23. Üniversite Yaz Oyunlarının İzmir'de yapılmasına karar verildi (Yarın EĞİAD, 2005: 32).

2001 Haziranda İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı başkanlığında ilk organizasyon komitesi kuruldu. Aralık 2001'de ilk icra kurulu oluşturuldu. 15 Haziran 2004 tarihinde Ahmet Piriştina'nın vefatı nedeniyle organizasyon komitesi başkanı Aziz Kocaoğlu oldu. Universiade İzmir 2005 kendine özgü koşulları nedeniyle hazırlıkların yapılması ve yürütülmesi amacıyla 10 Kasım 2004'te "İzmir

Kentinde yapılacak Dünya Üniversitelerarası Spor Oyunları (Universiade) kanunu” Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilmiştir. Bu kanunla görevleri ve üyeleri yeniden tanımlanan Organizasyon komitesi ve İcra Kurulu yeni üyelerle çalışmalarına devam etmiştir. Oluşturulan hazırlık ve düzenleme kuruluna bizzat dönemin spordan sorumlu Bakanı başkanlık etmiştir (Ek 2). Bu kurulu İzmir Valisi, Belediye Başkanı, Ege Üniversitesi Rektörü, Gençlik Spor Genel Müdürü, Türkiye Olimpiyat Komitesi Başkanının da yer aldığı dokuz kişi oluşturmuştur. 18 kişiden oluşan Organizasyon Komitesine (Ek 3) İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkanı başkanlık etmiştir. Bu komitede belediye ve valiliğe bağlı müdürlük ve birim yöneticileri, Üniversite Sporları Federasyon Başkanı, ilin kurum yöneticileri ve rektörler yer almıştır. İcra Kurulu ise Taha Aksoy başkanlığına 9 kişiden oluşmaktaydı (Ek 4).

Şekil 3: Universiade 2005 İzmir Başlangıç Dönemi Organizasyon Şeması (2003)

Kaynak: 23. Universiade 2005 İzmir Çalışma Raporları

3.5.2.1. Planlama Süreci

Universiade 2005 İzmir master plan hazırlanması outsource edilerek bir firma tarafından Aralık 2003'te tamamlanmış, daha sonra bu plan tekrar revizyonlarla 16 Mart 2004'te son şeklini almıştır. Master plana göre içerik organizasyon yapısı, kadro planı, iş programı ve bütçe olmak üzere dört ana başlık altında toplanmıştır.

Master planda; Organizasyon yapısı başlığı altında organizasyon şeması ve görev ve sorumluluklar tanımlanmıştır. Kadro planında projenin başlangıcından sonuna kadar olan sürede her aşamada en yüksek personel sayılarının tahminleri ve artma azalma karakteristikleri anlatılmaktadır. Kadro planında personel kadrolu, gönüllü ve kontratlı personel olarak sınıflandırmaktadır. İş programında Universiade 2005 projesinde gerçekleştirilmesi gereken ana iş kalemleri tarihleriyle birlikte tarif edilmiştir. Bütçe bölümünde önceki bölümlerde belirlenmiş olan maliyet kalemlerinin toplanması sonucu genel bütçe oluşturulmuştur. Tesislerin yatırım maliyetleri, FISU ya ödenen telif ücreti gibi maliyet kalemleri bütçe dışında tutulmuş yalnızca organizasyona yönelik maliyetler bütçe içinde gösterilmiştir.

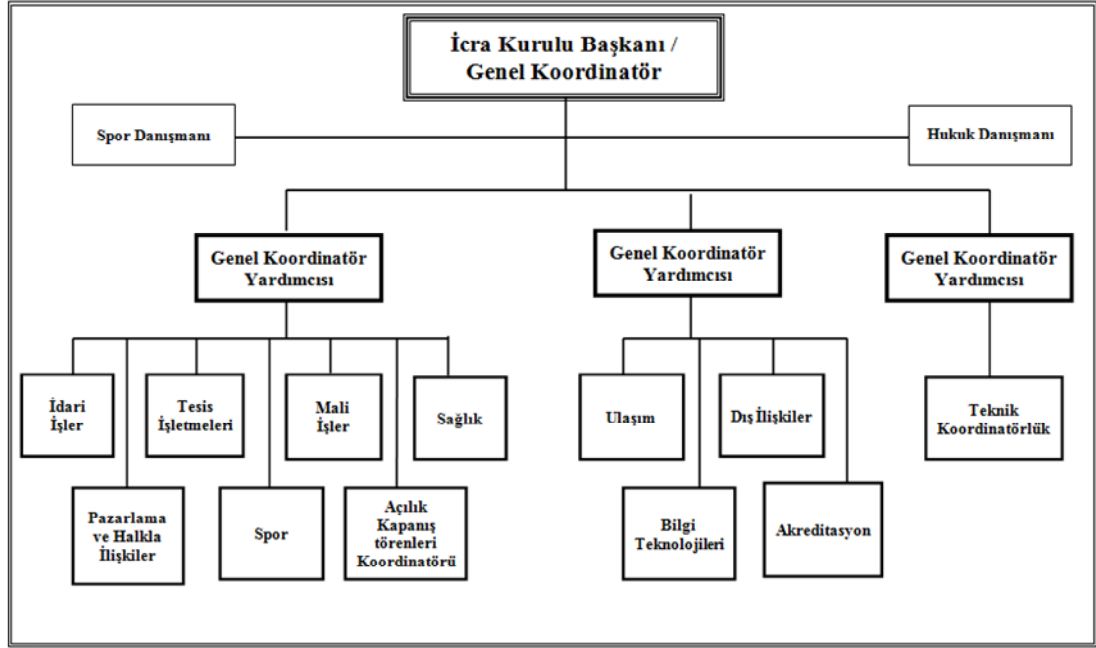
Organizasyon komitesi içindeki tüm komisyonlar master plan çerçevesi içerisinde detaylı master plan hazırlamışlardır. Detaylı master planda her bir komisyonun kendi iş alanı konusunda teknik detayları içermektedir. Bu planlar sabit dokümanlar olmayıp aksine zaman içinde değişen ve gelişen yapıya sahiptir. Bu planlar bazı alanlarda oyunlar dönemine kadar değişip gelişerek uygulamaya konmuştur.

3.5.3. Universiade 2005 İzmir Organizasyon Yapısı

Alt Komisyonlar ve çalışma alanları icra kurulu altında Genel Koordinatör Taha Aksoy başkanlığında oluşturulmuş 10 komisyon, 2 koordinatörlük ve bunlara bağlı alt komisyonlardan oluşan bir örgüt yapısı mevcuttur.

Buna göre Universiade İzmir başkan ve üç başkan yardımcısına bağlı 12 alt komisyon başkanı yanı sıra spor ve hukuk danışmanlarından oluşan 18 kişilik yönetici ile gerçekleştirildi (Şekil 4).

Şekil 4: Universiade 2005 İzmir Organizasyon Şeması

Kaynak: Universiade 2005 İzmir Resmi Raporu 1. Cilt 2005: VI

3.5.3.1. Komisyonlar

Universiade 2005 İzmir Organizasyonunda 12 alt komisyon yer almıştır (Tablo 10). Bu komisyonların başkanları doğrudan genel koordinatör yardımcıları ve bunun üzerinden genel koordinatöre bağlı olarak çalışmıştır.

Tablo 10: Universiade 2005 İzmir Komisyonlar ve Koordinatörlükler

Komisyonlar	
İdari İşler Komisyonu	Ulaşım Komisyonu
Spor Komisyonu	Dış İlişkiler Komisyonu
Sağlık Komisyonu	Bilgi Teknolojileri Komisyonu
Tesisler İşletmesi Komisyonu	Akreditasyon Komisyonu
Mali İşler Komisyonu	Teknik Koordinatörlük Komisyonu
Pazarlama ve Halkla İlişkiler Komisyonu	Açılış Kapanış Törenleri Koordinatörlüğü

Kaynak: Universiade 2005 İzmir Resmi Raporu 1. Cilt 2005: 45

3.5.3.1.1. İdari İşler komisyonu

Bu komisyon sorumluluğu altında oldukça fazla ve geniş işlevsel alan barındırmaktaydı. İnsan kaynakları, güvenlik ve satın alma hizmetleri idari işler komisyonu altında yürütülmüştür. Her biri başlı başına bir komisyon gibi çalışmalarını yürütmüş olan bu birimler temel olarak yönetsel fonksiyonları gerçekleştirmişlerdir.

3.5.3.1.1.1. İnsan kaynakları

İnsan Kaynakları çalışmaları 4 ayrı birim tarafından planlanmış ve yürütülmüştür. Bunlar gönüllü yönetimi, gönüllü eğitimi yönetimi, personel yönetimi, işgücü hizmetleri idi. Toplam 18.753 gönüllü başvurusu yapılmış olup istenen niteliklere uygun 8931 tanesi komisyonlarda görev almışlardır. Bunlardan 106 sı sağlık komisyonunda görev almıştır.

Universiade 2005 İzmir de 1171 sözleşmeli, 439 İzmir Büyükşehir Belediyesi (İBB) ve şirketlerinin çalışanı, 1125 kamu kurum ve kuruluşları çalışanları olmak üzere toplam 2735 personel görev almıştır (Tablo 11).

Tablo 11: Universiade 2005 İzmir Personel ve Gönüllü Sayıları

Kamu görevlisi	378
Ücretli	806
Belediye şirket görevlisi	60
Gönüllü	8676
Kontratl	8616

Kaynak: 23. Universiade 2005 İzmir Resmi Raporu 1. Cilt 2005: 8

Planlama döneminde sağlık komisyonu tarafından yapılan sağlık hizmetleri personel planlama çalışmaları insan kaynakları yönetimi ile birlikte yürütülmüştür. Oyunlar öncesi dönem ve oyunlar dönemi için işgücü gereksinimi çalışmaları EK:6 ve Ek: 7 de verilmiştir.

3.5.3.1.1.2. Malzeme, Donanım ve Hizmetlerin Temini

Lojistik çalışmaları, idari işler komisyonunun işlevsel alanlarından biridir. Genel anlamda organizasyonun gereksinim duyduğu malzeme, donanım ve hizmetlerin büyük kısmı satın alma yolu ile küçük bir kısmı ise kiralama, sponsorluk veya ödünç alma yoluyla temin edilmiştir.

3.5.3.1.1.3. Güvenlik

İdari işler komisyonunun önemli işlevsel alanlarından biriydi. Güvenlik planlamaları İzmir Emniyet Müdürlüğü ve Jandarma tarafından oluşturulan güvenlik planlama grubu tarafından yapılmıştır. İzmir Emniyet Müdürü de organizasyon komitesi ve icra kurulu üyesi olarak yönetim çalışmalarında yer almıştır. Başta oyunlar köyü ve diğer tüm tesisler olmak üzere, şehir içi etkinlikler, delegasyonların giriş ve çıkış noktalarından başlamak üzere tüm ulaşım güvenliği yanı sıra özel önemi olan yüksek VIP ve 60 bin seyircinin katıldığı açılış ve kapanış törenlerinin güvenliği hizmetleri yürütülmüştür. Yangın güvenliği ise söz konusu tesislerde ve etkinliklerde İBB bağlı İtfaiye Daire Başkanlığı'na yürütülmüştür.

3.5.3.1.2. Pazarlama ve Halkla İlişkiler Komisyonu

Sponsorluk, hediyelik eşya üretimi, eşya kiralama, kültürel aktiviteler, törenler, doküman ve üniforma tasarımları, basın ilişkileri işlevlerini yürütmüştür. Ana basın merkezi aynı anda 298 gazeteciye hizmet verecek şekilde yapılmıştır ve 24 saat açık tutulmuştur. Burada başta yayıncı kuruluş olarak TRT olmak üzere televizyon yayınlarının altyapı hizmetleri gerçekleştirilmiştir. Ayrıca televizyon yayınları için oyunlar köyü ve spor tesislerinde 13 adet alt basın merkezleri kurulmuştur. Oyunlara Türkiye dahil 32 ülkeden toplam 1261 basın üyesi akredite olmuştur.

Sponsorluk hizmetleri olarak bir ana sponsor, 3 yardımcı sponsor, 3 alt sponsor ve 10 tedarikçi sponsor desteği alınmıştır.

3.5.3.1.3. Finans Yönetimi Komisyonu

Oyunların finansman yönetimine ilişkin en büyük zorluk bütçe tahmini olmuştur. Türkiye’de daha önce benzer ölçekte düzenlenmiş başka bir örnek olmaması dolayısıyla Universiade organizasyonu çoğu toplam finansman gereksinimini doğrudan etkileyecek ancak açılış törenine az bir zaman kalıncaya kadar bilinmeyen birçok değişkenden oluşmuştur. Bu değişkelerden biri gerçek katılımcı sayısıdır. Organizasyonun seyri içinde giderek daha fazla bilinmeyen değişken ortaya çıktıkça oyunlar için yapılan bütçe tahmininin güncellenmesi gerektiği açıkça görülmüştür.

Oyunlar bütçesinin ilk sürümü 2004 yılının Mart ayında 28.098.350 Avro olarak açıklanmıştır. Bu bütçe 2003 yılı 3. çeyreği ile 2005 yılı 4. çeyreği arasındaki dönemi kapsayan ve doğrudan organizasyon komitesi tarafından karşılaması öngörülen tahmini “nakit giderlerin” hesaba alındığı bir gider bütçesidir.

Bütçeye ilişkin bu temel yaklaşımda aşağıdaki giderler tahmini gider rakamlarına yansıtılmamıştır.

- Tesisler ve Oyunlar Köyü altyapı yatırımları,
- İzmir Büyükşehir Belediyesi bağlı şirketleri, üniversiteler ve diğer yerel yönetim kuruluşları tarafından yapılan harcamalar
- Karşılığında ücret alınan hizmetler (oyunlar köyü işletmesi)

Komisyonlar iş planlarını ayrıntılandırıdıkça oyunlar bütçesi için yapılan bu ilk tahmin sürekli revize edilmiştir. Organizasyonunun hukuki çerçevesi çizilemediği sürece organizasyonun finansman kaynaklarının ana hatları ayrıntılı bir şekilde belirlenememiştir.

Universiade kanunu 13 Kasım 2004 tarihinde yürürlüğe girdikten sonra yalnızca Organizasyonun hukuki yapısını ve düzenleme esaslarını belirlemekle kalmamış aynı zamanda oyunların finansman kaynaklarını da tanımlamıştır. Bu kanuna göre oyunların finansman kaynağının büyük kısmının merkezi hükümet ve İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından ve ayrıca televizyon yayınları, pazarlama, sponsorluk gelirleri, nakit ve aynı bağışlar ve Universiade organizasyonu

kapsamında sunulan diğer hizmetlerden elde edilen gelirler ile sağlanacağını belirtmiştir.

Oyunlar bütçesinin 7. sürümü 28 Şubat 2005 tarihinde hazırlanmıştır. İlk kez bu bütçede nakit çıkışların yanı sıra nakit girişleri de yer almıştır. Buna göre 1 Mart 2000 ile tasfiye dönemi sonu olarak belirlenen 21 Şubat 2006 tarihleri arasındaki dönem için 27 ana kategori için bir toplam gider dökümü belirlemiştir (Tablo 12).

Tablo 12: Universiade 2005 İzmir Bütçesi, Sürüm 7

	Gider dökümü	Avro	YTL
1	Açılış kapanış törenleri	747.500	13.455.000
2	Anı ürünleri	612.575	1.102.635
3	Etkinlikler için ulaşım hizmetleri	3.060.111	5.508.200
4	Basılı malzemeler ve yayınlar	464.000	835.200
5	Bilgi teknolojileri ve sonuç sistemleri	5.100.239	9.180.430
6	Danışmanlık hizmetleri	1.796.667	3.234.000
7	FISU sözleşme, toplantı ve organizasyon giderleri	208.809	376.600
8	Geçici yapılar kurulumlar ve giydirmeler	3.669.463	6.605.034
9	İdari giderler	490.134	882.242
10	Gönüllü yönetimi ve giderleri	2.751.236	4.952.225
11	Güvenlik ekipmanları ve hizmetleri	1.180.937	2.125.687
12	İletişim giderleri	50.200	90.360
13	İmaj, tanıtım ve halkla ilişkiler giderleri	3.333.333	6.000.000
14	Konaklama giderleri	1.668.990	3.004.182
15	Oyunlar Köyü işletme giderleri	571.954	1.029.517
16	Kültürel etkinlikler	803.158	1.445.684
17	Mobilya, malzeme ve ekipmanlar	8.164.060	14.695.307
18	Öngörülme yen giderler	1.666.667	3.000.000
19	Sağlık hizmetleri	209.850	1.029.517
20	Sigorta primleri	1.342.332	1.445.684
21	Televizyon yayınları	3.500.000	6.300.000
22	Telefon ve hat ücretleri	641.747	1.555.145
23	Tesis işletme giderleri	231.000	415.800
24	Ulaşım ve seyahat giderleri	953.069	7.051.600
25	Ücretler ve maaşlar	3.915.556	7.051.600
26	Üniformalar	962.522	1.732.540
27	Yiyecek içecek giderleri	7.969.756	14.345.561
	Toplam	62.795.444	113.031.800

Kaynak: 23. Universiade 2005 İzmir Resmi Raporu 1. Cilt 2005: 90

Tahmini giderler 62.795.444 Avro'ya (113.031.800 YTL) ulaşmıştır. Toplam giderlerin % 88,5 inin (100.003.032 YTL) Merkezi Hükümet Tarafından, % 3,7 sinin (4.200.000 YTL) İBB tarafından ve % 7,8 inin (8.798.767 YTL) Organizasyon komitesinin elde ettiği gelirler ile ödenmesi öngörülmüştür. Universiade düzenleme hakkının İzmir'e verildiği 15 Temmuz 2000 tarihinden bu yana organizasyonla ilgili gerçekleştirilen tüm etkinlikler ve harcamalar göz önüne alındığında toplam organizasyon bütçesinin 125.501.745 YTL ye ulaşacağı tahmin edilmiştir.

Bütçenin 7. sürümünden sonra bütçe tahmini düzenli olarak revize edilmiş ve aylık bazda enteraktif olarak güncellenmiştir. Bu sayede açılış törenlerinden yalnızca birkaç hafta önce belli olan rekor katılım oranına rağmen oyunların toplam giderleri Bütçenin 7. sürümünde öngörülen rakamların altında gerçekleşmiştir.

3.5.3.1.3.1. Organizasyon Komitesinin Kaynak Yaratma Faaliyetleri;

Hem Universiade kanunu hem de FISU yönetmeliği organizasyon Komitesinin dünyanın en büyük ikinci spor etkinliğinin yüksek miktardaki nakit gereksiniminin karşılanması için gelir elde edecek hizmetler sunmasına olanak vermiş ve teşvik etmiştir.

Resmi sponsorlar toplam 7,6 milyon YTL civarında gelir sağlamıştır.

Bilet satışlarından temel olarak gelir elde etmek planlanmamış bunun yerine en yüksek seyirci katılımını ve en geniş tanıtımı sağlamayı amaçlamıştır. Buna rağmen 300.000 YTL gibi bir gelir de elde edilmiştir.

Delegasyon hizmetleri; Oyunlar köyünde kalan her bir sporcu ve görevliden kişi başı günlük 45 ABD Doları konaklama bedeli alınmıştır. Fazladan gelen delegasyon üyeleri için bu ücret 120 ABD Doları olarak belirlenmişti. Oyunlar köyünde kalma izinleri olmayanlar için de otellerde konaklama imkânı sağlanmıştır. Delegasyonların talep ettikleri hizmet ve malzemelerin yanı sıra oyunlardan çekilen delegasyonların ödedikleri cezalar da bu kapsamda değerlendirilen gelirlerdendir. Komite delegasyon hizmetlerinden toplam 5 Milyon YTL kaynak sağlamıştır.

Diğer Gelirler; Ticari hak satışları gerçekleştirilmiş, bu kapsamda Universiade maskot, amblem ve logosunu içeren hediyelik eşyaların üretim ve satış hakkını bir firmaya, araç kiralama ve tur organizasyon haklarını diğer bir firmaya

vermiştir. İhale dosyası satış bedelleri ve faiz gelirleri gibi kaynaklarla toplam 1 milyon YTL ye ulaşan bir kaynak sağlanmıştır.

Televizyon yayın hakları satışı ile gelir elde etme olanağı uygulamaya geçirilememiştir.

Sonuç olarak Organizasyon Komitesi tüm bu kaynak yaratma faaliyetleri sonucunda toplam 13,9 milyon YTL tutarında finansman kaynağı sağlamıştır (Tablo 13).

Tablo 13: Universiade 2005 İzmir Fon Kaynakları

Fon kaynakları	
Merkezi Hükümet	90.8
İzmir Büyükşehir Belediyesi	7.2
Organizasyon komitesi tarafın sağlanan kaynaklar	13.9
Sponsorluk hakları	7.6
Delegasyon hizmetleri	5.0
Bilet satışları	0.3
Diğer	1.0
Toplam	111.9

Kaynak: 23. Universiade 2005 İzmir Resmi Raporu1. Cilt 2005: 92

3.5.3.1.3.2. Risk yönetimi

Universiade 2005 İzmir için FISU'nun onayı ile Genel Mali Mesuliyet, A-II Risk Yangın sigortası, İşveren Mali Mesuliyet Sigortası ve Sağlık Sigortası ile ilgili teminatlar satın alınmıştır.

Genel Mali Mesuliyet sigortası ile organizasyonun kurulmasından dağılmasına kadar organizasyondan ve organizasyon komitesinin tüm faaliyetleri ve çalışanlarından kaynaklanabilecek tüm yükümlülük ve hasar riskleri teminat altına alınmıştır.

A-II risk yangın sigortası ile alınan tüm mallar ve kullanılan tüm alanlar tüm risklere karşı teminat altına alınmıştır.

Sağlık sigortası ile tüm görevliler, gönüllüler ve yurt içi ve yurt dışından gelen katılımcılar sağlık risklerine karşı güvence altına alınmıştır.

Sadece sağlık ile ilgili 151 adet başvurudan 141'i kabul edilerek tazminat ödemesi gerçekleşmiştir. Bunun dışında herhangi bir olay olmadığı için hiçbir tazminat talebi ve ödemesi meydana gelmemiştir.

Organizasyon kapsamında İzmir'in sahip olduğu tesislerin hemen hepsi elden geçirilmiş, 10 yeni spor tesisi inşa edilmiştir. Bunlar arasında on bin kişilik hareketli tribünlere ve antrenman salonlarına sahip bir kapalı spor salonu, üç bin kişilik ana kort ve 3 kapalı kortu da içeren 20 kortlu İzmir Tenis Merkezi, 3 olimpik havuz kompleksi ile birlikte Manisa Yüzme Tesisleri, atlama için uluslararası müsabakalara uygun havuzlar ve kule içeren atlama tesisi, Karşyaka'da beş bin kişilik voleybol amaçlı salon ve antrenman salonlarından oluşan merkez, bunların en önemlilerindedir. İzmir 1971 yılında ev sahipliği yaptığı Akdeniz Oyunları'ndan sonra büyük bir organizasyona da ev sahipliği yapmış, o dönemde yapılmış olan tesisler de tekrar bu oyunlar nedeniyle geniş çaplı bir yenilenmeden geçirilmiştir.

Universiade 2005 İzmir Gider Dağılımı Tablo 14'de özetlenmiştir.

Tablo 14: Universiade 2005 İzmir Gider Dağılımı

Gider dağılımı	
Açılış ve kapanış törenleri	9.7
Etkinliklere ulaşım hizmetleri	10.1
Oyunlar köyü ve tesis işletmeleri	6.3
İmaj ve halkla ilişkiler	5.2
Mobilyalar ve malzemeler	5.9
Yiyecek içecek hizmetleri	12.5
FISU toplantıları	6.8
Ücretler ve maaşlar	5.3
Gönüllü yönetimi	3.1
Geçici yapılar, onarımlar, giydirmeler	12.8
Bilgi teknolojileri	12.2
Diğerleri	22.0
Toplam	111.9

Kaynak: 23. Universiade 2005 İzmir Resmi Raporu 1. Cilt 2005: 93

3.5.3.1.4. Akreditasyon Komisyonu

Uluslararası büyük spor organizasyonlarında akreditasyon kartları, yetkilendirmeye esas olarak uygulamaktadır. Organizasyona katılan her bir sporcu ve görevli için her zaman gösterilebilecek bir akreditasyon kartı düzenlenir. Uygulanan resimli ve değiştirilemez özellikteki kartlar kişilerin unvanları yanı sıra yetkili olarak girebilecekleri alanları göstermektedir. Bu çalışmalar güvenlik hizmetlerinin önemli bir parçasıdır. Tüm çalışmaların düzenli yürütülebilmesi için de önemlidir. Akreditasyon Komisyonu güvenlik soruşturmasından sonra tüm sporcular, delegasyon üyeleri ve gönüllüler dahil tüm çalışanların bilgilerinin depolanması ve tek tek yetkilendirilerek resimli kartlarının basılması işlemlerini yürütmüştür.

3.5.3.1.5. Tesisler İşletmesi Komisyonu

Universiade 2005 İzmir’de tesisler; Oyunlar köyü, spor tesisleri ve diğer tesisler olarak üç ana başlık altında toplanabilir. Diğer Tesisler başlığı altında oteller, Universiade medya merkezi, havaalanları, Çeşme Limanı, otobüs terminali, FISU merkezi, organizasyon merkezi, gönüllü yönetim merkezi, komisyonlar ek ofis binaları, yurtlar, lojistik depoları, bilgi teknolojileri merkezi, veri merkezleri, şehir içi buluşma merkezleri olarak listelenebilir.

Bu tesislerden var olanlar dışındaki tüm tesisler yeniden projelendirilmiş, yapımları ya da düzenlemeleri tesisle ilgili faaliyeti olan komisyonlarla birlikte çalışılarak teknik koordinatörlük tarafından gerçekleştirilmiştir.

3.5.3.1.5.1. Oyunlar Köyü

Toplam 350 bin metrekare alan üzerine kurulmuştur. Gerekli tüm fonksiyonları içeren oyunlardan sonra da konut olarak kullanılmak üzere bir yaşam alanı olarak planlanmıştır. Konutların satışları ile de finansmanının sağlanması yoluna gidilmiştir. Düşük katlı 64 adet bloktan oluşan yaygın konut alanı olması nedeniyle yiyecek, ulaşım, güvenlik, temizlik gibi hizmetler için özel planlamalar gerektirmiştir. Planlaması ve yönetiminde sağlık komisyonunun ağırlıklı rol aldığı

sağlık merkezi de bu alanda yer almıştır. Oyunlar köyünün yönetimi başkan ve üç yardımcısı tarafından yürütülmüş ve odalar bölümü, ticari ve kurumsal hizmetler, teknik hizmetler ve yiyecek içecek hizmetleri olarak dört ana çalışma başlığı oluşturulmuştur. Oyunlar Köyü yönetiminde 81 personel ve 520 gönüllü görev almıştır. Oyunlar Köyünde faaliyet gösteren sağlık, ulaşım, idari işler, pazarlama ve halkla ilişkiler, akreditasyon, dış ilişkiler, mali işler komisyonlarında çalışanlar ile dışarıdan alınan yiyecek içecek ve temizlik hizmetlerinde çalışanlarla birlikte oyunlar esnasında Oyunlar Köyünde yaklaşık 3000 personel ve gönüllü görev yapmıştır. Tüm alanları içine alan temizlik hizmetleri dışarıdan satın alınmış ve denetimi Oyunlar Köyü yönetimi tarafından gerçekleştirilmiştir. Yiyecek içecek hizmetleri de dışarıdan alınmıştır. Yiyecek alanları Sabah saat 05;00 ten gece 01;00 e kadar açık kalmış ve sınırsız self-servis yiyecek içecek hizmeti sunulmuştur. Oyunlar köyü içerisinde değişik alanlarda spor, sağlık, din, iletişim, kültürel hizmetler yanı sıra her gece kültürel-sanat gösterileri ve eğlenceler düzenlenmiş, çeşitli sergiler oyunlar süresince açık kalmıştır.

3.5.3.1.5.2. Spor tesisleri

Oyunların İzmir'e alınmasında kentin spor tesislerinin zenginliği, çeşitliliği ve altyapısının önemli bir rolü vardır. Bunda 1971 yılında yapılan Akdeniz Oyunlarının kazandırdığı tesislerin önemli rol oynamıştır. Tesislerle ilgili çalışmalara başlarken İzmir ve çevresindeki tüm spor tesislerinin envanterleri çıkarılarak kullanıma uygun olanlar belirlenmiştir. Başta açılış-kapanış törenlerinin de yapılacağı Atatürk Stadyumu olmak üzere tüm mevcut tesisler yeniden elden geçirilerek yenilenmiş, yeni bölümler eklenmiş, hacimleri artırılmış ve uluslararası standartlara uygun hale getirilmiştir. Bunun dışında 10 bin kişilik Halkapınar spor salonu, 5 bin kişilik Karşıyaka spor salonu, 5 bin kişilik ana kort, 4 kapalı kort ve 12 adet açık kort içeren Karşıyaka Tenis Merkezi, Narlıdere atlama havuzları yanı sıra Manisa'da yüzme ve atlama havuzlarından oluşan yüzme kompleksi bu amaçla İzmir ve Manisa'ya yeni spor tesisleri olarak kazandırılmıştır.

3.5.3.1.5.3. Lojistik

Yiyecek İçecek Hizmetleri; Oyunların Önemli hizmetlerinden birini oluşturmuş ve sağlık açısından oluşturacağı riskler açısından da sağlık komisyonunun önemli çalışma alanlarından biri olmuştur. Sporcu yemekleri günlük toplam 6000 kalori olacak şekilde hesaplanmış, toplam 93.565 kahvaltı, 177.867 öğlen ve akşam yemeği, 9263 kumanya verilmiştir. Oyunlar köyü ve spor tesislerinde şişelenmiş içme suyu ücretsiz olarak sunulmuştur.

Buz hizmetleri; Masaj ve tedavide kullanım amaçlı toplam 71.5 ton buz planlaması ve tedariki yapılmıştır. Tüm spor tesislerinde ve oyunlar köyünde buz saklanması için derin dondurucular yerleştirilmiştir. Oyunlar esnasında 55 ton buz kullanımı olmuştur.

3.5.3.1.5.3.1. Katı Atık Yönetimi

Katı atık yönetimi de Sağlık Komisyonunun işlevsel alanlarından biri idi. Lojistik alt komisyonu içerisinde oluşturulan sağlık komisyonu üyelerinin de bulunduğu atık yönetimi tarafından planlanmış ve gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla geri kazanılmayan atıkların ayrıştırılması, geri kazanılabilen atıkların uygun şartlarda temizlik hizmeti veren firma tarafından toplanması sağlanmış ve belediyelerin atık yönetim birimleri tarafından atıklar cinsine göre işleme tabii tutulmuştur. (Öztürk, 2008: [Http://E-Kutuphane.Cmo.Org.Tr/Pdf/478.Pdf](http://E-Kutuphane.Cmo.Org.Tr/Pdf/478.Pdf) Erişim 26.07.2009)

Lojistik komisyonu tarafından bunlardan başka bilet hizmetleri, seyirci hizmetleri ve malzemelerin yerleştirme ve geri kazanım işleri de yürütülmüştür. Yerleştirme ve geri kazanım hizmetleri içerisinde satın alınan veya kiralanan malzeme ve ekipmanların tesislerde istenilen yerlere oyunlar öncesinde konulması, oyunlar sonrasında da bunların geri kazandırılması işlevleri yer almıştır.

3.5.3.1.6. Teknik Koordinatörlük Komisyonu

Universiade 2005 İzmir yaz oyunları için kullanılacak tüm mekânların yerlerinin belirlenmesi, imalat projelerinin çizilmesi, projelere uygun olarak tesislerin inşaatının yapılması, mevcut tesislerin eksiklerinin giderilmesi,

tamamlanan tesislerin iç dış mekânlarının peyzajlarının yapılması, tesislerle ilgili iç ve dış yönlendirmelerin yapılması, tesislerdeki giydirmeler, geçici yapılarla ilgili çalışmalar tesisler teknik koordinasyonu kapsamında gerçekleştirilmiştir. Yeni tesis yapımı, eski mevcut tesislerin yenilenmesi yanında tüm tesislerde ulaşım yolları, otopark ve çevre düzenlemeleri, elektrik alt yapıları, temiz su- pis su alt yapıları da bu birim tarafından gerçekleştirilmiştir.

3.5.3.1.7. Bilgi Teknolojileri Komisyonu

Bilgi teknolojileri hizmetleri en üst düzeyde kullanılmış ve başarılı bir yönetim gerçekleştirilmiştir. Oyunlar yönetim sistemleri ve oyunlar bilgi sistemleri yazılım hizmetleri kullanılmıştır. Veri merkezleri hizmetleri olası aksaklıklara karşı hizmetlerin kesintiye uğramaması amaçlı olarak birinci veri merkezi ve ikinci veri merkezi olarak iki farklı binada konuşlandırılarak konfigürasyonlar buna göre yapılmıştır. Yönetim ofisleri, spor tesisleri, medya merkezi gibi tüm çalışılan birimlerde bulunan toplam 1300 PC birincil veri merkezine güvenilir ve hızlı bir şekilde bilişim ağları ile bağlanmış tüm bu terminallerin kurulumu, yazılımları ve servis hizmetleri sağlanmıştır. Müsabakalarda sonuç sistemleri; zamanlama, puanlama sistemi ve tesis sonuç sistemleri uygulamalarından oluşturulmuştur. Sonuç sistemleri her spor dalı için özel olarak hazırlanarak sistemler kurulmuş ve işletilmiştir. Tüm veriler gerçek zamanlı olarak halka, medyaya ve yarışma yönetimine yarışma yerinde sağlanmıştır.

3.5.3.1.8. Ulaşım Komisyonu

Ulaşım hizmetleri Universiade 2005 İzmir Organizasyonunun en yoğun faaliyet alanlarından biridir. 1298 i güvenlik ve trafik personeli olmak üzere 4773 personel ve gönüllü görev almıştır. 377 otobüs, 551 otomobil, 115 minibüs, 95 adet mini otobüs, 8 panelvan, 10 çekici ulaşım hizmetleri için kiralanmıştır. Açılış-Kapanış törenlerinde ilave olarak 340 belediye otobüsü seyirci ulaşım hizmetlerinde kullanılmıştır. Delegasyonlara ve misafirlere yönelik 5 farklı ulaşım kitabı, 40 bin adet el broşürü basılıp dağıtılmıştır. Tüm VIP lere ve delegasyonlara şoförlü araç

tahsis edilmiş. Tesislerden oyunlar köyüne özel güvenli düzenli ulaşım sağlanmış, oyunlar köyü içerisinde de devamlı ring seferleri düzenlenmiştir. Tüm hakem ve medya çalışanları için de düzenli araç sağlanmıştır. Açılış-Kapanış törenlerinde yaklaşık 60 bin kişiyi bulan seyircileri şehrin değişik noktalarından Atatürk Stadına tören sonrası da şehrin belirlenen noktalarına taşınmıştır. Törenler için tüm sporcu ve idarecileri de oyunlar köyünden Atatürk Stadına taşınmıştır. Tüm kafiler yurda giriş noktalarından havaalanı, gar, liman ve otogardan oyunlar köyüne, ayrılışlarında da gene bu noktalara taşınması işlemleri gerçekleştirilmiştir.

3.5.3.1.9. Dış İlişkiler Komisyonu

FISU İcra Kurulu tarafından 23 Universiade 2005 yaz oyunlarının İzmir’de yapılması kararı alınmasından oyunların tamamlanması tarihine kadar yapılan tüm çalışmalar FISU organları ile yakın işbirliği içerisinde ve ortak planlamalarla yürütülmüştür. FISU yanı sıra ilgili spor dallarının uluslararası federasyonları ve oyunlara katılan ülkelerin Üniversite Sporları Federasyonları (FNSU) ile katılım süreçlerine ait yoğun ilişkiler kurulmuştur. Tüm bu çalışmalar icra kurulu ve dış ilişkiler komisyonu tarafından yürütülmüştür. Hazırlık döneminde FISU uluslararası teknik komitesi ve Universiade supervizyon komitesi çeşitli denetlemeler ve ziyaretler yapmıştır. Oyunlar öncesi ve sırasında FISU ailesi ile ve delegasyonlar ile ilişkili tüm hizmetler yanı sıra başta açılış kapanış törenleri olmak üzere tüm resmi toplantı ve resepsiyonlarda ilgili protokol listelerinin belirlenmesi hizmetlerini gerçekleştirilmiştir. Birçok noktada bilgilendirme masaları kurulmuş ve 4 dilde hizmet veren bir çağrı merkezi kurularak işletilmiştir.

3.5.3.1.10 Spor Yönetimi Komisyonu

Universiade 2005 İzmir yaz oyunlarında 10 zorunlu 4 seçmeli branş olmak üzere 14 dalda müsabakalar yapılmıştır (Tablo 15). 131 Ülkeden 5372 sporcu, 2512 görevli toplam 7884 kişi katılmıştır.

Müsabakalar için 30, antrenmanlar için 29 spor tesisi kullanılmıştır. 14 dalda yapılan müsabakalar sonucunda 197 si altın, 196 sı gümüş ve 144 tanesi bronz olmak üzere toplam 637 madalya verilmiştir.

Tablo 15: Universiade 2005 İzmir’de Yer Alan Spor Dalları

Zorunlu		Seçmeli
Atletizm	Eskrim	Yelken
Basketbol	Atlama	Güreş
Voleybol	Yüzme	Tekvando
Futbol	Tenis	Okçuluk
Sutopu	Cimnastik	

Kaynak: 23. Universiade 2005 İzmir Resmi Raporu 1. Cilt 2005: 132

3.5.3.1.11. Açılış Kapanış Törenleri Koordinatörlüğü

Universiade 2005 İzmir açılış törenleri Türkiye’deki en kapsamlı ve en yüksek bütçeli gösterilerinden biri olmuştur. Açılış gösterisinde pyro, uçma efektleri gibi birçok yeni teknik görsel unsurlar kullanılmıştır. Açılış gösterilerinde 857 dansçı, 26 koreograf ve asistanı, 65 kostümcü, 51 dekorcu ve geri kalanı lojistik hizmetlerde olmak üzere 2085 personel çalışmıştır. Seyirci hizmetlerinde 740 gönüllü görev almıştır. Yüksek düzey VIP ve protokol ile 60 bin seyirci gösteriyi izlemiştir. Açılış ve kapanış törenleri için başta güvenlik, ulaşım, sağlık, lojistik, idari işler, dış ilişkiler olmak üzere hemen hemen tüm komisyonlar da etkin ve yoğun bir şekilde görev yapmıştır.

Bu gösteriler için dans grubu farklı şehirlerde 1200 saati tutan bir hazırlık dönemi geçirilmiştir. Ana teması “Güneşin doğduğu Yer, Anadolu” olmuş ve Anadolu toprakları üzerinde var olmuş medeniyetlerin, imparatorlukların ve modern Türkiye’nin sembolleri yansıtılmıştır.

3.5.4. Universiade 2005 İzmir Örgüt Yapısının Değerlendirilmesi

Universiade 2005 İzmir organizasyon yapısı proje tipi bir örgütlenme örneğini oluşturmaktadır. Organizasyonda görev alanların tümü asli görevleri farklı olan, farklı kurumlarda ve farklı pozisyonlarda çalışan kişilerdi. Universiade 2005 İzmir projesinin hem planlama hem de uygulama aşamalarında çalışmak üzere bir araya gelmişlerdir. Böyle bir yapının oluşmasında çıkarılan yasanın önemi büyüktür. Yasa kapsamında çalışanların özlük hakları korunarak ve asli görevli oldukları resmi görevlerinden geçici olarak izinli sayılmaları ve kurumlarının buna onaylarının önü açılmış oldu. Nitekim 2000 yılında başlayan serüven 2006 yılının Mart ayında tüm yapıları ile sonlandırılmıştır. Projenin tamamlanmasını takiben yani amacın gerçekleştirilmesinden sonra oluşan organizasyon feshedilmiştir ve herkes bağlı oldukları kurumlardaki eski görevlerine dönmüşler, tüm maddi varlıklar değişik resmi kurumlara devredilmiştir. Görevlendirmeler Universiade 2005 İzmir yapılanması içerisinde üstlendikleri görevin özelliğine göre kısa ya da uzun olabilmıştır. Oyunlar öncesi hazırlık döneminde çalışanların bir bölümü kısmi zamanlı olarak görev yapmışlardır.

Örgütlenme dikey bir yapılanma göstermektedir. Tüm alt komisyonlar bağlı buldukları komisyon başkanı, genel koordinatör yardımcısı genel koordinatöre bağlı olarak çalışmıştır. Örgütün yapısı dikey olarak kurgulanmış olsa da çoğu zaman çeşitli fonksiyonel alanlar için oluşturulan birimlerde değişik komisyonlardan ve birimlerden çalışanların bir araya geldiği çalışma grupları, proje grupları oluşmuştur. Burada çalışanlardan bir kısmı bağlı buldukları komisyon yanı sıra bu çalışma gruplarının da çalışmalarına aktif görev yapmışlardır. Örneğin Açılış kapanış törenleri bu amaçla kurulmuş koordinasyon birimi başkanlığında hemen hemen tüm alt komisyonların katılımları sonucunda yürütülmüştür. Benzer yapılar “olağan dışı durum”, “test müsabakaları”, “delegasyon başkanları toplantısı” vb gibi çalışmalarda söz konusu olmuştur.

Proje tipi örgütlenme: Proje karmaşık biçimde tanımlanmış, bir başlangıç ve bitişi bulunan çalışmalardır. Projede belli bir zaman kısıtı vardır Karmaşıklık ve yenilik özelliklerini yapısında topladığından proje çalışmaları riskli çalışmalardır. Proje tipi örgütlenme geçicidir Proje bitince projede görev alanlar ilgili oldukları

bölgümlere dönerler. Proje yöneticisinin başarılı olması için farklı alanlarda uzmanlaşmış kişileri bir araya getirmesi ve bunu bir araç olarak kullanarak projenin tüm evrelerini yönetmesi gerekir. Proje yöneticisi faaliyetleri planlama, kontrol etme ve proje grubunu motive etme görevi olacaktır. Proje temeline göre örgütlenmede bölümlere ayırmaya gidildiğinde başlıca üç örgütlenme olanağı ile karşı karşıya kalınabilmektedir. Bunlar:

Kurmay Proje Örgütleri

Arı Proje Örgütleri

Matriks Örgütlerdir.

Proje Örgütleri, proje süresine bağlı geçici yapılardır. Bu yapılar bir proje süresine bağlanmayıp, sürekli duruma getirilirse ortaya çıkan yapıya matriks örgüt adı verilir (Budak, 2004: 350).

Matriks örgüt yapısı, yoğun uzmanlık isteyen birden fazla ciddi projeleri üstlenen işletmelerde görülen örgüt türüdür (Doğan, 2006: 216). Matriks yapı eğitim ve deneyim düzeyi yüksek uzmanları takım halinde bir araya getiren, proje bazında işbirliğini kolaylaştıran, karar vermeyi, fonksiyonlar ve süreçler üzerinde dağıtan merkezkaç bir örgütlenme şeklidir. Karar verme inisiyatifi ve güç uzmanlığa ve gereksinmelere göre yapı üzerinde dağıldığından tepe yönetimin stratejik önemi azalmaktadır. Buna karşılık birleştirici otoritenin dağılması ve sulanması, güçlü bir proje liderliği olmadığı durumlarda projelerin başarı ile sonuçlandırılmasında olumsuz bir yetki karmaşası etkisi yaratmaktadır (Budak, 2004: 350).

Bazı matriks örgütler projelerini kendileri için değil müşterileri için üretirler. Danışmanlık veya AR-GE firmaları bu tür örgütlerdir. Burada standart bir ürün veya hizmet söz konusu olmadığından proje bazında başarılı olsalar bile stratejilerin dayanacağı bir omurga süreçleri olmadığından hayatta kalma şansları oldukça kısıtlıdır ve bir kısmı ancak bürokratik bir yapıya dönüşerek varlıklarını sürdürebilir. (Merih K Örgütlerde Yapı ve Strateji Etkileşimi <http://www.merih.net/m2/strayap.htm> Erişim 08.03.2009)

Örneğin sağlık komisyonunun katıldığı ve kısmen öncülüğünü yaptığı “Olağan Dışı Durum” çalışmaları güvenlik, ulaşım, oyunlar köyü yönetimi başta olmak üzere diğer komisyonların da katkılarıyla ortak olarak yürütülmüştür. Test

müsabakaları da oyunlar öncesi prova niteliğinde olmakla birlikte spor komisyonu öncülüğünde ilgili komisyonlardan çalışanların katılımıyla yürütüldü.

Personel yapılanması zaman içerisinde tepeden tabana doğru gerçekleştirilmiş olup büyük çoğunluğu resmi kurumlardan görevlendirmelerle sağlanmıştır. Tüm bu görevlerde gönüllülük esas olmakla birlikte sürenin çok uzun olmaması yeni personel yetiştirmenin pratik ve uygulanabilir olmasının zor olması nedeniyle çalışma alanında en uygun ve yetkin ismin bulunması benimsenmiştir. Bazı alanlardaki hizmetler outsourcing yöntemi ile sağlanmıştır: bilgi teknolojileri, bazı ulaşım hizmetleri, iletişim, yiyecek, içecek, temizlik, buz, pazarlama gibi. Bunun yanı sıra açılış kapanış törenleri gibi organizasyonlar da dışarıdan satın alıma yolu ile yürütülmüştür.

Bu tip organizasyonlarda kamu kurumları ağırlıklı olarak görev yaparlar. Maddi varlıkların teminleri bu kurumların kaynaklarından sağlanır. Bunlar dışında satın alınacak ve organizasyon üzerine kayıtlı tüm varlıkların organizasyon sonrası başka kurumlara devri ya da satışı söz konusu olacaktır. Bunların bir kısmının organizasyon sonrası kamusal bir değeri de olamayabilecektir. Bu tür yatırımların ve hizmetlerin dışarıdan satın alınması ve birçok alanda kiralama ve sponsorlukla işlerin yürütülmesi tasfiye döneminde avantaj sağlar. Universiade 2005 İzmir organizasyonunda da bu tür bir yaklaşım benimsenmiştir.

Organizasyon yönetimindeki ara dönemde oluşan boşluklar ve sonraki yeniden yapılanmalar nedeni ile operasyonel anlamda zaman kaybı söz konusu olmuştur. Bu zaman kaybı planlama sürecini ve sonraki işlevlerde de zincirleme olarak soruna yol açmıştır. Aynı zamanda bu gecikmenin sonucu olarak zamanında ihaleye çıkılamayan birçok satın almalar, bitirilemeyen tesis ve yapılar için sonraki dönemde daha kısa süreli olarak ihaleye çıkılmış bu nedenle de maliyetler artmıştır. Bunun en belirgin örneği Halkapınar spor salonunda yaşanmıştır. Bu büyük tesis yapımı sırasında hak edişlerin ödenememesi gerekçesi ile belirli bir seviyede inşaatı durmuştur. Yeni ihale sonrası çok kısa sürede bitirilmiş ancak maliyet neredeyse bir buçuk katı olmuştur. Bitirebilmek için üç vardiya çalışılmış, yoğun çalışmanın beraberinde getirdiği işgören üzerindeki olumsuz etkileri ortaya çıkmıştır. Tüm bunlar ihaleyi alan firma tarafından karşılanmış olsa da organizasyonun olumsuz etkileri arasında sayılabilir.

Bu organizasyonla ilgili olumsuzluklar çalışma süreçlerine ait olup sonuçta uygulama dönemlerine ilişkin büyük ölçekli olumsuzluk yaşanmamış olması organizasyonun başarısı olarak kabul edilmelidir.

3.5.5. Universiade 2005 İzmir Sağlık Hizmetleri

Universiade 2005 İzmir organizasyon yapısında yer alan sağlık komisyonu çalışmalarını diğer komisyonlarla, genel yönetimle ve organizasyon dışı kurumlarla işbirliği içerisinde yürütmüştür. Ortak çalışmalardaki koordinasyon ve uyum hem planlama hem uygulama döneminde sağlanan başarıda önemli bir faktör olmuştur. Sağlık komisyonunun işlevsel alanlarının ve alt komisyonların çalışmalarının hepsi uzmanlık ve yetkinlik gerektiren alanlardı. Sağlık komisyonu üyelerinin yetkinlikleri bu başarının önemli bileşenlerinden biridir.

3.5.5.1. Sağlık Hizmetleri Genel Bilgiler

Sağlık Komisyonu Universiade 2005 İzmir organizasyonunda İcra Kuruluna bağlı olarak çalışan 10 komisyondan biridir. Hem hazırlık dönemi planlamalarını, hem uygulama dönemi çalışmalarını, hem de oyunlar sonrası dönem çalışmalarını yürütmüştür.

Sağlık Komisyonu görev tanımı; Universiade 2005 İzmir organizasyonu kapsamında sağlığı ilgilendiren tüm hizmetlerin ve sporcu sağlığının bir parçası olan doping kontrol hizmetlerinin planlanması, yürütülmesi ve raporlanmasını eksiksiz ve zamanında gerçekleştirmek olarak belirlendi.

Sağlık hizmetleri verilen hedef kitle; Sağlık hizmeti verilen hedef kitle öncelikle uluslararası ve ulusal sporcular ile misafirler olmak üzere organizasyon ile ilgili herkesi kapsamıştır. (sporcular, ülke yöneticileri, antrenörler, hakemler, sahadaki görevliler, FISU üyeleri, medya çalışanları, gönüllüler, seyirciler, teknik sorumlular, tüm diğer çalışanlar)

Hizmet Süresi; Universiade 2005 İzmir organizasyonu temel olarak oyunlar öncesi planlama dönemi, oyunlar dönemi ve oyunlar sonrası tasfiye dönemi olarak üç

bölümde incelenebilir. Sağlık komisyonu da çalışmalarını buna uygun bir planlama içerisinde yürütmüştür. Her ne kadar yarışmalar 10 Ağustosta başlamış olsa da oyunlar dönemi; sporcuların ve ekiplerin ülkemize gelişinin başladığı 1 Ağustostan son kafilenin ayrıldığı 23 Ağustosa kadar olan dönem olarak kabul edilir (1-23 Ağustos). Bir ağustos öncesi oyunlar öncesi dönem veya hazırlık dönemi, 23 ağustostan sonrası da oyunlar sonrası dönem olarak değerlendirilir.

3.5.5.2. Sağlık Hizmeti Verilen Alanlar

Doğal olarak organizasyon çalışmalarının yapıldığı, insanın olduğu her alan sağlık komisyonunun da sorumluluk alanındadır. Bu tür büyük organizasyonlarda hizmetlerin çok geniş bir alanda ve çok merkezde yürütülmesi zorunludur. Sağlık hizmetlerinin de tüm diğer çalışma alanlarında olduğu gibi en büyük zorluklarından biri çok sayıda tesisin bulunması ve bunların geniş bir coğrafyada birbirinden uzak yerlerde bulunması olmuştur.

Sağlık hizmeti verilen sabit alanlar; Oyunlar köyü sağlık merkezi (OKSM), müsabaka ve antrenman spor alanları (59 adet), diğer tesisler (FISU ana oteli Crown Plaza, diğer oteller, uluslararası basın merkezi (UBM), yurtlar, fuar içi ofisler (merkez ofis, atlas ve Ö. Sabancı pavyonu), gıda ve su denetimi için kurulmuş birimler, yarı-maraton ve yelken gibi açık hava sporlarının yapıldığı alan ve güzergâhlardır.

Mobil sağlık hizmetleri, 112 ambulansları ve AKS 110 araçları ile verildi. Oyunlar köyü ile tüm antrenman ve müsabaka tesislerinde, yarı maraton ve yelken yarışlarında (denizde sağlık botu), tüm diğer tesisler ile sosyal etkinlikler ve açılış kapanış törenlerinde, ayrıca havaalanında mobil sağlık hizmeti verildi.

İşbirliği içinde çalışılan hastaneler ve sağlıkla ilgili birimler (laboratuvarlar, görüntüleme merkezleri) de diğer çalışma birimlerinin yanı sıra sorumluluk almışlardır.

Bunlar dışında şehir içinde değişik merkezlerde yapılan çok sayıda kültür ve sanat etkinliğinde, FISU konferansı gibi bilimsel etkinliklerde ve tüm kafilelerin ulaşım güzergâhları boyunca olası sağlık sorunlarına karşı önlemlerin alınması da ilin sağlık hizmetlerinin yanı sıra organizasyon sağlık komitesinin de planlamaları

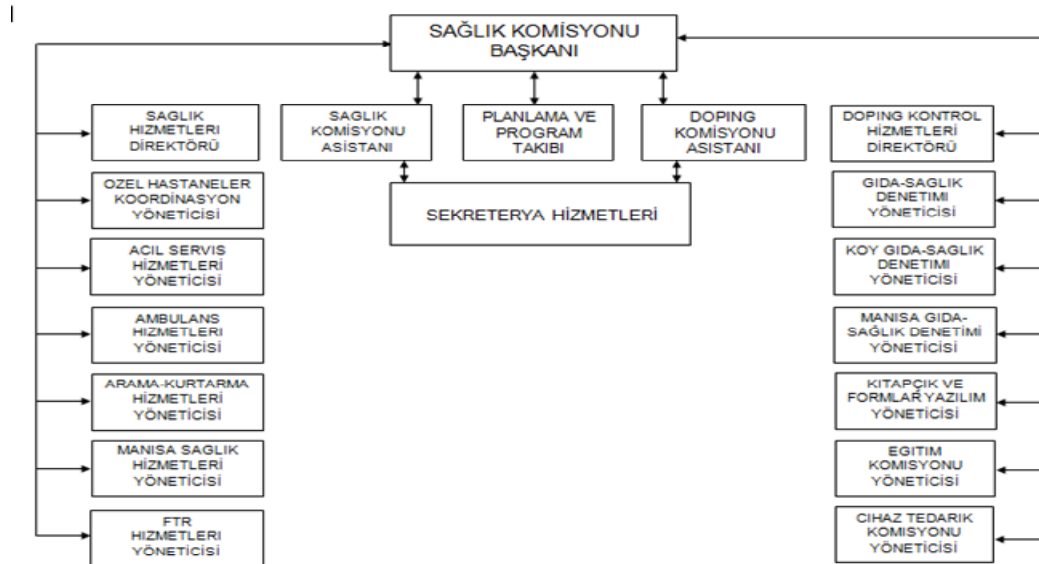
içerisine yer almıştır. Bu da diğer kurumlarla özellikler mobil sağlık hizmetlerinde sıkı bir işbirliği gerektirmektedir.

3.5.5.3. Sağlık Komisyonu Yapısı ve Yönetimi

Sağlık Komisyonu öncelikli olarak Universiade 2005 İzmir İcra Komitesine ve başkan yardımcısı üzerinden başkana bağlı olarak ve Uluslararası Sağlık Komisyonu (USK)'nun üst denetimi altında çalıştı. USK de biri başkan olmak üzere 14 üye vardı. Her bir üye bir spor dalından sorumluydu.

Sağlık komisyonu başkan, iki başkan yardımcısı ve 16 üye ile toplam 19 kişiden oluşmuştur. Komisyon üyeleri belirlenirken; alt çalışma gruplarının işlevleri ile ilgili konusunda uzman olanların ve birlikte çalışılması düşünülen kurumların yönetici veya temsilcilerinin komisyonunda yer alması planlanmıştır. Bu nedenle İzmir ili içindeki birçok değişik kurumdan kısmi zamanlı çalışmak üzere görevlendirmeler yapıldı. Aynı zamanda diğer komisyonlarda yer alan kişilerden ilgili olanların sağlık komisyonuna destekleri sağlanmıştır (Şekil 5).

Şekil 5: Sağlık Komisyonu Organizasyon Şeması (Hazırlık Dönemi)

Kaynak: 23. Universiade 2005 İzmir Sağlık Komisyonu Sonuç Raporu 2005:

Hazırlık çalışmaları döneminde planlama, program takibi ve süreçlerin denetimi amacı ile bir endüstri mühendisi sağlık komisyonu bünyesinde yer almıştır. Ancak yapılanmada yapılan değişimler sonrasında bu kadro üst yönetim tarafından iptal edilmiştir. Sağlık Komisyonu üyeleri birden fazla alt komisyonda yer alarak çalışmalara katılmışlardır

3.5.5.4. Sağlık Komisyonu Çalışma Düzeni

Oyunlar öncesi planlama ve hazırlık döneminde komisyon başkanı, başkan yardımcısı ve sekreter tam zamanlı olarak, diğer üyeler ise kısmi zamanlı olarak çalıştı. Komisyon üyeleri kendi kurumlarında çalışmalarını sürdürürken toplantılara katıldılar.

Tüm sağlık komisyonu üyelerinin katılımı ile gerçekleştirilen sağlık komisyonu genel toplantıları önceleri ayda iki kez, 2005 ten itibaren her hafta olarak yapıldı.

Alt komisyonlar kendi çalışma alanları ile ilgili çalışma düzenlerini oluşturmuşlardır. Yapılan alt komisyon çalışmaları ve toplantı kararları rapor olarak sağlık komisyonu genel toplantılarında sunularak tüm komisyon üyelerince değerlendirilmiştir.

Sağlık komisyonu üyeleri oyunlardan önceki son 4 hafta ve oyunlar dönemi süresince tam zamanlı olarak görev yapmışlardır.

Oyunlar sonrası (tasfiye) dönemi, 23 ağustostan sonra 5 ay sürmüştür. Başkan, başkan yardımcısı ve bir veri giriş elamanı çalışmıştır. Değerlendirme, raporlama ve kitap yazımı gerçekleştirilmiştir. Malzemelerin özellikle sağlık alanında kullanılan malzemelerin kurumlara dağıtımında fonksiyon görmüştür.

3.5.5.5. Uluslararası Komisyonla İlişkiler

Sağlık Komisyonu İcra Kurulu başkanına bağlı olarak çalışıyorsa da çalışmalarını Uluslararası Sağlık Komitesinin (USK) (CMI- International Medical Committee) belirlediği kriterler usulünce yürütmek zorundaydı. Oyunlarda yürütülecek sağlık hizmetleri standardı, minimum gereklilikleri belirlenmiştir. Bu

amaçla USK sağlık komisyonu çalışmalarının denetimini de yapmıştır. USK; FISU nu ana çalışma alanlarından biri olup başkan ve üyeler farklı ülkelerden olmak üzere 14 kişidir. Bu üyelerden biri de ülkemizdeki Üniversite Sporları Federasyonu üyesi idi. Hazırlık çalışmaları sırasında komisyon başkanı ile irtibat telefon ve elektronik ortam vasıtası ile sağlandı. USK başkanı ve bazı üyeleri zaman zaman ziyaretler yaparak çalışmaların denetimlerini yaptılar. Universiade 2005 Innsburg Kış Oyunları döneminde oyunlar ziyaret edilerek hem buradaki çalışmalar incelendi hem de orada bulunan USK üyeleri ile İzmir çalışmaları gözden geçirildi.

Oyunlar sırasında USK hem değerlendirme hem düzenleme amaçlı toplantılar yaptı. Ayrıca sosyal amaçlı toplantılar da gerçekleştirildi.

3.5.5.6. Planlama Çalışmaları

Sağlık komisyonu planlamaları genel organizasyon planlamaları ve diğer komisyonların planlama takvimleri ile uyumlu olarak yapıldı. Planlamalarda FISU temel şartnameleri temelinde, daha önceki Universiade yaz oyunları ve Olimpiyatlar gözden geçirilerek gerçekleştirilecek organizasyonun genel hatlarının belirlenmesi ve ana çerçevesinin çizmesi olarak tanımlanabilecek ana plan ya da organizasyonda kullanılan adı ile master plan yapıldı. Bu master plan danışman firma tarafından bir önceki üniversite oyunlarının yapıldığı şehir Daegu modeli örneğinden esinlenerek ülkemiz koşullarına uyarlanarak gerçekleştirildi. (Ek:9) Çalışmalar süresince bu master plan şartlara uygun olarak revize edilmiştir. Oyunlar dönemi dinamik bir süreç olması nedeniyle doğal olarak hızlı ve etkili kararlar alarak hizmetlerin yönlendirilmesi ve hatasız sonuçlar alınmasını gerekli kılan bir dönem olarak çalışmalar yürütülmüştür.

Planlamalarda çeşitli risk faktörleri dikkate alınmıştır; Oyunların İzmir'in en sıcak zamanlarında yapılıyor olması, sıcağa bağlı risklerin yanı sıra nemli ikliminin özellikle kuzey ülkelerinden gelecekler için oluşturacağı riskler, hizmet verilecek spor tesislerinin ve diğer tesislerin dağınık ve çok sayıda olması, bu tür organizasyonlarda çalışacak deneyimli personelin azlığı, birçok kurumla işbirliği halinde hizmetlerin yürütülmesinin gerekliliği ve sporun doğasındaki riskler sayılabilir. (Karamızrak, 2006b: 66)

Bu düzeyde büyük spor organizasyonunu en son 1974' te Akdeniz Oyunları sırasında gene İzmir'de gerçekleştirilmişti. Bu tür büyük bir spor organizasyonu deneyimi olmayan ülkemiz ve şehrimiz için deneyim eksikliği de bu tür çalışmalarda zorluk olarak karşılaşılan problemlerden biridir.

Tüm tesislerin planlama ve yapımı aşamasında projeler üzerinde, verilecek sağlık hizmetlerine uygun fiziksel koşulların oluşması için gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlamak için çalışmalar yapıldı. Oyunlar öncesi çeşitli test müsabakaları yapıldı. Bu sayede işleyişin kontrol edilmesi ve eksiklerin saptanması amaçlanmaktaydı. Bu müsabakalar sırasında sağlık hizmetleri de test edilmiş oldu. Böylece oyunlar öncesi dönemde aksaklıklar ve eksikler saptanarak çözümler üretilmiş oldu.

3.5.5.6.1. Organizasyon Denetim ve Yönetimi İçin Outsourcing

Hazırlık çalışmaları süresi içerisinde organizasyon yapısındaki değişimlere bağlı olarak yeni yapılanma denemeleri söz konusu olmuştur. İcra komitesi başkanı Ahmet Piriştina'nın ölümünden sonra bir süre aksayan çalışmaları hızlandırmak, komisyonlar arası koordinasyonu ve bilgi akışını güvenli ve hızlı bir şekilde sağlamak için hazırlık ve düzenleme kurulu kararı ile organizasyon dışından bir firma ile anlaşma yapılmıştı. Oyunlara yaklaşık 9 ay kala yapılan bu yeni yapılanma ile denetim firması tarafından her komisyonda çalışmak üzere bu firmadan bir üye atanmıştı. Bu yeni yapılanma yaklaşık 3 ay sonra verimsiz olduğu için feshedilerek hizmet alınan firma ile yapılan sözleşme sonlandırılmıştır.

3.5.5.7. Alt komisyonlar

Sağlık komisyonu temel çalışma alanlarını; sağlık hizmetleri, doping kontrol hizmetleri, acil sağlık hizmetleri, oyunlar köyü sağlık merkezi, fizik tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri, tesisler sağlık hizmetleri, hastaneler koordinasyon hizmetleri, gıda ve genel sağlık hizmetleri, cihaz, malzeme planlama ve lojistik, eğitim ve kurslar, olağan dışı durum planlama, açılış kapanış törenleri, insan kaynakları çalışmaları olarak sayabiliriz.

Bu hizmetlerin yürütülmesi amacıyla 10 alt komisyon kurulmuştur. Oyunlar dönemine kadar çalışmalar bu komisyonlar üzerinde yürütülmüştür. Sağlık komisyonunda bulunan her bir üye birden çok komisyonda görev almıştır. Bu çalışmaların koordinasyonu başkan ve başkan yardımcısı tarafından yapılmıştır. Oyunlar döneminde ise temel olarak sağlık komisyonu üyeleri arasında tesislerin sorumlulukları paylaşılarak tüm hizmetler sürdürülmüştür. Alt komisyonlar Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16: Sağlık Komisyonu Alt Komisyonları

1. Doping kontrol	6. Fizik tedavi ve rehabilitasyonu
2. Mobil sağlık (112 Acil)	7. Hastaneler arası koordinasyon
3. Eğitim	8. Oyunlar köyü sağlık merkezi
4. Genel sağlık ve gıda denetimi	9. Tesisler sağlık hizmetleri
5. Veri toplama, formlar, kitapçıklar	10. Cihaz ve malzeme belirlenmesi

Kaynak: 23. Universiade 2005 İzmir Sağlık Komisyonu Sonuç Raporu 2005

Ayrıca “Olağan Dışı Durum planlamaları” ve “Açılış Kapanış Törenleri” çalışmaları diğer komisyonlarla ortak olarak yürütülmüştür.

3.5.5.7.1. İnsan Kaynakları Çalışmaları

Sağlık komisyonu başkanı İcra Komitesi tarafından belirlendi. Komisyon üyelerinin belirlenmesi de sağlık komisyonu başkanı tarafından yapıldı.

Öncelikle daha önce yapılmış olan Universiade ve Olimpiyat organizasyonları dikkate alınarak hizmet alanları belirlenmesi yapıldı. Sağlık komisyonu üyelerinin belirlenmesi aşamasında düşünülen hizmet alanlarında hem planlama aşamasında hem yürütme sırasında yetkin ve uzman kişilerin olması gerekliliği göz önüne alındı. Ayrıca sağlık komisyonu üyelerinin belirlenmesi aşamasında çalışma alanlarının özelliği nedeni ile eşgüdüm halinde çalışılmasını gerektiren resmi kurumlarda sorumlu ya da yönetici olması avantaj olarak düşünüldü.

Bu amaçla belirlenmiş 10 alt komisyon temelinde sağlık komisyonu üyeleri şekillenmeye başladı. (Ek: 5). Başlangıçta sağlık komisyonunda çalışmak üzere

davet edilen kişilerden bir kısmı çeşitli nedenlerle hiç katılmadan ya da katıldıktan belirli bir süre sonra değişik nedenlerle ayrılmak istediler. Gene çalışmalar devam ederken uygun görülen yeni üyeler komisyona davet edildiler.

3.5.5.7.1.1. İnsan Kaynakları Çalışmaları Özellikleri ve Analizi

Bu tür geçici organizasyonlarda personel yapısı ve personel yönetimi klasik anlayıştan farklı olmaktadır. Çalışmanın temelini gönüllülük oluşturur. Bu organizasyonda da tüm çalışanlar için geçerli olan ilk şart gönüllü olmaktır. Gönüllü olan personel genel olarak rutin işlerinin dışında farklı bir alanda çalışmak, büyük organizasyonun bir parçası olabilme şansını kaçırmamak, rutin işlerinin arasında bir soluklanma molası gibi düşüncelerle organizasyona katılmak isteyebilirler.

Bu tür özel koşullarda personelin sevk ve idaresinde yöneticiler açısından çeşitli zorluklar ve farklılıklar barındırmaktadır; Görev alanların sadece ve sadece gönüllülük temelinde katılmış olmaları, ekonomik beklentilerin genel olarak olmaması, kariyer beklentisinin olmaması nedeniyle yöneticilerin yaptırım gücü çok yüksek olamayacaktır. Bu nedenlerle çalışanların gereğinden fazla gayret göstermek istemeyebileceği düşülebilir. Herhangi bir olumsuzlukta kolayca görev almaktan vazgeçmek istenebilecek olması yöneticiler için sorun olabilecektir. Görevlendirme sürelerinin kısa olması, yapılacak iş her ne kadar kendi rutin işi ile benzer de olsa hem kalite açısından hem de verim açısından çok yüksek olamayabilecektir. Adaptasyon süresini kısaltmak için yapılacak çalışmalar da her zaman istenilen düzeyde olamayabilecektir. Oluşacak aksaklıkların kısa sürede giderilmesi ve aksaklığın devam etmesinin önlenmesi idareciler için en önemli görev olacaktır.

Tüm bu olumsuzluklar yanı sıra kendi isteği ile başvurup çalışan personelin yüksek motivasyonlu olacağı, bu motivasyonun birçok olumsuzluk açısından önleyici olabileceği, uyum süresini kısaltıcı etkisinin olacağı da öngörülebilir. Bu anlamda insan kaynakları önemli çalışma alanlarından birini oluşturmaktadır.

Çalışacak personelin kurumları ile gerekli bağlantıların kurulması, kurumlardan herhangi bir sorun çıkmamasının sağlanması, hatta çalışmalarla ilgili geri bildirimlerin kurumlarla paylaşılması çalışan üzerinde olumlu etki oluşturacağı gibi denetim fonksiyonu açısından da gerekli olacaktır.

Bazen istenilen her pozisyon için istenen özelliklerde eleman bulunamayabileceği de açıktır. Örneğin temin edilen en yeni model ultrasonografi görüntüleme aleti için radyoloji uzmanının bulunması ve spor hekimliği alanında tecrübeli olması, dahası bu tür kalifiye bir elemanın neredeyse ücret ödenmeksizin çalıştırılabilmesi çok da kolay olmayacaktır. En yüksek düzeyde bir sağlık hizmeti sunmak için yapılan planlamalara rağmen düşük ücretlendirme nedeniyle istenilen deneyimde uzmanın bulunamaması zorluğu öngörülen sorunlardan biriydi. Gönüllü personelin bulunması durumunda bile bu tür kalifiye bir personelin 23 gün gibi bir süre için kurumdaki görevinden ayrı kalmasının mümkün olmaması gibi bir sorun olacaktır. Bu durumda istenen kaliteli hizmeti belirlenen kurumlardan temin etmek en uygun çözüm olarak düşünülebilir. Sporcuyu ilgili görüntüleme merkezine götürüp istenen tetkiklerin yaptırılması sonra tetkik sonuçları ile tekrar bunları değerlendirecek hekime dönülmesi zaman kaybına neden olacaktır. Bu da bazen hekimlerin tetkik istemekten vazgeçmesi sonucunu doğurabilir.

Sağlık alanında çalışması öngörülen personel olarak; hekim, hemşire / ebe, paramedik, sağlık memuru, fizyoterapist, laborant, sürücüler, öğrenciler (tıp, diş, eczacılık, fizyoterapi yüksek okulu...) ve diğer gönüllüler olarak belirlenmiştir.

3.5.5.7.1.2. Gönüllü Yönetimi ve Gönüllü Sağlık Personeli

Olimpiyat oyunları gibi Universiade de geniş kapsamlı ve profesyonel bir spor organizasyonu olmasına karşın olimpizm ruhu, kültürler paylaşımı, ulusların kaynaşması ve paylaşımın artırılması temelinde gönüllülük önemli bir yer tutmaktadır. Bu tür organizasyonlarda dünyanın her tarafından gönüllüler çalışabilmek için başvuru yaparlar. IOC de bu tür başvuruların artması yönünde çalışır. Birçok alanda bu gönüllülerden yararlanılır. Burada verilen öncelikli mesaj organizasyonun uluslararası boyutunun vurgulanmasıdır. Bu tür gönüllülükte her ne kadar gönüllü çalışan için herhangi bir ciddi ücret ödemesi söz konusu değilse bile uluslararası katılımlarda organizasyona yabancı ülkelere veya kent dışından katılacak kişiler için kalacak yerlerin sağlanması, adaptasyonları, güvenlikleri ve eğitimleri ciddi olarak projelendirilmelidir. Dil probleminin de sorun olmaması için çalışmalar yapılmalıdır.

Universiade 2005 İzmir organizasyonunda idari işler komisyonuna bağlı olarak çalışan gönüllü yönetimi komisyonu tüm gönüllü çalışanlar için gerekli organizasyonun planlama ve yürütmesini üstlenmiştir. Çok sayıda gönüllü başvurusu içerisinde uygun kişiyi uygun göreve yerleştirme, bu kişilerin eğitimleri yanı sıra gönüllü gruplar arası dayanışmayı artırmak ve motivasyonu yüksek tutmak için çalışmalar yapmıştır.

Sağlık gönüllüleri: Spor hekimliği ya da saha hekimliği alanında çok sayıda deneyimli ve bilgili sağlık çalışanı bulmak çok kolay değildir. Ancak hizmetlerin yürütülmesi için özellikli alanlar dışında genel tıbbi nosyon yetecekti. Planlanan eğitimlerle çalışma alanına yönelik olarak personelin uyumunun sağlanması ve eğitilmesi hedeflendi. Bu da eğitim komisyonu fonksiyonu olarak planlandı.

Sağlık alanında çalışacak personelde gönüllülük esas olmakla birlikte istekli olanların sayısı ve özellikleri planlanan sayıdan az olduğu alanlarda kurumlardan görevlendirme ile personel talep edildi.

Gönüllü taleplerini artırmak için çeşitli çalışmalar yapıldı. Sağlık kurumlarına ziyaretler yapıldı, buralarda tanıtım toplantıları düzenlendi. Kurumlara resmi yazılar yazıldı, afişler hazırlandı. İnternet üzerinden ilgili kurum ve kişilere ulaşılmaya çalışıldı. Sadece İzmir içi değil İzmir ilçeleri, çevre iller dâhil tüm Türkiye'den hatta yurtdışından gelen gönüllülük talepleri değerlendirildi.

Gönüllülerle ilgili çalışmalar gönüllü yönetimi ile işbirliği içerisinde gerçekleştirildi. Gönüllü yönetimine yaptırdıkları kayıtlarda çalışmak için sağlık alanı tercihini yapan ve sağlık alanında bir okulda okuyan (tıp, diş, eczacılık, paramedik, fizyoterapi) öğrencilerden sağlık komisyonu için uygun alanlarda çalışacakların belirlenmesi yapıldı. Tüm gönüllülerden toplanan bilgiler oyunlara yakın dönemde güncelleştirilerek eğitim planlamaları yapıldı ve çalışma alanları belirlendi.

Çağrılan gönüllü öğrenciler ile merkez ofiste bir toplantı yapıldı. Çalışma alanlarına göre tercihte bulunmaları istenerek görev bölgeleri belirlendi. Gönüllülerle yapılan toplantılar sonucu tercih ettikleri çalışma alanları yönünde görevlendirmeleri yapıldı. Bu alanlar; oyunlar köyü sağlık merkezi, hastaneler danışma masaları ve doping kontrol hizmetlerinde eskort görevi idi.

Gönüllü öğrenciler: Sağlık ile ilgili okullarda okuyan öğrenciler oyunlar köyü sağlık merkezinde (28) ve hastane koordinasyon hizmetlerinde (16) ve doping kontrolde (53) görevlendirildi. Bunun yanı sıra oyunlar köyü sağlık merkezinde 8 adet tercüman görev yaptı.

Spor tesislerinde sedye taşıma görevi için spor komisyonu bünyesinde o tesiste çalışmak üzere görevlendirilmiş uygun gönüllülerden ekipler oluşturuldu. Bu hizmet alanında 120 gönüllüye sedye taşıma görev olarak tanımlandı. Bu kişilere sağlık komisyonu tarafından yapacakları işe yönelik eğitim düzenlendi.

3.5.5.7.1.3. Personel Dağılımı

Tesislerde çalışacak sağlık personelinin sayısı ve özelliğinin planlanmasında müsabakası yapılacak spor dalının özelliği, sakatlık riskleri, antrenman-müsabaka alanının büyüklüğü, katılan sporcu sayısı gibi faktörler dikkate alındı. Oyunlar köyü ve tüm tesislerdeki sağlık hizmetleri için görevlendirmeler yapıldı (Ek 9).

Ataşeler; Her bir Uluslararası Sağlık Komisyonu üyesine oyunlar süresince eşlik etmek üzere 14 hekim ataşe görevlendirildi. Burada USK üyelerinin özellikleri ve yabancı dilleri dikkate alındı. Tümü hekim olan USK üyeleri için ataşelerin de hekim olması avantaj olarak öngörüldü ve yeterli sayıda gönüllü hekim ateşe ile bu hizmetlerde yüksek memnuniyet sağlandı.

Doping kontrol hizmetleri: ofis sorumlusu, örnek alma görevlisi, gönüllü eskort, güvenlik elemanı, kurye görevlendirmeleri yapıldı.

Toplanan sağlık personeli çalışma alanlarına göre dağılımı yapılırken öncelikle tercih ettikleri branşlar dikkate alındı. Ayrıca deneyimi, evine yakınlığı, spor branşının özelliği, gibi birçok faktör göz önünde tutularak toplanan personelin çalışma alanlarına dağıtımı gerçekleştirildi. Herhangi olumsuz durum için yedek personel belirlenmesi de yapıldı.

Sağlık personeli oyunlar sırasında sağlık çalışanlarına özel olarak oluşturulmuş tek tip giysiler kullanmışlardır.

3.5.5.7.1.4. Ücretlendirme

Ücretlendirmeler ile ilgili kararlar icra kurulu ve organizasyon kurulu tarafından alınmıştır.

İcra kurulu, komisyon başkanları ve yönetim kademesi için belirlenen aylık ücretler oyunlardan önceki 8 ay boyunca verilmiştir. Oyunlar dönemi için alınan kararlar gereği yapılan işin özelliğine bakılmaksızın komisyon ayırımı yapmadan tüm çalışanlara eşit günlük ücret saptanmıştır. Ücretler 21 günlük süre boyunca çalıştığı günler esas alınarak ödemeler yapılmıştır.

Tüm çalışanların için çalıştıkları süre içerisinde yemek ve ulaştırma hizmetleri organizasyon tarafından karşılanmıştır. Ayrıca oyunlar süresince kullanılacak giysiler de icra komitesi tarafından belirlenmiş ve çalışanlara yeteri kadar olmak üzere verilmiştir.

3.5.5.7.1.5. Eğitim Çalışmaları

Eğitim ayrı bir komisyon olarak fonksiyon görmüştür. Eğitim çalışmaları insan kaynakları (personel) planlamasının bir parçası olarak ele alınabilir. Daha önce de bahsedildiği gibi tüm pozisyonlar ve personel sayıları belirlendikten sonra bu pozisyonlara yerleştirmeler yapıldı. Eğitim komisyonu bu alanlarda çalışacak olanların niteliklerini artırmaya yönelik çalışmalar planladı. Sağlık personelinin temel bilgileri dâhilinde olsa da özellikle saha kenarında görev yapacaklar öncelikli olmak üzere tüm sağlık çalışanlarının “temel yaşam desteği” “sporcu sağlığı” gibi eğitim ve kurslara alınmasına karar verildi.

Doping kontrol hizmetleri spor organizasyonlarında özellikli bir alandır. Bu görevi yapacak olanların sertifikasyon programından geçerek “Bağımsız Doping Numunesi Alıcısı” (BADNAG) olması gerekmektedir. Bu nedenle yeterli sayıda görevli sağlanması amacıyla eğitimler planlanarak gerçekleştirildi. Oyunlar öncesi tecrübesiz olanların çeşitli müsabakalarda görevlendirilmesi sağlandı

Benzer şekilde sporcu sağlığına yönelik kurslar ise mesleki anlamda bir eğitimden çok spora ve organizasyona özgü bilgilendirme, adaptasyon ve pratik yaklaşımlar şeklinde planlandı.

Bu tür toplu eğitimlerin diğer önemli bir fonksiyonu da kişiler arası iletişimi artırarak takım ruhu yaratmak, ilgi ve motivasyonu artırmaktır. Bu eğitimlerde verilen sertifikalar da katılımcılar için bu büyük organizasyonun bir parçası olmanın belgesi ve anısı olarak önemli bir motivasyon unsuru olmuştur.

Eğitim komisyonu tarafından gruplar halinde Temel Yaşam Desteği (TYD) ve Otomatik Eksternal Defibrilatör kullanımı eğitimi, İleri Yaşam Desteği (İYD) eğitimi, spor hekimliği eğitimi, Bağımsız Doping Numunesi Alım Görevlisi (BADNAG) eğitimi, Doping eskortları için doping eğitimi, branşa özgü eğitim-çalışmayı ve taşıma teknikleri eğitimleri yapıldı. Eğitimler sonrasında katılım belgeleri verildi. Bu eğitimlere katılanların ileride İzmir içerisinde gerçekleştirilecek spor organizasyonlarında görev alabilecekleri ve bu eğitimlerin devamının yapılabileceği de düşünüldü.

Ayrıca oyunlar döneminden önce yapılacak spor etkinliklerinde bahsedilen eğitimlere katılmış olanlardan bir kısmının görev almaları sağlanarak deneyim kazanmaları hedeflendi.

Oyunlar sürecinde tüm alanlarda görev alacak sağlık görevlileri ile formlar, kayıt sistemi, genel sağlık işleyişi, lojistik, ulaşım konuları temel olmak üzere bilgilendirme toplantıları yapıldı

3.5.5.7.2. Genel Sağlık ve Gıda Denetimi Hizmetleri

Üniversite oyunları süresince herhangi bir noktada toplum sağlığıyla ilgili bir sorunla karşılaşmamak için alınan tüm önlemler sağlık komisyonu alt komisyonu olan genel sağlık alt komisyonu tarafından yürütülmüştür. Öncelikli amaçlar sporcularda, gönüllülerde ve görevlilerde su, gıda ve çevre kaynaklı bulaşıcı hastalıkların önlenmesi ve kontrolü ile İş kazalarının önlenmesi ve kontrolü olmuştur. Bu hizmetler Üniversitede 2005 İzmir organizasyonundaki diğer komisyonlar ve birimler (lojistik, güvenlik, temizlik, yiyecek-ıçecek, hizmetleri..) ve organizasyon dışı kurumlarla (Belediyeler, İZSU, Üniversiteler, Tarım Köy İşleri Müdürlükleri..) eşgüdüm halinde gerçekleştirilmiştir.

En önemli alanlardan biri de gıda ile ilgili olanıdır. Her gün tüm katılımcılara ve görevlilere (güvenlik görevlileri, gönüllüler, diğer kamu hizmetlileri dâhil) en az

iki öğün, oyunlar köyünde gece 02:00 ye kadar ve birçok tesiste geç saatlere kadar süren müsabakalarda yiyecek sağlanması gerçekleştirilmiştir. Gıda üretimi outsource edilerek denetimi organizasyon tarafından yürütülmüştür. Çoğunlukla Lunch-box şeklinde sunulan yiyecekler soğuk zincirle son noktalara ulaştırılmıştır. En büyük sağlık riski oluşturan alanlardan biri yiyecek içecek hizmetleriydi. İzmir'in en sıcak dönemlerinde gıda kaynaklı enfeksiyon riskini en aza indirmek için 24 saat çalışmalar sürdürülmüştür. Oyunlar döneminde tüm olası salgın riski açısından sağlık vakaları düzenli olarak incelenerek kayıtlar tutulmuş, salgın şüpheleri oluşması durumunda acil eylem planları sürekli aktif tutulmuştur.

Gıda ve genel sağlık hizmetleri kapsamında gıda güvenliği ve denetimi amacı ile üretilen, her gıdadan düzenli olarak numuneler alınmış, Lunch-boxlardan ise dağıtım hattından rastgele olmak üzere örnekler alınarak 48 saat boyunca uygun şartlarda korunmuştur. Su denetimleri amacı ile oyunlar öncesi dönemden başlamak üzere 80 ayrı noktada günlük klor ölçümü yapılmış, haftada iki kez olmak üzere mikrobiyolojik ve kimyasal kontroller gerçekleştirilmiştir. Uygulama döneminden önce tüm alanlarda genel ilaçlamalarla haşere mücadelesi yapılmıştır. Bu hizmetlerin yürütülmesinde İBB ve İZSU gibi bağlı kuruluşların destekleri alınmıştır.

Oyunlar köyündeki yemekhanelerde, kafeteryalarda ve konutlar ile tüm tesislerde su, gıda ve genel sağlık denetimleri günlük olarak gerçekleştirilmiştir. Gıda ve genel sağlık hizmetleri üç halk sağlığı uzmanı tarafından yönetilmiştir. Toplam 21 kişiden oluşan denetim ekibi 24 saat süresince iki vardiya halinde görev yapmıştır. Stratejik planlanma dört ana konu etrafında yapılmıştır: Bunlar gıda kaynaklı hastalıkların önlenmesi, güvenli su kullanımının sağlanması, çevre sağlığı ve katı atık yönetimi ile çalışanların işe bağlı sağlık sorunlarının önlenmesidir.

Oyunlar Köyü mutfağı ve yemekhanelerinde gıda üretim, dağıtım ve servis alanlarının denetimi ile Bornova kumanya ve personel yemekhanesinin denetimi ikişer çevre sağlığı teknisyeni tarafından gerçekleştirilmiştir. Bunlar raporlarını sırasıyla üretimden sorumlu gıda mühendislerine, iki halk sağlığı hekimine ve üç halk sağlığı uzmanına iletmislerdir. Üretilen her gıdadan örnekler alınmış, kumanyalar her dağıtım hattından rastgele örneklenmiştir. İzmir İl Sağlık Müdürlüğü, Hıfzıssıhha Halk Sağlığı Laboratuvarı ve yüklenici firma bu denetim operasyonlarının birer parçası olarak görev almışlardır.

Oyunlar köyü su sistemi İZSU'ya bağlı çalışan sekiz görevli tarafından kontrol edilmiştir. Klor düzeyi günlük olarak ölçülmüş, mikrobiyolojik ve kimyasal (gerekli ise) analizler haftada iki kez yapılmıştır. Çevre sağlığı ve katı atık hizmetleri lojistik birimi, belediyeler ve özel temizlik firması ile işbirliği içerisinde gerçekleştirilmiştir. Geri dönüşüm işlemleri lojistik birimi ile eşgüdüm içerisinde oluşturulup kontrol edilmiştir. (Öztürk, Küçükgül, Erdin, 2007: *Spor Organizasyonlarında Atık Yönetimi* [Http://E-Kutuphane.Cmo.Org.Tr/Pdf/478.Pdf](http://E-Kutuphane.Cmo.Org.Tr/Pdf/478.Pdf) Erişim 26.07.2009). Vakaların semptomatik izlenmesi Köyün Sağlık Merkezi ile koordinasyon halinde gerçekleştirilmiştir. Vakaların tanımlanması yapılmış, gerekli durumlarda epidemiyolojik araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Manisa bölgesindeki gıda, su ve genel sağlık denetimleri ayrı bir ekiple başarıyla gerçekleştirilmiştir.

3.5.5.7.3. Malzeme Temini, Lojistik Çalışmaları

Hazırlık döneminde belirlenmiş hizmet alanlarına özgü malzeme ihtiyaçları her birim için ayrı ayrı olmak üzere planlanmıştır. Lojistik birimi ile koordinasyon içerisinde araç gereç, teçhizat planlamaları ve teminleri ile ilgili çalışmalar yapılmıştır.

Oyunlar öncesi dönemdeki daha çok büro çalışmalarına yönelik ihtiyaçlar tüm komisyonlar gibi doğrudan lojistik birimi tarafından karşılandı.

Oyunlar dönemi için gerekli malzeme, teçhizat planlamaları genel koordinatörlük ve lojistik birimine doküman olarak verildi. Hazırlanan listelerdeki tıbbi araç gereç ve malzemenin neredeyse tamamına yakını İzmir İl Sağlık Müdürlüğü tarafından sağlandı. İl Sağlık Müdürlüğü tarafından bu ihtiyaçların bir kısmı mevcutlardan bir kısmı ise satın alınarak sağlandı. Bazı ilaç firmalarından kısmı ilaç desteği alındı. Bunların dışında oyunlar sırasında ihtiyaç duyulan malzeme ve ilaç reçete ile en kısa zamanda temin edildi

Malzeme temini planlamasında dikkat edilen bir nokta da oyunlar sonrası tasfiye döneminde bu malzemelerin dağıtımında çıkabilecek sorunların alım sırasında çözümlenmesine yönelikti. Birçok alımlar gibi cihaz ve malzemeler ya kiralanma yolu ile ya da devredilmesi muhtemel kurumlar üzerinden satın alınarak kullanılması en pratik yöntem olarak kabul edilmişti. Bu anlamda sağlık

hizmetlerinde edinilen malzemelerin de çoğunun Sağlık Müdürlüğüne devri söz konusu olacağından satın almaların Sağlık Müdürlüğü tarafından yapılması ve envanterlerinin buralarda tutulması birçok iş yükünü azaltacak bir yöntem olarak belirlendi. Bu aynı zamanda kurumlara ihtiyaçlarını çıkan Unversiade yasası uyarınca KDV ödmeden daha ucuza mal edebilme şansı sağlamaktaydı.

Bu yolla İl Özel İdaresi tarafından mobil sağlık araçları ve ambulans alımları yapıldı. Gene Sağlık Müdürlüğü tarafından tesislerdeki tefriş ve malzeme alımları yapıldı. Diğer malzeme ve teçhizatların çoğunluğu oyunlar döneminde kullanılmak üzere il içerisindeki değişik kurumlardan getirildi ve oyunlar biter bitmez alındıkları kurumlara teslim edildi.

Tasfiye döneminde malzemelerin ve teçhizatların yerinin belli olması nedeniyle çok az sorun yaşandı.

3.5.5.7.4. Verileri Toplanması

Oyunlar dönemindeki verilerin sağlıklı ve hızlı toplanması güvenilir ve kullanılabilir sağlık istatistikleri için önemliydi. Bu veriler hizmetlerin düzenli yürütülmesi, personelin denetlenmesi ve takibi yanı sıra oyunlar sonu raporlamalar da kullanıldı. Bu amaçlar için kolay kullanılabilir 14 değişik form oluşturuldu. (Tablo 17)

Tablo 17: Sağlık Hizmetleri İle İlgili Formlar ve Kitapçıklar Listesi

1 - F1 Sağlık Merkezi Hasta muayene Formu	8 - TUE formu
2 - F2 Laboratuvar ve Tedavi İstek Formu	9 - Doping Kontrol formu
3 - F3 İlk Tedavi Formu	10 - Chain of Custdy formu
4 - F4 Tesis Sağlık Görev Formu	11 - Malzeme Teslim tutanak formu
5 - F5 İleri Merkez Kayıt Formu	12 - Poliklinik defterleri
6 - F6 Yatan Hasta Gözlem Formu	13 - Kimlik bilgileri formu
7 - Reçete	14 - Alkol Kontrol Raporu

Kaynak: 23. Unversiade 2005 İzmir Sağlık Komisyonu Sonuç Raporu 2005:19

Oyunlar döneminde Oyunlar Köyü içerisinde oluşturulan veri giriş ekibi ulaşan formları günlük olarak kaydederek günlük veriler elde edildi. Spor alanlarında doldurulan formlar ise günlük olarak kaydedilmesi mümkün olmamıştır.

Ayrıca sunulan sağlık hizmetlerinin ve doping kontrol prosedürlerinin yazılı olduğu - “Medical Services and Doping Control Services Handbook.” kitapçığı oluşturulup basılarak tüm ülke yöneticilerine ve delegasyon hekimlerine sağlık ve doping kontrol ekiplerine dağıtılmıştır. Temel bilgilendirme amaçlı olarak 10000 adet sağlık broşürü basılarak dağıtılmıştır.

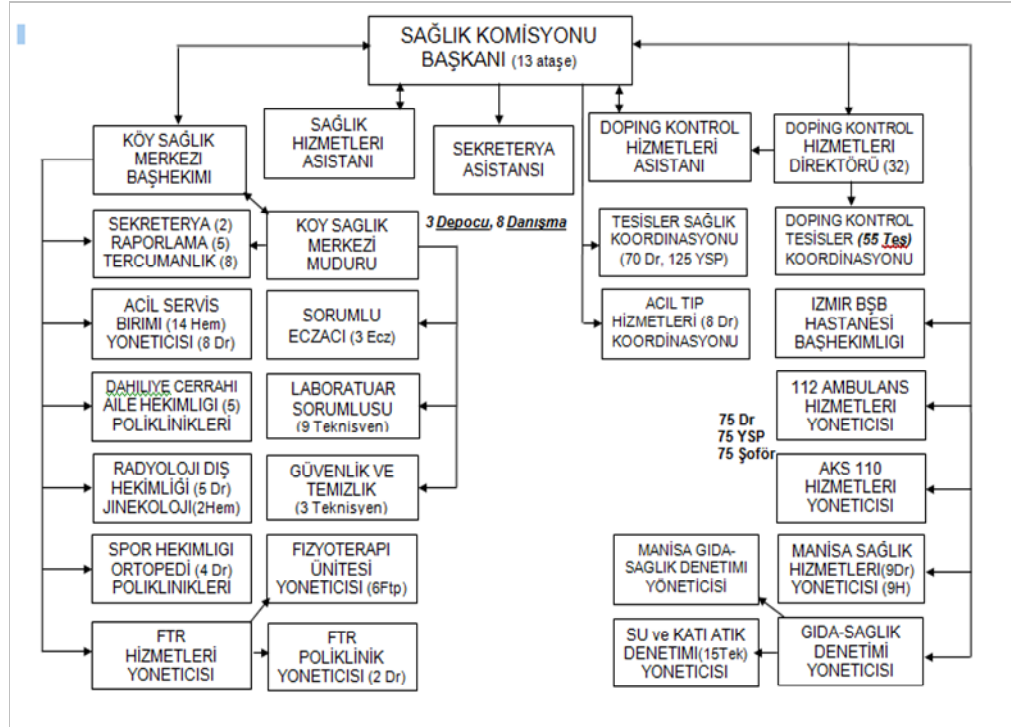
Universiade 2005 İzmir’de gerçekleştirilemedi ancak hızlı haberleşme ve veri iletişimi için yaygın kullanılan pratik cihazlarla bu tür verilerin anında bir merkezde toplanması gene bu verilerin hızlı değerlendirilmesi ile düzeltici önlemlerin anında alınması çok zor olmayan uygulamalardır. Sonraki organizasyonlar için daha ucuza mal edilebilecek bu tür yöntemler uygulama kolaylıkları ve veri kayıtlarındaki güveni sağlayacaktır.

3.5.5.8. Oyunlar Dönemi Sağlık Hizmetleri

Oyunlar dönemi 03 - 23 Ağustos tarihleri arasındadır. Bu dönemde tüm alanlarda daha önce listelenen sağlık hizmetleri eksiksiz olarak verildi. Bu dönem operasyonel dönem olarak adlandırılabilir. Oyunlar döneminde sağlık komisyonu artan çalışanları ve fonksiyonel alanları ile birlikte yeni bir yapılanma içinde çalışmıştır. Bu yeni yapıya ait şema Şekil 6 da gösterilmiştir.

Oyunlar döneminde oyunlar köyü sağlık merkezinde, müsabaka, antrenman alanlarında ve diğer tesislerde, denizde ve mobil spor müsabakalarında, kültürel etkinliklerde sağlık hizmetleri verildi. Hastanelere nakiller, gıda ve genel sağlık denetimi, doping kontrol hizmetleri, açılış ve kapanış törenleri önemli hizmet alanları olmuştur.

Şekil 6: Sağlık Komisyonu Oyunlar Dönemi Organizasyon Şeması

Kaynak: 23. Universiade 2005 İzmir Sağlık Komisyonu Sonuç Raporu 2005: Ek: 67

3.5.5.8.1. Tesisler Sağlık Hizmetleri

Tesisler kapsamında yer alan 30 müsabaka ve 29 antrenman, toplam 59 spor tesisinde, uluslararası basın ve yayın merkezi, oteller (4 adet) ile yurtlar (2 adet) da sağlık hizmeti verildi.

Spor alanlarında 80'i hekim, 138'i yardımcı sağlık personeli olmak üzere toplam 218 sağlık personeli görev yaptı. Personel dağılımı müsabaka programları, spor branşının risk özelliği ve tesisin büyüklüğü göz önüne alınarak planlandı.. Bu hizmetlerin denetimleri Sağlık Komisyonu üyeleri tarafında yapılmıştır. (Ek:9)

Her tesiste yapılandırılmış ve tıbbi malzemelerle tefrişi yapılmış ilkyardım odaları, delegasyon hekim odaları, saha kenarında kullanılmak üzere hazırlanmış çantalar için malzeme ve buz takviyesi düzenli olarak sağlanmıştır. Tüm tesisler acil yardım ambulansları ile desteklenmiştir. Tüm tesislerde toplam 720 vakaya müdahale edildi.

3.5.5.8.2. Oyunlar Köyü Sağlık Merkezi

Oyunlar köyü sağlık merkezi (OKSM) 1100 m² kapalı alanı olan geçici bir yapı olarak inşa edildi. Burada oyunlar köyünde kalan sporculara, yöneticilere ve tüm çalışanlara sağlık hizmeti verildi. oyunlar köyünün sağlık merkezinde acil ve ilkyardım hizmetleri, poliklinik, fizik tedavi ve rehabilitasyon, laboratuvar, tanısal görüntüleme ve doping kontrol hizmetleri verildi. Bu yapıda USK toplantı odası, idari birimler ve delegasyon hekimleri odaları da yer alıyordu.

Acil servis hizmetleri ve iki adet 112 ambulansı ile tanısal görüntüleme (x-ray ve ultrason), laboratuvar (temel kan, serum ve idrar tetkikleri) ve eczane 24 saat kesintisiz hizmet verdi. Poliklinikler. (iç hastalıkları, genel cerrahi, aile hekimliği, ortopedi, jinekoloji ve diş hekimliği, spor hekimliği ve fizik tedavi ve rehabilitasyon) 07:30-22:30 saatleri arasında hizmet verdi.

OKSM' nde 40 hekim, 4 diş hekimi, 2 eczacı, 16 hemşire, 2 fizyoterapist ve 51 sağlık personeli ve gönüllü olmak üzere toplam 115 personel görev yapmıştır.

OKSM' de muayene edilip daha ileri tanı ve tedavi gerektiren hastalar 112'ye ait ambulanslar ile referans hastanelere sevk edilmiştir.

Oyunlar köyü sağlık merkezinde 2145 hastaya hizmet verildi. Bu hastaların dağılımı; 840 acil polikliniği, 644 iç hastalıkları ve aile hekimliği, 191 ortopedi, 150 FTR, 99 spor hekimliği, 16 genel cerrahi, 15 jinekoloji ve 190 diş hekimliği polikliniği olarak gerçekleşti.

Oyunlar öncesi dönemde oyunlar köyünde de çalışan personel ve gönüllüler için son aylarda oluşturulan revirde bir hekim ve bir hemşire ile sağlık hizmeti verildi. Ayrıca genel sağlık ve gıda alt komisyonu altyapı, su, vektör, katı atık, yemekhane ile ilgili koruyucu hizmetlerin çalışmalarını yürüttü. Oyunlar köyü revirinde oyunlar öncesi beş haftalık hazırlık döneminde 580, oyunlar sonrası beş haftalık dönemde ise 51 vakaya müdahale edildi. Merkez ofislerin revirinde ise oyunlar öncesi dönemde 325, oyunlar sırasında 147 ve oyunlar sonrası dönemde 82 olmak üzere toplam 554 vakaya müdahale edildi.

3.5.5.8.3. Mobil Acil Sağlık Hizmetleri:

Mobil sağlık hizmetleri bir diğer deyişle ambulans hizmetleri (112 Acil Yardım ve AKS 110 Kurtarma), 112 komuta kontrol merkezinden (KKM) koordine edildi. Yarı maraton, yelken ve yürüyüş müsabakalarında ve kalabalık sosyal etkinliklerde mobil sağlık hizmetleri verildi. Hastanelere nakiller (üniversite, devlet, belediye ve özel hastaneler) KKM merkezi tarafından ve bir özel sigorta şirketi tarafından kaydedildi.

Mobil sağlık hizmetleri İzmir İl Sağlık Müdürlüğü 112 acil sağlık hizmetleri şubesi ile koordinasyon içerisinde yürütülmüştür. Oyunlar döneminde çevre illerden ekipleri ile birlikte 8 ambulans 3 adet AKS 110 Ambulansı, 2 adet özel sektöre ait ambulans sisteme dâhil edilerek organizasyonda hizmet vermiştir. Oyunlar süresince toplam ekibi ile birlikte 35 ambulans, 1 mobil komuta aracı, 1 gezici sağlık otobüsü, 20 mobil sağlık aracı, 1 motosikletli ekip acil sağlık hizmetleri vermek üzere görevlendirilmiştir. Mobil sağlık hizmetleri kapsamında tüm tesisler, oyunlar köyü, havaalanı ve sosyal olaylarda bu araçlarla 124'ü hekim toplam 352 sağlık personeli çalışmıştır.

Yelken müsabakaları sırasında, İzmir Büyükşehir Belediyesi Arama Kurtarma Servisine (AKS 110) ait dalgıç ve kurtarma ekibi ve botu, atlama müsabakaları sırasında sualtı kurtarma timi görev yapmıştır.

Maraton koşusu sırasında 4 ambulans, 1 motosikletli ekip, 3 mobil sağlık aracı parkur boyunca görev yapmıştır. Universiade 2005 İzmir organizasyonu sırasında yapılan konser ve benzeri sosyal etkinliklere de ambulans desteği verilmiştir. 20 adet Mobil Sağlık Aracı ile tüm tesislere personel ve tıbbi malzeme desteği verilerek sağlık hizmetlerinin hızlı ve etkin sunumu sağlanmıştır.

3.5.5.8.4. Hastaneler Koordinasyon Çalışmaları

Sağlık hizmetlerinin devamlılığının sağlanması amacı ile ileri basamak sağlık hizmetlerinin verileceği hastaneler yetkinlikleri, ulaşım kolaylıkları ve coğrafi konumları itibarı ile belirlenmiştir. Bu kapsamda üniversite, Sağlık Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi ve özel hastaneler (toplam 22 hastane) ile bazı sağlık

kuruluşları ve görüntüleme merkezleri planlamaya dâhil edilerek bu hastanelerde gerekli hazırlıkların ve düzenlemelerin yapılması sağlanmıştır. Özellikle bölgelerine göre referans konumundaki hastanelerin 24 saat hızlı hizmet vermelerine yönelik düzenlemeler yapılması amacı ile bu hastanelerin acil servislerinde Üniversitede danışma masaları oluşturularak burada çalışan sağlık gönüllüleri tarafından hem hizmetlerin hızlı yürütülmesi hem de dokümantasyon ve yapılan işlemlerin geri bildirimleri sağlanmıştır.

Oyunlar döneminde hastanelere yapılan sevkler

Oyunlar döneminde hastanelere başvuran hastalar için provizyon sistemi sonucunda anlaşmalı sigorta temsilcisi üzerinden idari kadroya bilgi ulaştırılarak takipleri gerçekleştirilmiştir. Ancak çoğunluğu personel olan ve oyunlar öncesi dönemde ayaktan hastanelere başvuran hastalar ile ilgili bilgiler ise daha sonra hastaneler tarafından iletildi. Oyunlar sırasında toplam olarak hastaneye yapılan sevk sayısı 236 olmuştur.

3.5.5.8.5. Açılış ve kapanış törenleri sağlık hizmetleri

Çok kalabalık bir seyirci ve görevli katılımı ile önemli bir kitle etkinliği örneği olarak gösterilebilecek (Nalçakan 2005: 1385) Açılış törenlerinde güvenlik ve sağlık önemli hizmet alanları olmuştur. Bu amaçla olağan dışı durum çalışmaları kapsamında Açılış ve kapanış törenleri ayrı bir önem taşımıştır.

Açılış ve kapanış törenlerinde olağan dışı durum planlaması İzmir afet planlamasının ve kriz masasının stratejik bir parçası içerisinde özel olarak ele alındı. Bu törenlerde 16 sağlık ekibi, sekiz adet ambulans, iki adet AKS 110 kurtarma aracı ve bir mobil komuta kontrol aracı ile toplam 75 sağlık personeli ve sağlık yöneticileri saha içi, saha dışı ve tribünlerde görev yapmıştır.

3.5.5.8.6. Olağan Dışı Durum Çalışmaları

Kitle etkinlikleri sağlık hizmetleri için büyük spor organizasyonları önemli bir örnektir, bu tür sağlık hizmetlerin verilmesinde birçok değişken yanı sıra

etkinliğin tipi, katılımcı sayısı, etkinlik alanı gibi birçok faktör belirleyici olacaktır. (Nalçakan 2005 1386)

Hazırlık döneminde sağlık komisyonu öncülüğünde yürütülen olağan dışı durum çalışmaları başta güvenlik komisyonu olmak üzere, oyunlar köyü, spor tesisleri yönetimi, ulaşım, lojistik gibi ilgili komisyonlarının ve Valilik kriz masası eşgüdüm içerisinde gerçekleştirilmiştir. İlgili komisyonların katılımı ile hazırlanan bu raporda olası riskler belirlenerek, bu risklere yönelik sağlık, emniyet ve itfaiye ile ortak hazırlıklar planlanarak gerekli önlemler alınmıştır.

3.5.5.8.7. Doping Kontrol Hizmetleri

Doping kontrol hizmetleri FISU ve uluslararası en üst kuruluş olan WADA kurallarına uygun olarak gerçekleştirildi. Örneklerin analizi Ankara'da bulunan ve WADA ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından akredite olan Hacettepe Üniversitesi Doping Kontrol Merkezi Laboratuvarı tarafından yapıldı.

Müsabaka tesislerinde toplam olarak 25 doping kontrol odası oluşturuldu. Oyunlar sırasında 15 doping kontrol ekibinde 32 Bağımsız Doping Numune Alım Görevlisi (BADNAG), 53 Teşrifatçı (Chaperon) toplam 87 kişi görev aldı. Oyunlar süresince toplam 485 adet doping örneği alınarak laboratuvara gönderildi. Sonuçlar faks ile bildirildi.

3.5.5.9. Sağlık Komisyonu Finansmanı

Sağlık hizmetleri temel olarak Üniversite 2005 İzmir genel bütçesi içerisinde yer alan sağlık bütçesinden karşılandı. Çıkarılan özel bir yasa ile Üniversite için tüm alımlar KDV ve vergiden muaf tutulmuş, bu da finansman kolaylığı sağlamıştır. Bu yasa ile resmi kurumlar ile gerekli işbirliğinin sağlanması kolaylaşmıştır.

Yapılan planlamalar sonucunda çıkarılan ihtiyaç listesi doğrultusunda alımlar genel olarak İzmir İl Sağlık Müdürlüğü üzerinden yapıldı. Hem oyunlar köyünde hem de tüm diğer tesislerde kullanılacak tıbbi malzeme, teçhizat ve tefrişatın hemen tamamı bu kurum tarafından sağlandı. Bu amaçla acil sağlık hizmetleri ve mobil

sağlık hizmetleri için İl Sağlık Müdürlüğüne İl Özel İdaresi tarafından ambulanslar ve mobil hizmet araçları alımı yapılmıştır. Hem Üniversitede hizmetleri hem de sonraki kent içi sağlık hizmetlerinde kullanım hedeflendi. Hastanelerde kullanılmakta olan bir kısmı malzeme ve cihaz geçici olarak köy sağlık merkezine taşınarak ihtiyaçlar karşılandı.

Oyunlar köyü sağlık merkezi binasının inşası, soğutma sistemleri, aydınlatma, zemin, tesisat gibi tıbbi olmayan kalemler, temel yapılar da dahil olmak üzere ihale ile bir firmadan kiralanmıştır. Oyunlar sonrası bu bina demonte edilmiştir. Bu da Üniversitede 2005 İzmir bütçesinden karşılanmıştır.

Oyunlar sonrası kullanılmak üzere alınan tüm cihazlar ve artan tıbbi malzemeler İl Sağlık Müdürlüğüne geri verilmiştir.

Tesislerde yapılan ya da yeniden düzenlenen sağlık odalarının yapımı veya onarımı için gerekli finansmanı gene genel bütçeden sağlanmış, Spor tesislerinde yapılandırılan bu sağlık odaları oyunlardan sonra da spor sağlığı amacı ile kullanılmaktadır.

Önemli gider kalemlerinden birisi doping kontrol hizmetleri kapsamında alınan numunelerin nakliyesi ve laboratuvar tetkikleri olmuştur.

Hastanelerden ve özel sağlık kurumlarından alınan hizmetler ise özel sigorta kurumu üzerinden gene Üniversitede 2005 İzmir bütçesinden karşılanmıştır.

Tablo 18: Sağlık Komisyonu Bütçe Çalışması (Şubat 2005 Mali İşler Komisyonu)

Gider Cinsi	Maliyet Kalemi	Başlangıç bütçe	Planlanmış ancak henüz yapılmamış
Sağlık hizmetleri	Doping kontrol laboratuvar analiz maliyetleri	145.800	145.800
Sağlık hizmetleri	Tıbbi cihaz ve ekipman	160.110	160.110
Sağlık hizmetleri	Tıbbi sarf Malzemesi	71.820	71.820
Sağlık hizmetleri	Ambulans ve tıbbi hizmetler		
Sağlık hizmetleri	Ambulans ve tıbbi hizmetler		
Sağlık hizmetleri	Gider toplam	377.730	377.730

Kaynak:23. Üniversitede 2005 İzmir Sağlık Komisyonu Sonuç Raporu 2005:

Yukarıdaki tabloda Şubat 2005 itibarı ile tahmini sağlık bütçesi görülmektedir. Ambulans ile ilgili iki adet ayrı kalem ise ücretli ve ücretsiz ambulans (sponsor) hizmetleri olarak düşünülerek tabloda ayrı ayrı yer almıştır. Bu listede oyunlar köyü sağlık merkezi ile ilgili kalem yoktur. Bu teknik koordinatörlük bütçesinde yer almaktadır ve yaklaşık 250.000 YTL olarak tahmin edilmiştir. Toplam sağlık hizmetlerinde sonuçta tahmini bütçenin çok altında bir harcama ile sonuçlandırılmıştır.

Tablo 19: Sağlık Komisyonu Bütçe Çalışması (Sağlık Komisyonu)

Tür/Yer	Köy Sağlık Merkezi		Delegasyon Sağlık Odaları		Doping Kontrol Odaları		Tesisler Sağlık Odaları		Genel Toplam	
	Nakit	VIK	Nakit	VIK	Nakit	VIK	Nakit	VIK	Nakit	VIK
Tıbbi cihaz	16500	29000					37000	28000	53500	57000
Tıbbi tefriş	12500		5000				10000		27500	
Tıbbi Sarf	9000				90000		12500	6500	111500	6500
Toplam									192500	63500

Not: Maliyet tutarları EUR' dur. IT ve genel tefriş giderleri dâhil edilmemiştir. Teçhizat ve malzeme maliyet tutarı = **256000 EURO**
Ambulans giderleri tutarı (VIK) = **275000 EURO**
Personel giderleri tutarı = 250000 (Nakit) + 30000 (VIK) = **280000 EURO**

Kaynak: 23. Universiade 2005 İzmir Sağlık Komisyonu Sonuç Raporu 2005:

3.5.5.9.1. Hastane Sağlık Hizmetlerinin Ekonomik Çözümü

Özel bir sigorta aracı kurumu ile oyunlar dönemini kapsayan bir sözleşme yapılmıştır. Bu sözleşme sağlık komisyonu, hukuk birimi, idari işler ve genel koordinatörlük tarafından oluşturulan bir grup tarafından incelenerek yapılmıştır.

Yapılan sözleşmeye göre yaygın ağı olan bu sigorta kuruluşu oyunlar dönemi içerisinde organizasyon dışından alınan sağlık hizmetlerinin (tetkik, görüntüleme, sarf malzemesi ve hastane hizmetleri) takiplerini yaparak, ödemeleri gerçekleştirdi. Günlük raporlama ile sağlık komisyonu hem takip hem de denetim işlevini üstlendi. Oyunlar sonunda çıkan toplam fatura ilgili sigorta firmasına organizasyon bütçesinden ödendi. Tüm sporcu ve katılanlar için ayrı ayrı sigorta yaptırılmasının maliyeti çok yüksek olarak fizibilite edilmişti, bu yöntemle maliyetler çok düşük düzeylere çekilebilmiştir. Ancak hemen her aşamada belirlenen sağlık komisyonu yöneticileri telefonla aranarak bilgilendirilmiş ve yapılan işlemler içi onay verilmek suretiyle denetim gerçekleştirilmiştir. Günlük olarak sabahleyin bir önceki gün içerisinde sağlık kurumlarına olan başvurular ve yapılan işlemler maliyetleri ile birlikte sağlık komisyonu yönetimine raporlanmıştır.

Oyunlar bittikten sonra toplam 151 vaka ile ilgili döküm fatura tutarı ile birlikte sağlık komisyonuna gönderilmiştir. Bu faturalar içerisinde sağlık kuruluşlarına başvuran hastalar yanı sıra anlaşmalı özel görüntüleme şirketlerine yönlendirilen, ortopedik malzeme alımı için özel mağazalara ve köy eczanesinde bulunmayan ilaçların alımı için anlaşmalı özel eczanelere yapılan başvurular da dâhildir.

Söz konusu sigorta şirketinin daha önceden anlaşması olmayan kurumlara giden hastalarla ilgili dökümler ilgili kurumlardan alınarak ödemeleri ilgili kuruma doğrudan yapılmıştır.

Bir özel hastane ile sponsorluk anlaşması imzalanmıştır. Bazı özel hastanelerle görüşmeler yapılarak verilecek hizmetlerin bazılarının ücretsiz yapılması diğerlerinin ise indirimli ücretle yapılması sağlanmıştır.

3.5.5.9.2. Sponsorluk

Universiade resmi sponsorlarından biri de İzmir Karşıyaka'da yer alan özel bir hastane olmuştur. Bu hastane ile yapılan sözleşme uyarınca sadece Karşıyaka bölgesindeki spor travmaları bu hastaneye yönlendirildi. Ayrıca konuk bir ülkenin talebi doğrultusunda bir sporcunun tedavisini bu hastanede yaptırmak istedikleri için oyunlar köyünden bu hastaneye nakli gerçekleşti.

Bunun dışında resmi sponsor sınıfına girmese de ortopedi alanında hizmet veren özel hastane de belirli sayıda muayene, tedavi ve görüntüleme hizmetlerini karşılıksız vermeyi taahhüt etti.

Bazı ilaç firmalarında sağlık merkezi eczanesinde kullanılmak üzere portföylerinde bulunan ilaçlardan alındı. Medikal malzeme satan bir firma oyunlar köyünde kullanılmak üzere malzeme yardımı yaptı. Kondom üreten bir firma da oyunlar köyünde dağıtılan kondomları ücretsiz sağladı.

Bunların büyük bir kısmı yüksek maliyetleri olmayan kalemler olmuştur. Resmi sponsor olan hastane ile yapılan hizmet sözleşmesi kapsamının dar olması nedeni ile bu hastanenin toplam katkısı çok olmamıştır. Bu tür planlamalarda sponsorluk işleri ile uğraşan birim yanı sıra sağlık hizmetleri yöneticilerinin de süreçte yer almalarının artı katkı sağlayacağı söylenebilir.

3.5.5.9.3. Katkıda Bulunan Resmi Kurum Kuruluşlar

Başta valilik olmak üzere birçok resmi kurumla yakın işbirliği içerisinde çalışılmıştır: İl Özel İdaresi, İzmir İl Sağlık Müdürlüğü: (personel, malzeme araç gereç, acil ve mobil sağlık hizmetleri, ambulanslar, hastaneler) üniversiteler (personel, hastane, eğitim), İzmir Büyükşehir Belediyesi (İZSU, AKS 110, personel, hastane), Manisa ve Aydın ve çevre illerdeki Sağlık Müdürlükleri (personel, ambulans), Gençlik Spor İl Müdürlüğü, İl Tarım ve Köy İşleri Müdürlüğü, İzmir ilçe belediyeleri çeşitli alanlarda sağlık komisyonu çalışmalarına katkısı olan kuruluşlardır.

3.5.5.9.4. Sağlık Alanında Organizasyon Dışından Alınan Hizmetler

Sağlık hizmetleri planlanması ve yürütülmesi aşamasında bazı hizmetler dışarıdan satın alınma yolu ile gerçekleştirilmiştir.

Sağlık komisyonu tarafından yapılmayan hastane hizmetleri ile tomografi, MR, bazı laboratuvar tetkikleri ve gıda analizleri gibi ileri görüntüleme ve bazı tetkik hizmetleridir. Bunlar üniversite, Sağlık Bakanlığı, Büyükşehir Belediyesi ve özel hastaneler ile bazı görüntüleme merkezleri ve laboratuardan temin edildi.

Doping kontrol numunelerinin analizi için Hacettepe Üniversitesi Doping Kontrol Laboratuvarı ve doping numunelerinin nakli için bir kargo şirketi ile sözleşme yapıldı.

Sigorta hizmetlerinin yürütülmesi için özel bir sigorta aracı kurumu ile özel bir sigorta sistemi üzerinden sözleşme yapıldı.

Organizasyonun hazırlık çalışmaları döneminde yönetsel değişikliklerin olması nedeni ile bazı çalışmalarda yavaşlama ve aksamalar gözlemlendi. Bu amaçla koordinasyonu sağlamak için üst denetim amaçlı olarak dışarıdan bir firmadan hizmet alımı yapılarak daha önceden yapılandırılmış ve çalışmalarını sürdüren her bir komisyonda bu şirket elemanlarından bir kişinin koordinasyon amaçlı çalışması öngörüldü. Ancak bu uygulamadan iki ay sonra vazgeçildi.

Tüm tesislerde tedavi amaçlı kullanılan buz özel bir firmadan tedarik edildi.

3.5.5.10. Diğer Komisyonlar ve çalışma alanları ile işbirliği ve ilişkiler

Sağlık hizmetleri olarak, İdari işler, spor, iletişim, ulaşım, lojistik, tesisler işletmesi, dış ilişkiler, teknik koordinatörlük akreditasyon komisyonları ile yakın işbirliği hem planlama hem oyunlar döneminde önemli olmuştur.

Teknik koordinatörlük

Teknik koordinatörlük ile tesisler içerisinde oluşturulacak sağlık ve doping kontrol odaları ile OKSM inşası konularında işbirliği içerisinde çalışılmıştır. Fizik ve teknik imkânlar dâhilinde sağlık komisyonunun talepleri dikkate alınmıştır.

Dış ilişkiler

Uluslararası tüm konuklar, USK üyeleri ve FISU forumu için gelen CESU yöneticileri, davetli konuklar ve gelen yerli konuklar için yapılan tüm organizasyonlar ve planlamalar dış ilişkiler komisyonu ile ortak çalışma halinde yürütüldü. USK üyeleri için görevli mihmandarlar dış ilişkiler komisyonuna bağlı olarak çalışmışlarsa da seçimleri, planlama çalışmaları ve oyunlar dönemi organizasyonları sağlık komisyonu tarafından gerçekleştirilmiştir. Burada görev almak için gönüllü olan tüm mihmandarlar yabancı dil konusunda yetkin hekimler olarak başarılı bir çalışma ile oyunlar dönemini çalışmalarını yürütmüşlerdir.

Tesisler işletmeleri

Planlama döneminde ve test müsabakalarında başlayan çalışma ortaklığı özellikle oyunlar öncesi son dönemde yoğun olarak devam etmiştir. Tüm tesislerin yöneticileri sağlık ile ilgili hizmetlerin desteklenmesinden de sorumlu olmuşlardır. Oyunlar döneminde sağlık personeli için buz, yiyecek, içecek sağlanması gibi lojistik hizmetlerde katkıda bulunmuşlardır.

Oyunlar köyü yönetimi

Oyunlar köyü sağlık merkezi 24 saat hizmet veren sağlık hizmetlerinin merkezi konumunda görev yapmıştır. Elektrik, su, atık, soğutma, lojistik hizmetleri OKSM tefrişi, çevre düzenlemesi, sağlık çalışanlarının yiyecek-içecek, hizmetleri yanı sıra burada yapılan takım hekimleri toplantısının organizasyonu, ve sağlık çalışmalarının gerektirdiği benzeri tüm destek hizmetlerini vermişlerdir. Genel sağlık ve gıda komisyonu üyeleri oyunlar öncesi dönemden başlayarak yiyecek içecek hizmetlerinin denetim ve kontrolünde, atık hizmetlerinde, vektör kontrolü hizmetlerinde oyunlar köyü yönetimi ile eşgüdüm içinde çalışılmıştır. Ayrıca sağlık komisyonu olağan dışı durum çalışmaları kapsamında oyunlar köyü kriz merkezi çalışmalarına katılmış ve bu hizmetlerin planlanması ve yürütülmesinde güvenlik birimi ve oyunlar köyü yönetimi birlikte koordinasyon içerisinde çalışılmıştır.

Akreditasyon

Sağlık komisyonu tarafından çalışanların listeleri ve yetki alanları akreditasyon birimine ulaştırılmış ve kartların burada basılmaları gerçekleştirilmiştir. Bu kartlar sayesinde güvenlik yanı sıra işlerin düzenli yürütmesi sağlanmıştır. Operasyon alanlarında, sağlık odalarında ve OKSM de gereksiz personel yığılmasının önlenmesinin yanı sıra sağlık için yapılacak işlemlerle ilgili yetkilendirmeye de esas teşkil eder. Müdahale ve öncelik yetkilerinin de göstergesidir.

Sağlık personeli için genel anlamda tesisler ve oyunlar köyü ayrımı ile sınırlandırma yapıldı. Böylece personelin tesisler arasında yer değiştirilmesi şansı sağlamıştır. Spor alanlarında ve diğer tüm tesislerde VIP dahil tüm alanlara girebilme yetkisi sağlandı. Böylece her alandaki sağlık sorununa sorunsuz müdahale edebilme kolaylığı verilmiş oldu. Doping kontrol odaları için sadece doping kontrol elemanları

akredite edildi. Oyunlar köyü için de sağlık yöneticileri, mobil sağlık hizmetleri ve oyunlar köyünde görevlendirilen sağlık çalışanları akredite edilmiştir. Mobil sağlık hizmetlerinde ve ambulanslarda çalışanlar tüm tesisler için akredite edildiler.

Lojistik

Lojistik birimi ile özellikle planlama döneminde yoğun çalışmalar yürütülmüştür. Her bir tesisteki sağlık biriminin konumu ihtiyaçları, tefrişi bu çalışmalarla belirlenmiştir. alışacak personelin giysilerinin dizaynı ve bedenlerine göre belirlenmesi de ortak çalışmalarla yapılmıştır. Oyunlar döneminde bu çalışmaların uygulamaları gerçekleştirilmiş tüm alanlara yiyecek-içecek, malzeme ve tedavi amaçlı buzun sağlanması lojistik birimi tarafından gerçekleştirilmiştir.

İletişim

Oyunlar döneminde İletişim temel olarak cep telefonları ile sağlandı. Bütün sağlık komisyonu üyelerine ve her birimde çalışan ekip sorumlusuna verilen telefonlarla tanımlanmış numaraların hızlı aranabilmesi sağlandı. Mobil sağlık hizmetleri ise komuta kontrol merkezi üzerinden rutin uygulamaları olan telsiz haberleşmesi ile gerçekleştirildi. Ancak 112 KKM de ayrı bir ağrı hattı oluşturulmuştur.

Ulaşım

Ulaşım komisyonu tarafında sağlık komisyonu üyelerinin ve sorumluların kullanımını amaçlı şoförlü araçlar sağlandı. Ayrıca her bir USK üyesi için şoförlü araç tahsis edildi. Personelin tesislere ulaşımını da toplu taşıma araçları ile ulaşım komisyonu tarafından sağlandı

Güvenlik

Güvenlik komisyonu tüm çalışma alanlarında hizmet vermiştir. Özellikle olağan dışı durum çalışmaları sırasında ve oyunlar köyü kriz merkezi planlama ve yürütülmesi çalışmalarında etkin koordinasyon sağlanmıştır..

Açılış kapanış törenleri

Açılış ve kapanış törenleri hizmet satın alma yöntemiyle özel bir firma tarafından organize edildi. Provalar döneminde de bu alanda çalışanlara talepleri

doğrultusunda sağlık hizmeti verildi. Açılış kapanış törenleri sağlık hizmetlerinin planlanması ve yürütülmesi için ayrı bir çalışma yürütülmüştür. Sağlık komisyonunun önemli bir çalışma alanı olan bu törenler sırasındaki hizmetler için birçok komisyonla eşgüdüm halinde çalışılmıştır.

Danışman denetmen firma uygulaması

Hazırlık döneminde icra kurulu yönetim değişikliği sonrasında planlama çalışmaları komisyonlar arası koordinasyonu ve denetimi sağlama amaçlı hizmetler organizasyon dışı bir firmaya outsource edilmiştir. Bu firma her komisyona koordinasyonu sağlayacak bir üye atayarak çalışmalarına başlamıştır. Daha önce epeyce yol almış çalışmalara uyum dönemi ve sonrası çalışmalarda verimli olamayan bu yapılanma sözleşme feshedilerek sonlandırılmıştır.

Böyle bir yapılanmaya çok geç karar verilmiş olması, bu hizmetleri yürütmek üzere çalışacak firmanın daha önce böyle bir deneyime sahip olmaması ve firmanın ve çalışanların İzmir dışından olması, planlama çalışmalarında uzun bir yol kat edilmiş olması ve bazı çalışma alanları için yeniden planlama ve koordinasyon gibi bir şansın olmaması gibi nedenler bu tür bir danışman firma modelini başarısız kılmıştır. Dışarıdan gelen elemanların uyum için yeterli zamanlarının olmaması da genel anlamda doku uyumsuzluğu nedenleri olarak sayılabilir.

3.5.5.11. Sağlık Hizmetlerine Ait Veriler

Bu bölümde Sağlık Komisyonu tarafından yürütülmüş hizmetlere ait sayısal verilerden bahsedeceğiz. Bazı verilere ilgili konu başlıklarında da kısaca değinilmiştir.

Oyunlar süresi içerisinde toplam beş USK, üç FISU sağlık komisyonu, bir delegasyon hekimleri toplantısı gerçekleştirildi,

Oyunlar köyü acil servisi, tanısal görüntüleme (x-ray ve ultrason), laboratuvar (temel kan, serum ve idrar tetkikleri), eczane ve iki ambulans 24 saat kesintisiz hizmet vermiştir. İç hastalıkları, genel cerrahi, aile hekimliği, ortopedi, jinekoloji ve diş hekimliği poliklinikleri 08:30-20:30 saatleri arasında, spor hekimliği ve fizik tedavi ve rehabilitasyon poliklinikleri ise 07:30-22:30 saatleri arasında hizmet vermiştir. İlaçlar oyunlar köyü eczanesinden sağlanmıştır. Eczanede bulunmayan

bazı ilaçlar ve malzemeler dışarıdan anlaşmalı merkezlerden kısa sürede temin edilmiştir. Oyunlar köyünde gerçekleştirilemeyen bazı tanıtım ve tedavi hizmetleri dışarıdan hizmet alımı ve sponsorluk yolu ile sağlanmıştır.

Temel bilgilendirme amaçlı dağıtılan 10000 adet sağlık broşürünün ve üç dilde yazılan “Medical Service And Doping Control Hand Book” dağıtılmıştır.

Oyunlar Köyü Sağlık Merkezi’nde 2145 hasta muayene edilmiştir. Bu hastaların dağılımı; 840 acil polikliniği, 644 iç hastalıkları ve aile hekimliği, 191 ortopedi, 150 FTR, 99 spor hekimliği, 16 genel cerrahi, 15 jinekoloji, ve 190 dış hekimliği polikliniği şeklinde olmuştur. Tüm tesislerde toplam 720 vakaya müdahale edildi.

Tablo 20: Universiade 2005 İzmir Sağlık Hizmetleri İstatistikleri

Personel Sayıları

• **Doping Kontrol**

Toplam personel	87
Yönetim	3
Doping kontrol görevlisi	31
Teşrifatçı (chaperone)	53

• **Sağlık Hizmetleri**

Toplam personel	737
Yönetim	19
Köy Sağlık Merkezi	100
Spor tesisleri	216
Diğer tesisler	28
Gıda, Su ve Genel Sağlık	29
112 Acil ve AKS 110	345

Toplam alınan Doping örneği sayısı **485**

Toplam tedavi sayısı **4050**

Köy Sağlık Merkezi acil	840
Köy Sağlık Merkezi poliklinik	1305
Tesisler	720
Köy Reviri	631
Atlas Ofis Reviri	554

Kaynak: 23. Universiade 2005 İzmir Sağlık Komisyonu Sonuç Raporu 2005:29

Oyunlar süresince toplam 35 ambulans ve ekibi, 1 mobil komuta aracı, 1 gezici sağlık otobüsü, 20 mobil sağlık aracı, 1 motosikletli ekip acil sağlık hizmetleri vermek üzere görev yapmıştır.

Oyunlar Köyü revirinde oyunlar öncesi beş haftalık hazırlık döneminde 580, oyunlar sonrası beş haftalık dönemde ise 51 vakaya müdahale edilmiştir. Merkez ofislerin revirinde ise oyunlar öncesi dönemde 325, oyunlar sırasında 147 ve oyunlar sonrası dönemde 82 olmak üzere toplam 554 vakaya müdahale edildi.

Ambulanslarda 120'si hekim toplam 350 sağlık personeli görev yapmıştır. Ambulanslarla hastanelere sevk edilen toplam hasta sayısı 236 olmuştur.

112 ambulansları ile oyunlar süresince spor tesislerinde toplam 151 hasta ve yaralıya müdahale edilmiş, bunların 85'i ambulansla hastanelere sevk edilmiştir. Hastane sevklerinin 30'u Dokuz Eylül, 23'ü Ege Üniversitesi hastanelerine yapılmıştır. Acil tıbbi müdahale yapılan hasta ve yaralıların 73'ü sporcudur. Branşlarına göre futbolda 21, tekvandoda 11 yaralanma olgusuna acil tıbbi müdahale gerçekleştirilmiştir. Ambulans ekipleri tarafından taşınan hasta ve yaralıların 72'si travma olgusu olarak değerlendirilmiştir.

Açılış ve kapanış töreninde 16 ambulans, 11 gezici sağlık ekibi, 1 Mobil Komuta Aracı, 1 Gezici Sağlık Otobüsü, 3 Mobil Sağlık Aracı, 75 sağlık personeli saha içi, saha dışı ve tribünlerde görev yapmıştır. Maraton koşusu sırasında 4 ambulans, 1 motosikletli ekip, 3 mobil sağlık aracı parkur boyunca görev yapmıştır.

Antrenman tesislerinde benzer yapıdaki sağlık ekipleri dönüşümlü olarak görev yapmıştır. Voleybol ve basketbol antrenman salonlarında ise hekim yerine bir paramedik / hemşire / sağlık memuru daha yer almıştır. 112 acil yardım ambulansları bazı antrenman tesislerinde ekibiyle birlikte mevcut iken, geri kalanlarda ise çağrı ile hizmet verilmiştir. Uluslararası basın ve yayın merkezinde, FISU otellerinde, diğer otellerde ve yurtlarda hekim ve / veya paramedik / hemşire / sağlık memurundan oluşan ekipler 12–16 saat arasında hizmet vermişlerdir. İlk iki tesiste ambulans mevcut iken, diğerlerinde ise ambulanslar yine çağrı üzerine hizmet vermişlerdir. Ambulans donanımının bir parçası olan defibrilatörlere ek olarak, yüksek riskli sporlarda ve kalabalık tesislerde otomatik eksternal defibrilatörler (OED) hazır bulundurulmuştur. Tekvando müsabakaları sırasında bir kez OED gereksinimi olmuştur.

Yarı maraton, yelken ve yürüyüş müsabakalarında ve kalabalık sosyal etkinliklerde mobil sağlık hizmetleri verilmiştir. Ambulans hizmetleri (112 Acil Yardım ve AKS 110 Kurtarma), 112 komuta kontrol merkezinden koordine edilmiştir. Hastanelere nakiller (Üniversite, devlet, belediye ve özel hastaneler) bu merkez tarafından ve bir özel sigorta şirketi tarafından kaydedilmiştir.

Olağan dışı durum planlaması İzmir afet planlamasının ve kriz masasının stratejik bir parçası olarak ele alınmıştır.

Hastanelere kırık nedeniyle transferi yapılan dokuz sporcu (üç Türkiye, birer İngiltere, Meksika, Norveç, Peru, Slovenya, Yeni Zelanda), cerrahi müdahale gerektirmeyen kırıkları alçı ve/veya atel ile tedavi edilip aynı gün içinde taburcu oldular. Menüsküs yaralanması olan İsveçli bir sporcu da, dizi sabitlenmesi yapıp aynı gün oyunlar köyüne gönderildi. Dalak yaralanması nedeniyle Uruguaylı bir futbolcu beş gün; diz eklem çıkığı olan Yeni Zelandalı bir voleybolcu üç gün; kısa süreli bilinç kaybına uğrayan Meksikalı bir tekvando bir gün; bayılma geçiren bir Güney Afrikalı basketbolcu bir gün; gastroenterit geçiren Kübalı bir atlama sporcusu bir gün Üniversite Hastanelerinde yatarak tedavi edildiler. Oyunlar öncesinde ön çapraz bağı kopan bir İngiliz sporcunun ülkesine transferinde aracı olundu.

Gıda ve Genel Sağlık Hizmetleri

Oyunlar döneminde OKSM içerisinde ayrılmış bir bölümde gıda ve genel sağlık hizmetlerinin yürütülmesi ve denetlenmesi gerçekleştirilmiştir. Vakaların semptomatik izlenmesi OKSM ile koordinasyon halinde gerçekleştirildi. Vakaların tanımlanması yapıldı. Gerekli durumlarda epidemiyolojik araştırmalar gerçekleştirildi. Analize yollanan toplam 86 şüpheli gıda örneğinden 17 adedi pozitif sonuç verdi. Üretim noktalarında ivedi çözümler üretilerek önlemler alındı ve vakaların önüne geçildi. Vakalar OKSM de tedavi edildi. Tek bir günde en fazla sekiz hasta tedaviye alındı. Sağlık merkezinin kapasitesi bunların tedavilerini yürütmeye yetti. Sadece bir vaka hastaneye transfer edilerek 24 saat gözlem altında tutuldu. Manisa bölgesindeki gıda, su ve genel sağlık denetimleri ayrı bir ekiple gerçekleştirildi.

Doping Kontrol Hizmetleri

Doping kontrol hizmetleri FISU kural ve yönetmelikleri ile WADA koduna uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Örneklerin analizi Ankara’da bulunan ve WADA tarafından akredite olan Hacettepe Üniversitesi Doping Kontrol Merkezi Laboratuvarı tarafından yapılmıştır. İki ulusal rekor kıran sporcu da dâhil olmak üzere, önceden planlandığı şekilde toplam 485 örnek analiz edilmiş, tüm sonuçlar negatif çıkmıştır. Spordan sorumlu USK üyesi ve FISU’nun branş sorumlusu veya vekili örnek seçimlerinde birlikte karar vermişlerdir. (Karamızrak, 2006a:132)

FISU kural ve yönetmeliklerine uygun olarak 25 doping kontrol odası her müsabaka tesisinde veya mesafelerin uygun olduğu tesislerde ortak olarak düzenlenmiştir. Toplam 14 doping kontrol ekibinde 31 doping kontrol görevlisi ve 53 teşrifatçı (chaperone) örnekleme sayısına göre görev yapmıştır. Yasaklı maddeler listesi WADA kodu ve son FISU listesi ile uygun olarak güncellenmiştir. Her türde tedavi kullanım ayrıcalığı beyan formu (TUE) yarışmalardan önce verilmek kaydı ile kabul edilmiştir. Yasaklı maddelerin detaylı listesi, oyunlar köyü sağlık merkezi eczanesinde bulunan ilaçların formüllerini ve yasaklı olup olmadıklarına ilişkin durumlarını içeren liste “Medical Services and Doping Control Handbook” kitapçığında yer almıştır. Yönetmeliklere ilişkin ayrıntılı bilgi de bu kitapçıkta verilmiştir. (Medical Services and Doping Control Handbook 2005:)

Universiade 2005 İzmir oyunlar döneminde Sağlık Komisyonu yapılan planlamaların uygulamasını gerçekleştirmiştir. Uygulamalar planlamadaki beklentilere paralel olmuştur. Ciddi bir kriz olmamış, küçük aksaklıklar kısa sürede yerinde çözümlenmiştir. Başarılı çalışma Uluslararası Sağlık Komisyonu tarafından da övgü almıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Uluslararası spor organizasyonlarının önemli bir çalışma alanı olan sağlık hizmetlerini Universiade 2005 İzmir deneyimleri ışığında, sağlık komisyonu içerisinde fiilen görev alan bir yöneticinin olarak, yaşananlardan yola çıkarak yapabileceği öneriler aşağıdaki şekilde özetlenebilir

Örgüt yapısı

Universiade İzmir bu tür spor etkinliklerinin tipik bir örneği olarak geçici büyük spor organizasyonudur. Bu tür devamlılığı olmayan organizasyonlarda örgütlenme proje tipi örgütlenme olup değişik alanlardan gelenlerin ortak çalışma yapmasını gerektirmektedir. Proje sonlandıktan sonra tüm çalışanlar eski görevlerine dönerler ve proje grubu feshedilir. Büyük çoğunluğu İzmir içi kurumlardan tam zamanlı ve kısmi zamanlı olarak görevlendirilen çalışanlarla bu organizasyon yapılmıştır.

Tarihçeye kısaca göz atacak olursak; ilk yapılanma yerel yönetim İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından yürütülmesi şeklinde kurgulanmıştı. Tüm çalışma alanlarında belediyedeki ilgili birim yöneticileri de yer almaktaydı. İBB çalışanları ağırlıktaydı. Ancak 2004 yılındaki değişikliklerle organizasyon üst yönetimi merkezi hükümet tarafından yeniden şekillendirilerek başkanlığına Spordan Sorumlu Devlet Bakanı atandı. İl düzeyinde de valilik başta olmak üzere ilgili tüm kamu kurumları yönetimde yer aldılar. İcra kurulu başkanlığına da yeni atama yapılmış olmasına rağmen başkan yardımcılıkları da dahil olmak üzere diğer komisyon başkanlıkları ve çalışanlarla ilgili herhangi bir değişiklik yapılmadı. Başlamış olan çalışmalar bu geçiş dönemi içerisinde de devam etti. Ancak geçiş dönemindeki belirsizlikler nedeniyle çalışmalarda gerekli ivmelenme yakalanamadı. Bütçe ile ilgili sıkıntılar da başlanmış yatırımlardaki süreci olumsuz etkiledi. Özellikle inşaat alanındaki gecikmelerin zaman açısından telafisi sıkıntı oluşturmaya başladı. Merkezi hükümetin yeni yapılanma ile daha ağırlıklı rol oynaması ve çıkarılan özel Universiade Kanunu ile sıkıntılar aşılmaya çalışıldı. Kaybedilen zamanın giderilmesi için çalışmalardaki hız arttı. Bu bazı alanlarda maliyetlerin artmasına yol açtı. Bu durum özellikle inşası başlamış ancak ödeneksizlik nedeniyle durmuş büyük yapılarda kendini gösterdi.

Organizasyon yöneticileri hazırlık düzenleme kurulu, icra kurulu gibi üst denetim organları kanalı ile merkezi hükümet, belediye ve diğer kamu kuruluşları ile yakın organik bağlantıları olmakla birlikte bir bütün olarak yapılan işlerde kurumsal yönetim ilkelerinin benimsediler.

Universiade İzmir organizasyonunda örgüt dikey yapılanma özelliği göstermektedir. Sağlık komisyonu da dâhil diğer komisyonlar bu dikey yapılanmaya uyar. Komisyon üyelerinin birden çok çalışma grubu içerisinde yer almış olmaları, diğer komisyonlarla koordinasyon içerisinde çalışmaları ve onlarla farklı proje grupları oluşturmaları, demokratik bir çalışma ortamı yaratılmış olması nedeniyle matriks yapılanma söz konusudur. Günümüzde örgütler çalışanların sinerjik etkilerinden yararlanabilmek ve belirli projeleri yerine getirebilmek için işletmelerin farklı departmanlarında çalışmakta olan bireyleri bir araya getirmek suretiyle çapraz fonksiyonel takımlar oluşturmaktadırlar.

Örgütlenmede denetimin dışarıdan değil öz denetim ile gerçekleştirildi. Tüm çalışanların kendi kendilerini denetleyebilecekleri ve kararlara katılımlarının sağlandığı bir yapı söz konusudur.

Universiade 2005 İzmir yapısını oluşturan komisyonlar arası koordinasyon, iletişim ve bilgi aktarımı konularında zaman zaman kopukluklar oluşması, bazı işlerin ortak görev tanımlarında olması nedeni ile tekrarlı olarak yapılması, ya da yapılmaması gibi sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu sorunu aşmaya yönelik danışman bir firmadan hizmet satın alma yolu ile yapılan reorganizasyon çalışmaları, zamansızlık ve daha önce bahsedilen başka birçok nedenle olumlu sonuç vermemiştir. Komisyonlar arası koordinasyon eksikliğinin giderilmesi için uygun yapılanmanın geliştirilmesi, bir denetim ve kontrol biriminin oluşturulması bu tür örgütlenmelerde faydalı olacaktır. Ancak bu tür yapılanma en başında yapılmış olmalıdır.

Her bir komisyon bir takım olarak değerlendirildiğinde başarının elde edilmesi karşılıklı olarak komisyon üyelerinin birbirlerini kabul etmesi, olarak kısıtlamasız iletişim yollarının ve takıma bağlılık gibi özelliklerin sağlanmış olması önemlidir. Ortak bir amaca inanmak ve yönelmek, iş birliği havası içinde ortak çaba harcamak, çalışanların güven ve desteğini kazanmış ortak bir lidere inanmak, çalışanlar için uygun çalışma koşullarını sağlamak, çalışma grubunu başarıya götüren özellikler olarak sayılabilir..

Büyük spor organizasyonları için yapılan sağlıkla ilgili planlamalar temelde büyük kalabalıkların toplandığı tüm etkinlikler için de geçerlidir. Spor organizasyonlarının yanı sıra büyük müzik festivalleri, dans festivalleri, mitingler, konserler gibi birçok örneklerini sayabileceğimiz kendine özgü koşulları olan ve belirli bir sayının üzerinde seyirci ve katılımcının geçici bir süre için bir araya geldiği toplulukları kitle, bu organizasyon da kitle etkinliği olarak adlandırılmaktadır. Kitle etkinlikleri sağlık hizmetleri ya da yabancı literatürdeki ismi ile “mass gathering medicine” bu tür organizasyonlarda geçerli hem koruyucu hem de tedavi edici sağlık hizmetlerini tanımlayan terminolojidir.(Nalçakan,2005:1385)

Büyük organizasyonlarda planlama başarısının temel adımıdır. Bu ve benzeri sağlık hizmetlerinin üretilmesinde temel unsur bilgidir. Sağlık hizmetleri gibi göz önünde, telafisi zor ve hassas bir alanda tüm olumsuzluklara karşı hazırlıklı olmak şarttır. Küçük aksaklıkların büyük sonuçlar doğurabileceği ve verilen tüm emeklere ve hak edilen başarılarla gölge düşürebileceği unutulmamalıdır.

Sağlık komisyonundaki yapılanmaya yönelik olarak alt kırımların oyunlar öncesi ve sırasındaki çalışmalar göz önüne alınarak doping kontrol, genel sağlık gıda, insan kaynakları (eğitim), sağlık hizmetleri (oyunlar köyü, tesisler, mobil sağlık hizmetleri, hastane hizmetleri) ve lojistik olarak beş ana alt komisyon üzerinden yapılması bir seçenek olabilir. Finansman çalışmaları ise genel yönetim fonksiyonu olarak eşgüdüm halinde yürütülebilir.

Sağlık komisyonu üyelerinin her biri kendi alanında ve kurumunda yetkin kişilerden oluşmaktaydı. Bu özellik organizasyon başarısındaki en önemli noktalardan birini oluşturmaktadır. Bu üyelerin, işbirliği yapılacak kurumlarda yönetici ya da sorumlu gibi etkin konumlarda olmaları, bu kurumlarla koordinasyon halinde yapılan planlama ve uygulama çalışmalarının sorunsuz yürümesini sağlamıştır. Ancak bu yapılanmada çalışmaların koordinasyonunda etkin bir sekreteryaya yapılanması gereklidir.

Sağlık hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde İl Sağlık Müdürlüğü, personel ve malzeme gibi alanlar başta olmak üzere önemli fonksiyonlar üstlenmiştir. Üniversiteler de personel desteği yanı sıra ve hastane hizmetlerinde etkin katkılar sağlamıştır.

Zaman yönetimi planlamalarda çok önemlidir. Tüm hazırlıklar, yapılanma ve tesisler organizasyon tarihinden önce bitirilmiş ve en geç 30 gün öncesine kadar sistemin işliyor olduğu test edilmiş olmalıdır. Altyapı ile ilgili (su, katı atık, kanalizasyon) çalışmaların da bu süre altı ay olarak planlamalıdır. Böylece tüm çalışanların işlerine adaptasyonunun tamamlanması sağlanabilir. Öngörülmeven aksaklıkların giderilmesi için yeterli süre kalmış olmalıdır.

Sağlıklı ve doğru kurulmuş iletişim tüm alanlardaki gibi sağlık alanı için de başarıda önemli rol oynar. Bu konu hem tüm çalışanlar arasında, hem çalışanlarla hizmet alanlar arasındaki iletişim olarak değerlendirilmelidir. Organizasyon dışı çevre ile ilişkiler de bunun bir parçası olacaktır. Hazırlık döneminde çok farklı konumlardan ve kurumlardan gelip aynı alanlarda çalışacak olan kişilerin sağlayacağı birliktelik ve koordinasyon yönetim açısından farklı bir çalışma alanı olarak algılanmalıdır. Birçok yöntem kişilerarası iletişimi sağlamak amacı ile kullanılabilir. Sosyal aktiviteler, eğitimler, partiler, yarışmalar, konserler gibi örnekler çoğaltılabilir. Ekonomik ya da kariyer beklentisinin olmadığı gönüllü gruplarında bu tür aktivitelerin tüm çalışanların iş tatminini artırarak, aidiyet duygusunu sağlayarak organizasyon başarısını artıracığı söylenebilir. Liderlik vasıflarına sahip, takıma hâkim olan başarılı yöneticileri göreve getirmek en önemli konulardan biridir. Takımı bir arada tutan, motivasyon sağlayan, harekete geçiren, aidiyet duygusunu artıran, çalışanlara yetkilerini kullandıran, grup başarısını belirleyen liderin davranışlarıdır. Bu tür organizasyonlarda lider seçimi çok önemlidir.

Acil durum planlamaları en ince detaylara kadar ayrıntılandırılmış ve denemeleri yapılmış olmalıdır.

Özellikle sağlık alanında hizmetlerin hızlı ve kolay ulaşılabilir olması yönünde planlama yapılmalıdır. Bunun için fiziksel, mekânsal yerleşimler merkezi, olmalı, sağlık çalışanlarının diğer çalışanlardan kolay ayırt edilebilir olması için giysilerinin farklı olması ve giysilerin üzerinde yazı ve amblem ile bu desteklenmesi gereklidir.

Planlamalarda ve çalışmalarda hukuksal desteğin olması, hizmetlerin etik ve yasal yönden herhangi bir eksiğinin olmaması sonucunu doğuracaktır. Bu alanlarla ilgili uzman desteği sağlanmalıdır.

Planlamalarda endüstri mühendisi gibi farklı alanlardaki uzmanlardan destek almak hız ve koordinasyon açısından yararlı olabilecektir.

Planlama ve hizmetlerin verildiği dönemlerde tüm kayıtların düzenli, aynı formatta ve doğru tutulabilmesi için uygun ve gerekli tüm teknolojik yöntemler kullanılmalıdır. Bu hizmet kalitesini ve hızı artıracak gibi, veri akışının sağlıklı ve hızlı yapılması anlamına gelecektir.

Veri toplama amacıyla kullanılacak formlar amaca uygun, sade, kullanımı kolay olmalı, formların doldurulması konusunda çalışanlar eğitilmelidir. Verilerin günlük değerlendirmeleri önem taşıyabileceği için organizasyon hızlı veri toplamaya yönelik planlamaları da yapmalıdır.

Büyük organizasyonlarda iletişimin günümüzde birçok teknolojik yeniliklerden faydalanarak sağlanması gereklidir. Verilenin anlık toplanabilmesi ve değerlendirilebilmesi için teknoloji alt yapısı uygun olmalıdır. Her çalışma biriminde oluşturulacak bu tür bir yapılanma ile veriler anlık olarak merkezi birimlerde toplanabilmekte ve istenildiği anda istatistikî bilgilere ulaşılabilme mümkün olabilmektedir. Sağlık hizmetlerindeki bu teknolojik alt yapının oluşturulmamış olması nedeni ile hem veriler zamanında istenilen noktalarda toplanamamış hem de veri kayıpları söz konusu olmuştur. Gelişen teknoloji aradan geçen dört yıllık kısa bir süre içinde bile çok daha hızlı, etkin ve güvenilir iletişimin sağlanmasını kolay ve düşük maliyetli planlamaya izin verebilecek hale gelmiştir.

Dışarıdan alınan hizmetlerin de denetlenmesi iyi yapıyor olmalı. Planlamada ve hizmet alım sözleşmesinde ayrıntılar önemli olacaktır. Sponsorlarla yapılacak anlaşmalarda alınacak hizmetlerin açık ve detaylı olarak belirlenmiş olması doğabilecek olumsuz durumların önüne geçmek için gerekli olabilecektir.

Personel

Personel yönetimi bu tür büyük organizasyonlardaki sağlık hizmetlerinin en önemli çalışma alanlarından biridir. Her alanda olduğu gibi personelin tecrübesi ve bilgisi önemlidir. Katılan ülke sayısının artmış olması lisan problemini daha belirgin hale getirmiştir. Görev alacak kişilerin yabancı dil bilmeleri her zaman tercih nedeni olacaktır. İngilizce, Almanca, Rusça, Fransızca, Çince, İspanyolca gibi çok kullanılan diller önem taşımakla birlikte, az kullanılan dilleri bilen personelin bulunması ilişkilerin yüksek düzeyde yürütülmesi ve hedeflenen imaj oluşumunda

katkısı çok büyük olacaktır. Bir hastaya kendi dilinde şikâyetlerini sormanın hasta tarafından alınacak sağlık hizmeti kalitesini yükselteceği ve hasta açısından güven oluşturacağı açıktır. Yönetici ve yardımcılarının da birden çok yabancı dili iyi derecede konuşabilmesi ve yazabilmesi çok büyük avantajlar sağlayacaktır.

Çalışanlar açısından görev sürelerinin kısa olması, kendi kurumları dışında görevlendirilmiş olması çalışanlarda sorumluluk duygusunda zafiyet nedeni olarak düşünülebilir. Bunun için kurumlarla gerekli bağlantılar sağlanmış olmalı, kurumlarına geri bildirimlerin sağlanacağı konusunda çalışanlar bilgilendirilmelidir.

Oyunlar sırasında personel hareketlerinin kontrolü ve takibi için planlamalar yapılmış olmalıdır. Personel hareketleri hızlı ve etkin takip edilebilmeli, gerekli olduğunda personel değişiklikleri ve takviyeleri önceden planlanmalıdır.

Her görev alanı için çalışacak personel ve gönüllülerin görev tanımları, yetki ve sorumlulukları ayrıntılı ve net olarak belirlenmiş olmalıdır.

Görev alanlarına göre konusunda uzman ve deneyimli kişiler görevlendirilmelidir. Sağlık hizmetleri gibi özellikli bir çalışma alanında görev alacakların profesyonel olmaları hem yasal, hem hizmet kalitesi açısından şarttır. Profesyonel ve yetkin kişilerin görev almalarını, üstelik de gönüllü olarak çalışmasını sağlamak belki de personel planlamasının en zor aşaması olarak görülebilir. Bunun çözümü; ya bu tür hizmetleri profesyonel olarak satın almak ya da gönüllük temelli çalışanlarda motivasyonu çok yüksek tutabilmektir. Bu anlamda lojistik ve sosyal ihtiyaçlar en iyi şekilde karşılanıyor olmalıdır. Yiyecek, içecek, giysi, teçhizat ihtiyaçları eksiksiz olmalı; müsabakaları izleyebilmeleri için olanak sağlanmalıdır.

Universiade 2005 İzmir organizasyonunda da tüm diğer alanlarda olduğu gibi sağlık çalışanlarının yüksek oranda istekli ve hevesli oldukları görülmekteydi. Bu bazı olumsuz koşullara rağmen (ücretlendirmelerin düşük olması, tatil dönemine denk gelmesi ve yüksek hava sıcaklıkları gibi) gerçekleşmiştir. Burada motivasyonel faktörlerin baskın olduğu sonucu çıkarılabilir. Önemli bir uluslararası organizasyonun bir parçası olabilmenin birçok çalışan için önemli bir faktör olduğu gözlenmiştir. Ayrıca organizasyon içi yapılan çeşitli etkinlikler de çalışma ortamını olumlu etkilemiştir. İç iletişimi artırmak için yapılacaklar en başından beri planlanmış olmalıdır.

Planlama döneminde bütün organizasyon çalışanlarının yüksek düzeyde motive oldukları gözlenmekteydi. Açık ofis tarzında olan çalışma ortamı, sosyal aktivitelerin kaynaştırıcı etkisi, birçok kişi için rutin işleri dışında farklı bir çalışma ortamının oluşmasının da olumlu motivasyon sağladığı, çalışanlar arası ilişkileri güçlendirdiği kanısındayım.

Ücretlendirme: Genel anlamda ücretler yapılan iş ve harcanan zaman açısından bakıldığında çok düşük olarak değerlendirilebilir. Hazırlık döneminde çalışanların büyük kısmı gönüllülük esasıyla organizasyonda yer almışlardır. İlk dönemlerde bir kısım çalışan kısmi zamanlı olarak görev yaptı. Kısmi zamanlı ve tam zamanlı çalışma dönemlerinde de asli işlerindeki ücretlerini almaya devam ettiler. Herhangi bir kurumla bağlantısı olmayanlar açısından bu ücretler düşük kabul edilebilir. Sadece oyunlar döneminde görevlendirilen personel ve gönüllüler için de belirlenen günlük ücret düşüktür. Bu organizasyon bütçesinin imkânlarına uygun olarak belirlenmiş bir ücrettir.

Çalışma düzeni: Personelin çalışma düzeninin planlanması önemli personel hizmetlerindedir. Her tesis içi ayrı ayrı olmak üzere tesisin kullanıldığı süreler içerisinde personelin çalışma günleri ve saatleri belirlenmiştir. Kullanılan tüm alanlar tanımlanarak çeşitli yetkilendirme (akreditasyon) dereceleri belirlenmiştir. Personelin kimlik kartlarında belirtilen akreditasyon derecesi yetki belgesi niteliğindedir ve personel planlamasının bir parçasıdır. Uygun yetkilendirmelerin yapılmış olması çalışmalarda karmaşayı ortadan kaldırarak çalışma düzenini sağlar. Güvenlik hizmetlerinin de bir parçası olduğu göz ardı edilmemelidir. Özellikle doping için verilen sınırlı akreditasyon yapılan işlemin güvenilirliği ve düzeni için önemlidir.

Değişik spor branşlarına ait uluslararası organizasyonlarda organizasyon yönetimi tarafından genellikle en sık yapılan uygulama eksikliği sağlık hizmetleri için asgari şartnamelerin gereği olarak istenen personelinin nicelik olarak tamamlanmış olmasının yeterli olmasıdır. Sağlık hizmetlerinin planlanması ve çoğu zaman yönetimi organizasyon komitesi tarafından üstlenilmektedir. Çoğunlukla organizasyonu üstlenmiş olan federasyon ya da benzeri kurumlarca ciddi bir olumsuzluk yaşanmadığı için bu uygulama işe yarar ve maliyet etkin olarak kabul edilmektedir.

Benzeri uluslararası organizasyonlarda sağlığa ayrılan bütçenin ana unsurlarını genellikle personel giderleri, hastane giderleri ve sarf malzemesi oluşturur. Rutin uygulamalarda personel ücretlerinde Gençlik Spor Genel Müdürlüğü tarafından o sene için belirlenmiş seans ücretleri temel alınır. Federasyonların düzenlediği bazı spor müsabakalarında ücretler federasyon tarafından belirlenir. Çok düşük olan bu ücretler nedeniyle sağlık alanda görevlendirilebilecek deneyimli ve istenen şartlara uygun çalışan bulmak kolay olmaz. Buna rağmen Universiade, Olimpiyatlar, Akdeniz Oyunları gibi büyük ölçekli organizasyonlarda çalışmanın prestiji sayesinde deneyimli ve alana hakim yönetici ve çalışan bulmak zor bulunabilmektedir.

Malzeme yönetimi ve tesisler

Malzeme yönetimi her aşamada tam bir denetim gerektirir. Planlama yapılması, şartname hazırlanması, alım, uygunluğun denetlenmesi, dağıtım, kullanımın denetlenmesi gibi aşamalar bu hizmetlerin temelini oluşturur. Malzeme ve teçhizatların uygun kalitelerde olması verilen hizmet kalitesini ve memnuniyeti artıracaktır. En çok sarf edilenler başta olmak üzere tüm malzemelerin stoklu çalışılması, ya da en kısa sürede tedarik edilebilmesinin planlamasının yapılmış olması gereklidir. Cihazlar için bozulma risklerine karşı yedeklerinin belirlenmesi ve hızla yerine konabilecek olması gereklidir.

Bu tür çalışmalarda çoğunlukla ana amaca yani sportif müsabakaya ve sporcuya odaklanılır. Sorun çıkmadığı sürece sağlık çalışmaları yeteri kadar önemsenmeyebilir. Bu nedenle planlama sırasında sağlıkla ilgili önemli noktaların gerçekleştirilmesi konusu titizlikle ve ısrarla takip gerektirebilir. Uygun olmayan sağlık odalarının planlanmış olması, yetersiz ve uygun olmayan tefriş ve malzeme sağlanması, sağlık hizmetlerinde hizmetin organizasyon öncesi kontrolünün yapılması gibi konular yöneticiler tarafından takip edilmelidir..

Spor tesislerindeki sağlıkla ilgili planlamalarda uzman kişilerin görüşlerinin alınması doğru olur. Sağlık odasının yerleşimi, merkezi olması, giriş çıkış kolaylığı, acil durumlarda tahliye kolaylığı, oda büyüklüğü, tefrişin yerleşimi, ışıklandırma, havalandırma, gibi fonksiyonlar önemli olacaktır. Eski tesislerde bu tür düzenlemelerin gerçekleştirilmesi sorun olabilecektir. Özellikle saha ile sağlık odasının uzaklığı, klimatizasyon, su, lavabo, tuvalet ihtiyacı, acil tahliye planlaması,

kullanım özellikleri gibi konuların çözümü zor olabilecektir. Universiade 2005 İzmir organizasyonunda sağlık odası ve doping kontrol odası istenilen şartlara uymayan tesisler için uygun büyüklükte konteynır monte edilerek şartlar düzeltilmeye çalışılmıştır. Yan yana kullanılan spor alanlarında ortak kullanılabilir sağlık odası ve doping kontrol odası planlanarak hizmetlerde özellikle personel çalışması açısından kolaylık sağlanabilmiştir.

Oyunlar köyü sağlık merkezi planlaması teknik koordinatörlükle birlikte yapıldı. 1100 m2 kapalı alan üzerinde bina yüklenici bir firmaya geçici yapı olarak ihale edilerek kiralandı. Bu yapının planlanması ve inşası sağlık komisyonunun sorunlu çalışmalarından biri olmuştur. Oyunlar köyünün daha sonra da yaşam alanı olarak kullanılacağı ve oldukça fazla bir nüfus barındıracağı düşünülerek planlamanın oyunlar sonrası döneme de uygun olarak yapılması gündeme geldi. Buraya yapılacak sağlık merkezi inşaatının daha sonra benzer amaçla ya da başka bir amaçla kullanılabilir olması binanın ekonomik olmasını sağlayabilecekti. Ancak sağlık merkezi için ayrılan alanın inşaat açısından sorunlu bir bölge olması nedeni ile kalıcı bir yapının olma şansı yoktu. Çözüm için geçici yapı alternatifleri araştırıldı. Bu aşamada çeşitli firmalarla yapılan görüşmeler sonucunda amaca uygun en ekonomik olanı projelendirilmesi yoluna gidildi. Yapının tüm altyapısı ve klimatizasyonu ile birlikte tamamlanarak teslimi ihale sürecin uzamasına bağlı olarak son anlara kaldı. Bu sorun başlangıçta yapılan planlamalardaki gözden kaçan noktalar sonucunda ortaya çıktı. Atina Olimpiyatlarında da benzer sorunlar nedeniyle bitirilmesi son ana kalan yapılarda maliyetler çok yükselmiştir. Biz de bunu Halkapınar Kapalı Spor Salonu yanı sıra OKSM de yaşadık. Ayrıca kısa kullanım süresi nedeniyle maliyet etkin olmadı. Tüm yapı malzemeleri sökülerek götürüldü. Son anda işlevsel hale getirilen sağlık merkezinin denemesi yapılamadığı için çıkan küçük aksaklıklar oyunlar dönemi içerisinde halledildi.

Oyunlar köyü sağlık merkezi özelinde düşünüldüğünde hizmet kalitesini artırmak amacı ile planlanan tanısal ultrason, fizik tedavi üniteleri, röntgen cihazı ve laboratuvar analizörlerin sağlanması özellik taşımaktadır. Bu tür hizmetler için kullanılan araç ve gereçlerin alımı kısa süreli bir organizasyon için büyük maddi yük getireceğinden maliyet etkin olmayacaktır. Satın almalar tasfiye döneminde de sorun oluşturacaktır. Satışı mümkün olmayacak ya da çok düşük rakamlarla satış

yapılabilecek, diğer taraftan da muhasebeleştirilmesi ayrı bir sorun olabilecektir. Öncelikle bu hizmetlerin outsouce edilmesi düşünülebilir. Kullanım süresi boyunca kiralanabilecek bu hizmetler eğer şartları uygun planlama ile alınabilirse kullanacak personelin cihazlarla birlikte hizmet alım sözleşmesi içerisinde yer alması, konusunda uzman ve teknik olarak olaya hakim kişilerin hizmet vermesi açısından önemli bir avantaj sağlayacaktır. Bu durumda maliyetler daha yüksek olacaktır. Aksaklıklara karşı B planı mutlaka yapılmış olmalıdır. Çünkü hizmetler anlık olarak gerçekleşmekte ve telafisi mümkün olmamaktadır.

Universiade 2005 İzmir’de tomografi, manyetik rezonans gibi birçok tanısal hizmet için hizmet alımı ve sponsorluk ile sorun çözülmüştür. Daha önce de bahsedilen görüntüleme (USG ve röntgen) ile laboratuvar hizmetleri de dahil OKSM deki doping kontrol hizmetleri dışındaki tüm malzemeler İzmir İl Sağlık Müdürlüğü tarafından sağlanmıştır.

Bu çözümde 10.11.2004 tarihinde çıkarılan 5255.sayıllı “İzmir Kentinde Yapılacak Dünya Üniversitelerarası Spor Oyunları (Universiade) Kanunu” nun çok önemli kolaylaştırıcı etkisi vardır. Oyunlar amaçlı alımlarda KDV’nin olmaması, malzeme alımı için kuruma ek bütçe ayrılması, birçok önemli kalemdaki malzemenin (ambulanslar ve gezici sağlık araçları) İl Özel İdaresi tarafından Sağlık Müdürlüğü adına alınması yukarıda bahsedilen avantajları da beraberinde sağlamıştır. Tasfiye dönemi için herhangi bir ek işleme gerek kalmamıştır. Burada bu tür aletleri kullanabilecek personelin de kurumlardan sağlanabiliyor olması önemli bir belirleyici faktör olmuştur. Bu da çıkarılan bu özel kanunun bir sonucudur. Diğer taraftan şehrimize kazandırılmış araçların ve cihazların hala kullanılıyor olması ek bir kazanç olarak değerlendirilmelidir.

Lojistik hizmetlerde önemli noktalardan biri de bakım onarım hizmetlerinin de planlama içerisinde düşünülerek B planlarının yapılmasıdır. Nitekim oyunlar sırasında arızalan laboratuvar cihazlarından biri kısa sürede Sağlık Bakanlığı kurumlarından yedeklenerek sorun kısa sürede çözülmüştür.

Universiade kadar büyük boyutlu olmayan spor organizasyonlarında genellikle uluslararası federasyonlarla birlikte yerel federasyonlar (özellikle özerk iseler) tüm yükü üstlenmek zorunda kalacaklardır. Her ne kadar uluslararası organizasyonlarda il yönetimleri ve resmi kurumlar çeşitli kolaylıklar sağlıyor iseler

de büyük yük organizasyon komitesinin üzerinde olacak ve bütçe büyük ölçüde federasyon tarafından karşılanacaktır. Gençlik Spor İl Müdürlüğü ve Gençlik Spor Genel Müdürlüğü tüm uluslararası organizasyonlarda tesis, malzeme ve personel olarak destek olmaktadır. Sağlık hizmetleri için ihtiyaçlar genellikle il sağlık müdürlüklerinden talep edilmektedir. Ancak yakın dönemlerde yapılan uluslararası spor organizasyonlarında ambulans ve hastane (tanısal görüntüleme, tedavi, cerrahi girişim vb) hizmetleri sağlık sistemlerindeki değişimlerin de etkisi ile hizmet alımı ya da sponsorluk şeklinde yürütülmektedir. Personel görevlendirmesinde de zorluklar yaşanmaktadır. Dışarıdan hizmet alımı ya da sponsorluk şeklinde sağlanan sağlık hizmetlerinde tüm gereksinmelerin karşılanıp karşılanmadığı, yapılacak anlaşmanın veya sözleşmenin içeriği dikkatlice gözden geçirilerek kontrol edilmelidir. Saha kenarı sağlık hizmetlerinde ise görevlendirilen sağlık personeli acil ve birinci basamak sağlık hizmetlerini yürütecektir.

Büyük spor organizasyonlarının hazırlık süreci uzun zaman alır. Sayısı dönemsel olarak değişmekle birlikte çok sayıda çalışan bulunur. Bir kısmı tam zamanlı büyük bölümü kısmi zamanlı olmakla birlikte bu oran oyunlar dönemine yaklaşıldıkça tersine döner. Çalışan sayısı oyunlara yaklaştıkça artar oyunlar döneminde ise en yüksek noktasına ulaşır. Bu tür bir örgütlenme birçok açıdan olduğu gibi çalışan sayısı açısından da hatırı sayılır büyüklükte bir işyeri konumu ortaya çıkarır. Bu işyerindeki tüm çalışanların sağlık sorunları da bu örgütün hizmet alanlarından biridir. Koruyucu sağlık hizmetleri öncelikli olmak üzere diğer sağlık hizmetleri için de işyerleri gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. Bu da bir tür işyeri hekimliği ya da çalışan sağlığı hizmetlerinin yürütülmesi demektir.

Universiade gibi geçici örgüt yapılarında yasal olarak herhangi bir işyeri hekimliği tanımı yoktur. Herkesin bağlı olduğu kurum üzerinden sağlık hizmetleri yürütülür. Ancak, Universiade 2005 İzmir'de geçici statüde işe alınan daha önce başka bir kurumda çalışmayanlar da vardı. Bunlara SSK sisteminde sağlık sigortası yapıldı.

Sağlık komisyonu olarak hazırlık dönemindeki işyeri sağlık hizmetlerinin yürütülmesi için merkez ofiste bir revir oluşturuldu. Burada kurumlardan görevlendirme ile tam zamanlı bir hemşire çalıştı. Oyunlardan önceki son iki ayda oyunlar köyünde çalışmaların yoğunlaşmasına bağlı çalışanlar ve gönüllülerin sayısı

arttı. Burada da bir revir oluşturularak bir hekim ve hemşire burada görevlendirildi. Oyunlardan sonra sadece merkez ofisteki revir bir süre daha kısmi olarak hizmet verdi. Oyunlar dönemi süresince bile ağırlıklı olarak organizasyon çalışanları ve gönüllülere sağlık hizmeti verilmiştir. Özellikle OKSM nde çok sayıda çalışana ve gönüllüye sağlık hizmeti verilmiştir. Hazırlık döneminde de merkez ofis revirinde çok sayıda sağlık sorununa müdahale edilmiştir.

Hastane Hizmetleri

Hastanelerdeki hizmetlerde koordinasyon ve iletişim çok iyi planlamalıdır. Universiade 2005 İzmir örneğindeki gibi geniş alanda yapılan organizasyonlarda birden fazla hastane ile çalışmak zorunda kalınabileceği göz önüne alınırsa zorluk anlaşılacaktır. Hastane yönetiminin burada çalışan hekimleri ve diğer çalışanları bilgilendirmesi sağlanmalıdır. Sporcunun sevk edildiği hastane, laboratuvar veya tanı merkezi gibi birimlerde hizmetlerin hızlı yürümesi düzenlenmiş olmalıdır. Hasta olan yabancı sporcu, antrenör ya da hakeme bu süreçte tercüman ve bir görevlinin eşlik etmesi, yalnız kalmaması sağlanmalıdır. Bu aynı zamanda hizmetlerin denetlenmesini ve geri bildirimini sağlayacaktır.

Doping

Doping ile ilgili olarak bağımsız ve en üst denetçi kuruluş olarak WADA (World Antidoping Agency) kabul edilmektedir. Universiade 2005 İzmir oyunları sırasında WADA'nın bağımsız gözlemcileri aracılığı ile yapacağı gözlemler önemli idi. Ancak çeşitli nedenlerle bu gerçekleşmedi. Bu gözlemin Olimpiyat oyunlarına aday Ülkemiz için de olumlu bir gösterge olacağı açıktır. Ancak bu fırsat kaçırılmış oldu.

Ankara Hacettepe Üniversitesi bünyesinde bulunan ve WADA ve IOC tarafında akredite edilmiş olan Doping Kontrol Laboratuvarı ile yapılan sözleşmeye göre gönderilen numunelerin sonuçları en geç iki gün içerisinde bildirilmeliydi. Ancak bu bazı günler için 5- 6 güne kadar uzadı. Bu da analizlerle ilgili çeşitli olumsuz düşüncelerin oluşmasına yol açtı. Tüm sonuçların negatif gelmesi ile yaşanabilecek herhangi bir olumsuzluk da ortadan kalmış oldu (Karamızrak, 2006a: 142)

Domuz gribi, kuş gribi gibi kolayca insandan insana bulaşan ve hızla yayılarak salgın oluşturan, ölümcül olabilen virüs kökenli enfeksiyon hastalıkları günümüzde önemli bir toplum sağlığı sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Uluslararası spor organizasyonları gibi dünyanın değişik bölgelerinden gelerek bir arada bulunacak gruplar açısından bu risk çok yüksek düzeydedir. Olimpiyatlar, Universiade gibi çok kalabalık kitlenin yer aldığı organizasyonlarda benzeri enfeksiyon hastalıkları sağlık hizmetlerinin önemli bir hizmet alanını oluşturmaktadır. Universiade 2005 İzmir oyunlar döneminde bu tür enfeksiyon riski yoktu. Ancak günümüzde çok daha küçük boyutlu uluslararası spor organizasyonlarında bile önemli bir konu olarak sağlık hizmetleri gündeminde ilk sırayı işgal etmektedir. Aşılarının bulunması ile bu sorunların daha kolay halledilmesi çok zaman almayacak gibi görünmesine rağmen benzeri başka enfeksiyonların olabileceği de bir başka öngörü olarak söylenebilir. Bu tür organizasyonlarda diğer bulaşıcı hastalıklar gibi bu tür virüs enfeksiyonların kontrol edilebilmesine yönelik olarak uluslararası standartların uygulanması zorunlu olmaktadır. Gerekli tüm önlemler içerisinde risk gruplarının bilgilendirilmesi ayrı bir önem taşımaktadır.

Yiyecek içecek hizmetleri genellikle dışarıdan alınan hizmetlerdir. Yiyecek içecek kaynaklı sağlık sorunlarının önlenmesinde planlama aşamasında alınacak önlemler ve yaptırımlar gibi istenilen şartların sözleşme metninde ayrıntılı yer almasının sağlanması önemlidir. Bunun yanı sıra aksaklıklarda düzeltici önlemlerin de hızlı ve etkin yapılabilmesinin planlanmış olması gerekir. Gıda ile ilgili sürecin tüm planlamasının ve ihale aşamalarının da oyunlardan en geç 6 ay önce tamamlanmış olması gereklidir.

Eşgüdüm yapılması gerekli kurumlarla işbirliği için daha önceden harekete geçilmeli, resmi yazışmaların ve kurum onaylarının zamanında alınmış olması gereklidir.

Yeşil Olimpiyatlar kavramı dikkate alınarak tesisler ve çalışmalar çevre koruma bilinci ile yapılmalıdır. Özellikle bu konu Olimpiyatların başarısının göstergelerinden biri olarak kabul edilmektedir.

Engelliler için her alanda gerekli düzenlemelerin yapılması sağlanmalıdır. Universiade 2005 İzmir için yeni yapılan tesislerde engelli seyirci ve sporcular

yönelik yapılanmalara dikkat edilmiştir. Ancak eski tesislerde bu kısmen mümkün olabilmektedir.

Sponsorluk çalışmalarında genel yönetim yanı sıra sağlık yöneticilerin de sürece katılarak sözleşmede alınan hizmet kalitesinin ve şeklinin belirlenmesi gereklidir.

Maliyet

Universiade 2005 İzmir organizasyonunun kar zarar açısından incelenmesi ayrı bir çalışma konusudur. Olimpiyatlar dahil büyük spor organizasyonların maliyet analizinde kısa dönemli düşünüldüğünde genel olarak çok karlı olmadığı kabul edilir. Daha önce bahsedildiği gibi en büyük gelirler reklam ve yayın haklarıdır. Hemen hepinde yatırımların ağırlıklı olarak ülke genel bütçesinden karşılandığı görülmektedir. Buna rağmen bu tür oyunların organizasyonlarını yapabilmek için ülkeler yoğun bir rekabet içerisinde. Bunda ülke prestiji ve reklamı ağırlıklı rol oynar. Olimpiyatların yapıldığı şehir artık marka haline gelir. Uzun dönemde altyapı yatırımlarının ve yapılan tesislerin kullanılacak olması ve beklenen turizm gelirlerinin bu finansman hesaplarında kullanılması ile bu organizasyonların maliyet etkin olacağı söylenebilir. Altyapı yatırımlarının şehir hayatına katkısı ve yaşam standartlarına olumlu etkileri ise ayrıca değerlendirilmelidir.

Genel olarak Universiade 2005 İzmir bütçesinin tamamına yakını hükümet genel bütçesinden karşılanmıştır. Organizasyonun uluslararası niteliğine rağmen gelirleri Olimpiyatlara göre çok çok düşük olmaktadır. Üst düzey profesyonel sporcuların yarışmıyor olması nedeni ile dünya medyasının ilgisini çok fazla çekmemektedir. Bu da hem reklam gelirleri, hem yayın gelirlerini hem de turizm gelirlerini etkileyen önemli bir faktördür. Başlangıçta tüm bütçenin İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından ve sponsorlarla karşılanması planlanmıştır. Zaman içerisinde yapılan bütçe revizyonları ile daha gerçekçi bütçelerin yapılması sonucunda maliyetlerin öngörülenin çok üzerinde olması nedeni ile İBB organizasyonu merkezi hükümete devretmiştir. Sonuçta gerçekleşen bütçenin yüksekliği birçok nedene bağlanmıştır. Bunda geç kalınmış tesis inşaatlarının tekrar ihale edilerek kısa sürede bitirilmek zorunda kalınması en büyük etken olarak sayılabilir. Öngörülmeyen giderlerin yanı sıra beklenen yayın gelirleri oluşmamış, üstelik yayın hizmetlerin maliyetinin de organizasyon tarafından karşılanması gerekmiştir. Yabancı

seyircilerin çok az olması, seyirci katılımını artırmak için bilet fiyatlarının çok düşük tutulması bu tür bir gelir kaleminin oluşmaması sonucunu doğurmuştur.

Oyunlar maliyetinin vergilerden oluşan devlet bütçesinden karşılanmış olması sonucunda bunun birkaç yıllık bütçeye yansımaları olabileceği düşünülebilir. Diğer taraftan kazanılan tesisler ve bunların uzun yıllar boyunca sağladığı yararlar yanı sıra hem oyunlara hazırlık döneminde hem de oyunlar döneminde inşaat faaliyetleri gibi birçok alandaki hareketliliğin hem ekonomiye, hem de istihdama önemli olumlu katkıları olduğu da söylenebilir.

Sağlık hizmetlerinin toplam maliyeti öngörülen giderlerin altında gerçekleşmiştir.

Sağlık hizmetleri açısından tüm sağlık personelinin spor ilgisi artmış, katılım motive edilmiş, kazanılmış tecrübe ile sonraki organizasyonların daha bilinçli ve kaliteli yapılmasına örnek olunmuştur.

Bu organizasyon ile İzmir ulusal ve uluslararası alanda reklamını yaparak marka şehir olma özelliğini kazanmıştır. Yerel yönetim ve İzmir halkı bu organizasyondan en büyük kazancı elde eden kesim olarak görülebilir. Bu oyunlar için harcanan bütçenin çoğu inşaat ve tesis giderlerine harcanmış olup genel bütçeden sağlanan bu giderler yerel, bölgesel spor tesisleri ile şehrin altyapısına harcanmıştır. İzmir'in birçok alandaki kazanımlarının yanı sıra sağlık hizmetleri açısından da birçok kazanımlar olmuştur. Bunların başında büyük bir organizasyonun sağladığı tecrübe sağlık alanında da söz konusudur. Spor ve sağlık ile ilgili farkındalığın artması (sporcu sağlığı, sağlıklı spor yapma, sporun sağlığa katkıları vb.), spor ve sporcu sağlığı ile ilgili sağlık personelinin deneyim kazanması, sağlık işlevleri için kullanılacak araç gereç ve tesis kazanılması önemli kazanımlar olarak sayılabilir. Örneğin Universiade 2005 İzmir için alınan 7 adet ambulans ve mobil sağlık araçları, otomatik eksternal defibrilatörler, sahalarda kullanılmak üzere hazırlanan sağlık çantaları, spor tesislerinde oluşturulmuş ve tefrişi yapılmış sağlık odaları, spor salonlarında buz makineleri, buz kutuları, sedye ve diğer sağlık ile ilgili temel malzemeler de İzmir'in kazanımları arasındadır. Bu organizasyon sayesinde spor altyapıları daha aktif ve etkin çalışmaya başlamış, halkın spora ilgisi artmış, spor potansiyeli tümünden gelişme göstermiştir. Nitekim Universiade sonrası 4 yıl içerisinde İzmir çok sayıda farklı branştan önemli Dünya ve Avrupa şampiyonasına

ve uluslararası turnuvalara ev sahipliği yapma görevini başarı ile yerine getirmiştir. Birçok turnuva ve şampiyona için de İzmir en kuvvetli aday olmuştur. Universiade referansı ile bu organizasyonların sayısı ve kalitesi yıllar içerisinde artacaktır. İzmir'in tanınırlığını artırmak yanı sıra bir spor şehri olma yolunda Universiade 2005 İzmir önemli bir kilometre taşı olarak görevini başarı ile tamamlamıştır.

KAYNAKLAR

Raporlar

23rd Summer Universiade 2005, İzmir Official Report Vol 1 (2005) Management Neşa Ofset İzmir 2005

23rd summer Universiade 2005, İzmir Official Report Vol 2 (2005) Management Neşa Ofset İzmir 2005

23rd summer Universiade 2005, İzmir Medical Services And Doping Control Handbook 2005 İzmir

23.Universiade 2005 İzmir Yaz Oyunları Sonuç Raporları Sağlık Komisyonu Ağustos 2005

Brennan R.J,Keim M E, Sharp T W, Wetterhall S F, Williams R J, Baker E L, Cantwell J D, Lillibridge S R (1997) Medical and public health services at the 1996 Atlanta Olympic Games: an overview eMJA The Medical Journal of Australia MJA 1997; 167: 595-598
<https://www.mja.com.au/public/issues/xmas/brennan/brennan.html> (05.02.2009)

NSW Health Services For The Sydney 2000 Olympic And Paralympic Games December 2000
<http://www.nursesreg.health.nsw.gov.au/pubs/2000/pdf/nswhealthfinalreport.pdf>
(05.02.2009)

Kitaplar - Dergiler

Açıkada C, Ergen E (1990) *Bilim ve Spor* Tek Ofset Matbaacılık Ankara

Akgün N (1992) *Spor Hekimliği Kavramı, Spor Hekimliği Ders Notları* Editör Emin Ergen Türk tabipleri birliği Merkez Konseyi, Yayınları Maya Matbaacılık Ankara

Alpman, C (2001) *Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyu Gelişimi*, Can Reklam Evi, Basın Yayın Ofset Matbaacılık, Ankara

- Amman, M.T. (2000) *Spor da Sosyal Bilimler* Editör İkizler C Alfa Basım İstanbul
- Aracı, H.(1999) *Öğretmen ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi*, Bağırhan Yayınevi, 2. Baskı, Ankara
- Armağan İ. (1981) *Sporun Toplum Bilimsel Temelleri*, Ege Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Yayın No: 4, İzmir
- Balcı V. (1999) *Spor Etkinliklerinin Planlanması ve Yönetimi*, Bağırhan Yayınevi, Ankara
- Budak G., Budak G. (2004) *İşletme Yönetimi* Barış Yayınları Fakülteler Kitapevi İzmir
- Cerrahoğlu N, İmamoğlu A.F.,(2000) Sporun *Ekonomik Boyutu, Almanya Örneği* 1.Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi,Cilt 2:.240-247
- Chelladurai P, (1992) *Sport Management: Opportunities and Obstacles* Journal of Sport Management .6 :215-219
- Coşkun, H.,(1999) *Bir Tutundurma Aracı Olarak Spor Sponsorluğu* , Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi,cilt 4,Sayı:3, 63-68
- Demirci N, (1986) *Spor da Yönetim Teşkilatlanma ve Organizasyonlar*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1986
- Devecioğlu S. (2005) *Türkiye’de Spor Sektörü Stratejilerinin Geliştirilmesi”* Verimlilik Dergisi, Sayı: 2005/ 2,
- Doğan, M.. (2006) *İşletme Ekonomisi ve Yönetimi* Birleşik Matbaacılık İzmir
- Donuk B. (2005) *Spor Yöneticiliği ve İstihdam Alanları* Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Dönmezer S (1984) *Sosyoloji*, Savaş Yayınları, Ankara
- Ensari H. (1999), *21. Yüzyıl Okulları için Toplam Kalite Yönetimi*, Sistem Yayıncılık, 1.Basım, İstanbul

- Erdemli, H. A. (1991) Olimpizm ve İnsan Seminer Kitabı, G.S.G.M. Yayını, Ankara
- Erkan, N.,(1994) *Yaşam Boyu Spor Nedir?*, Ed: Aköz, Y., Türkiye ve Olimpiyat Sempozyumu, Ankara
- Fichter, J. (1996) *Sosyoloji Nedir?*, (Çev. Nilgün Çelebi), Attila Kitabevi, Ankara,
- Fişek, K (1985) *100 Soruda Türkiyede Spor Tarihi*, Gerçek Yayınevi, İstanbul
- Gezgin, M.F., Amman,T.,(1994) *Temel Eğitimde Yararlılık Açısından Spor Olgusu Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II.Ulusal Sempozyumu Kitabı*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara: 233-236
- Gibson, H. (2003). *Sport tourism: An introduction to the special issue*. Journal of Sport Management, 17, 205-213
- Güçlü M., (2001) Olimpiyat Oyunları ve Spor Sponsorluğu Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 21, Sayı 3 (2001) 223-239
- Güner, R., (2000) *Doping Türkiye futbol Federasyonu Doping Mücadele Kurulu Yayın No 1*
- İmamoğlu, A, F. (1992), *Fonksiyonel Açısından Spor yönetiminin Anlam ve Önemi*, G.Ü Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara. Cilt: 8 sayı: 1
- Karagözoğlu C., (2000) *Sporda Sosyal Bilimler* Editör İkizler C Alfa Basım İstanbul
- Karamızrak S.O, Kocahan T, Nalçakan M, (2006a). *Universiade 2005 Oyunlarında Doping Kontrol yönetim ve Denetimi Türkiye Spor Hekimliği Dergisi Cilt:41 S 4* 129-144
- Karamızrak S.O, Nalçakan M, Kocahan (2006b) T. 23.*Universiade 2005 İzmir Yaz Spor Oyunları Sağlık Hizmetleri Türkiye Spor Hekimliği Dergisi Cilt:41 S 2: 61-70*
- Ke'Senne S. (2005) *Do We Need an Economic Impact Study or a Cost-Benefit Analysis of a Sports Event?* European Sport Management Quarterly, Vol. 5, No. 2, June 133_142,

Kızılcelik S., Ergen Y. (1996), *Açıklamalı Sosyoloji Sözlüğü*, Saray Kitapevleri, İzmir

Koparal C. (2003) *Yönetim Ve Organizasyon* Açık Öğretim Fakültesi Yayınları No:774 Eskişehir

Koruç, Z., Acar, P.(1991) *Kitle Spor ve Spor Psikolojisi*, Ed: Erdemli, A., Spor Ahlakı ve Spor Felsefesine Yeni yaklaşımlar, Mega Matbaacılık, İstanbul,

Koryürek C. (1976) *Olimpiyatlar*. Akbank Kültür Yayınları İstanbul

Koryürek, C.E.(2003) *Olimpiyatlar*,

Küntay E. (1991), *Çocuk ve Gençlerde Davranış Bozukluğunu Düzeltici Önlem Olarak Spor*, Ed; Erdemli A., Spor Ahlakı ve Spor Felsefesine Yeni Yaklaşımlar, Meva Matbaacılık, İstanbul

Muratlı, S (1997) *Çocuk ve Spor*, Bağırhan Yayınevi, 2. Baskı, Ankara,

Nalçakan M. (2007a) *Çocuk ve Spor* İzmir Sağlık Dergisi İl Sağlık Müdürlüğü Yıllı sayı 4 Eylül-Ekim: 56-60

Nalçakan M. (2007b) *Yürüyüş İle Gelen Sağlık* İzmir Sağlık Dergisi İl Sağlık Müdürlüğü yıl 1 sayı 5 Kasım-Aralık: 58-63

Nalçakan M. (2008) *Hareket İlaçtır* İzmir Sağlık Dergisi İl Sağlık Müdürlüğü yıl 2 sayı 11 Kasım Aralık s 18-19

Nalçakan M. (2009) *Yaşlanma ve Fiziksel Aktivite 1* İzmir Sağlık Dergisi İl Sağlık Müdürlüğü yıl 1 Sayı 13: 19-21

Nalçakan, M. (2005) *Büyük Spor Etkinliklerinde Sağlık Organizasyonu* Editörler: Mehmet Eryılmaz, Ufuk Dizder Kitap Adı: Afet Tıbbı 2005 Ünsal Yayınları 2 cilt 1385-1393

Özdemir A (2008) *Yönetim Biliminde İleri Araştırma Yöntemleri ve Uygulamalar* Beta Basım A.Ş. İstanbul

- Özgüven, M.(1996) *Toplum Bilimlerine Giriş*, Ekin Kitapevi, Bursa,
- Öztürk S. A. (1992) *Pazarlama İletişiminde Gelişen Bir Kavram: Destekleme Faaliyetleri (Sponsorluk)*, Pazarlama Dünyası, Yıl: 6, Sayı: 35,
- Öztürk, F. (1998), *Toplumsal Boyutlarıyla Spor*, Bağırhan Yayınevi, Ankara,
- Parkhouse B. L. Ulrich D. U. (1979) *Sport Management As A Potential Cross-Discipline: A Paradigm For Theoretical Development, Scientific Inquiry, And Professional Application* SpoQUEST. 31(2), 264-276.
- Simson, V., Jennings, A.;(1993) *Olimpiyatlar Sahtekarlık ve Mafya*, Şefik Matbaası, İstanbul
- Şahan H. (2007) *Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü*. Basılmamış doktora Tezi Selçuk Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü Konya
- Tezcan, M. (1991) *Toplumsal ve Kültürel Değişme*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayını Ankara
- Tolan, B. (1983). *Toplum Bilimlerine Giriş*, Savaş Yayınları, Ankara,
- Toskay, T. (1989) *Turizm*, Der Yayınlan, İstanbul,
- Tuan K (2008) *İşletme Yönetiminin Kontrol Fonksiyonlarının Bağımsız Dış Denetim Üzerine Etkileri*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana
- Voigt D., (1998) *Spor Sosyolojisi*, (Çev:Atalay,A.), Alkım Yayınları, İstanbul,
- Yarın (2005) *Dünya Ege Mavisinde Buluşuyor* EĞİAD Ağustos İzmir 20-48
- Yetim AA, (1996) *Spor Yönetiminde Sistem Yaklaşımı*, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi, , Sayı 1, Cilt 1, Ankara, 140-145
- Yetim, A.A. (2000) *Sporun Sosyal Görünümü* Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Sayı, 1, Cilt, 5: 63-72 Ankara

İnternet Kaynakları

Aile ve Spor <http://www.sporbilim.com/index.php?s=icerik&katid=83&id=145>
(28.09.2008)

Amusement Business Publication (2004) *Cost of Athens Olympics: \$11.6 billion*
<http://www.allbusiness.com/services/amusement-recreation-services/4559407-1.html>
(05.02.2009)

Brunet, F. Xinwen, Z. (2008): The economy of the Beijing Olympic Games: an analysis of first impacts and prospects [online article]. Barcelona: Centre d'Estudis Olímpics UAB. http://olympicstudies.uab.es/pdf/wp116_eng.pdf (05.02.2009)

Devecioğlu S (2008) *Sosyal Sorumluluk Olarak Spor Sponsorluğu* 1.Şubat.2008
http://www.fesam.org/sur_makale.php?kod=12&url=uzman/sd017.htm (01.02.2008)

Devecioğlu, S. (2004) *Sporun Ekonomik Boyutu* Standart Ekonomik ve Teknik Dergi T.S.E, Yıl 43, Sayı, 511, Temmuz, 2004 http://www.sporyoneticiligi.com/wp-content/files/SPORUN_EKONOMK_BOYUTU.doc (23.01.2009)

Erdem S. 2004 Olimpiyatlarını Kazanmak İstanbul'u Kazanmaktadır
<http://www.turkiye.net/serdem/Olimpiyat.htm> (21.04.2009)

Erdem S.(2002) Olimpizm, Olimpik Hareket ve Fair-Play 7.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi 27-29 Ekim Antalya <http://sporbilim.com/dosyalar/Paneller-A.pdf#page=69> (21.04.2009)

Erdoğan İ., Sporun Siyasal Ekonomisi Üzerine,
<http://www.irfanerdogan.com/dersler/poleconofcom/Sporunsiyasalekonomisi.html>
(Erişim 21.06.2009)

Erkiner E. (2006) Ülke Sporcu Potansiyelinin Belirlenmesinde Yöntemler ve Yerel Yönetimler Fiziksel Aktivite, Sağlıklı Yaşam ve Yerel Yönetimler Sempozyumu (27-28 Nisan 2006 / Eskişehir)
http://www.sagliklikentlerbirligi.org.tr/pdf/27.04.2006_tepebasi/SKB%20Sempozyum/Av.%20Kismet%20ERKİNER%20-

[%20Ulke%20sporcu%20potansiyelininA%20belirlenmesinde%20yontemler%20ve%20yerel%20yonetimler.ppt](#) (11.07.2009)

Gündoğan N (2002) Olimpizm ve Olimpiyat Oyunlarının Kente ve Ülkeye Katkıları
7.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi 27-29 Ekim Antalya
<http://sporbilim.com/dosyalar/Paneller-A.pdf#page=69> (21.04.2009)

Gündoğdu C., Devocioğlu, S., (2008) *Spor Hizmetlerinin Genel Ekonomi Çerçevesinde Görünümü* Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları; 117-124
[web.firat.edu.tr/.../17%20Spor%20Hizmetleri%20-Cemal%20GÜNDOĞDU%20\(Ayhan\)-ödendi-8%20syf-117-.doc](http://web.firat.edu.tr/.../17%20Spor%20Hizmetleri%20-Cemal%20GÜNDOĞDU%20(Ayhan)-ödendi-8%20syf-117-.doc) – (23.05.2009)

Gür H. Spor Hekimliğinin tarihçesi
http://www.sporhekimligi.com/index.php?option=com_content&view=article&id=64&Itemid=104 (06.06.2009)

<http://sporbilim.com/dosyalar/Paneller-A.pdf#page=69> (21.04.2009)

<http://www.fisu.net/en/Educational-Services-475.html> (21.04.2009)

<http://www.fisu.net/en/FISU-History-518.html> (21.04.2009)

<http://www.fisu.net/en/FISU-today-517.html> (21.04.2009)

<http://www.fisu.net/en/Summer-Universiades-310.html> (21.04.2009)

<http://www.his.gov.tr/tarihce> (11.07.2009)

<http://www.Olimpiyatkomitesi.org.tr/tr/Olimpiyat/klasik.htm> (21.04.2009)

<http://www.Olimpiyatkomitesi.org.tr/tr/Tmok/Tarihce/tarihce.htm> (21.04.2009)

http://www.olympic.org/uk/games/ancient/history_uk.asp (21.04.2009)

http://www.olympic.org/uk/games/ancient/index_uk.asp (21.04.2009)

http://www.olympic.org/uk/organisation/ioc/presidents/coubertin_uk.asp
(21.04.2009)

http://www.olympic.org/uk/organisation/ioc/presidents/vikelas_uk.asp (21.04.2009)

<http://www.universiadeizmir.org.tr/tr/simplePage.asp?itemID=129> (21.04.2009)

<http://www.universiadeizmir.org.tr/tr/simplePage.asp?itemID=130> (21.04.2009)

<http://www.universiadeizmir.org.tr/tr/simplePage.asp?itemID=131>

<http://www.universiadeizmir.org.tr/tr/simplePage.asp?itemID=17> (21.04.2009)

Kasap H. (2006.) Halkın Spor Kültürünün Gelişiminde Yerel Yönetimlerin Avantajları. Fiziksel Aktivite, Sağlıklı Yaşam ve Yerel Yönetimler Sempozyumu (27-28 Nisan 2006) / Eskişehir

http://www.sagliklikentlerbirligi.org.tr/pdf/27.04.2006_tepebasi/SKB%20Sempozyum/Prof.%20Dr.%20Hasan%20Kasap%20-%20Yerel%20Yonetimler.ppt

(11.07.2009)

Kesim Ü (2006) Yerel Yönetimlerde Rekreasyon Program ve Hizmetleri Fiziksel Aktivite, Sağlıklı Yaşam ve Yerel Yönetimler Sempozyumu (27-28 Nisan 2006 / Eskişehir)

http://www.sagliklikentlerbirligi.org.tr/pdf/27.04.2006_tepebasi/SKB%20Sempozyum/Yrd.Doç.Dr.Ümit%20KESİM%20-

[%20Yerel%20Yonetimlerde%20Rekreasyon%20Program%20ve%20Hizmetleri.ppt](http://www.sagliklikentlerbirligi.org.tr/pdf/27.04.2006_tepebasi/SKB%20Sempozyum/Yrd.Doç.Dr.Ümit%20KESİM%20-%20Yerel%20Yonetimlerde%20Rekreasyon%20Program%20ve%20Hizmetleri.ppt)

(11.07.2009)

Keskin T. Spor turizmi http://www.sponsorluk.gov.tr/tamer_detay.htm (23.05.2009)

Magnay, J., (2004) Athens Olympics facing \$1.7bn budget blowout June 1, 2004

<http://www.smh.com.au/articles/2004/05/31/1085855503107.html?from=storylhs>

(05.02.2009)

Merih K Örgütlerde Yapı ve Strateji Etkileşimi

<http://www.merih.net/m2/str/strayap.htm> (08.03.2009)

Öztürk F K.(2006) Yerel Yönetimlerde Spor Kulüplerinin İşlevi Fiziksel Aktivite, Sağlıklı Yaşam Ve Yerel Yönetimler Sempozyumu 27-28 Nisan 2006 Eskişehir

http://www.sagliklikentlerbirligi.org.tr/pdf/27.04.2006_tepebasi/SKB%20Sempozyum/Prof.Dr.Fusun%20Ozturk%20KUTER%20-

[%20Yerel%20yonetimlerde%20spor%20kuluplerinin%20islevi.ppt](#) (11.07.2009)

Öztürk,N., Küçükgül, E.Y., Erdin, E. (2007), *Spor Organizasyonlarında Atık Yönetimi*, Bildiri 7. Ulusal Çevre Mühendisliği Kongresi *Yaşam Çevre Teknoloji* 24-27 Ekim 2007 – İzmir TMMOB Çevre Mühendisleri Odası. <Http://E-Kutuphane.Cmo.Org.Tr/Pdf/478.Pdf> (26.07.2009)

Sağlıklı Şehirler Projesi, Çevre Sağlığı daire Başkanlığı <http://www.saglik.gov.tr/extras/temelcevreprojeler/ssp.htm> (11.07.2009)

www.tursab.org.tr/content/turkish/istatistikler/akrobat/.../02ocSpor.pdf (23.05.2009)

www.wada-ama.com (25.11.2008)

EKLER

EK 1 İzmir Haritası (Tesisler, Hastaneler, Ulaşım Güzergâhları)

EK 2 Universiade 2005 İzmir Düzenleme Kurulu

DÜZENLEME KURULU		
BAŞKAN:	MEHMET ALİ ŞAHİN	Spordan Sorumlu Devlet Bakanı
ÜYELER :	MEHMET KUTLU	Ulaştırma Bakanlığı Müsteşarı
	MEHMET ATALAY	Gençlik ve Spor Genel Müdürü
	ŞENOL DEMİRÖZ	TRT Genel Müdürü
	TEMEL KOTİL	THY Genel Müdürü
	OĞUZ KAAAN KÖKSAL	İzmir Valisi
	AZİZ KOCAOĞLU	İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı
	TOGAY BAYATLI	Türkiye Olimpiyat Komitesi Başkanı
	PROF. DR. ÜLKÜ BAYINDIR	Ege Üniversitesi Rektörü

EK 3 Universiade 2005 İzmir Organizasyon Komitesi

ORGANİZASYON KOMİTESİ		
BAŞKAN:	AZİZ KOCAOĞLU	Büyükşehir Belediye Başkanı
ÜYELER :	ATEŞ BALKAN	Dışişleri Bakanlığı Büyükelçi
	PROF. DR. KEMAL TAMER	Üniversite Sporları Federasyonu Başkanı
	PROF. DR. ÜLKÜ BAYINDIR	Ege Üniversitesi Rektörü
	PROF. DR. EMİN ALICI	Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörü
	PROF. DR. SEMRA ÜLKÜ	İzmir İleri Teknoloji Enstitüsü Rektör
	PROF. DR. ATILLA SEZGİN	İzmir Ekonomi Üniversitesi Rektörü
	PROF. DR. MESUT AYAN	Yaşar Üniversitesi Rektörü
	PROF. DR. CEMİL ÖZCAN	Celal Bayar Üniversitesi Rektörü
	PROF. DR. MUSTAFA GÜLER	Adnan Menderes Üniversitesi Rektörü
	FAHRİ AYKIRI	Spordan Sorumlu Vali Yardımcısı
	HALİL TATAŞ	İzmir Emniyet Müdürü
	SABRİ SADIKLAR	İzmir Gençlik ve Spor İl Müdürü
	METİN ATSAL	İzmir Kültür ve Turizm İl Müdürü
	HASAN FEHMİ MANİ	İzmir Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri
	GÜL ŞENER	İBB Genel Sekreter Yardımcısı
	TAHA AKSOY	Genel Koordinatör
	ÇAĞDAŞ ARSLAN	Üniversite Öğrencisi / Sporcu

EK 4 Universiade 2005 İzmir İcra Kurulu

İCRA KURULU		
BAŞKAN:	TAHA AKSOY	Genel Koordinatör
ÜYELER:	FAHRİ AYKIRI	Vali Yardımcısı
	HALİL TATAŞ	Emniyet Müdürü
	GÜL ŞENER	İBB Genel Sekreter Yardımcısı
	SABRİ SADIKLAR	İzmir Gençlik ve Spor İl Müdürü
	METİN ATSAL	İzmir Kültür ve Turizm İl Müdürü
	SEMRA AKSU	İzmir Büyükşehir Belediyesi Sosyal ve Kültürel Hizmetler Daire Başkanı
	NEJAT KÖK	Ulusal Olimpiyat Komitesi Üyesi
	PROF. DR. MACİT TOKSOY	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

EK 5 Universiade 2005 İzmir Sağlık Komisyonu Listesi

Oğuz KARAMIZRAK	Baskan EÜ Tıp Fak. Spor Hekimliği AD Öğ. Üyesi	Prof. Dr.
Mesut NALCAKAN	Baskan Yardımcısı Sağlık Hizmetleri İzmir İl Sağlık Müdürlüğü	Dr. Spor Hekimi (PhD)
Tuğba KOCAHAN	Sağlık Komisyonu Asistanı Doping Kontrol Hizmetleri GSİM İzmir Sporcu Sağlık Merkezi	Dr. Spor Hekimi Uzmanı
Hülva GÜVEN	Sağlık Hizmetleri Yöneticisi İBSB Esrefbasa Hastanesi Bashekimisi	Prof. Dr.
Saban ACARBAY	Doping Kontrol Hizmetleri Yöneticisi GSİM İzmir Sporcu Sağlık Mkz. Bashekimisi	Dr. Spor Hekimi (PhD)
Berrin DURMAZ	Cihaz Tedarik Komisyonu Yöneticisi EÜ Tıp Fak. FTR Anabilim Dalı Baskanı	Prof. Dr.
Elif AKALIN	Eğitim Komisyonu Yöneticisi DEÜTF Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon AD	Doc. Dr.
Turhan SOFUOĞLU	Ambulans Hizmetleri Yöneticisi İzmir İl Sağlık Md. 112 Acil Servis Md. Yrd.	Dr.
Acah CERTUĞ	Temel İleri Yaşam Desteği Eğitim Yöneticisi EÜ TF Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD	Prof. Dr.
Arzu ON	FTR Hizmetleri Yöneticisi EÜ TF FTR Anabilim Dalı Öğretim Üyesi	Doc. Dr.
Devrim AKSEKİ	Manisa Sağlık Hizmetleri Yöneticisi CBÜ TF Ortopedi Travmatoloji AD. Manisa	Doc. Dr.
B.Muammer KAYATEKİN	Form ve Kitapçıklar Yazılımı Yöneticisi DEÜ TF Fizyoloji Anabilim Dalı Öğ. Üyesi	Doc. Dr.
Cengiz ÖNGÖR	Arama-Kurtarma Hizmetleri Yöneticisi İBSB 110 AKS Arama Kurtarma Sb. Md.	Uzman
Rıdvan ATILLA	Acil Servis Hizmetleri Yöneticisi DEÜ TF Acil Tıp Anabilim Dalı Öğ. Üyesi	Yrd. Doc. Dr.
Alın ERGÖR	Gıda Sağlık Denetimi Yöneticisi DEÜ TF Halk Sağlığı AD Öğretim Üyesi	Doc. Dr.
Pınar Erbay DÜNDAR	Manisa Gıda Sağlık Denetimi Yöneticisi CBÜTF Halk Sağlığı AD Öğ. Üyesi Manisa	Yrd. Doc. Dr.
Ahmet SOYSAL	Köy Gıda Sağlık Denetimi Yöneticisi Konak Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğü	Dr. Halk Sağlığı Uzmanı
Zeki Tasvürek	Doping Kontrol Tesisler Sorumlusu GSİM İzmir Sporcu Sağlık Mkz. Uzmanı	Dr.
Rafet Irmak	Doktora öğrencisi	Fizyoterapist

Futbol branş sorumlusu Dr. Çetin İşlegen ve Basketbol branş sorumlusu Dr. Aylin Çeçen de sağlık komisyonu çalışmalarına katılmışlardır.

EK 6 Sağlık Komisyonu Oyunlar Öncesi Dönem İşgücü Gereksinmesi

No	Birimler	Pozisyon	AYLAR															
			OYUNLAR ÖNCESİ														HAZIRLIK	
			N 04	M 04	H 04	T 04	A 04	E 04	E 04	K 04	A 04	O 05	Ş 05	M 05	N 05	M 05	H 05	T 05
Genel Yönetim																		
1	Yönetim - Genel	Proje Yürütücüsü	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
2	Yönetim - Sağlık Hız.	Asistan	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
3	Yönetim - Doping Kontrol	Asistan	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
4	Destek		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
TOPLAM			4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0

Planlama Birimi																		
1	Planlama (Proje)	Mühendis	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
2	Program Takibi	Mühendis			1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
TOPLAM			1,0	1,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0

Sağlık Hizmetleri Planlama																		
1	Birim Yöneticisi	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
2	Köy Sağlık Merkezi	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
3	Köy Sağlık Merkezi	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
4	Tesis Sağlık Hizmetleri	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
5	Tesis Sağlık Hizmetleri	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
6	Hafta neler Değişti	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
7	Hafta neler Değişti	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
8	Ambulans Acil Felaket Yön.	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
9	Ambulans Acil Felaket Yön.	AKS110 Yönetici	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
10	Fizik Tedavi Rehabilitasyon	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
11	Fizik Tedavi Rehabilitasyon	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
12	Gıda ve Sağlık denetim	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
13	Gıda ve Sağlık denetim	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
14	Gıda ve Sağlık denetim	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
15	Gıda ve Sağlık denetim	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
16	Eğitim	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
17	Eğitim	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
TOPLAM			17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0

Doping Kontrol Hizmetleri Planlama																		
1	Birim Yöneticisi	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
2	Köy Doping Kontrol Hizmeti	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
3	Tesisler Doping Kontrol Hizmeti	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
4	Eğitim	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
5	Eğitim	Doktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
TOPLAM			5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0

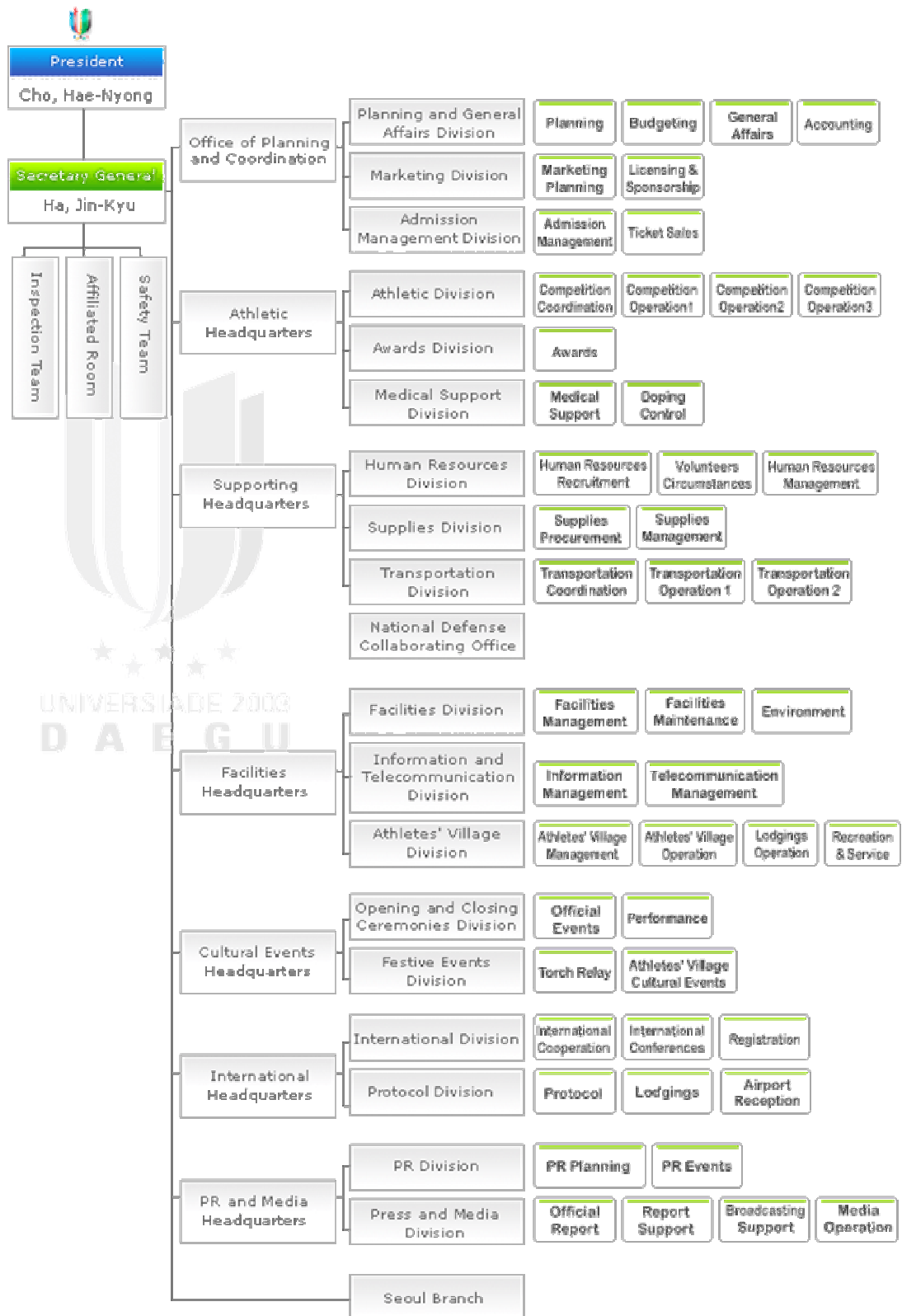
GENEL TOPLAM			27,0	27,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0
---------------------	--	--	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

EK 7 Sağlık Komisyonu Tahmini Personel Sayıları (Şubat 2005)

PERSONEL LİSTESİ

Merkez ofis			Programlar/Alanlar			Toplam			Merkez Ofis			Antreman Tesisleri			Yanşma Tesisleri			Oyunlar Köyü			Medya Center			FISU Merkez Otel			Diğer Oteller			Havaalanı			Diğer		
S	V	C	S	V	C	TOT	S	V	C	S	V	C	S	V	C	S	V	C	S	V	C	S	V	C	S	V	C	S	V	C					
17			17			17																													
			79	20		99																													
			38	106		144																													
			19	120		139				19	120																								
			4			4																													
			6			6																													
			12			12																													
			28			28				5																									
			2			2																													
			8	16		24																													
			47	15		62																													
27	0	0	280	277		557				24	120		48			42	14		3	1															
			165	702		867				24	120		48			86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24	120		48		86	120		98	21															
			165	702		867				0	24	120		48		86	120		98	21															
			277	165		442				0	24																								

EK 8 22.Universiade 2003 Daegu Organizasyon Şeması

EK 9 Sağlık Komisyonu Tesisler Personel Planlaması

No	Spor Dalları	Kullanım	Yer	Salon / Saha	Konum	Dr	YSP	Ambulans	?	Hangi numaralı mekandaki ambulansı ortak kullanıyor	Hizmet günü	Çalışma saati	
1	Atletizm	Müsabaka	1	Atatürk Stadyumu		3A	3	3	2				
		Antrenman	2	Seha Aksoy Sahası	Halkapınar	2A	2	2		1	1	8	3+4
			3	Ege Üniversitesi Atletizm Sahası		1A	1	1		1	24	18	4+4
			4	Karşıyaka Atletizm Sahası		1A	1	1	1			18	4+4
			5	Maltepe Askeri Lisesi Atletizm Sahası		1A	1	1	1			18	4+4
2	Basketbol	Müsabaka	6	Aliağa Spor Salonu		1A	1	1	1		8	4+6	
			7	Atatürk Spor Salonu		1A	1	1	1		8	4+6	
			8	Celal Atik Spor Salonu	fuar	1A	1	1		1	7	8	4+6
			9	Ege Üniversitesi Spor Salonu	Bornova	1A	1	1		1	41	10	4+6
			10	Halkapınar Spor Salonu (Final)		1A	1	1		1	1	2	8-4
			11	Manisa G.S.İ.M. Spor Salonu		1A	1	1	1			8	8
		Antrenman	12	Özel Ege Lisesi Spor Salonu	Bornova	1A	1	1	1			8	4+6
			13	Narlıdere Spor Salonu		2B		2x2		1	5	3+12	8+7
			14	Özel Ege Lisesi Spor Salonu -2-	Bornova	2B		2x2		1	12	3+12	8+7
			15	Özel Gelişim Lisesi Spor Salonu	Narlıdere	2B		2x2	1			3+12	8+7
			16	Selçuk Yaşar Spor Salonu -1-	KSK	2B		2x2	1			12	7+7
			17	Selçuk Yaşar Spor Salonu -2-	KSK	2B		2x2		1	16	12	7+7
		18	Vali Hüseyin Ögütçen Spor Salonu	Evka4 Bornova	2B		2x2	1		3+12	8+7		
3	Atlama	Müsabaka/ Antrenman	19	Manisa Ö.İ.M. Atlama Havuzu		1A	1	2	1		9+10	10/3+3	
4	Eskrim	Müsabaka/ Antrenman		Kültürpark Hol 2		2A	2	2		1	58	18	3+7
		20											
5	Futbol	Müsabaka	21	Alsancak Stadı		1A	1	1	1			6	4
			22	Buca Kaynaklar Sahası -1-		1A	1	1	1			6	4
			23	Halkapınar Futbol Sahası -1-		1A	1	1		1	1	6	4
			24	Ege Üniversitesi Futbol Sahası		1A	1	1	1			6	4
			25	Kemalpaşa Stadı		1A	1	1	1			6	4
			26	Kuşadası Stadı		1A	1	1	1			6	4
			27	Manisa Stadı		1A	1	1		1	11	6	4
		Antrenman	28	Ali Artuner Futbol Sahası	Narlıdere	1B		2		1	5	11	2+2
			29	Buca Kaynaklar Sahası -2-		1A	1	1		1	22	11	2+4
			30	Buca Kaynaklar Sahası -3-				1				11	2+4
			31	Buca Stadı		1B		1		1	22	11	2+4
			32	Gürsel Aksel Stadı	Göztepe	1B		2		1	46	11	2+4
			33	Halkapınar Futbol Sahası -2-		1B		2		1	1	11	2+2
		34	Selçuk Yaşar Futbol Sahası -1-		1A	1	1		1	16	11	2+2	
		35	Selçuk Yaşar Futbol Sahası -2-				1	1	16	11	2+2		
		36	Vali Kutlu Aktaş Sahası -1-		1A	1	1	1		11	2+2		
		37	Vali Kutlu Aktaş Sahası -2-				1	1	36	11	2+2		

6	Artistik Cimnastik	Müsabaka	10	Halkapınar Spor Salonu		2A	2	2		1	1	4	9/8/4/6
		Antrenman	38	Bornova Spor Salonu		2A	2	2	1			8	4+6
	Ritmik Cimnastik	Müsabaka	10	Halkapınar Spor Salonu		1A	1	1		1	1	3	6
		Antrenman	39	Güzelbahçe Spor Salonu		2A	2	2		1	5	9	7+8
7	Yüzme	Müsabaka	40	Manisa Ö.İ.M. Yüzme Havuzu		2A	2	2		1	19	10+7	3+3+3/10
		Antrenman	41	Ege Üniversitesi Yüzme Havuzu		2A	2	2	1			16	12
			42	Maltepe Askeri Lisesi Yüzme Havuzu		2A	2	2		1	5	16	12
8	Tenis	Müsabaka/ Antrenman	43	Karşıyaka Tenis Merkezi		1A	1	1	1			9	4+4
9	Voleybol	Müsabaka	44	9 Eylül Üniversitesi Kaynaklar Spor Salonu		1A	1	1		1	22	9	4+4
			45	Evka-4 Spor Salonu		1A	1	1		1	18	9	4+4
			46	Hava Eğitim Komutanlığı Spor Salonu		1A	1	1	1			8	4+4
			47	Karşıyaka Spor Salonu		1A	1	1		1	4	9	4+4
			48	Kuşadası Spor Salonu		1A	1	1		1	26	9	4+4
			49	Tire Spor Salonu		1A	1	1	1			8	4+4
			Halkapınar	**	1A	1	1		1	1(Jimnastik)	2	8 veya 4	
		Antrenman	50	Avni Akyol Lisesi Spor Salonu		2B		2x2		1	5	14	7+7
			51	Işıkent Eğitim Kampusu Spor Salonu		2B		2x2		1	55	14	7+7
			52	Karşıyaka Spor Salonu 2		2B		2x2		1	43	14	7+7
53	Özel Amerikan Lisesi Spor Salonu			2B		2x2		1	46	14	7+7		
10	Sutopu	Müsabaka	54	Atatürk Yüzme Tesisleri		1A	1	1		1	7	17	6+6
		Antrenman	55	Işıkent Eğitim Kampusu Yüzme Havuzu		2B	2	2	1			17	6+6
11	Güreş	Müsabaka	56	Özel Yamanlar Lisesi Spor Salonu		2A	2	2	1			5	3+3
		Antrenman	57	Gaziemir Spor Salonu		1A	1	2		1	36	12	4+6
12	Tekvando	Müsabaka/ Antrenman	58	Kültürpark 4 No'lu Pavyon		2A	2	2	1			14+5	3+5
13	Yelken	Müsabaka/ Antrenman	59	Karşıyaka Yelken Tesisleri		1A	1	1		1	4+TEKNE	18	3+3
14	Okçuluk	Müsabaka/ Antrenman	60	İzmir spor Tesisleri		1A	1	1		1	FISU HQ	5+6	4+5
TOPLAM							59	107	26	37			
15	Köy Sağlık M								2				
16	FISU HQ						1	1	1				
17	Medya Center						1	1		1			
18	Açılış kapanış törenleri					5A	5	5	4				